

**Neqeroortitsisarneq
pillugu inatsimmi
aalajangersakkanut
ilitersuut**

September 2020

Inuussutissarsiornermut Suliffeqarnermullu Naalakkersuisoqarfik

Imaneq 1A, 3. sal

Postboks 1601

3900 Nuuk

Version 1.0

September 2020

Imai

Kapitali 1 Aallarniut	7
1.1 Siunertaq.....	7
1.2 Imai aamma ilitsersuummik qanoq atuinissaq.....	7
Kapitali 2 Ataatsimut aalajangersakkat.....	9
2.1 Aallarniut.....	9
2.2 Naligiimmik pinnittussaanermik ileqqut	9
2.3 Atsikikutigiissaartumik ileqqoqarneq.....	10
2.4 Akimut ersittumik ileqqoqarneq.....	11
Kapitali 3 Neqeroortitsinermit inatsisip atuuffia	13
3.1 Aallarniut.....	13
3.2 Pisiniarneq illugiimmik nammagassiissutitut isumaqatigiissutaavaa?	14
3.3 Neqeroortitsinissamut malittarisassat kimut atuuppat?	15
3.4 Isumaqatigiissutit - kontraktit – suut neqeroortitsisarnermut maleriagassani pineqarpat?.....	16
3.4.1 Neqeroortitsisarnermut inatsimmut sammisumik killiliussat (sanaartornermi isumaqatigiissutaasartut)	16
3.4.2 Nioqqutissanik pisiniarnissamut isumaqatigiissutit.....	17
3.4.3 Kiffartuussinissanut isumaqatigiissutit	17
3.4.4 Pisiniarnerit akuleriaartut	17
3.5 Naleqartitat killiliussat.....	19
3.5.1 Isumaqatigiissutitip nalingata naatsorsorneqarnera	21
3.6 Neqeroortitsisarnermut inatsisip atuuffianiit sanioqqutsisinnaaffiit.....	23
3.6.1 Sanaartugassat	23
3.6.2 Inatsisilerinikkut aamma kukkunersiuisarnikkut siunnersuisarneq aamma ikiorsiisarneq	24
3.6.3 Pisiniarnerit pisortaqaqfinit allaniit imaluunniit ingerlatsivinniit	24
3.6.4 Ataatsimoorussanik pisiniaqatigiittarnerit pisortat EU-mi nunat ilaanneersut peqatigalugit, EU-mi neqeroortitsisarnermut malittarisassat atuuttut iluini.....	25
3.6.5 Suliassat, aningaasanut inatsimmi aalajangersaavimusimasut kikkut tapiiffiqeqarsinnaatitaaneriniq suliassanik isumaginnissanut.....	25
3.6.6 Isumaqatigiissutit - tassa kontraktit nr. 1-imiit 5-imiittuni aalajangersakkat avataaniitinneqanngitsut, inuiaqatigiinni soqutigisanik pingaaruteqartunik illersuinermi, immikkullu annertunngitsunik immikkut iliuuseqanngikkaanni qularnaarneqarsinnaanngitsut.....	26
Kapitali 4 Neqeroortitsinermi periaatsit	27
4.1 Aallarniut.....	27
4.2 Tamanut ammasumik neqeroortitsineq	29
4.2.1 Qaqugukkut tamanut ammasumik neqeroortitsinerit atorpeqarsinnaappat?.....	29
4.3 Killilikkamik neqeroortitsineq.....	30

4.3.1	Qaqugukkut killilikkamik neqeroortitsineq atorneqarsinnaava?	30
4.3.2	Neqerooruteqartussat kissaatigineqartut amerlassusaat.....	32
4.4	Neqeroortitsineq siumoortumik nalunaaruteqareernikkut isumaqatigiinniarnertalik	32
4.4.1	Qaqugukkut neqeroortitsineq isumaqatigiinniarnertalik atorneqarsinnaava?.....	33
4.4.2	Neqeroortitsinermi isumaqatigiinniarnertalimmi periaaseq	38
4.5	Siumoortumik tamanut saqqummiussinertaqanngitsumik neqeroortitsineq isumaqatigiinniarnertalik.	46
4.5.1	Qaqugukkut neqeroortitsineq siumoortumik tamanut saqqummiunneqanngitsoq isumaqatigiinniarnertalik atorsinnaava?.....	46
4.5.1	Tunngavilersukkamik nalunaarusiaq.....	49
Kapitali 5 Atortut neqeroortitsissutaasut aamma tamanut saqqummiussisarneq.....		50
5.1	Aallarniut.....	50
5.2	Neqeroortitsissutitut atortut - suuppat?.....	51
5.3	Neqeroortitsissutissanik suliaqarnermut atatillugu niuerfiusuni misissuineq.....	53
5.4	Neqeroortitsinermi atortut, - neqeroortitsinermi atugassarititaasut	56
5.4.1	Peqataasinnaannginnermut atugassat, piukkunnassuseq aamma toqqaasarneq.....	56
5.4.2	Suliassamik tunniussinissamut atugassarititaasut.....	57
5.4.3	Isumaqatigiissutit - kontraktit - immikkoortui.....	59
5.5	Piumasaqaatit immikkuualuttortaat	62
5.5.1	Minnerpaaffissatut piumasaqaatinik atuineq	64
5.5.2	Teknikkimut tunngasunut nalunaarsuutit	65
5.6	Isumaqatigiissut - isumaqatigiissutip piviusunngortinnissaanut piumasaqaatit	72
5.6.1	Isumaqatigiissummi atugassarititaasussanut piumasaqaatit	72
5.7	Nalunaarutitik tamanut saqqummiussisarneq	73
5.7.1	Ilisimatitsissutsinik aamma nalunaarutitik tamanut saqqummiussisarneq.....	74
5.8	Tamanut saqqummiussisarneq aamma neqeroortitsinermi atortunik aallertarneq.....	75
5.8.1	Neqeroortitsinermi atortunik tamakkiisunik saqqummiussisusaanerup atortinneqanngittarfia	76
5.8.2	Allannguutit aamma ilassutitut paasissutissat atortunut tamanut saqqummiunneqarsimasunut.....	77
Kapitali 6 Piffissaliussat.....		80
6.1	Aallarniut.....	80
6.2	Piffissaliineq naapertuuttoq	81
6.3	Piffissaliinermik sivitsuineq	83
6.4	Piffissamik naatsorsuineq.....	85
7.1	Aallarniut.....	86
7.2	Peqataasinnaannginneq – malittarisassat aamma imassai	86
7.2.1	Qaqugukkut pisussaaffinngortarpa peqataasinnaajunnaarsitsinissaq? (Pinngitsoorani peqataasinnaajunnaarnermut tunngaviusartut)	88

7.2.2 Qaqugukkut suliaakkiissuteqartoq periarfissaqarpa peqataatitsinninnissamik? (Nammineq piumassutsimik peqataatitsinninnissamut tunngaviusut).....	94
7.3 Piukkunnassuseq.....	101
7.3.1 Suliffeqarfiup inatsisit naapertorlugit ilusia	102
7.3.2 Inuussutissarsiummik pineqartumik suliaqarnissamut naleqquttoq	103
7.3.3 Aningaasarsiornikkut piginnaasat.....	103
7.3.4 Teknikkimut aamma fagitigut piginnaasat	106
7.3.5 Immikkoortortaqaarfiit allat piginnaanerinek aallaaveqarsinnaanernut periarfissat	106
7.4 Toqqartuineq.....	108
7.5 Uppernarsaatit.....	112
7.5.1 Aningaasaqarnikkut aammalu aningaasarsiornikkut piginnaasat pillugit uppersarsaatit	115
7.5.2 Teknikkikkut suliaassatigullu piginnaanernut uppersarsaatit	116
7.5.3 Suliakkiissuteqartoq misissuinissamut pisussaaffeqarpaa?	119
Kapitali 8 Nalilersuineq aamma suliaakkiineq.....	120
8.1 Aallarniut.....	120
8.2 Neqeroorutinek nalilersuinermit periaaseq.....	120
8.3 Suliakkiissuteqarnermit atugassarititaasut.....	121
8.3.1 Suliakkiissuteqarneq appasinnerpaamik akiummik tunngaveqartumik	121
8.3.2 Suliakkiissuteqarnissamut atugassarititaasut aningaasartuutit appasinnerpaat.....	122
8.3.3 Suliakkiissuteqarnissamut atugassarititaasut akiummik pitsaanerpaap aamma pitsaassutsip isiginiarneqarnerini	123
8.4 Nalilersueriaaseq	130
8.5 Isumaqatigiissuteqarneq	131
8.5.1 Neqeroorutit imaasa eqqortuuneranik uppersarsaaneq.....	131
8.5.2 Qinnuteqaatini imaluunniit neqeroorutini kukkunernik aamma amigaatinik iluarsisarneq.....	132
8.5.3 Naammassisaqarfiulluqartunik neqeroorutit imaamik nakkutilliineq.....	134
8.5.4 Nalinginnaanngitsumik neqeroorutit assut appassissoq	134
8.5.5 Neqeroortitsinermit atortuni tunuarsimaarutaasunik naliliineq	136
8.6 Qinnuteqartunik aamma neqerooruteqartunik ilisimatitsisarneq	137
8.6.1 Qinnuteqartunik toqqaanerni toqqakkanik ilisimatitsineq	138
8.6.2 Isumaqatigiissutissamut toqqaanerni ilisimatitsineq	138
8.6.3 Ilisimatitsissuteqarneq neqeroortitsinermit ingerlasumik atorunnaarsitsinermit	140
8.7 Suliakkiissuteqarnermit aalajangernerup utertinneqarnera.....	140
Kapitali 9 Allannuineq aamma atorunnaarsitsineq	143
9.1 Aallarniut.....	143
9.2 Isumaqatigiissummi allannuisarneq	143

9.2.1 Allanguinermut piunasaqaatit.....	148
9.2.2 Ilassutitut nassiussisarneq.....	150
9.2.3 Pisiniartarfiugaluartumik taarsiineq.....	151
9.4 Atorunnaarsitsineq.....	151
9.4.1 Neqeroortitseriaatsimik atorunnaarsitsineq (isumaqatigiissuteqannginnermi).....	151
Kapitali 10 Isumaqatigiissutit naleqartitatut killiliussat ataanniittut	153
10.1 Aallarniut.....	153
10.1.1 Suliakkiissuteqartarneq niuernermi atugassarititaasunik tunngaveqartunik.....	153
10.1.2 Neqeroortitsineq	154

Kapitali 1 Aallarniut

1.1 Siunertaq

Neqeroortitsisarnermut inatsimmut ilitsersuummi siunertaavoq pilersissallugit killiliussat, qanoq pisortani pisiniartartut pisiniarnerminnik ingerlatsisarmissaanni killiliussanik pilersitsinikkut. Neqeroortitsisarnermut inatsimmi siunertaavoq qularnaassallugu pisortat pigisaasa sapinngisamik pitsaanerpaamik atorneqartarnissaat, suliassanut unammillertitsisarnikkut naammassisaqarfiulluartutigut. Ilitsersuut manna neqeroortitsisarnermut inatsimmut inatsimmullu atatillugu oqaaseqaatinut ilassutaavoq. Ilitsersuummi inatsimmi imaluunniit inatsimmut oqaaseqaatini pineqartut ilaannaannik issuaasoqartarpoq, tamatuma pisariaqarfiini. Taamaattumillu ilitsersuut inatsisini tunngavigisatut atorneqarsinnaanngilaq. Inassutigineqassaaq tamatigut inatsit tassungalu oqaaseqaatit - nassuiaatit - atuarneqartassasut, inatsimmik qanoq paasinninnissaq pineqartillugu. Matumani ilitsersuummi annertuumi sammineqarput neqeroortitsisarnermut malittarisassat qanoq atornissaanniit isigisumik aqqissuussamik. Imarisai aqqissuussaapput - ilusilersugaapput – ataatsimoortutut atorneqarsinnaanngorlugit, imaluunniit quppersakkatut atorsinnaanngorlugit. Kissaataasimavoq ilitsersuusiortoqarnissaa nassuiaasumik aqqissuussaannikkut pissutsini paasinninnernik aammalu inatsisilerinermi ajornartorsiutaasartunik.

1.2 Imai aamma ilitsersuummik qanoq atuinissaq

Ilitsersuummi malinneqarpoq aqqissuussaaneq kapitali 4-miit, neqeroortitsinermi periaatsit nalinginnaasumik tunngavigisagaat.

Kapitali 2 imaqarpoq naatsumik eqqartuineramik ileqqunik tunngaviusunik, atuuttuusunik neqeroortitsisarnermut inatsit naapertorlugu isumaqatigiissutaasuni tamani. Ileqqut taakkua pingaaruteqarput, tassaagamik “sillimmatitut ungalut” neqeroortitsinerne malittarisassani aalajangersakkanut. Tamanna ima paasineqassaaq, taakkua tassaasut ileqqussat tunngaviusut, siunnerfilersuisut, nalornissutinik imaluunniit ersernerluttunik pinngortoqarpat malittarisassat qanoq isumaqarneri pillugit.

Kapitali 3 sammisaqarpoq neqeroortitsisarnermut inatsisip atuuffigisaanik. Tassa imaappoq, kimut aamma sumut neqeroortitsisarnermi malittarisassat atuuttueneri, kiisalu naleqartitat killiliussat suuneri.

Kapitali 4 neqeroortitsisarnermi periaatsit - ileqqussat - sammineqarneri.

Kapitali 5 neqeroortitsisarnermi atortut suliarineqarnerannik tamanullu takusassiarineqarnerannik imaqarpoq.

Kapitali 1 Aallarniut

Kapitali 6 piffissalersuinerni sammisaqarpoq, tamatumani aamma naapertuuttumik piffissaliineq suunersoq, piffissaliussanik sivikilliliisarneq aamma sivitsuisarneq kiisalu piffissaliussassanik naatsorsuisarneq.

Kapitali 7 sammisaqarpoq malittarisassanik peqataatitsisannginnermik, naleqquttunik toqqaasarnermik aamma toqqartuisarnermik, aamma suut aalajangersakkani taamaattui pineqartarnersut.

Kapitali 8 suliassamik tunniussisarneq aamma neqeroortitsinerit nalilersorneqartarneri, tamatumani aamma nalilersuinissami periaasissanik aalajangersaasarneq.

Kapitali 9 sammisaqarpoq taamaatitsisarnermut allannguisarnermullu malittarisassanik.

kapitali 10 sammisaqarpoq isumaqatigiissutinut malittarisassanik aamma naleqartitat ataallugit isumaqatigiissuteqartarnernik.

Kapitali 2 Ataatsimut aalajangersakkat

2.1 Aallarniut

Uani allaaserineqarput inatsisitigut ileqqut neqeroortitsisarnerni ataatsimut atuuttut. Pisiniartooq /suliakkiisoq tamatigut pisussaavoq malinnissalluni ileqquusunik naligiimmik pinninnissamut, akimut ersittumik ingerlatsinissamut aamma atsikkutigiissaarinissamut. Suliakkiisoq assersuutigalugu suliassiiguni neqerooruteqartussanut tamanut paasissutissat assigiissut atugassiiissutigisussaavai, tamannalu naligiimmik pinninnissamik ileqqumik tunngaveqarpoq.

Ajornarpoq malittarisassani annertuuni, soorlu neqeroortitsisarnermut inatsimmi pissutsit eqqarsaatigineqarsinnaasut tamaasa suliassiisup naammattoorsinnaasaasa aqunniarnissai. Pisuni taamaattuni nammineq akissutissarsisoqartariaqarpoq nalilersuinikkut, assersuutigalugu iliuusaasinnaasunik isumaliuteqarnikkut, ileqqussanut tamanut atuuttunut atatillugu. Taamaattumik – aamma pissutigalugu innersuussisoqassammat ileqqussanik ilitersuummi uani allaniittunik, - ileqqut immikkoortut pingasut pineqartut kapitalimi uani sammineqassapput.

2.2 Naligiimmik pinnittussaanermik ileqqut

Naligiimmik pinnittussaanermik ileqqup kinguneraa pissutsit assigiiaartut assigiinngitsunik pissuseqarfigineqartusaainginneri, aamma pissutsit assigiinngitsut assigiimmik pissuseqarfigineqartusaainginneri, kinaassusersiunngitsumik atsikkutigiissaakkamillu tunngavilersugaasimangippat. Tamanna isumaqarpoq taamaallaat assigiinngisitsisoqarsinnaasooq qinnuteqartut aamma neqeroortut akornanni, tamanna piviusorsioortumik tunngavilersugaappat.

Assigiimmik pinnittussaanermik ileqqoqarnissap assigaa EU-mi naligiimmik pinnittussaanermut ileqqut, Europamiut Union-ianni Suliassaqarfinni ileqqussat pillugit isumaqatigiissummit “Traktaten om Den Europæiske Unions Funktionsmåde” (TEUF) aallaaveqartoq, EU-milu eqqartuussivimmit ineriartortinneqarsimasooq. Taamaattumik ileqqoq taanna paasineqartusaaavoq TEUF-ip aamma EU-mi neqeroortitsisarnermut peqqussut “udbudsdirektivet” naapertorlugu (Direktiv 2014/EU). Tamanna assersuutigalugu isumaqarpoq neqeroortitsissutaasuni atugassarititaasooq naligiimmik pinnittussaanermut ileqqumut akerliusinnaasooq. Aamma imaakkaluarpalluunniit atugassarititaasooq tunngaviatigut atuuttusoq aningaasarsiornikkut ingerlatsisunut tamanut, atugassarititaasooq siunnerfeqarsimappat imaluunniit siunertaqarpat assigiinngisitsinissamik aningaasarsiornikkut ingerlatsisunik, piviusorsioortumik tunngavilersugaanngitsumik.

Ileqqoq atuuppoq qinnuteqartunut aamma neqerooruteqartunut neqeroortitsinermi peqataasunut atatillugu, aamma tamatumani peqataanngitsunut. Uani isiginiagassaq tassaavoq qinnuteqarsinnaasut immaqqa unammilleqatigiinnermi peqataasimassagaluartut, assersuutigalugu

Kapitali 2 Ataatsimut aalajangersakkat

neqeroortitsinermi atortut imaluunniit neqeroortitsinermi periaatsit allatut aaqqissuussaasimagaluarpata.

Suliassiisoq pisussaavoq neqeroortitsinerup ingerlanneqarnera tamaat neqerooruteqartut tamaasa naligiimmik pissallugit, tamannalu isumaqarpoq suliassiisoq piareersaateqarnerup aallartinneraniilli isumaqatigiisummik atsiuineq tikillugu qularnaarissasoq neqerooruteqartut tamarmik naligiimmik unammilleqatigiinnissaannik. Taamaasillunilu inerteqqutaavoq assigiinngisitsinissaq, sunaluunniit pissutissaqanngitsumik imaluunniit piviusorsiuunngitsumik tunngavilersuutaasinnaasoq atorlugu.

Naligiimmik pinninnissamik ileqqoqartussaaneq piumasaaqatitaqanngilaq, neqeroortitsinermi atortut unammillernermi kimulluunniit kalluunnaveersaartuunissaat pillugu niuerfiusumi ingerlatsisunut tamanut. Suliassiisoq taamaattumik pisussaaffeqanngilaq suliassaatinut piumasaaqatit appaanissamut, pissutigiinnarlugu suliamik tunniussisinnaasut ilaannaat kissaatigineqartumik suliassamik naammassinnissinnaaneri, piumasaaqatit allatigut tunngavilersugaalluarsimappata.

Assersuutigalugu amerlasuutigut suliassamik tunniussisartooreersoq malunnaatilinnik iluaqutissaqareertarpoq, kisianni inatsisit atuuttut iluini, unammillernermi salliuernigut. Tamatumani naligiimmik pinnittussaaneq ileqqoqartussaaneq taamaallaat suliassiissuteqartumut pisussaaffeqartitsissaaq unammillernermi nikingassutit naligiissarnissaannut, naligiissaanissaq pisariitsuuppat, naligiissaanissarlu aningaasaqarnikkut naapertuilluarpat kinguneqassananilu allat piginnaatitaaneriniq illikartitsinermik.

Kinaassusersiuunngitsumik periaaseqarnissamik piumasaaqatit naligiimmik ileqqoqarnissamut atatillugu ataatsimut isigisumik piumasaaqataavoq, suliassiissuteqartup neqeroortitsinermik isumaginninnerani. Tamanna assersuutigalugu naleqquttuavoq aalajangiinerni, toqqaanerni imaluunniit itigartitsinerni, suliassiissuteqartup neqeroortitsinermit atatillugu aalajangiiffigisaani. Assersuutigalugu tamanna tassaasinnaavoq aalajangerneq isumaqatigiissutissap immikkualuttunut aggorneqannginnissaanik.

Naligiimmik periaaseqarnermik ileqqoqarnissami immikkut isiginiagassaq tassaavoq suliassiisup naapertuuttunik iliuuseqarnissaa suussusilersuinermi, pinaveersaartitsinermi aamma soqutigisat imminnut assortuutilersinnaaneriniq pinngitsuuniarnermi, neqeroortitsinerup il.il. ingerlanneqarneranut atatillugu. Assersuutigalugu tassani pineqarsinnaavoq inuk suliassiisumi ilaasoq, imaluunniit suliassiisumut attuumassuteqartoq, nammineq attuumassuteqartoq soqutigisaqartorluunniit, attuumavallaartorlu neqeroortitsinermit pineqartumut atatillugu.

2.3 Atsikkutigiissaartumik ileqqoqarneq

Atsikkutigiissaartumik ileqqoqarneq isumaqarpoq iliuusaasussat naleqquttuunissaat, pisariaqarnissaat aammalu naapertuuttuunissaat angusassatut kissaataasumut sanilliullugit.

Kapitali 2 Ataatsimut aalajangersakkat

Suliassiisoq taamaasilluni pisussaavoq neqeroortitsinermik aqqissuussineq atsikkutigiissaartumik tungavilimmik ingerlatissallugu. Tamanna isumaqarpoq suliassiisoq neqeroortitsinermi ingerlannerani taamaallaat piumasaqaateqarsinnaasoq qinnuteqartunut aamma neqerooruteqartunut naapertuuttunik pisiniarnermut pineqartumut. Piumasaqaatit annertunerussanngillat pisariaqartuniit, suliassiisup aalajangersimasumik piviusorsioortumillu pisariaqartitsineraniit.

Siulianiittut atuupput piumasaqaatinut tamanut, suliakkiissuteqartup soqutiginnillutik neqerooruteqartunut, tamatumani aamma piffissalersuinernut neqeroorutip tunniunnissaanut imaluunniit qinnuteqaammut, peqataasut qanoq piukkunnassuseqarnerannut il.il. piumasaqaatinut aamma.

Atsikkutigiissaartumik ileqqoqarneq atortinneqassanngilaq nalilersuinernut, isiginiagassat neqeroortitsinerup tunuliaqutarisai aningaasartuutitut naapertuunnertut pillugit, piumasaqaataasup neqeroortitsinermi atortuni kingunerisassai eqqarsaatigalugit. Ileqqorli paarlattuanik atortinneqassaaq nalilersuinernut neqeroortitsinermi piumasaqaataasut piviusuunngitsumik unammilernermik killilersuisuunertut pillugit.

Atsikkutigiissaartumik ileqqoqarneq assersuutigalugu isumaqarpoq suliakkiissuteqartup neqeroortitigartissinnaanngikkaa piviusorsiuunngitsutut (akuersaarneqarsinnaanngitsutut), neqerooruteqartumi pissutsinik tungaveqartutut, tunuarsimaarutaasut soqutaanngitsutut ippata, ajornanngitsumillu qanoq akeqarnissaannik naliliisoqarsinnaappat.

Suliakkiissuteqartup tamatigut piumasaqaatinut atasunik aningaasartuutissat isumaliutigisariaqarpai, nalilersorsinnaajumallugu akisunerussutaasoq piumasaqaatit naammassiumallugit akilerneqartoq naapertuunnertuq siunertaasumut malersorneqartumut sanilliullugu. Tamatuma saniatigut ilanngullugit isiginiarneqassapput pisortat ingerlatsinerannut atatillugu inatsisitigut pisussaaffiit, aningaasartuutit isumannaatsumik aqutsineq suliakkiissuteqarnermi piumasaqaasersuinermi, neqeroortitsinernut atortunut sanilliullugu.

2.4 Akimut ersittumik ileqqoqarneq

Akimut ersittumik ileqqoqarneq siullertut kinguneqartussaavoq neqeroortitsinerup nammineq ammasumik ingerlanneqarnissaanik, neqerooruteqartut periarfissaqaqqullugit soqutiginninnerminnik ersersitsinissamut, pisiniarnissat suliakkiissutiginiarneqartut suliakkiisumut tunineqarsinnaaqqullugit. Ilutigisaanik pinngitsoorneqassaaq suliakkiissuteqartup nioqquteqartumiit suliakkiisup siumoortumik soqutigisaqarfigeriigaaniit pisiniarnissaa.

Ileqqoq aappaattut isumaqarpoq suliakkiisup siumoortumik neqeroortitsinermut atortuni allaaserisimassagaa isumaqatigiissutissami pineqartoq neqeroortitsinermilu periaasiusut. Tamatuma kingorna suliakkiissuteqartoq neqeroortitsinermi allaaserineqarsimasut naapertorlugit iliuuseqassaaq. Tamatuma kingunerisaanik suliakkiissuteqartoq ilaatigut qularnaarissaaq

Kapitali 2 Ataatsimut aalajangersakkat

paasissutissat naleqquttut tamarmik neqerooruteqartunit pissarsiarineqarsinnaanissaannik. Tamatumunngalu tulliullugu isumaqatigiissutissamik tunniussaqaarneq pissasoq akimut ersittumik, - malinnaavigineqarsinnaasumik, - neqerooruteqartunut periarfissaqartitsilluni nalilersuinissamik neqerooruteqartitsisup ileqqussat atugassarititaasullu malinnerai, isumaqatigiissutissatut tunniunneqartumut allaaserineqarsimasut.

Kapitali 3 Neqeroortitsinermit inatsisip atuuffia

3.1 Aallarniut

Kapitalimi uani misissorneqassapput pissutsit tunngaviusut suliassiisussatut eqqumaffigisassat, pisiniarnialeraanni imaluuniit suliassamut neqeroortitsileraanni. Qanoq pingaaruteqarpa pingaaruteqarsimappat kikkut sinnerlugit pisiniartuunermit, aamma suut pisiarinqarnissaannut? Pisiniarnerlu neqeroortitsisarnerup aalajangersagaasa iluaniinnerluni, imaluunniit malittarisassanit allanit aqunneqarnerluni, aammalu qanoq aningaasat annertutisigisut pisissutigineqarniarpat? Tassa apeqqutit qulaajaarneqartut pisiniarnissap aaqqissuunnissaani.

Apeqqutit sisamat aalajangiisuupput, pisiniarnej neqeroortitsisarnermit malittarisassat iluaniinnersoq nalilerniartillugu:

- » Pisiniarnej illugiimmik nammagassiisutut isumaqatigiissutaavaa?
- » Kina pisiniarpa?
- » Suut pisiarinqarniarpat?
- » Aningaasat qanoq annertutisigisut pisissutiginiarnejarpap?

Apeqqut pisiniarnej illugiimmik nammagassiisutut isumaqatigiissutaanersoq tunngaviuvoq apeqqummi suliassaq neqeroortutigineqassanersoq eqqarsaatigalugu. Assersuutigalugu suliassat inatsisunik tunngavilimmik suliarinqartussaappat, taava taanna neqeroortitsisarnermit malittarisassat iluaniissimassanngilaq. Annerusumik paasisaqarit illugiimmik nammagassiisarneq pillugu imm. 3.2-mi.

Kina pisiniarnersoq pillugu akissut oqaluttuartuuvoq *kiap pisiniarneranik*, pineqarnersoq suliassiisuteqartoq neqeroortitsisarnermit inatsimmi § 4-mi suussusilersorneqartumi. Sammisag taanna eqqartorneqarpoq imm. 3.3-mi.

Suut pisiarinqarniarpat, aamma pingaaruteqarpoq apeqqummi pisiniarnerup neqeroortitsisarnermit inatsimmi ilaanerata akiniarnerani. Aallaavittut isumaqatigiissutit (kontraktit) nioqqutissanut imaluunniit kiffartuussinernut neqeroortitsisarnermit inatsimmi ilaapput. Suliassat tamakkua neqeroortitsisarnermit inatsimmi § 4-mi suussusilersugaapput. Taamalu isumaqatigiissutut sanaartugassanut tunngasut neqeroortitsisarnermit inatsimmi ilaallutik. Annerusumik paasisaqarit isumaqatigiissutaasartut neqeroortitsisarnermit inatsimmi ilaasut pillugit imm. 3.4-mi.

Kiisalu aalajangiisuuvoq *qanoq aningaasat annertutisigisut pisiniutiginiarnejarnersut*. Neqeroortitsisarnermit inatsimmi naleqartitat killiliussat aalajangersaasarput pisiniarnej

neqeroortitsissutissaanersoq pillugu. Naleqartitat killiliussat pillugit aammalu isumaqatigiissutissami aningaasartassat naatsorsorneqartarneri pillugit annertunerusunik paasisaqaarit uani imm. 3.5.

3.2 Pisiniarneq illugiimmik nammagassiissutitut isumaqatigiissutaavaa?

Aallaavittut pineqassaaq illugiimmik nammagassiissutitut allaganngorlugu isumaqatigiissut. Tassa imaappoq, pineqassasoq suliaq, assersuutigalugu kiffartuussineq, aamma illuani suliamut iliuuseqarneq, assersuutigalugit aningaasat, isumaqatigiissuteqartoqarpat. Suliakkiissuteqartumiit iliuuserisat pinngitsoorani aningaasanik akiliuteqarnerusariaqanngilaq, kisiannili aningaasanngorlugu nalilerneqarsinnaassalluni.

Piumasaqaat illugiimmik nammagassiisutut isumaqatigiissuteqarnissamik, isumaqarpoq pisortani suliassap neqeroortitsisussaaneermik pisussaaffittaqaannginneranik. Pisortani suliassaq assersuutigalugu tassaasinnaavoq nakkutilliinermik suliassat, pisortaqaarfiup nammineq iluuseqarnermigut suliarisaa. Tamatuma kinguneraa suliassanik suliaqarnissamut isumaqatigiissutit il.il., ingerlatsiviit assigiinngitsut akornanni neqeroortitsisussaaneermik pisussaaffimmi ilaannginnerinik. Isumaqatigiissutit taama ittut taaneqartarput illup iluani isumaqatigiissutitut “in-house-aftaler” imaluunniit suliassiisut iluminni isumaqatigiissutaattut, ersarinnerusumillu allaaserineqarlutik imm. 3.6.3-mi.

Illugiinnermik taaguutip kingunersaa illuatungeriit akornanni attaveqatigiinnerup inuinnaat akornanni isumaqatigiissutaasartutulli aaqqissuunneqartarneri kingunerigajuppaa. Neqeroortitsisarnermit malittarisassat taamaallaat atortinneqartarput sulianut suliakkiisimanermik tunngaveqartunut. Suliat imaluunniit kiffartuussinerit allamik tunngavilimmik ingerlanneqartut, assersuutigalugu inatsisinik imaluunniit allaffissornikkut aalajangersakkanik imaluunniit suliassanut isumaqatigiissuteqarnernik ilaanngillat.

Neqeroortitsisussaaneermik pisussaaffimmi namminermit aallaaviusannngilaq suliassap suliassiisumut pinngitsoorani tunniunneqartussaana.

Boks 3.1

Assersuut, suliassiisuunngitsumut suliap tunniunneqarneranut

Kommuni qamutaatilimmut isumaqatigiissuteqarpoq eqqakkanik angerlarsimaffinneersunik aallertarnermut. Pisumi uani innuttaasut isumaqatigiissummi sullinneqarnissaat pineqarpoq.

Kiffartuussinerli kommuni sinnerlugu suliaavoq, pissutigalugu kommuni inatsisitigut imaluunniit kommunalbestyrelsip aalajangerneratigut pisussaammat innuttaasuut kiffartuussinernik tunniussaqaarnissamik.

Neqeroortitsisussaaneq aamma atortuulersinnaavoq kommunip tunisaqartartussaq ataaseq imaluunniit killeqartunik amerlassusillit toqqarpagit innuttaasut kommunip akiligassaanik sullissisartussat, assersuutigalugu kiffartuussinernik aalajangersimasunik.

Paarlattuanilli neqeroortitsisussaaneq atuutissanngilaaq kommuni – immikkut toqqartuinissamut taarsiullugu akuersippat tunisaqartartussanik piukkunnartunik tamanik pineqartunik atuinissamik, - piukkunnartut piginnaanillit tunisaqartartussat tamaasa akueralugit. Taamaattoq kommunip tunisaqartartussat killilersinnaanngilai, assersuutigalugu najukkami sullissisinnaasut, tamanna tunngavissaviusunik tunngavilerneqarsimangippat.

Pisortaqarfik aningaasaateqarfimmit ajunngitsuliortumut aningaasanik atugassinneqarpat atortorisarutisiniutissat, - assersuutigalugu napparsimmavimmi tarraarsuummik pisinissamut, - neqeroortitsisoqarnissaanut pisussaatisisoqarnissaanut apequtaassaaq tunissuteqartoq (scanner) taamatut piunasaqaateqarsimanersoq, imaluunniit pisortaqarfimmut tamatuma isummerfigineqarnissaanik pisussaaffiliiginnarsimanersoq.

3.3 Neqeroortitsinissamut malittarisassat kimut atuuppat?

Neqeroortitsisarnermut inatsit taamaallaat atuutissaaq suliassiisoq suliakkiissuteqartutut neqeroortitsinermit inatsimmi maleruagassat naapertorlugit isigineqarsinnaappat. Suliakkiissuteqartoq tamatumani suussusilerneqassaaq immikkoortortaqarfittut pisortat ingerlatsivianni ingerlatsivimmiluunniit nalinginnaasumi, neqeroortitsinermit ingerlatsisusooq. Neqeroortitsisarnermut inatsit taamaallaat atuuppoq pisortatut oqartussaasuni aamma ingerlatsivinni, assersuutigalugu Namminersorlutik Oqartussani, kalaallit kommuniini, pisortat ilinniartitaanernut ingerlatsivianni, meeqqat angerlarsimaffianni, ingerlatsivimmi Namminersorlutik Oqartussanit pigineqartumi, assersuutigalugu Nukissiorfinni, il.il.

3.4 Isumaqatigiissutit - kontraktit – suut neqeroortitsisarnermut maleriagassani pineqarpat?

Neqeroortitsisarnermut inatsit pisortat kontraktinik isumaqatigiissuteqartarneranni atuuppoq, illugiimmi pisussaaffiliisartutut, atsioqatigiinnikkut pilersinneqartartutut, imaluunniit aningaasarsiornikkut ingerlatsisut arlaqartut, aamma imaluunniit suliaqatigiissuteqartut arlaqartut peqataaffigisaat, nioqutissanik tunisaqarnissamik imaluunniit kiffartuussinissamik imaqartut. Inatsit taamaallaat pisortat pisiniartarnerannut atuuppoq. Isumaqatigiissutit pisortat nioqquteqarnerannut matumani ilaanngillat. Immikkoortumi uani sammineqassapput isumaqatigiissutaasartut - kontraktit – assigiinngitsut, neqeroortitsisarnermut inatsisip atuuffiani ilaasut.

Neqeroortitsisarnermut inatsimmi immikkoortut pingaernerit marluupput:

- » Nioqutissanik pisiniarnernut isumaqatigiissutit/kontraktit.
- » Kiffartuussinissanut isumaqatigiissutit.

Sanaartornermut atatillugu isumaqatigiissutaasartut neqeroortitsisarnermut inatsimmi ilaanngillat, kisiannili ilaallutik Sanaartornermi neqerooruteqartitsisarneq pillugu Inatsisartut inatsisaanni nr. 11, 2. december 2009-meersumi, (matuma kingorna “neqeroortitsisarnermi inatsit”). Pissuserissaarnissaq pinerullugu sanaartornermi isumaqatigiissuteqartarneq naatsumik allaaserineqarpoq ataani imm. 3.4.1.-mi.

3.4.1 Neqeroortitsisarnermut inatsimmut sammisumik killiliussat (sanaartornermi isumaqatigiissutaasartut)

Neqeroortitsisarnermi inatsit atuuppoq sanaartornermut imaluunniit sanaartornissanut atatillugu suliaqatigiissuteqartitsisarnermut. Suliariumannittussarsiuusseriaatsit tamarmik inatsimmi ilaapput: faginut immikkoortitsikkamik suliaqatigiissutit/ annertoorsuannorlugit suliaqatigiissutit, ataatsimoortumik tamakkiisumillu suliaqatigiissutit (entreprenørmut isumaqatigiissutimmi siunnersuisuunerup aammalu suliaqatigiissuteqartitsisarnermut allaaserinninnerup ilaaffigisaat) aamma peqatigiinnissamut isumaqatigiissutit.

Sanaartortitsisup isumaqatigiissusiornera isumaqatigiissuteqartitsisarnermut siunnersuinerinnarnik imaqartoq, aamma siunnersortinut isumaqatigiissutit, assersuutigalugu suliaqatigiissuteqartitsisarnermut pilersaaruserneq (projektering), neqeroortitsisarnermut inatsimmi ilaanngillat, kisiannili suliariumannittussarsiuussisarnermut inatsimmi ilaallutik.

Oqaasertaliineq, neqerooruteqartitsineq, isumaqarpoq inatsit taamaallaat neqeroortitsinernut atuuttuusoq, neqeroortitsisusup kaammattuineranik tunngaveqartuni. Kaammattuineq toqqaannartumik pisimasinnaavoq neqerooruteqartussanut ataasiakkaanut, imaluunniit tusagassiorfitsigut siumut aalajangeriinngisamik kikkunnuunera.

Kapitali 3 Neqeroortitsinermit inatsisip atuuffia

Neqeroorutitut tunniunneqartunut kaammattorneqarani, neqeroortitsisarnernut inatsit atuutinngilaq, kisiannili neqeroortitsisarnermut inatsimmi immikkut toqqakkanut neqeroortitsisarneq pillugu aalajangersakkat apeqqutaallutik. Neqeroorutit inatsimmi aalajangersakkat naapertorlugit pissarsiarineqartussat, tassaassapput neqeroorutit suliaassamik suliaqarnissamut, imaluunniit neqeroorutit suliniutissamik titartaallunilu allaaserinninnissamik, (projektering).

3.4.2 Nioqqutissanik pisiniarnissamut isumaqatigiissutit

Nioqqutissanik pisiniarnermut isumaqatigiissutit paasineqassapput isumaqatigiissutit pisiniarnermut tunngasutut, leasing-i imaluunniit attartortitsineq nioqqutissap pisiarinissaanut sallaarsaatsisoq imaluunniit taamaangitsaq. Isumaqatigiissuteqarnikkut nioqqutissanik assigiinngitsunik tunisaqartarnissamut ilaqaraangat ilassutitut suliaassamik/kiffartuussinernik, pisereernerup malitsigisassaanik (soorlu ikkussuinernik atortulersuusersuinernillu) isumaqatigiissutaasoq ataatsimoortoq nioqqutissanik pisinermit isumaqatigiissutit isigineqassaaq.

3.4.3 Kiffartuussinissanut isumaqatigiissutit

Kiffartuussinissanut isumaqatigiissutit pisortanut isumaqatigiissuteqartarnerit ilagaat, kiffartuussinerusut, sanaartorneq eqqaassanngikkaanni.

Kiffartuussinerit ataatsimut isigineqarsinnaapput soorlu “sinnerisut allatut”, nioqqutissanik pisinermit aamma sanaartornernik imaqaanngitsuni. Suliassiissuteqartup eqqumaffigissavai kiffartuussinerit neqeroortitsisussaanermik pisussaaffeqarnermi ilaanngitsut.

Kiffartuussinerit, neqeroortitsisussaanermi ilaanngitsut, neqeroortitsisarnermut inatsimmi nalunaarsorsimapput. Tassani pineqarput isumaqatigiissutaasartut killeqartut, ilaatigut inatsisilerinermi aamma kukkunersiuisarnermi, aammalu ikiorsiissuteqartarnermiittut, aammalu suliaassat aningaasanut inatsimmi aalajangersarneqarsimasut, kikkut tapiiffigineqarsinnaatitaanerit suliaassamik isumagininnissami. Isumaqatigiissutit pillugit annerusumik paasisaqarit uani imm. 3.6.

3.4.4 Pisiniarnerit akuleriiaartut

Tamatigut immikkoortitsigaaqqissaartanngillat suliaasaatit sullissisussarsiuunneqartut. Isumaqatigiissut assersuutigalugu imaqarluarsinnaavoq sanaartugassamik kiisalu kiffartuussissutissanik. Isumaqatigiissut suliaassat assigiinngisitaartut pineqarpata, isumaqatigiissut tamalaanik/assigiinngisitaartunik pisiniarnermut isumaqatigiissutit taaneqassaaq.

Tamatumani ilaatigut isumaqatigiissutit imaattut pineqarput:

- » kiffartuussinissanik neqeroortitsisarnermut inatsimmi ilaasuinnarnut tunngasut. Tamatumani ilaallutik nioqqutissat aamma kiffartuussinerit.
- » kiffartuussinerusarput inatsimmi pineqartut, aamma kiffartuussinerit/sullissinerit inatsimmiinngitsut. Tamatumani assersuutigalugit sanaartukkat.

Isumaqatigiissutit assigiinngisitaartunik imaqartut inatsimmi pineqartunut ilaasuinnarnik

Isumaqatigiissutinut assigiinngisitaartunik imaqartunut, assersuutigalugu nioqqutissanik imaluunniit kiffartuussinernik, isumaqatigiissutip siunertaa pingaarneq aalajangiisuusarpoq, isumaqatigiissut nioqqutissanik piniarnermut tunngasuunersoq imaluunniit kiffartuussinernut isumaqatigiissutaanersoq eqqarsaatigalugu.

Isumaqatigiissut nioqqutissanik niuernermit aamma kiffartuussinernut tunngasuuppat, pineqartuni naleqarnerpaaq aalajangiisuussaaq nioqqutissanik niuernermit isumaqatigiissutaanissaanut imaluunniit kiffartuussinernut isumaqatigiissutaanissaanut.

Aalajangersagaq suliassiissuteqartumut pisussaaffiliinngilaq kiffartuussinerit neqeroortitsissutaasussaasut immikkoortinnissaannut isumaqatigiissutip sinneraniit, neqeroortitsissutigisinnaajumallugit. Suliassiissuteqartulli taamaattoq kiffartuussinerit assigiinngisitaartut ilaartuinnarsinnaanngilai pissusissamisuunngitsumik inatsit sanioqqukkumallugu.

Isumaqatigiissutit assigiinngisitaartunik imaqartut inatsimmi pineqartunik, aamma inatsimmi pineqanngitsunik ilaqartut

Isumaqatigiissut akuleriinnik imaqartoq aamma kiffartuussinernik imaqarpat neqeroortitsisarnermut inatsimmi aalajangersakkanut ilaanngitsunik, tassani eqqaaneqarsinnaapput kiffartuussinerit/sullissinerit neqeroortitsisarnermut inatsimmiinngitsut, aamma kiffartuussinerit immikkuullarillutik neqeroortitsisarnermut inatsimmi ilaasut, imaluunniit immikkut inatsisini aalajangersagaasunit aqunneqanngitsut, suliakkiisuusup nalilersuinerit imaattut suliarissavai:

Isumaqatigiissutinut immikkoortukkaanut immikkoortitserinerit

Tassani suliakkiisoq immikkoortunik isumaqatigiissuteqarsinnaavoq pisiniarnerit ilaannut immikkoortunut, pisiariniakkat pissusissamisoortumik immikkoortinneqarsinnaappata. Taava immikkoortut pinngitsoorani neqeroortitsissutaasussaataasut neqeroortitsissutigineqarsinnaapput, tamatumani naleqartitatut killiliussat qaangerneqarsimappata.

Naligisaat ataatsimoortut aamma suliassiineq siunertamik pingaarnermik tunngavilikkani

Periarfissaanngippat pissusissamisoortumik isumaqatigiissummi immikkoortut assigiinngitsut avissaartinneqarsinnaaneri, suliakkiisup isumaqatigiissut suliarinnittussamut tunniutissavaa malittarisassat atuuttut kiffartuussinernut pineqartunut naapertorlugit, isumaqatigiissummi anguniakkatut pingaarnertut isigineqarsinnaasut naapertorlugit. Kiffartuussinerit/suliassat immikkoortinneqarsinnaanngimmata, taamaasilluni aamma qanoq naleqarnerinik naatsorsuineri immikkoortitsisoqassanngilaq. Naleqartitanut killiliussanut atatillugu naliliisoqassaaq kiffartuussinerup / suliassap ataatsimut naligisaanik isumaqatigiissummi ilaasunik tunngavilimmik.

3.5 Naleqartitat killiliussat

Neqeroortitsisarnermut inatsit aqutsisuuvoq pisortat pisiniartarnerannik, isumaqatigiissutaasumi nalinganni aalajangersimasumit qaffasinnerusumik naleqartuni. Taakkua nalingi aamma taaguuteqartinneqarput naleqartitat killiliussat, assigiinnngisitaarlutillu, apeqqutaalluni nioqqutissat suut imaluunniit kiffartuussinerit qanoq ittut pineqarneri.

Pingaaruteqarpoq ilisimassallugu isumaqatigiissutissap naligisassaatur naatsorsuutaasoq, aalajangiisuummat suliaassap qanoq neqeroortitsissutigineqarnissaanut. Tassa imaappoq, isumaqatigiissut pineqartoq naleqartitat killiliussat sinnerlugit annertussuseqarpat, assersuutigalugu nioqqutini imaluunniit kiffartuussinerni, taava isumaqatigiissutissaq neqeroortitsissutigineqartussatut pisussaaffiussaaq.

Aallaavittut nioqqutissanik pisiniarnerit aamma kiffartuussinernik pisiniarnerit 500.000 kr.-it ataallugit naleqartut tamarmik neqeroortitsisarnermut pisussaaffeqarnermi ilaapput.

Taamaattoq neqeroortitsisarnermut inatsit atuutinngilaq nakorsaannermi sakkunik pisiniarnernut, atortussanullu tamatumunnga atasunut 2.500.000 kr.-inik sinnerlugilluunniit naleqartunut. Nakorsaannermi (katsorsaannermi) tamatumunngalu atasunik atortorissaarutunik pisariusunik atortunik neqeroortitsinissamik piareersaasiornermi piumasaqaataavoq nakorsa qarfiit – klinikkit, teknikerit, IT-mi immikkut ilisimasallit, immaqalu pisariaqarpat avataaneersut siunnersortit allaffissiornermilu ingerlatsisuusut akulerunneqarsimanissaat. Neqeroortitsinermit atortussanik aamma isumaqatigiissutissanik suliaqarneq piffissamik sivisujaamik tiguisarpoq, peqqinnissaqarfiullu ingerlanneqarnerani pissusissamisuunngitsunik unammillernartunik pilersitsisarlungitaaq.

Nakorsaannermit atortorissaarutit tassaatinneqartarput sakkutut atorneqartutut, aamma innaallagiarsortutut, atortorissaarutit, qarasaasiamut atortussatut, katsorsaannermit atortussatut, nioqqutissiatut imaluunniit allat kisimiitillugit imaluunniit allanik ilallugit atorneqartartutut, fabrikkiimi pilersitsisumit immikkuullarissutut atugassiaasut, nappaatip suussusilersorneranut imaluunniit katsorsaannermit siunertalinnut, aammalu fabrikantimit pilersitsisumit inunnut tunngasumik atugassatut naatsorsuussai, siunnerfigalugu:

- a) Nappaammik suussusilersuineq, pinaveersaartitsineq, napparsimasumik nakkutilliineq, passussineq imaluunniit nappaammik sallaassisaaneq,
- b) nappaammik suussusilersuineq, pinaveersaartitsineq, nakkutilliineq/pigaartuuneq, katsorsaaniarluni passussineq aamma sallaassisaaneq imaluunniit akulerullugit suliat ajoqutunik innarluummilluunniit,
- c) misissuineq, timip pissusaani taarsiineq allannguinerluunniit imaluunniit timimik allatigut passussineq, imaluunniit
- d) naartulernaveersaartitsineq.

”Tamatumunnga atasumik sakkut” suussusilerneqartarput nioqqutissiatut sutulluunniit fabrikantimit tamatuminnga pilersitsisumit nakorsaanermi atortunik allanik ilallugu atortorissaarutissatut, nakorsaanermi atortut pilersitsisuanit (fabrikantimit) pilersaarutaasutut atorineqarnissaannut.

”Fabrikanti” nalinginnaasumik tassaasarpoq inuk tigussaasoq imaluunniit inatsisit naapertorlugit inuk, atortumik ilusilersuinermit, pilersitsinermit, poortuinermit, nalunaaqutsersuinermit aamma assartuinermit nakorsap atortussaani akisussaasoq akisussaasoq, apeqqutaatinnagu pineqartup nammineq iliuuserisimanerai, imaluunniit alla pingajuusoq sinnerlugu iliuuserisimanerai.

Nakorsaanermi atortorissaarutit tamatumunngalu atasut atortussat assersuutigalugu tassaasinnaapput napparsimmavinni napparsimasunut siniffiit aamma naqitsinermit sakkukinnerulersitsisartut madrassit, qanoq pineqartoq nappaateqarnersoq pillugu naliliinernik tunngaveqartunik, scannerinik aamma atsisatut atortorissaarutissat aqerlumik qallikkat, illersuutit assersuutigalugu tarrarsuineri aammalu anersaartuutit slangitaat, pilatsinikkut inummut ikkutat (implantater), nakkutilliinermit atortorissaarutit napparsimasunut uummalluttunut, aalersuutit imaluunniit nakorsaasersuutit aamma kuseriarnernut kisitsissutit kemortunik passussinermi kiisalu aamma pilattaanermi timip iluani isiginnaarutit mikroskop-it. Nalunaarsukkat ukua tamakkiisuunngillat.

Tamatumalu saniatigut inatsit atuutinngilaq teknikkimut tunngasutigut ikiorserneqarnernut sanaartornermi 2.500.000 kr.-inik sinnerlugilluunniit naleqartunut. Naleqartitat killiliussat taamaasillutik naatsorsorneqartarput ikiorsiissutip siunnersuinerullu annertussusiiniit, sanaartornermit atatillugu tunniunneqartartut. Taamaasillutillu atassuteqaratik sanaartukkap qanoq akeqarnissaata nalinganut.

Isumaqatigiissutit immikkoortukkaartut

Suliassiissuteqartup kiffartuussinerit imaluunniit pisiniarnerit nioqqutissanik assigiiartunik isumaqatigiissutit immikkoortukkaartut suliaakkiissutigisimappagit, neqeroortitsisarnermut inatsimmi nalinginnaasunik periaaseqarnissanut maleruagassat isumaqatigiissutinut immikkoortukkaartunut tamanut atuutissapput, isumaqatigiissutit immikkoortukkaartut ataatsimut nalingata ataatsimut naleqartitassatut killiliussaasoq qaangersimappagu.

Isumaqatigiissutit immikkoortukkaartut nalingat ataatsimut katinneqassaaq, pisiniarneq ataaseq/ataatsimoortoq pineqarpat. Isumaqatigiissutit immikkoortukkaartut pisiniarnermi ataatsimi nalilersorneqarneranni, isiginiarneqassapput suliassat imaat siunertaallu, kiisalu isumaqatigiissutit immikkoortukkaartut piffissalersornerini ataqatigiissutaasut.

Neqeroortitsineq imatut ilusilersorneqassanngilaq, neqeroortitsisarnermut inatsit sanioqqunneqarsinnaanngorlugu imaluunniit atortinneqartussaajunnaarlugu. Suliaakkiissuteqartup assersuutigalugu assersuutigalugu isumaqatigiissut isumaqatigiissutinut anikitsukkaanut

immikkoortitsissanngilaa, neqeroortitsisarnermut inatsimmi naleqartitat killiliussat qaangerneqarnissaat pinngitsoorumallugu.

3.5.1 Isumaqatigiissutip nalingata naatsorsorneqarnera

Pingaarteqarpoq ilisimassallugu isumaqatigiissutissap nalisassaatu naatsorsuutaasoq, taanna aalajangiisuummat suliasap qanoq neqeroortitsissutiginiisaanut. Tassa imaappoq, isumaqatigiissut naleqartitat killiliussat qaangerlugit annertussuseqarpat, assersuutigalugu nioqqutissanut imaluunniit kiffartuussinernut isumaqatigiissummi, taava isumaqatigiissut neqeroortitsissutaasussaassaaq.

Tassani pineqarpoq nalisassaani kiffartuussinerup kissaataasup missiliuussineq. Nalisamik oqarnermi pineqarpoq akiususaaq, suliaakkiissuteqartup naatsorsuutigisaa kiffartuussinermut akiliutigisassatut.

Nalilersuineq pisiniarnissatut isumaliutaasut naleqartitatut killiliussaasunik qaangiisimanersoq pillugu suliarineqassaaq piffissap isumaqatigiissuteqarfiusup sivilissusaanut.

Piffissaq isumaqatigiissuteqarfiusussatut kissaataasoq qaammatinit 12-init sivikinneruppat, suliaakkiissuteqartup pisiniarnerata nalinga tamarmiusoq pisiniarnermut suliaakkiisup kiffartuussinermut pineqartumut qaammatinut aggersunut 12-inut atasumik tunngavigineqassaaq. Taamaasillunilu minnerpaamik qaammatinik 12-inik tunngaviusutut piffissaliisoqartassaaq, pisiniarneq qanoq naleqarnersoq aalajangerneqaleraangat. Tamatumunnga tunuliaqutaasoq tassaavoq suliaakkiisoq periarfissaqartinneqassanngimmat unammillertitsinissap pinngitsoornissaanut, isumaqatigiissutinik annikitsukkaanik imaluunniit isumaqatigiissutinik naatsunik isumaqatigiissuteqartarnissamut, pisiniarfigisartakkaminut iluarinerusaminut, tamatumuunalu naleqartitat killiliussat sanioqqunnissaannut.

Piffissaq isumaqatigiissuteqarfiusussatut kissaataasoq, immikkut pisinnaatitaaffiusut (optioner) ilanngullugit, qaammatinit 12-init takineruppat, kiffartuussinerup pineqartup tamarmiusup nalinga, immikkut pisinnaatitaaffiit ilanngullugit, piffissami isumaqatigiissuteqarfiusumi tamarmiusumi atuuttut tunngaviutinneqassapput.

Isumaqatigiissutaasup nalinga missiliorneqassaaq naatsorsuinerit tulliuuttut tunngavigalugit:

- » Aningaasat tamarmiusut, annertussusilerneqartut suliaakkiussaqartup piviusorsiortumik naliliineranik tunngaveqartunik.

Isumaqatigiissutip nalingata ilaatut ilanngullugit naatsorsuunneqassapput makkua tamarmik:

- » Immikkut pisinnaatitaaffiusut, tamatumani aamma isumaqatigiissutip sivitsorneqaatigisinnaasai,
- » Akiliutissat qinnuteqartumut imaluunniit neqeroortumut, neqeroortitsinermi atortuni aalajangerneqarsimasut.

Kapitali 3 Neqeroortitsinermut inatsisip atuuffia

Nalornisoortoqarnerani pisariaqarsinnaavoq suliakkiissuteqartup niuerfiusumik annertunerusumik misissuisariaqarnissaa. Suliakkiissuteqartup aamma pisiniartartut allat misilittagaat nalilersuinermini atorsinnaavai. Taamaattoq suliakkiissuteqartup nammineq akisussaaffigaa nalilersuinissamut tunngavissaminik naammattunik katersinissaq.

Suliakkiissuteqartup uppersaasarsinnaappagu pivusorsiortumik missiliuusiorsimanini, tamanna sunniuteqassanngilaq neqeroortitsinerup inatsisit iluanni pineranut, neqerooruteqartuni ajugaasoq neqeroortitsisumut tupaallaatineqartumik naleqartitat killiliussat qaangerlugit inassisimappat.

Pivusorsiortumik isumaqatigiissutip nalinganik naliliineq

Pivusorsiortumik naliliineq suliakkiissuteqartup isumagisassaa suliarineqarsinnaavoq periaatsit assigiinngitsut arlaqartut atorlugit. Suliakkiissuteqartup assersuutigalugu siunnersortit inuussutissarsiutip pineqartup sammiviinik ilisimasaqartut atorsinnaavai, niuerfiusumi akisut annertussusii paasiullugit, aningaasarsiornermilluunniit immikkut ilisimasalinniit il.il. paasissutissanik katersinnaalluni. Assigisaanik paasissutissanik qanganitsanik katersisoqarsinnaavoq, ima paasillugu siusinnerusukkut neqeroortitsinerneerit paasissutissanik, nalilersuinermit ilanngunneqarsinnaasunik. Paasissutissat taamaattut qaqutiguinnaq isumaqatigiissutissamut atatillugu nalinik suliaqarnermi kisimiitinneqarsinnaapput.

Kiisalu aamma suliakkiissuteqartup eqqaamassavai pingajuusumiit akiliutit isumaqatigiissutissap nalilersorneranut ilanngunneqassapput. Allatut oqaatigalugu tunisaqarsimasumut akiliutaasarsimasut tamarmik ilanngunneqassapput.

Suliakkiisuusup nammineq nalilersuinerit suliarisussaammagit, taamaasilluni suliakkiisoq aamma akisussaavoq taakkua naammattunik tunngavissaqartumik ilusilersorneqarnissaat.

Suliakkiisuusup isumaqatigiissutissap naligisaanik missingersuusiornini tunngaveqarluarluni suliarisimaguniuk, missingersuusiornierlu naleqartitanik killiliussanik sinniisimanngippat, inatsisit aalajangersagaasa iluanni neqeroortitsisarnermut ileqqussat nalinginnaasut atunngitsoorneqarsinnaapput, naleqartitat killiliussat qaangerlugit pisiniarnermi.

Pisisumut immikkut pisinnaatitsissutit isumaqatigiissutip nalinganut ilanngullugit naatsorsuunneqassapput

Pisisumut immikkut pisinnaatitsissutit tamarmik isumaqatigiissutip nalingani naatsorsuunneqassapput. Pisinnaatitsissutit assersuutigalugu tassaasinnaapput isumaqatigiissutip piffissaq atuuffissaa, isumaqatigiissutip sivitsorneratigut, imaluunniit pitsaassusissat imaluunniit annertussusit. Tassa imaappoq, kiffartuussineq suli pisumit annertunerusoq, imaluunniit pitsaassusissaq suli qaffasinnerusoq.

Kapitali 3 Neqeroortitsinermit inatsisip atuuffia

Naak pisisumut immikkut pisinnaatitsisut ilusilerneqarsinnaagaluartut periaatsit amerlasuut atorlugit, tamatigut naatsorsuinermit ilaasassaaq. Pisisumut immikkut pisinnaatitsisut ilanngullugu naatsorsuunneqassaaq, aamma ilimananngikkaluarpalluunniit immikkut pisinnaatitsissutip iluaqutigineqarumaarnera.

Assigisaanillu præmiat imaluunniit akiliutit qinnuteqartunut neqeroortunulluunniit oqaatigineqareersutut aamma ilanngunneqassapput.

Pisorta qarfiup tamarmiusup atuinera

Suliakkiisup kontraktip isumaqatigiissutaasup nalinga naatsorsussagaangamiuk aallaaviusarpoq pisorta qarfiup tamarmiusup pisinermit pineqartumit atuinera tamaat. Tamanna isumaqarpoq pisiniarneq ingerlatsivimmit ingerlatsisunillu allanit isumagineqarsimasut pisorta qarfiup pineqartup ataaniittut aallaavittut ilanngullugit naatsorsuunneqartussaasut.

Isumaqatigiissutinik immikkoortukkaanngorlugi mikinernut agguineq

Suliakkiisup naatsorsueriaatsimini qinersinnaavaa isumaqatigiissutip imaluunniit suliniutip aggulunnissaa immikkuualuttunut minnernut, pissutissaviusumik taama iliornissamut tunngavissaqarpat. Immikkoortukkaanulli agguineq pinngitsoorani kinguneqartussaannngilaq isumaqatigiissutip ilaasa immikkoortut tamarmik immikkut naatsorsorneqarnissaannik. Suliakkiissuteqartulli ilanngullugu eqqumaffigissavaa “agguluineq imaluunniit nassuiaasersornermi ileqqussat”, isiginiaasussat suliakkiissuteqartup sapinngisamik tamatigut isumaqatigiissutip pineqartut minnernut immikkoortukkaanut aggortarnissaat. Annerusumik atuakkit tamanna pillugu ileqqussat imm. 5.4.3.-imiittut.

Naatsorsueriaaseq qinerneqartoq tunngaveqassanngilaq suliakkiissuteqartup neqeroortitsinermit inatsisip atuuffianiit suliakkiissutip ilaanik immikkoortitsiniarneranik. Suliakkiissuteqartup taamaattumik isumaqatigiissut aggulussinnaanngilaa immikkoortunut mikinernut, neqeroortitsisarnermi malittarisassat sanioqqunniarlugit.

3.6 Neqeroortitsisarnermit inatsisip atuuffianiit sanioqqutsisinnaaffiit

Neqeroortitsisarnermit inatsit imaqarpoq sanioqqutsisinnaanernut aalajangersakkanik arlaqartunik inatsisip atuuffigisaaniit. Tulliuttuni sammineqassapput sanioqqutsisinnaatitaaffiit pineqartut ataasiakkaarlugit

3.6.1 Sanaartugassat

Sanaartorneq neqeroortitsisarnermit malittarisaat avataaniippoq, pisiniartarnerit taamaattut sulariumannittussarsiuussisarnermit inatsimmi aqunneqarmata. Ilanngullugit takukkit neqeroortitsisarnermit inatsimmi killiliussat imm. 3.4.-mi.

3.6.2 Inatsisilerinikkut aamma kukkunersiuisarnikkut siunnersuisarneq aamma ikiorsiisarneq

Inatsisilerinikkut aamma kukkunersiuisarnikkut siunnersuisarnerni aamma ikiorsiisarnerni amerlasuutigut suliaakkiissuteqartup aamma suliaakkiissuteqartup siunnersortaasa akornanni immikkut tatigeqatigiittoqartarpoq. Tamatumani aamma immikkut siunnersortaasartoq paasissutissat isortuussassat suliaakkiissuteqartumiit tigusat kingunerisaannik amerlasuutigut immikkuullarissunik ilisimasaqalersarpoq suliaakkiissuteqartumi atugassarititaasunut tunngasuni, illuatungeriit suleqatigiinnerannut aalajangiisuusunik isumaqartunik. Paasissutissat pineqartut isortuussassaaneriniq tunngaveqartumik neqeroortitsinermit niuerfiusumi ingerlatsisuusunut allanut ingerlatseqqinneqarsinnaasannigillat.

Naalackersuisut siulittaasuat aamma Naalackersuisunut ilaasortat sinneri inatsit naapertorlugit akisussaapput aalajangernernut ilaasortap aalajangiussaanut suliaasaqarfimmi Naalackersuisup pineqartup akisussaaffigisaani. Aalajangersakkallu taamaattumik siunertaraattaaq qularnaassallugu pisariaqartunik iliuseqartoqartarsinnaanissaa, qularnaarumallugu Naalackersuisuni ilaasortap akisussaaffimminnik naammassinnissinnaanissaa, Inatsisartut inatsisaat nr. 6, 13. maj 1993-imeersoq Naalackersuisunut ilaasortat akisussaanerat naapertorlugu.

Pisortat ingerlatsinerannik isumaginninneq, assersuutigalugu inuussutissarsiornermi kinguneqartarpoq isummersuuteqartarnernik apeqqutini inatsisitigut piuminaatsunik ilaqartartuni, nunat tamalaat akornanni ingerlatsineranut attuumassuteqartunik, ilaatigut IBA-mik isumaqatigiinniuteqartarnerni aamma pissutsini erngup nukinganik iluaquteqarnissamut aamma aatsitassarsiornermut inatsisinut attuumassuteqartuni. Amerlaasuutigut pisariaqartinneqartarput ilisimasat immikkut ittunik ilisimasalinnit taamaallaat sammineqarsinnaasartut, amerlanertigut eqqartuussissuserisut suliffeqarfiutaannit (advokatfirma) annerpaat kisimik suliarisagaannik. Pisariaqartinneqartarpoq qaffasissumik inissisimasunit siunnersorneqarnissaq, imaallu immikkut ilisimasalinnit sammisaasarlutik, immikkut ilisimasalinnit ikittuinnarnit isumagineqarsinnaasartut.

Tamatumali suliaakkiissuteqartoq akornusinngilaa neqeroortitsinissamik, suliaakkiissuteqartorlu periarfissaqarpoq pineqartut neqeroortiginissaannut, immikkut tatigeqatigiinnissaq pisariaqanngippat suliaasat isumaginissaannut. Nalinginnaasumik annerusutigut suliaasat sungiusimaneqartut assigiiartullu, assersuutigalugit illuutunik niueruteqarnerit aamma attartortitsisarnernut isumaqatigiissutit.

3.6.3 Pisiniarnerit pisortaqarfinnit allaniit imaluunniit ingerlatsivinniit

Ingerlatsiviit immikkuullarissut marluk akornanni isumaqatigiissutit suliaakkiissuteqartumi ataatsimoortut, taamaattumillu suliaakkiissuteqartup nammineq sulisuinit ingerlanneqartut, neqeroortitsisarnermut inatsimmi ilaanngillat. Isumaqatigiissuteqarnerit taama ittut taaneqartarput illup iluani isumaqatigiissutit, pineqartarmata suliaakkiissuteqartup atortussaminik pisariaqartitsinerannik naammassinnittut. Pisortaqarfimmiit imaluunniit ingerlatsivimmiit

ingerlatsivimmut allamut akiliuteqartoqartarnera matussutissatut tunisaqarnermut aalajangiisuusanngilaq. Aalajangiisuusarpoq paarlaasseqatigiinnerup pisortat ingerlatsiviini immikkoortut marluk akornanni pinerat.

3.6.4 Ataatsimoorussanik pisiniaqatigiittarnerit pisortat EU-mi nunat ilaanneersut peqatigalugit, EU-mi neqeroortitsisarnernut malittarisassat atuuttut iluini

Pisiniarneq, nalinginnaasumik neqeroortitsinermut inatsimmi aalajangersakkat iluaniikkajuttoq avataaniitineqassaaq, pisiniarneq EU-mi inatsisit neqeroortitsisarnermut atuuttut naapertorlugit imaluunniit malittarisassat taakkua tunngavigalugit pisimappat.

Tassani ilaasinnaapput pisiniarneq nioqqutissanik aamma kiffartuussinernik, kalaallit peqqinnissaqarfiannit ingerlanneqartatut. Assersuutigalugu Peqqissutsimut Pinaveersaartitsinermullu Aqutsisoqarfik niueqatigiinnissamut isumaqatigiissuteqarmat Danmark-imi nunap immikkoortuinut - regioninut – arlaqartunut, tassanilu isumaqatigiissutit unammillernermik tunngaveqareermata, danskit neqeroortitsisarnermut inatsisaata atorneratigut, EU-mi neqeroortitsisarnermut inatsisit naapertorlugit aalajangersagaasoq. Tamanna nalinginnaasumik pisarpoq neqeroortitsisoqartarneratigut killiliussatut isumaqatigiissutissamik, kalaallini peqqinnissaqarfiup pisiniarnermi aqutiginnaasaanik. Annertunerusutigut pisiniarnerit unammilleqatigiissutigineqartarput, naammassisaqarfiusumillu unammillernikkut anguneqartarluni pisortat pigisaasa pitsaanerpaamik iluaqutigineqarnissaat. Pisuni taamaattuni isumaqassanngilaq pisiniarnissap unammillertitsissutiginissaa, unammillissutaareermat.

Tamatumalu saniatigut assersuutigalugu pissutsit imaalisinnaapput, Namminersorlutik Oqartussat imaluunniit pisortaqrarfiit allat kissaatigigaat killiliussassanut isumaqatigiissutaareersimasumut EU-mi eqqartuussiviup neqeroortitsisarnermut malittarisassaanut imaluunniit taakkua naapertorlugit aqqissuussinermut ilanngunnissaq.

3.6.5 Suliassat, aningaasanut inatsimmi aalajangersaavimusimasut kikkut tapiiffigineqarsinnaatitaaneramik suliassanik isumaginninnissanut

Aalajangersakkami pineqarput aningaasanut inatsisikkut tapiissutissanik aningaasaliissuteqarfiusimasut, tiguisussap aqqanik toqqaannartumik aalajangiiffigierikkat. Taamaasilluni atortinneqartussaannngilaq immikkuullarissumut pineqartumut, tiguisussap toqqaannartumik atiata ukiumoortumik aningaasanut inatsimmi aalajangerneqareerfigisaani. Tamatumani assersuutigalugu pineqarpoq KNI A/S aningaaseriveqarnikkut pinngitsoorani minnerpaaffissalikkanik suliassat, aammalu Kalaallit Nunaanni nunaqarfinnut isorliunerusunullu nioqqutissanik pilersuineq. Tamatumalu saniatigut tapiissutitut aningaasaliissutit assersuutigalugu tassaasinnaapput kalaallini nunaqarfinnik isorliunerusunullu assartuinikkut sullissineq Royal Arctic Line-imiit ingerlanneqartoq.

3.6.6 Isumaqatigiissutit - tassa kontraktit nr. 1-imiit 5-imiittuni aalajangersakkat avataaniitinneqanngitsut, inuiaqatigiinni soqutigisanik pingaaruteqartunik illersuinermi, immikkullu annertunngitsunik immikkut iliuuseqanngikkaanni qularnaarneqarsinnaanngitsut

Aalajangersagaq taanna ilanngunneqanngitsunut aalajangersagaavoq, siunertaqartunik qularnaassallugu Namminersorlutik Oqartussat isumaqatigiissuteqarsinnaaneri, inuiaqatigiinni soqutigisanik pingaaruteqartunik tunngaveqartunik neqeroortitsisarnernut ilaasinnaanngitsunik.

Pisumi namminermi immikkut naliliinerussaaq inuiaqatigiinni soqutigisat immikkut pingaaruteqartut isigineqarsinnaanersut akuerineqartunik tunngaviusussatut isumaqatigiissutissap neqeroortitsinikkut suliariumannittussarsiuunneqannginnissaanut. Aalajangersagarlu taamaasilluni taamaallaat atortinneqarsinnaavoq pisuni immikkut illuinnartuni, imaluunniit pisariaqarluinnarfiani.

Inuiaqatigiinni soqutigisat pingaaruteqartut assersuutigalugu tassaasinnaapput immikkut isiginiagassat peqqissutsimut, sillimaniarnermut, inuit tamat najortagaanni isumannaatsuutitsinissamut imaluunniit avatangiisinik illersuinissamut tunngasut. Peqqinnissap immikkut isiginiarneqarnissaa takkussinnaavoq immikkorluinnaq pisariaqartitsisoqalerpat nakorsaasiissutissanik - vaccininik – imaluunniit ajornartoornermi atortorissaarutinik, qinnuteqartumit taamaallaat imaluunniit neqerooruteqartumit taamaallaat pisiarinqarsinnaasunik. Avatangiisinik illersuinissamik isiginiaanissaq takkussinnaavoq, nalorninartorsiortoqalerpat avatangiisit kingornagut iluarsineqarsinnaanngitsumik innarlerneqarsinnaanerat.

Kapitali 4 Neqeroortitsinermi periaatsit

4.1 Aallarniut

Kapitalimi matumani allaaserineqassapput periaasissat assigiinngitsut, suliaakkiissuteqartut atorneqarsinnaasut neqeroortitsinermik ingerlatsinermi.

Pingaaruteqarpoq suliap aallaqqaataaniilli neqeroortitsinermi periaasissamik eqqortumik toqqaanissaq, neqeroortitsissutaasut nassiunneqareerneranni periaaseq allannagortinneqarsinnaanngimmat.

Neqeroortitseriaatsit assigiinngitsut tamarmik immikkut iluaqutissartaqarlutillu ajoquteqarput, neqeroortitseriaatsillu ilaat taamaallaat atorneqarsinnaapput piumasaqaatit immikkut ittut naammassineqarsimappata.

Periaasissamik toqqaanissami ilaatigut aalajangiisuussapput suliaasap sordiaanera, suliaasap annertussusia pisariussusialuunniit, tassa imaappoq, pisiassat tasaanersut nalinginnaasumik pisiarisartakkat imaluunniit nioqqutissat immikkut ineriartortitaasimasut nioqqutissiamit imaluunniit kifartuuseriaatsimit, kiisalu aamma niuerfiusoq pineqartoq neqeroortitsissutaasumut imaluunniit kifartuusinnermut.

Periaasissamik isumaliutersuuteqarnermi ilanngullugu suliaakkiissuteqartussap makkua isumaliutigisinnava:

- » Neqeroortitserissaaseq qanoq ittoq pisiniarnermut uani pineqartumut unammillernermik pitsaanerpaamik pilersitsiviussava?
- » Neqeroortitseriaatsip qanoq ittup allaffissornikkut suliaasat aamma ingerlatsinermi aningaasartuutissat annikinnerutissavai, suliaakkiissuteqartumut taamatullu neqerooruteqartumut?

Neqeroortitsinerup ingerlanneqarnerani ileqqussat tulliuuttut ilaat atorneqassaaq neqeroortitsinerup piviusunnagortinneranut:

- » Tamanut ammasumik neqeroortitsineq
- » Killeqartumik neqeroortitsineq
- » Siumoortumik nalunaaruteqareerluni neqeroortitsineq isumaqatigiinniarnertalik
- » Siumoortumik nalunaarutitaqanngitsumik neqeroortitsineq isumaqatigiinniarluni

Periaatsit atorneqarfigisinnaasaat assigiinngitsut skemami uani ataani ersipput:

Figuri 4.1 Periaatsinut takussutissiaq

Periaaseq	Atornissaanut piunasaqaatit	Neqeroortut qassit	Suliassap suunera
Tamanut ammasumik neqeroortitsineq Imm 4.2	Ammasoq	Killeqanngitsoq	Pisiniarneq suliakkiissuteqar-tup ersarissunik imarisaasigut suussusilersugaa, niuerfiusuni killeqartunik tamatumunnga suliffeqarfeqarfiusuni
Killeqartumik neqeroortitsineq Imm. 4.3	Ammasoq	Peqataasinnaa-sunik killiliinis-samut periar-fissalik	Pisiniarneq suliakkiissuteqar-tup ersarissumik imarisassaa-nik suussusilersugaa, niuerfi-usuni amerlasuunik ingerlatsisoqarfiusumi
Siumoortumik nalunaaruteqareerluni neqeroortitsineq isumaqatigiinniarneralik Imm. 4.4	- Aaqquissuussinermi atuutereersumik naleq-qussaanissamik pisaria-qartitsivik - Pisiniarneq ilaqarpoq ilusilersuinissamik ineriartortitsinermillu - Periaaseq naammassinengqanngitsoq - Pisiassat nalingi	Periarfissaapput killeqartut	Suliassat qanoq aaqquissuteqarnissat pillugit oqaloqatigiinnertallit
Siumoortumik nalunaarutitaqanngitsumik neqeroortitsineq isumaqatigiinniarluni Imm. 4.5	- Ilassutissanik pisiaareersuni pisiniarneq - Tunisisartoq ataaseq kisimi kissaataasunik tunisaqarsinnaavoq - Pisumut siumut naatsorsoruminaatsut ajornartippaat piffissalissat malinneqarnissat - Pisiassat nalingi		Pisiassat immikkorluinnaq ittut, assersuutigalugu ilassuti-tut pisiniarneq siusinnerusuk-kut pisiniarfigisakkamit, ima-luunniit pisariaqarluinnarmat

Kapitali 4 Neqeroortitsinermi periaatsit

Suliakkiissuteqartup nalornippagu neqeroortinneqarsinnaasut qassiusinnaaneri, imaluunniit allatigut niuerfiusumik amigartunik ilisimasaqarpat, qinigassanut atatillugu, neqeroortitseriaaseq qanoq ittoq naleqqunnerunersoq eqqarsaatigalugu pisiniarnissami aalajangersimasumi, inassutigineqarsinnaavoq, suliakkiissuteqartussap aallarniutaasumik niuerfiusumik misissueqqaarnissaa.

Ataani tulliuupput neqeroortitseriaatsit assigiinngitsut sammineqarneri.

4.2 Tamanut ammasumik neqeroortitsineq

Tamanut ammasumik neqeroortitsisarnerit ilisarnaatigaat soqutiginnittut tamarmik neqeroorsinnaasarnerat. Tamanut ammasumik neqeroortitseriaaseq taamaalilluni unammillernermik siammasinnerpaamik pisiniarnermik pilersitsisarpoq. Suliakkiissuteqartup taamaattoq eqqumaffigissavaa pisiniarnerit qanoq ittut periaatsimi taamaattumi naleqqunnerunersut, periaaseq ammasoq piffissarnartorujussuusinnaammat, neqeroortut amerlasuut peqataassappata.

4.2.1 Qaqugukkut tamanut ammasumik neqeroortitsinerit atorneqarsinnaappat?

Killiliisoqanngilaq tamanut ammasumik neqeroortitseriaatsip atorneqarsinnaaneranut. Suliakkiissuteqartup taamaattumik qinersinnaasarpaa periaasissaq, kisiannili suliakkiissuteqartup periaasissamik aalajangiussiniarnermini pissutsit tulliuuttut isumaliutigigunigit pitsaanerussaaq:

Ingerlatsisut amerlassusaat

Tamanut ammasumik neqeroortitsisarneq immikkut naleqquttuuvoq suliakkiissuteqartoq pisiniarnermini pineqartumi neqeroorsinnaasut amerlassuserisinnaasaannik ilisimasaqarluarpat. Tamanut ammasumik neqeroortitsineq niuerfiusumi amerlasuunik neqeroortoqarfiusinnaasumi pissusissamisuunngitsumik annertuumik piffissartorfiusinnaavoq, suliakkiissuteqartumut neqeroorutit misissornissaannut, aammalumi neqerooraluartunut asuliinnaq nukinnik atuisussanut neqeroorusiornermut, taamalu annikitsuinnarmik periarfissaqartussanut suliassamik tiguisinnaanermut.

Pisiniarnerni neqeroortussat amerlaffigisinnaasaanni suliakkiissuteqartussap isumaliutigisinnaavaa neqeroortitsinermini killeqartunik neqeroortitsinerup atornissaa, tak. imm 4.3.

Pisiassamik pissarsiniarnerup pisariussusia

Taamaattoq niuerfiusumi pissutsit kisimik isiginiagassaanngillat, kisiannili aamma pisiarisassat suussusii. Pineqarpata atortussat nalinginnaalluinnartut, assersuutigalugit pisiassat nalinginnaasut imaluunniit pisiassaq ersarissumik allaaserineqartoq, assersuutigalugu akiatigut unammissutigineqarsinnaasoq, iluaqutaasinnaavoq tamanut ammasumik neqeroortitsinissaq, neqeroortut amerlanerussammata.

Suliassanut assersuutit, tamanut ammasumik neqeroortitsissutaasinnaasut:

Kapitali 4 Neqeroortitsinermi periaatsit

- » Immikkoortukkaanik neqeroortitsineq imaluunniit sakkunik immikkuullarissunik niuerfiusuni ikittunik neqeroortussaqqarfiusumi, assersuutigalugu laboratoriani atortunik, nakorsaatinik, nakorsaanermut atortunik il.il., aamma ingammik akiusumik tunngaveqartumik suliakkiissuteqqarfiusartuni.
- » Teknikkimut tunngasunik misissuinerit aamma siunnersuinermik suliassat, faginik suliassaqqarfinni aalajangersimaqqissaani, neqeroortussat killeqqarfigisaanni. s
- » Nioqqutissanik pisiniarnissanut isumaqatigiissutit pisariitsut kiffartuussinernut ataasiakkaanut, ersarissumik allaaserineqqarsinnaasunut, assersuutigalugu maskiinat sanermermi atorveqqartartut, maskiinat eqqiaassutit il.il.

Siulianiittut taamaallaat assersuutitut isigineqqassapput. Pisiniarnissani aalajangersimaqqissaartuni pissutsit imaassinnaapput pisariaqartikkaat periaatsip allaanerusup atorveqqarnissaa.

4.3 Killilikkamik neqeroortitsineq

Neqeroortitsineq killeqqartoq ilisarnaateqqartarpoq neqeroortitseriaatsip immikkoortunut arlariinnut avinneqqarsimanernik: neqeroortitsinissamut ilaasinnaajumaartunik piukkunnartorsiorneq (qinnuteqaateqqartitsineq) aammalu neqeroortitsinertaa. Suliffeqqarfiit sulluunniit piukkunnartorsiornermi peqataasinnaapput, kisiannili neqerooruteqqartuni suliakkiisussamit taamaallaat kaammattorneqqartut neqeroorsinnaallutik. Suliakkiissuteqqartussallu taamaasilluni neqerooruteqqartussat amerlassusissaat killilersinnaavaa.

4.3.1 Qaqugukkut killilikkamik neqeroortitsineq atorveqqarsinnaava?

Killeqqanngilaq atuisinnaaneq neqeroortitsinermik killilersukkamik. Suliakkiissuteqqartup taamaattumik ileqqussaq taanna qinersinnaavaa, kisiannili suliakkiissuteqqartup tamatumunnga atatillugu pissutsit makkua tulluuttuniittut isumaliutigisariaqarpai:

Peqataasut amerlassusaat

Killilimmik neqeroortitsineq immikkut naleqquttuuvoq suliakkiissuteqqartup kissaatigippagu neqeroortussat killilernissaat. Niuerfiusunut pisiniarneq neqeroorsinnaasunik amerlasuunik peqqarfiusumi, killeqqartunik neqeroortitsineq nukinnik annikinnerusumik atuinermik kinguneqassaaq, neqeroorutit ikinnerusut suliarineqassammata, kingornagullu nalilersorneqassallutik.

Neqeroortussat nukinnik neqeroorusiornermut atuinissamut kajunginnerulersinneqqarsinnaapput killeqqartut neqeroortinneqqarpata, unammillerneq ikinnerusut akornanni pissammat, ajugaasinnaanerlu annertunerulluni.

Pisiniarnerup qanoq katitsigaanera

Niuerfiusuni pissutsit ilanngullugit isiginiarneqartariaqarput killilikkamik neqeroortitsinissap isumaliutersuutiginerani. Annertuunik pisiniarnermi, neqeroornerup piffissamik annertuumik atuiffigineqarfissaani, peqataasut killilerlugit aaqquissuussineq naleqquttuussaaq.

Suliassanut assersuut, killilikkamik neqeroortitsinissap isumaliutigineqarfigisinnaasaa:

- » Annertuunik pisiniarnissani, assersuutigalugu IT-mi atortorissaarutini pisiniarnissami, killilikkamik neqeroortitsineq atorpeqarsinnaavoq. Pisiniarnermik pitsaanerpaamik ingerlatsisinnaajumalluni suliaakkiissuteqartussamut isumaliutigeqqunarpog tamakkiisumik takuneqarsinnaanersoq paasineqarsimanersorlu suut pisariarneqarnersut. Suliaakkiissuteqartussap – imaluunniit pisiassanik inniminniisussap pisiniarnissami piunasaqaataasussat ersarissunngorlugit allaaserisinnaappagit, killilikkamik neqeroortitsineq atussallugu iluaqutaasinnaavoq. Kisiannili kissaatigineqarpat eqaatsumik isumaqatigiinniarsinnaaneq aaqquissutissanik assigiinngitsunik, suliaakkiissuteqartussap pisariaqartitsineranik tunnganeqartunik, neqeroortitsineq isumaqatigiinniarnertalik atorpeqarsinnaavoq.
- » Suliassani ilisimasanik tunngaveqartumik siunnersorneqarnissanik imaqartuni, tassa imaappog siunnersorneqarnermik, periusissialerinermik imaluunniit isumaliutersuuteqarnermik tunngaveqartunik aaqquissutissanik pisiffiusussani, assersuutigalugu attaveqatigiinnermik ingerlatsisuniit (tusagassiornermik il.il.) suliassanut siunnersortinik atuinerni il.il., amerlasuutigut iluaqutaasassaaq neqeroortitsinerup killilersimaarneqartup atorpeqarnissaa, killilersimaarumallugit pilersitsinermi aningaasartuutit suliaakkiissuteqartumi namminermi aammali neqeroortumi, kiisalu qularnaarumallugu suliassanut naammassisaqarfiulluurtumik unammillertoqarnissaa.

Siulianiittut taamaallaat assersuutitut isigineqassapput. Pisiniarnissani pineqartuni allanik pissutissaqarsinnaavoq periaatsimik allaanerusumik naleqqunneqarneranut pissutaasunik.

Atortussanik pisiniarnerni pisariunerusuni, suliaakkiissuteqartup immaqa neqeroorummik isumaqatigiinniuteqarfigimasaani, pisiniarneq pissutsinut aalajangersimasunut naleqqunnerusinnaaqullugu, suliaakkiissuteqartup iluaqutaasumik eqaatsumik periaaseqarnissaaq atorsinnaavaa, assersuutigalugu neqeroortitsineq nalunaarutaasut siumoortumik isumaqatigiinniutiginerinik imaqartoq, tak. imm 4.4.

Neqeroortitsineq killilik marlunnik immikkoortoqarpoq: Neqeroortussanik piukkunnartorsiorneq aamma neqeroortitsineq nammineq. Tamanut saqqummiunneqarsimasut piunasaqaatit killiliinissamut, naleqquttorsiorinissamut toqqaanissamullu suliaakkiissuteqartup kaammattuutigaa qinnuteqartussat aalajangersimasunik amerlassuseqartut neqerooruteqarnissaat suliassamut, - tamatumalu kingornagut immikkoortut aappaat aallartissalluni.

4.3.2 Neqerooruteqartussat kissaatigineqartut amerlassusaat

Neqeroortitsinermi killilimmi suliaakkiissuteqartup isummerfigissavaa qinnuteqartussat qassit toqqarniarnerlugit kaammattorniarnelugillu neqeroornissamik. Tamanna nalunaarusiami ersersinneqassaaq.

Suliaakkiissuteqartup immikkut piukkunnartutut qinnuteqartut minnerpaamik pingasut qinissavai, kisiannili qummut killissaliisoqanngilaq, qassinik piunnartunik qinigaqarsinnaaneq.

Suliaakkiissuteqartup assersuutigalugu nalunaarsimappagu qinnuteqartussanik pingasunik piukkunnartitsiniarluni, kisiannili kingornagut erserpat qinnuteqartut pingasunit ikinnerusut, suliaakkiissuteqartoq suliamik ingerlatitseqqissinnaavoq piukkunnartuni suliaassanut naleqquttunik atuinnermigut. Qinnuteqartut marlunnit amerlaneruppata, kisiannili assersuutigalugu marluinnaat piumasqaatinik naammassinissinnaappata, suliaakkiissuteqartup suliamik ingerlatitseqqissinnaavoq qinnuteqartullu marluk pineqartut kaammattorlugit neqeroornissamik.

Suliaakkiissuteqartoq periarfissaqarpoq qummut killissamik aalajangiinissanut, qinnuteqartussat qassit kaammattorneqassanersut neqeroornissanut pillugu, kisianni ikinnerpaaffissaat pingasunit minnerussanngilaq.

Assersuutigalugu aalajangersarneqarpat qinnuteqartussanik amerlanerpaamik arfineq marlunnik toqqartuisoqarumaartoq, qinnuteqaatillu 10-it tiguneqarlutik, takussutissinneqarsinnaasariaqarpoq qinnuteqartut akunerminni imminnut qanoq nalilersorneqarsimaneri, taamalu sooq qinnuteqartuni pingasut peerneqarsimaneri. Tamanna tungavilersortariaqarpoq kinaassusersiunngitsunik neqeroortitsisarnermut nalunaarummi oqaatigineqartutut.

Taamaallaat neqeroornissamik kaammattorneqarsimasut neqeroorsinnaapput. Suliaakkiissuteqartup allaniit neqeroortut itigartissavai. Suliaakkiissuteqartulli pisuni immikkut ittuni akuersissutigisinnaavaa qinnuteqartuni imaluunniit neqeroortut akornanni allanguuteqarsinnaanera, eqqortuutigalugit ileqqussat naligiimmik pinninnissamut, akimut ersittumik periaaseqarnissamut aammalu atsikkutigiissaarinissamut.

4.4 Neqeroortitsineq siumoortumik nalunaaruteqareernikkut isumaqatigiinniarnertalik

Neqeroortitsineq isumaqatigiinniarnertalik neqeroortitseriaasiuvoq eqaatsoq, suliaakkiissuteqartumut periarfissaqartitsisoq neqeroorutaasunit tunniunneqarsimasunik aallaaveqartumik isumaqatigiinniarnissamut, imaluunniit oqaloqateqalernissamut neqeroortunik, neqeroorutaasut pitsaanerulersikkumallugit, taamalu pissarsiassat neqeroortitsisup pisariaqartitsineranut naleqqussarumallugit.

Kapitali 4 Neqeroortitsinermi periaatsit

Aaqqiissut naleqqussagaasoq assersuutigalugu kinguneqarsinnaavoq pitsaannerusumik akikinnerusumillu periaaseqarnissamut, taamalu suliakkiissuteqartumut naammaginarnerusunik inerineqarsinnaalluni.

Periaatsip neqeroortitsinerup isumaqatigiinniarnertaqartup atorneqarneratigut pingaaruteqarpoq suliakkiissuteqartup isumaqatigiinniarnarit ingerlanissaanik pilersaarusiorsimanissaa, isiginiarlugit pisiariniakkat, taakkua qanoq ittuunerinik annertussiannillu tunngaveqartunik, kiisalu aamma pisiariniakkat pineqartut qanoq naleqarneri.

Ingammik ataatsimoortunik pisiniarnerni isumaqatigiinniarnissamut periarfissaq iluaqusiisussatut isigineqartariaqarpoq, naleqqussaannissamut aaqqiissutissanik periarfissaqassammat tamakkiisumik suliakkiissuteqartup pisariaqartitsineranut, tamanna amerlasuutigut pitsaannerusunik angusaqarnissamut aqquataasassammat.

Tamatumalu saniatigut neqeroortitseriaaseq aamma atorneqarsinnaavoq siumoortumik tamanut ammasumik imaluunniit killeqartumik neqeroortitsinerni, tassanilu akuerineqarsinnaanngitsunik neqerooruteqarnerani, imaluunniit akuerineqarsinnaanngitsunik immikkut neqeroortussanik toqqaasoqaqqaarnissaanik piumasaqartoqarnerani, imaluunniit pisiniarnernerup nalingata 1 million kr.-it ataaniinnerani, taamaattoq 5.000.000 r.-init annikinnerusunik, nakorsaatisiniarnermi tamatumunngalu atasunik atortussanik pisiniarnerni.

4.4.1 Qaagukkut neqeroortitsineq isumaqatigiinniarnertalik atorneqarsinnaava?

Neqeroortitsineq isumaqatigiinniarnertalik atorneqarluarsinnaavoq iluaqutissartaqartumik suliakkiissuteqartup misissorniarpagu aaqqiissutissaq qanoq ittoq suliakkiissuteqartup pineqartumi immikkuullarissumi pisariaqartitsineranik naammassinnissinnaanersoq. Piumasaqaataanngilaq suliakkiissuteqartup ilisimassanngikkaa niuerfiusumi aaqqiissutissaq qanoq ittoq atorneqarsinnaanersoq. Tamatumunngalu atatillugu isumaqatigiinniarneq atorneqarsinnaavoq paasiniarlugu aaqqiissutissat qanoq ittut pitsaanerpaamik pisariaqartitsinermik uani immikkuullarissumik naammassinnissinnaaneri. Kiisalu aamma piumasaqaataanngilaq pisiniarneq ataatsimoortoq (tamarmiusoq) isumaqatigiinniutigineqassasoq.

Periaatsit tamatuma atornissaanut piumasaqaatit immikkoortunut marlunnut avinneqarsinnaapput:

- » Pissarsiariniakkap suussusianut piumasaqaatit:
 - » Suliakkiissuteqartup pisariaqartitsinera piumasaqarpoq aaqqiissutissanut atorsinnaasunut naleqqussarnissamik.
 - » Ilusilersuineq aamma aaqqiissutissanik ineriartortitsineq.

Kapitali 4 Neqeroortitsinermi periaatsit

- » Teknikkimut tunngasut immikkuualuttortaannut nalunaarsuutit ersareqqissaamik aalajangersarneqarsinnaanngillat.
- » Piumasaqaatit ingerlanneqareersumut naammassineqanngitsumulli periaatsimut:
 - » Neqeroorutit akuersarneqarsinnaanngitsut.
- » Pisiniarnissap pineqartup nalingata 1 million kr.-it ataappai, taamaattoq 5.000.000 kr.-init annikinnerulluni nakorsaanermut atortorissaarutini taakkunungalugu attuumassuteqartunik pisiniarnermi.

Pisariarneqartup suussusianut atatillugu piumasaqaatit

Suliakkiissuteqartup neqeroortitsineq isumaqatigiinniarnertalik pisuni imaattuni atorsinnaavaa, imaappat

Suliakkiissuteqartup pisariaqartitsinerani aallaaviuppat aaqqiissutaasinnaasut pigineqartup naleqqussarneqarnissaat

Suliakkiissuteqartup pisariaqartitsinera naleqqussaanertalimmik naapigiarneqarsinnaanngippat aaqqiissutaasinnaasuni pioreersuni, suliakkiissuteqartup neqeroortitsineq isumaqatigiinniarnertalik atorsinnaavaa. Aaqqiissutaasinnaasut pioreersut tassaasarpuk aaqqiissutissat niuerfiusumi nassaassaareersut, naleqqussaanissanillu pisariaqartitsiviunngitsut suliakkiissuteqartup pisariaqartitsinera naammassiumallugu. Aaqqiissutaasinnaasut pioreersut tassaassappuk nioqqutissat assigiissaagaareersut imaluunniit kiffartuussinerit assigiissaagaareersut, tassa aaqqiissutissat “nioqqutissanut ilisivinneereersut”.

Pisiniarneq naleqqussaanissamik pisariaqartitsiviusoq aaqqiissutissani pioreersuniittoq assersuutigalugu tassaasinnaavoq IT-mik suliani aaqqiissutissaq, pisariaqartitsiviusoq naleqqussaanissamik suliakkiissuteqartup teknikkimut atortulersuutaanut, paasissutissanik (data) nuussisinaanermut, IT-mik atortulersuutit sinnerinut ilaalersitsinissamut il.il., imaluunniit teknikkimut atortulersuutit siuarsimasut imaluunniit pisariusut, suliakkiissuteqartup ilinniartitsinissamik sulisuminik pisariaqartitsivigisassai, kiisalu aamma ingerlatsinerimut attuumassutilinnik kiffartuussinerit. Tassani aamma pineqarsinnaappuk teknikkimut atortulersuutit siuarsimasut, ilisimasaqassutimi imaluunniit silassorissutsimik tunngavilinnik kiffartuussinerit, assersuutigalugu siunnersortit, arkitektit imaluunniit ingeniørit sullivianniit, isumaqatigiinniarnissat pisariaqarfigisinnaasaat qularnaarumallugu pisiassat suliakkiissuteqartup pisariaqartitsineranut naapertuunneri.

Aappa ilaatigut pineqassappuk aaqqiissutissanik pioreersunik naleqqussaasernerit, suliakkiissuteqartup periaatsinik / atortulersuutini nutaanik pisariaqartitsivigisai atortulersuutini pioreersuni aaqqiissuussineroreersunut atasumik, aammalu pisuni suliakkiissuteqartup piumasaqaatinik aalajangersaasinnaanngiffigisaani.

Kapitali 4 Neqeroortitsinermi periaatsit

Taamaasillunilu siammasissumik periarfissaqassaaq periaatsit tamatuma neqeroortitsinermi ator neqarsinnaaneranut isumaqatigiinniarnertalimmik, niuerfiusuni suliaakkiissuteqartup pisariaqartitsineranut aaqqiissutissanik arlaqartunik neqeroortoqarnerini.

Periaatsip tamatuma atornissaani piumasaqaataariinngilaq suliaakkiissuteqartup aaqqiissutissamut tunngatillugu immikkuualuttortalersukkanik aaqqiissutissanik allaaserinnissinnaannginnera. Nalilersuinermi aalajangiisusooq tassaassaaq suliaakkiissuteqartup nalilerneraa isumaqatigiinniarnissamik pisariaqartitsisoqarnera, pisariaqartitsinermut ataatsimut aaqqiissutissat assigiinngitsut pillugit. Isumaqatigiinniarnerni neqerooruteqartut siunnersuuteqarsinnaapput aaqqiissutissat suliaakkiissuteqartup pisariaqartitsineranut qanoq naleqqussarneqarsinnaanersut, aaqqiissutissamillu isumaqatigiinniuteqartoqarsinnaalluni. Tamanna aqquutissiuussisinnaavoq pitsaanagerusumik aamma/imaluunniit akikinnerusumik aaqqiissutissarsinissamut, suliaakkiissuteqartup siumoortumik allaaserisimasinnaasaraluanut sanilliullugu, taamalu naammaginarnerusumik aaqqiissutissarsisoqarsinnaalluni.

Ilusilersuineq aamma aaqqiissutissanik ineriartortitsineq

Pisiniarnermi ilaappata ilusilersorneqarneri imaluunniit aaqqiissutissanik ineriartortitsisimanerit, neqeroortitsineq isumaqatigiinniarnertalik ator neqarsinnaavoq. Periaatsip tamatuma atornissaa aalajangiisuuvoq neqerooruteqartup aaqqiissutissanut siunnersuutunik saqqummiussaqaarnissaa, suliaakkiissuteqartup siumoortumik aaqqiissutissanik siunnersuuteqarnera pinnani.

Ilusilersuinikkut aaqqiissutissat assersuutigalugu kusanassutsimut ilusilersorluagaaneranut imaluunniit teknikkimut tunngasutigut ilusilersorneranut tunngasuusinnaapput. Taamaasilluni nioqqutissiaq ilusilersugaanermigut kusanassusia aammalu atorsinnaassusia, tamatumani aamma atuisussanit atorsinnaassusia, atortussiat suut ator neqarsimaneri aamma qanoq sivisutigisumik atorsinnaajumaarnissaa il.il, isumaqatigiinniarnerni akulerunneqarsinnaapput. Inerisaanikkut aaqqiissutissat assersuutigalugu tassaasinnaapput nutaamik pitsaanagerusumillu nioqqutissamik pilersitsineq, kiffartuussineq imaluunniit ingerlatseriaaseq.

Periaatsip neqeroortitsisarnerup isumaqatigiinniarnertallip ator neqarsinnaanera pisuni ilusilersuinermut ineriartortitsinermullu attuumassuteqartuni killiligaanngilaq suliaakkiissutissap tamarmiusup ilusilersuinerusinnaaneranut imaluunniit ineriartortitsilluni aaqqiissutissamut. Taamaasilluni naammassaaq immikkoortuisa ilaasa ilusilersuineranut imaluunniit inerisaanermut qaratsamik atorluaaviusumik ilaqarnissaa.

Teknikkimut tunngasut immikkuualuttortaannut nalunaarsuutit ersareqqissaamik aalajangersarneqarsinnaanngillat.

Teknikkimut tunngatillugu immikkuualuttortalersukkanik aallaaserinnissinnaaneq eqqoqqissaartumik aalajangersarneqarsinnaanngippat, annertussutsinik pioreersunik innersuussinikkut, europamiut teknikkimut tunngasunik nalilersuisarnerini, ataatsimoorussanik

Kapitali 4 Neqeroortitsinermi periaatsit

teknikkimut tunngasunik immikkuualuttortalersuinikkut imaluunniit teknikkimut tunngasunut innersuussinikkut, suliakkiissuteqartussap neqeroortitsineq isumaqatigiinniarnertalik atorsinnaavaa.

Aalajangersagaq taanna taamaallaat innersuussivoq teknikkimut tunngasunik immikkuualuttortalersuinerit eqqoqqissaartumik aalajangersarneqarsinnaanngitsut annertussutsinut il.il. innersuussiinnarnikkut il.il. Aalajangersakkami taamaasilluni mattussinngilaq neqeroortitsinerup isumaqatigiinniarnertallip ator neqarsinnaanerani, suliakkiissuteqartup teknikkimut tunngasunik immikkuualuttortalersukkanik allaaserinninnernik ilusilersuiffigisinnaasai, atortorissaarutip sapinngisassaani atorsinnaaffianillu tunngaveqartunik.

Piomasqaatit ileqqussami ator neqareersumi naammassineqanngitsumili

Suliakkiissuteqartoq periarfissaqarpoq neqeroortitsinermik isumaqatigiinniarnertalimmik atuinissamut, suliakkiissuteqartup tamanut ammasumik imaluunniit killilimmik neqeroortitserernerani, akuerineqarsinnaanngitsunillu taamaallaat neqeroorfiusuni.

Piomasqaataavoq aalajangersakkap atornissaanut neqeroorutit *tiguneqarsimasut* tamarmik suliame ingerlanneqareersumi akuerineqarsinnaanngissimanissaat. Tamanna isumaqarpoq aalajangersagaq ator neqarsinnaanngitsoq suliakkiissuteqartup neqeroorummik ataatsimik imaluunniit neqeroorutiniq arlaqartumik tigusaqarfigisaani suliap ingerlanerani akuerineqarsinnaasunik. Pisuni taamaattuni neqeroorutaasut akuerineqarsinnaanngitsut itigartinneqarsimassapput, periarfissaqarsimanngippat neqeroorutini amigaataasinnaasuut iluarsiivigineqarnissaannut.

Pisuni neqeroorutaasimasut tamarmik akuerineqarfigisinnaanngisaanni, suliakkiissuteqartup eqqumaffigissavaa taamaallaat periarfissaqarmat neqeroortitsinermit isumaqatigiinniarnertalimmut ikaarsaarnissamut. Suliakkiissuteqartorlu taamaasilluni pisinnaatitaavoq neqeroorutiniq atorunnaarsitsinissamut aammalu neqeroortitseqqinnissamut.

Neqeroorutit akuerineqarsinnaanngitsut imatut ilaatigut paasineqassapput:

- » Neqeroorut kingusinaartumik tiguneqartoq.
- » Neqeroorut neqeroortitsissutaasuni piomasqaatinik naammassinninngitsoq.
- » Neqeroorut nalinginnaanngitsumik appassissoq.
- » Akitigut suliakkiissuteqartup naatsorsuutigisai qaangerlugit annertussuseqartoq, imaluunniit suliakkiissuteqartup aningaasartuutissaatut missingersuutaanut naapertuutinnngitsoq.

Siumoortumik piukkunnartorsiortoqareersimanissaani akuerineqarsinnaanngitsumik piomasqaarnertut paasineqassaaq:

- » Neqeroorut inortuisoq.

Kapitali 4 Neqeroortitsinermi periaatsit

- » Neqeroorut ilaasinnaanginnermut uppersaasersuisimanissamik piunasaqaatinik naammassinninngitsoq.
- » Neqeroorut piukkunnassutsip uppersarnissaanut piunasaqaatinik naammassinninngitsoq.

Neqeroorut assersuutigalugu neqeroortitsinermi atortuni piunasaqartunik naammassinninngilaq neqeroorut tunuarsimaarutini neqeroortitsinermi atortut ilaannut imaqaruni. Tamanna assersuutigalugu tassaasinnaavoq minnerpaaffissanut piunasaqaatinik aalajangersagaq. Pisumi taamaattumi suliaakkiissuteqartup neqeroorut atorsinnaavaa isumaqatigiinniarnermut tunngavissatut, siunnerfigalugu neqerooruteqartup piunasaqaammik taamaatitsinissaa. Neqeroortitsinermit atortuni piunasaqaatini ilaangillat peqataatitsinnginnissamut tunngaviit. Isumaqatigiinniarneqarsinnaangillat neqerooruteqartut tunuartinneqartussat peqataanginnissamut tunngavilersuutini aallaaveqartumik.

Pissusissamisuumngitsumik neqeroorut appassissoq aatsaat akuerineqarsinnaangitsutut taaneqarsinnaalissaaq neqerooruteqartoq pineqartoq periarfissaqartinneqareerpat neqeroorutit akiannut tunngatillugu nassuiaateqarnissamut, taamaalineranilu neqeroorut sulia pissusissamisuumngitsumik appassisutut isigineqarpat.

Neqeroortitsissutaasuni piunasaqaataangilaq, kisiannili suliaakkiissuteqartoq uppersaanissamik pissusaaffeqarpoq aningaasartuutissanut missingersuusianut atatillugu, missingersuusiallu ersarissuunerinut, eqqornerinut, aammalu neqeroortitsissutaasut nalunaarutigineqartut tamanut saqqummiunneqannginnerini. Uppersaaneq taanna assersuutigalugu iluseqarsinnaavoq allakkiatut suliap arkivimi toqqorsivianut nalunaarsorneqartoq, neqeroortitsissutaasut il.il. tamanut takusassiarineqannginneranni.

Pisiniarneq 1 million kr.-init annikinnerusoq (5 mio. kr.-it nakorsaannermi atortuni)

Suliaakkiissuteqartup neqeroortitsineq isumaqatigiinniarnertalik atorsinnaavaa siumoortumik avammut nalunaarutigineqariinngitsumik, pisiniarnissap isumaliutigineqartup nalinga 1 million kr.-init annikinneruppat. Neqeroortitseriaaseq taamaattoq aamma atorneqarsinnaavoq nakorsaannermi atortunik taakkunungalut atasunik atortunik pisiniarnermi, taakkua nalingat pisiassatut isumaliutaasoq 5.000.000 kr.-init annikinneruppat.

Pisiniarnerni atugassarititaasumik uani pineqartumik taamaallaat naammassinnittumi, siuliani atugassarititaasuni ilaangitsumi, neqeroortitsinerit siumoortumik isumaqatigiinniarnertaqanngitsut qaqutiguinnaq atorunaeqarnerusarput, killiligaangitsumik taamaattuni unammillertoqartanngimmat. Suliaakkiissuteqartullu taamaattumik tamatigut pisuni pineqartut ittuni isumaliutigereersimasariaqarparaa neqeroortitseriaatsit sinnerisa arlaat naleqqutinnginnerunersoq atussallugu, niuerfiusumi ingerlatsisunik naligiimmik pinnikkumalluni, akimut ersittumik ingerlatsiumalluni kiisalu neqeroortitsinermi unammillerneq annertunerpaatikkumallugu.

4.4.2 Neqeroortitsinermi isumaqatigiinniarnertalimmi periaaseq

Neqeroortitsinermi isumaqatigiinniarnertaqartussami aallarniutigineqartarpoq piukkunnartunik suliassamik toqqartuineq. Neqeroortitsinermit nalunaarutikkut suliakkiissuteqarniarpoq neqerooruteqartussanik suliariumannittussarsiortarpoq. Peqataasinnaasussaangitsunut atugassarititaasut aammalu piukkunnassutsimut tunngaviusussat neqeroortitsinermit nalunaarummiittut aallaavigalugit neqeroortitsisup qinnuteqarsinnaasut kaammattussavai neqeroortitsinermit nalunaarummiittut aallarniutaasunik neqerooruteqaqqullugit, tamatumalu kingornagut isumaqatigiinniarnermi immaqa peqataaqqullugit.

4.4.2.1 Neqeroortinneqartussatut kissaataasut amerlassusissaat

Neqeroortitsinermi isumaqatigiinniarnertalimmi suliakkiissuteqartup isummerfigissavaa qinnuteqartuni qassit toqqarumanerlugit neqerooruteqartillugillu. Tamanna neqeroortitsinermit nalunaarummi nalunaarneqarsimassaaq.

Suliakkiissuteqartup qinnuteqartut ilaat minnerpaamik pingasut toqqassavai. Qinnuteqaatinik pingasunit ikinnerusunik tigusaqartoqarpat suliakkiissuteqartup qinnuteqarnissamat naleqquttoq imaluunniit arlaqartut kaammattorsinnaavai aallarniutitut neqeroorummik tunniussaqaarnissaannik. Suliakkiissuteqartup tamatumunnga atatillugu isumaliutigisinnaavaa piukkunnarsinnaasunut piumasagaatit sukangavallaarsimanersut, taamalu niuerfiusumi ingerlatsisuusinnaasunik mattussisimanerluni.

Suliakkiissuteqartup suliassamat unammisoqarnissaa qularnaassavaa, neqeroortussanik naammattunik amerlassuseqartunik toqqaanermigut. Pissutigalugu inatsimmi aalajangersaasimaneq piumasagaammik minnerpaamik pingasunik neqeroortoqarnissaanik, tamatuma pinngitsoorani assigisariaqanngilaa pingasut suliassamat unamminissamat naammannerat. Niuerfiusumi pisuni uani pineqartumi pissutsit isumaliutsersuutini ilaasariaqarput, qanoq qularnaarneqassanersoq unammilleqatigiinneq pitsaanerpaaq, ilutigisaanillu suliakkiissuteqartumut neqeroortunullu aningaasartuutit aamma isiginiarneqassallutik. Suliakkiissuteqartullu ilutigisaanik aamma isumaliutsersuutiminut ilaatsittariaqarpaa kissaatiginerlugu neqerooruteqartut ilaasa isumaqatigiinniarnernit ingerlanerani piarneqarnissaat kissaatiginerlugu. Suliap ingerlanerani isumaqatigiinniarnermi neqeroorsimasut ilanngarternerini suliakkiissuteqartup ilanngullugu qularnaassavaa suliakkiissuteqarnermi unammillertoqarnissaa.

Qinnuteqartut amerlaneruppata suliakkiissuteqartup nalunaarsimasaaniit, kaammattuuteqartoqassaaq neqeroornissamik, suliakkiissuteqartorlu toqqaassaaq kinaassusersiunngitsumik immikkoortitsinngitsumillu tunngavilimmik neqeroortitsinermit nalunaarummi nalunaarneqarsimasutut.

Taamaallaat neqeroortussat tamatumunnga kaammattorneqarsimasut aallarniutaasunik neqerooruteqassapput. Suliakkiissuteqartup allanit neqeroorutit itigartissavai. Suliakkiissuteqartulli pisuni immikkut ittuni akuerisinnaavaa qinnuteqartuni allannguuteqarsinnaanera, imaluunniit

Kapitali 4 Neqeroortitsinermi periaatsit

neqeroortut naligiimmik pinninnissamik tunngaveqarnissaq, akimut ersittumik periaaseqarnissaq atsikkutigiiisaarisumillu ingerlatsinissaq tunngavigalugit.

4.4.2.2 Aallarniutaasumik neqeroortitsineq

Neqeroornerni isumaqatigiinniarnertalinni neqeroortussatut immikkut toqqakkat aallarniutaasumik neqerooruteqassapput.

Suliakkiissuteqartoq periarfissaqarpoq imminut pisinnaatissinnaanermik isumaqatigiissutissamik akuersinissamut aallarniutaasumik neqeroorneq tunngavigalugu, tamanna neqeroortitsinermut nalunaarummi nalunaarneqarsimappat. Tunngaviusumik killilerneqanngilaq suliakkiissuteqartup pisinnaatitaanera isumaqatigiissuteqarsinnaanermut aallarniutaasumik neqeroortitsinermik tunngaveqartumik. Taamaattoq piffissap taamaalinerani isumaqatigiissuteqarsinnaanermut periarfissaq piviusorsiuunngitsunik tunngavilimmik malersorneqassanngilaq.

Illuatigut iluaqutissartaqarsinnaavoq suliakkiissuteqartup neqeroortitsinermut nalunaarummini ilanngullugu nalunaarsimappagu imminut pisinnaatikkami aallarniutaasumik neqeroortitsineq tunngavigalugu isumaqatigiissuteqarsinnaagami. Periarfissaq taama ittoq neqeroortussanit kimigiisernertut tiguneqarsinnaavoq aallaqqaataaniillu pitsaanerpaamik neqeroorutissaminnik tunniussisinnaanerannut, isumaqatigiinniarnissaq siunnerfigalugu. Suliakkiissuteqartup neqeroorutit pitsaanerpaat aallaqqaataaniit tiguppagit, tamatuma kingunerisinnaavaa aallarnisaatinik neqeroornikkut suliakkiisoqanngitsoq, isumaqatigiinniarnissanullu ikaarsaartut ikinnerusinnaallutik, tamatumalu suliamut aningaasartuutit illugiinnut annikinnerulersissallugit. Illuatungaani nallileruminaassinnaavoq aallarniutitut neqeroorutit suliakkiissuteqarniartumut pitsaanerpaajunersut. Piffissaq isumaqatigiinniarfiusoq peqataasinnaavoq aaqqiissutissanik pitsaanerusunik akikinnerusunillu suliakkiisup pisariaqartitaanut tunngatillugu.

Suliakkiissuteqartussa q allarniutaasumik neqeroortitsinermik tunngaveqartumik isumaqatigiissuteqarnissamik aalajangiussiguni isumaqatigiinniarnissaa pisariaarutissaq. Aallarniutaasumillu neqeroortitsinermik tunngaveqartumik isumaqatigiissuteqarneq akornutaasussaangilaq nalinginnaasunik nalorninaataasinnaasunik erseqqissagassanillu aaqqiissuteqarsinnaanermut, erseqqissaateqarnissamullu aallarniutaasumik neqeroorut tunngavigalugu. Erseqqissaatit qulaajaanerillu pineqartut isumaqatigiinniarnertut iluseqassanngillat, suliakkiissuteqartup neqerooruteqartullu ajugaasup akornanni, taamaasimappammi suliakkiissuteqartoq tamanut isumaqatigiinniarnissamut pisussaaffeqassammat, aallarniutaasumik neqeroortitsinermik tunngaveqartumik suliakkiinani.

Tamatumunnga atatillugu pingaaruteqarpoq eqqumaffigissallugu suliakkiissuteqartup neqeroorut itigartsittussaammagu tunuarsimaarutitaqartoq tunngaviusunik. Suliakkiissuteqartup kissaatiginnippagu tunuarsimaarutaasinnaasut peerniarlugit isumaqatigiinniarnissi, neqerooruteqartunut tamanut isumaqatigiinniartoqassaaq. Nalinginnaasunik

Kapitali 4 Neqeroortitsinermi periaatsit

paatsuungassutaasinnaasunik qulaajaaneq erseqqissaanerillu, ilaginngilaat oqaasertaliussanik ersernerluttunik tunuarsimaarutaasutut isigineqarsinnaasunik oqallisigisaqarneq qanoq paasineqarnissaannik sammisaqarneq. Naligiimmik pinninnissamik ileqqoqarnissamut akertiussaaq unammillernermillu aseruisinnaalluni, suliaakkiissuteqartoq taamatut periaaseqarsinnaassagaluarpat.

4.4.2.3 Isumaqatigiinniarnernik ingerlatsineq

Isumaqatigiinniarnernik ingerlatsineq aallartissaaq aallarniutaasutut neqeroorutit tiguneqareerneranni.

Aallarniutaasumik neqeroorutit neqeroortitsinermi nalunaarsukkanik tunngaveqassapput. Suliakkiissuteqartoq isumaqatigiinniassaaq aallarniutaasunik neqeroorutit aallaavigalugit, neqeroorutit imaat pitsannngorsarniarlugit, pisiniarnissaaq suliaakkiissutaasumi pisariaqartitsinermut naapertuuttoq angusinnaajumallugu. Suliakkiissuteqartup neqerooruteqartut tamaasa isumaqatigiinniassavai, isumaqatigiinniarnerrillu neqerooruteqartut tamaasa ataasiakkaarlugit ingerlanneqassallutik.

Suut isumaqatigiinniutaasinnaappat?

Isumaqatigiinniarnernit ingerlanneqassapput siunnerfigalugu neqeroorutaasut ataasiakkaat qanoq pitsannngorsarneqarsinnaaneri suliaakkiissuteqartup piunasaqaataanut pisariaqartitsineranullu naapertuuttumik.

Aallaaviusutut suut tamarmik isumaqatigiinniutaasinnaapput, taamaattoq makkua pinnagit:

- » Tunngaviusut aallaaviit
- » Suliassamik tunniussinissamut atugassarititaasut
- » Minnerpaatut piunasaqaatit
- » Inaarutaasumik neqeroorutaasut

Isumaqatigiinniarnerni neqeroortitsineri tunngaviusuni allannguisoqarsinnaanngilaq. Immikkoortut ilaat tunngaviusunut ilaanersoq eqqarsaatigalugu pisuni namminerni naliliinermik tamanna neqeroortitsinermiit neqeroortitsinermut nalilernerqartariaqarpoq. Nalilersuineq pissaaq apeqqummik aallaaveqartumik allannguuteqartitsisinnaaneq qinnuteqarsinnaasunut neqeroorsinnaasunulluunniit allanut peqataanissamut sunniuteqassanersoq, imaluunniit unammillernermik sangutitsisoqassanersoq qinnuteqartut aamma neqeroortitsisut akornanni.

Suliaakkiissuteqarnissami atugassarititaasut aaqqissuussinermi tunngaviupput, suliap ingerlanerani tamarmiusumi taamaaginnartussaasut.

Piunasaqaatit minnerpaat oqariartuuteqartarput piunasaqaatinik qitiusunik, pisariniakkap piginnaanerini imaluunniit isumaqatigiissutip naammassineqartussap piviusunngortinnerani –

suliarinerani. Minnerpaaffissanik piumasaqaatinik allannguineq oqaatiginiarneqassaaq tunngaviusunik allannguuteqartitsinertut, nutaamik neqeroortitsinertaqanngitsumik pisinnaanngitsutut. Taamaattumillu pingaaruteqarpoq suliaakkiissuteqartup neqeroortitsinermi atortussanik suliaqarnermi erseqqissumik isumaliutersorsimanissaa minnerpaaffissatut piumasaqaataasussat eqqarsaatigalugit, aamma minnerpaaffissatut piumasaqaatit oqariartortuunersut piumasaqaatinik suliaakkiissuteqartumut aalajangiisuusunik, imaluunniit oqaatiginniinnarnersut kissaataasunik imaluunniit pingaaruteqartunik, taamaasimappat minnerpaaffissatut piumasaqaatit inissisimassanngimmata. Suliaakkiissuteqartorlu piumasaqaatinik minnerpaaffissatut taaneqartunik arlaqartunik pisariaqartumiit amerlanerusunik nalunaarsuissanngilaq, suliami eqaassusissaq periarfissallu isumaqatigiinniarnermiittut imaaliiallaannaq innarlerneqarsinnaammata.

Suliaakkiissuteqartup neqerooruteqartumut isumaqatigiinniarnert aallartissinnaalluarpai, minnerpaaffissanik piumasaqaatinik tunuarsimaaruteqarluni, neqeroortitsisoq neqeroortitsinermut atortuni allanut nalunaarsimanngippat. Isumaqatigiinniarnerrilli minnerpaatut piumasaqaatinik allannguisanngillat, kisiannili aqutissiuussissallutik inaarutaasumik neqeroorutaasuni minnerpaaffissatut piumasaqaataasimasinnaasut qimanneqarsimanissaannik.

Siulianiittut isumaqatigiinniarsinnaanermut killiliussat isiginiarlugit isumaqatigiinniartoqarsinnaavoq pisariniakkat ilisarnaatigisaannik, tamatumani aamma pitsaassusissaannik, annertussusissaannik, niuernikkut piumasaqaatinik kiisalu aamma inooqatigiinnikkut, avatangiisinut aamma ineriartortitsinermut tunngasutigut atugassarititaasussanik. Ilanngullugu ajornartinneqanngilaq akiusup qanoq katitsigaanera pillugu isumaqatigiinniarsinnaaneq, soorluttaaq suliaakkiissuteqartoq pisinnaatitaasoq neqerooruteqartumut ilisimatitsissuteqarsinnaanermik neqeroorutaa pissutsit ilaanni unammillertaasa neqeroorutaannit ajornerusoq. Tamatumunngalu atatillugu pingaaruteqarpoq eqqaamassallugu suliamut tunngatillugu paasissutissanik isertuussassanik ingerlatitsisoqaaqusaanngimmat, tak. ataaniittut.

Isumaqatigiinniarnerni periaasissat

Suliaakkiissuteqartup neqeroortitsissutaasuni allaaserissavaa qanoq isumaqatigiinniarnert ingerlanneqarnissaat naatsorsuutigineqarnerusoq. Isumaqatigiinniarnert ingerlanneqarnissaata allaaserineqarnera peqataassaaq qinnuteqartut pilersaarusiorsinnaanerannut aammalu aaqqissuussisinnaanerannut pitsaanerpaamik, qularnaaralunilu naligiissumik aammalu akimut ersittumik ingerlatsisoqarnissaannik.

Suliaakkiissuteqartup allaaserissavaa isumaqatigiinniarnert qanoq ingerlanneqarnissaannik naatsorsuutigisani, tamatumani aamma isumaqatigiinniarnert qasseriarneqarnissaat, kiisalu isumaqatigiinniarnert ingerlaneranni neqeroortitsisut ikiliortortinneqarnissaat naatsorsuutigineqareernersoq. Isumaqatigiinniarnerrilli ingerlanissaannik allaaserinnereersimanerup akornusernavianngilaa periaatsip isumaqatigiinniarnert ingerlaneranni allannguuteqarsinnaanera. Suliaakkiissuteqartup neqeroortitsinermi atortunik assersuutigalugu allaaserisimappagu

Kapitali 4 Neqeroortitsinermit periaatsit

isumaqatigiinniarnernik ingerlatsineq pingasoriarlugu ingerlanneqartoq, isumaqatigiinniarnerni siulliit pereerneranni nalilerlugu taamaallaat isumaqatigiinniarnernit marloriarneqarnissaat pisariaqartoq, akornutissaqassanngilaq suliaakkiissuteqartussap pilersaarutaaqqaartoq qimassappagu. Taamaattoq akimut ersittumik ingerlatsisussaannermit ileqqussamut akerliussaaq suliaakkiissuteqartup isumaqatigiinniarnernit ingerlarnat allanngortippagu isumaqatigiinniarnernit pilersaarutitut allaaserineqarsimasumiit tunngaviusutigut allaaninngorlugit. Isumaqatigiinniarnernillu allannguuteqartitsisinnaaneq aammattaaq piviusorsiuunngitsunik neqeroortunullu kinaassusersiornermik ersersitsinerussanngilaq.

Suliaakkiissuteqartoq kissaateqaruni isumaqatigiinniarnernit ingerlaneranni neqerooruteqartut killilernissaannik, taava tamanna neqeroortitsinernut atortuni nalunaarneqareersimassaaq. Suliaakkiissuteqartup neqeroortitsinermit atortuni nalunaarsimappagu neqeroortut ikilineqarsinnaanerit isumaqatigiinniarnernit ingerlaneranni, suliaakkiissuteqartoq pisussaaffeqanngilaq pinngitsoorani neqerooruteqartut ikilinissaannik, kisiannili akimut ersittumik ileqqoqarluni ingerlatsisoqarnissaannik periaaseqartussaaneq tunngavigalugu periarfissaqanngilaq suliap ingerlanerani ikinnerulersitsinissamut, tamanna neqeroortitsinernut atortuni allassimareersimannippat.

Suliaakkiissuteqartup qinersinnaavaa isumaqatigiinniarnernit ingerlaneranni neqerooruteqarsimasut akissarsiaqartinnissaat. Akissarsiasat aalajangersimasunik annertussuseqarsinnaapput, imaluunniit piffissap ingerlanerani akiliuteqartarnerusinnaallutik. Tamatumani pineqarput pisussat neqerooruteqartunut peqataanermut aningaasartuuteqarfiusussat, taamaattumillu pissusissamisoorsinnaalluni aningaasanik immikkoortitsisimanissaq neqerooruteqartunut isumaqatigiinniarnerni peqataasunut, akissarsiasaqaartitaaneq aamma peqataanissamut kaammattuutaasinnaammat.

Neqeroortitsineq isumaqatigiinniarnertalik periaasiusinnaavoq aningaasartornartoq, kisiannili tamatumunnga atatillugu pingaaruteqarpoq erseqqissassallugu suliaakkiissuteqartup isumaqatigiinniarnissat piareersassammagit pisiassaminik isumaqatigiinniutaasunik isiginiaalluni, kiisalu aamma pisiariniakkap nalinginik.

Neqeroortitsinernut minnerusunut atatillugu suliaakkiissuteqartup qinersinnaavaa naatsumik isumaqatigiinniarnissi, ataasiartamik isumaqatigiinniarnifiusoq. Tamatumunngalu atatillugu isumaqatigiinniarnernit tassaasinnaapput naatsunnguamik utimut nalunaaruteqarnerit ataatsimut isigisunik, taamaattoqarpallu tunuarsimaarutaasinnaasut paaseqatigiissutigineri. Tamatuma kinguneraa isumaqatigiinniarnernik ingerlatsisoqarnissaa neqeroortut piffissannik atuffiunngitsumik. Isumaqatigiinniarneq naatsoq aamma atornerqarsinnaavoq pisiniarneq immikkoortumik ataasiinnarmik isumaqatigiinniutaasussamik imaqarpat.

Kapitali 4 Neqeroortitsinermi periaatsit

Periaaserlu taanna aamma atorneqarsinnaavoq pisiniarnerni akisoorujussuarni, arlaleriarluni isumaqatigiinniarnissanik piumasaqarfiusussani, nukinnillu annertuunik suliaakkiissuteqartumiit neqeroortuniillu atuiffiusussami. Pisuni taamaattuni suliaakkiissuteqartup isumaliutigisinnaavaa neqeroortunut kajumissaatitut akissarsiaqartitsinissaq.

Suliaakkiissuteqartup neqerooruteqartut tamaasa immikkut isumaqatigiinniarfigisussaavai. Isumaqatigiinniarnernit taama ittut neqeroorummik pineqartumik aallaaveqarsinnaapput. Isumaqatigiinniarnerni oqallisigineqassaaq neqeroortitsissutaasut aammalu neqeroorutaasut naleqqussarneqarnissaat, neqerooruteqartunit ataasiakkaanit neqeroorutinik pitsaanagerusunik pissarsiumalluni. Kisiannili isumaqatigiinniarluni oqaloqatigiinnerit aamma killilerneqarsinnaapput suliaakkiissuteqartup neqeroorutinut akissuteqarneranik.

4.4.2.4 Isumaqatigiinniarnernit ingerlanerini immikkut immikkoortut eqqumaffigisariaqartut

Isumaqatigiinniarnerni eqqortinneqassapput ileqqussat naligiimmik pinnittussaanermut, akimut ersittumik ingerlatsisussaanermut aammalu atsikkutigiissaarinissamut. Isumaqatigiinniarnerrillu aammattaaq ingerlanneqassapput sillimaniarnermik naammattumik isiginnilluni, minnerunngitsumik suliaakkiissuteqartup tungaaniit eqqumaffigineqartussamik. Immikkoortut taakkua eqqumaffigineqartussat uani ataani itisilerneqassapput.

Neqeroortitsinermi atortunik naleqqussaaneq aamma allannguuteqartitsineq

Neqerooruteqartunik ataasiakkaarlugit isumaqatigiinniarfiginninnerit tunuliaqutaralugit suliaakkiissuteqartoq periarfissaqarpoq allannguuteqartitsinissanut imaluunniit neqeroortitsissutaasunik naleqqussaannissanut. Allannguutit aatsaat ilisimaneqalissapput suliaakkiissuteqartup isumaqatigiinniarneq neqeroortunut tamanut ingerlatsereerpagu, aalajangerlunilu immikkoortut suut allanngortinniarlugit imaluunniit naleqqussarniarlugit. Allannguutaasinnaasut, taamaattoqassappat ataatsikkut allaganngorlugillu ilisimatitsissutaassapput neqeroorsimasunut tamanut, neqeroortitsisorlu neqerooruteqartunut piffissamik naapertuuttumik tunisissaaq, allannguutit suliarinissaannut, allannguuteqartumillu neqeroorummik tunniussinissamut.

Suliaakkiissuteqartup aalajangissavaa neqeroortitsinermi atortut qanoq naleqqussarnissaat, pitsaanagerpaamik suliaakkiissuteqartup pisariaqartitsinerinik isiginnittunik. Tamanna aamma atuutissaaq naak neqeroortitsinermi atortut allannguutaasa neqerooruteqartut ilaannut ajornannginnerutissagaluaraa suliaakkiissuteqartup pisariaqartitsinerinik naammassinninnissaq, neqerooruteqartunut allanut sanilliullugu. Allannguuteqartitsisoqarpat ataatsimik neqerooruteqarsimasut ilaannut iluaquisiussanik, taava suliaakkiissuteqartup nassuiarsinnaassavai allannguutit kinaassusersiunngitsumik immikkoortitsinngitsumillu. Kinaassusersiunngitsumik piumasaqaat assersuutigalugu tassaasinnaavoq allannguutip kingunerissagaa akinik appasinnerungaatsiartunik angusaqartoqarsinnaanera, aamma naak neqerooruteqartut tamarmik appasinnerusunik akinik naammassisaqarsinnaanngikkaluartut.

Naleqqussaanerli soorunami tunngaviusunik atugassarititaasunik, piumasaqaatit minnerpaaffissaannik imaluunniit suliakkiinissamut atatillugu neqeroortitsinermi atortunik allannguissanngilaq.

Isertuussisussaataaneq

Suliakkiissuteqartup immikkut eqqumaffigisariaqarpaa paasissutissat nipangiusimasassat neqerooruteqartut isumaqatigiinniarnerni tunniussaasa siammannginnissaat.

Nipangiusimannittussaaneq pillugu apeqqut neqeroortitsinermit atortunili erseqqissaatigineqartariaqarpoq, neqerooruteqartunut qularnaarsimaqqullugu paasissutissat tunniussaasa qaqqaaqalaarutigineqaratik atorneqarnissaat.

Suliakkiissuteqartup isumaqatigiinniarnerni ilisimatitsissutigisinnaavaa neqeroorut arlalitsigut unammillertaasut neqeroorutaannut sanilliullugu ajornerusoq. Kisiannili inerteqqutaavoq suliakkiissuteqartup peqataasunut allanut qulaarsisinnaanera paasissutissanik isertuussanik unammilleqataasunut tunngasunik. Suliakkiissuteqartup ingerlateqqissinnaanngilai paasissutissat neqerooruteqartut allat nassiussimasaat, isertuussassatullu nalunaarsimasaat, tamatumani killiliisoqarani teknikkimut tunngasunit isertugaatinut, niuernikkut isertugaatinut aamma neqeroorutini isertuussassanut allanut tunngasut.

Niuernikkut isertuussassanik suliaqarnerni imaluunniit niuernikkut pissutsinik sammisaqarnerni suliakkiissuteqartup immikkut eqqumaffigisariaqarpaa neqerooruteqartunut qulakkeernissaa paasissutissat pineqartut allanut ingerlateqqinneqannginnissaat, taamaattoqaraluarpat unammilleqataasoq neqeroortoq pineqartoq unammillernermi ajornartorsiornartumik inissisimalissammat, suliffeqarfimmut pineqartumut aningaasarsiornikkut annertuutigut kinguneqarsinnaasunik. Niuernikkut pissutsini assersuutigalugu ilapput nioqqtissioriaatsit, nioqqtissiornermi pissutsit, nioqqtissiornermut periusissiat, isumaqatigiissutini atugassarititaasut aamma niuernikkut unammilleqatigiinnermi pissutsit. Ingammik pingaaruteqarpoq neqerooruteqarsimasut isumaqatigiinniarnerni peqataasinnaaneri nalunagu aaqqiissutissatut aallaaserisami saqqummiunneqarsimasut neqeroorutini isertuunneqarneri isumaqatigiinniarnernik ingerlatsineq tamaat.

Suliakkiissuteqartup suliap ingerlanera tamaat isertuussinissaq isiginiaqqissaassavaa. Tamatumunnga atatillugu apeqqut takkuppoq, qanoq suliakkiissuteqartup ilisimalikkanik isumaqatigiinniarnerni iluaqutigisinnaanera. Neqerooruteqarsimasut isumaqatigiinniarnerni peqataanissaminnut piumassusiannut apequtaasinnaavoq unammileqatigiinnermi iluaqutissanik pissarsisinnaaneq, isumassarsiaasimasunut aaqqiissutissatullu siunnersuutaasimasunut atatillugu nammineq ineriartortissimasaminnik. Tamanna suliakkiissuteqartup soqutigisaasa illuatungaaniippoq, aaqqiissutissanik pitsaanerpaanik katersinissamik, siunnersuutaasimasut

Kapitali 4 Neqeroortitsinermi periaatsit

ilisimasallu assigiinngitsut isumaqatigiinniarnert ingerlaneranni pissarsiarisimasami akulerunnerisigut.

Neqerooruteqartut amerlassusaannik killiliineq

Isumaqatigiinniarnert ingerlasinnaapput arlaleriarlutik, neqeroorutaasut isumaqatigiinniarneqartussat ikilisinnissaannik siunnerfeqartumik. Taamatut ingerlatsinerup iluani ikiliartuaartitsineq taamaallaat atorineqarsinnaavoq, periarfissap neqeroortitsinermut nalunaarummi ilisimatitsissutigineqareersimanagera naapertorlugu.

Tamatuma kingunerissavaa suliakkiissuteqartup isumaqatigiinniarnert ingerlanneqarneranni piffissaliussatullu aalajangersagaareersoq naapertorlugu neqeroorutit isumaqatigiinniutigineqartut ikiliortortissinnaappagit. Nalilersuineq neqeroorutit sorliit tiggummineqarnissaannik, neqeroorutillu sorliit peerneqarnissaannik, tunngaveqassaaq suliassiinissamut atugassarititaasunik aammalu nalilersueriaatsimik, neqeroortitsinermut nalunaarummi imaluunniit neqeroortitsinermut atortuni nalunaarneqareersimasuni.

Isumaqatigiinniarnert ingerlanerat pillugu uppersaasatit

Suliakkiissuteqartup qularnaartariaqarpaa isumaqatigiinniarnert ingerlanerisa akimut ersittuunissaat, suliakkiissuteqartullu uppersaasarsussavaa isumaqatigiinniarnert ingerlanneqarnerini immikkoortut tamaasa, kiisalu qularnaassallugu neqerooruteqartut tamarmik (sinneruttuni) allakkatigut neqeroortitsinermi atortuni isumaqatigiinniutigineqartuni allannguutit pillugit ilisimatinneqartarnissaat.

Suliakkiissuteqartullu ilanngullugu uppersaasarsussavaa neqeroortitsinerup ingerlanneqarnera, aammalu toqqortarissallugit pappialaatit aalajangiinerni neqeroortitsinerit ingerlanneqartuni tunngavigineqarsimasut naammattut.

Isumaqatigiinniarnert ingerlanneqarneranni suliakkiissuteqartup qularnaassavaa neqerooruteqartut tamarmik assigiimmik pissusilersorfigineqarnissaat. Assigiinngisitsisoqassanngilaq paasissutissiisarnerni, neqerooruteqarsimasut ilaannik pitsaanerumsumik inissimatitsilersinnaasumik.

4.4.2.5 Inaarutaasunik neqeroorutinik tunniussaqaqartarneq

Suliakkiissuteqartup isumaqatigiinniarnert inaarsalerpagit neqerooruteqarsimasunut sinneruttunut tamanna ilisimatitsissutigineqassaaq, piffissaliisoqassaarlu naapertuuttumik inaarutaasunik neqerooruteqarnissamut. Inaarutaasumillu neqerooruteqartoqareernerani periarfissaqarunnaassaaq neqerooruteqarsimasunut isumaqatigiinniarsinnaaneq, kisiannili akornutissaqanngilaq nalinginnaasunik paaseqatigiinniarnissat neqeroorutinullu erseqqissaateqarsinnaaneq. Paaseqatigiinniarnert erseqqissaanerillu taakkua periarfissaqartitsissanngillat neqerooruteqarsimasut akornanni assigiinngisitsinissamut.

Kapitali 4 Neqeroortitsinermi periaatsit

Neqeroortitsisimaneq pillugu nalilersuineq – eqikkaaneq tamatuma kingorna pissaaq atugassarititaasunik tunniussinissamut tunuliaqutaqartunik, immaqalu nalilersueriaatsimik. Tak. imm 8.5 kontraktimik tunniussisarneq pillugu.

4.5 Siumoortumik tamanut saqqummiussinertaqanngitsumik neqeroortitsineq isumaqatigiinniarnertalik

Siumoortumik tamanut saqqummiussinertaqanngitsumik neqeroortitsineq neqeroortitseriaatsinit allanit immikkut ittumik saneqqutsineruvoq, taamaattumillu taamaallaat pisuni immikkut illuinnartuni atorneqarsinnaalluni.

Tamanut ammasumik siumoortumik neqeroortitsinertaqanngitsumik suliaq neqeroortitsinertut taassallugu tunngaviumik eqquvinngikkaluarpoq, tassami periaatsip taassuma ilisarnaatigimmagu inatsimmi neqeroortitsisarnermut malittarisassanit aqunneqannginneq, periaasiusoq, piffissalersuineq il.il. eqqarsaatigalugit.

Pisiniarnissaq suliaasaqarfimmut aalajangersakkat atuuttut naapertorlugit ingerlanneqartussaappat, suliaakkiissuteqartussap killilersorneqarani aalajangersinnaavaa kina aamma qassit neqerooruteqarnissaat kissaatiginerlugu, imaluunniit isumaqatigiissuteqartoqassanersoq toqqaannartumik imatut isumaqatigiinniarnertaqanngitsumik.

Tamatumalu saniatigut neqeroortitseriaaseq aamma atorneqarsinnaavoq siumoortumik tamanut ammasumik neqeroortitsisoqarsimappat, imaluunniit killilinnut neqeroortitsisoqarsimappat, akuerineqarsinnaanngitsunillu neqeroortoqarsimappat, imaluunniit akuerineqarsinnaanngitsumik piukkunnartorsiortoqarnissaanik qinnuteqartoqarsimappat, imaluunniit pisiniarnissatut isumaliutaasut 1 million kr.-it ataallugit naleqarpata, taamaattoq nakorsaanermut atortunut taakkunungalu ilaasunut atortunut 5.000.000 kr.-init annikinnerusunik naleqartunik.

4.5.1 Qaqugukkut neqeroortitsineq siumoortumik tamanut saqqummiunneqanngitsoq isumaqatigiinniarnertalik atorsinnaava?

Periaaseq taanna taamaallaat pisuni immikkorluinnaq ittuni atorneqarsinnaavoq. Periaaseq taamaallaat pisuni immikkorluinnaq ittuni atorneqarsinnaasoq pineqarmat, atorsinnaassusia killilerujussuuvoq. Suliakkiissuteqartup eqqumaffigissavaa uppersaasussaani pisunut immikkorluinnaq ittueneri pillugit, siumoortumik tamanut saqqummiunneqanngitsumik isumaqatigiinniarnikkut isumaqatigiissuteqartoqassappat.

Neqeroortitsisarnermut inatsisip nalunaarsorpai pisut periaatsip atorsinnaaffigisai. Allassimaffik tamakkiisuuvoq.

Qinnuteqartoqangilaq, imaluunniit atorsinnaanngitsuinnarnik qinnuteqartoqarluni

Tamanut ammasumik neqeroortitsisoqarnerani imaluunniit killeqartumik neqeroortitsisoqarnerani qinnuteqartoqangippat, imaluunniit qinnuteqaatinik naleqqutinngitsunik taamaallaat tigusaqartoqarsimappat isumaqatigiissutissamut atatillugu, taava suliaakkiissuteqartussa q isumaqatigiissuteqarsinnaavoq tamanut saqqummiunneqarsimanngitsumik.

Qinnuteqaat peqataanissamut atorsinnaanngitsutut isigineqassaaq qinnuteqarsimasoo neqeroortitsisarnermut inatsimmi aalajangersakkat naapertorlugit peqataasinnaatinneqangippat, imaluunniit naleqquttuunissamut minnerpaaffissaasunik piumasaqaatinik naammassinnissimanngippat.

Neqeroorutaasoo atorsinnaanngitsutut isigineqassaaq neqeroorut annertuunik allannguuteqarani suliaakkiissuteqartup pisariaqartitaanik neqeroortitsinermit atortuni nalunaarneqartunik naammassinnissinnaanngippat.

Sanioqqutsisinnaanermut aalajangersakkamik matuminnga atuisinnaanermut piumasaqaataavoq neqeroortitsissutaaqqaartuni tunngaviusunik allannguuteqartitsisoqarsimannginnissaa isumaqatigiinniarnertigut, suliaakkiissuteqartussap ingerlataasigut. Allanguineq tunngaviusumik allanguinerussaaq taanna sunnuteqarsinnaappat qinnuteqarsinnaagaluartuni imaluunniit neqeroorsinnaagaluartuni, allanguineq neqeroortitseqqaarnermut atortuni ersissimagaluarpat.

Ilassutit pisiniarneq siusinnerusukkut pisiniartarfigisimasamit

Suliaakkiissuteqartup atorsinnaavaa periaaseq neqeroortitsineq isumaqatigiinniarnertalik, siumoortumik nalunaarutaqqaarsimanngitsoq, ilassutissanik nioqqutissanik pisiniarnermi, siusinnerusukkut pisiniartarfigisimasamiit.

Aalajangersagaq ator neqarsinnaavoq ilassutissanik pisiniarnerni pisiniartarfigereersimasamiit, pisiarisartakkat ilassusersornerinut, imaluunniit atortulersuusersornernut, imaluunniit pioreersut pisiat ilaqqinnerinut imaluunniit atortulersuusersoqqinnernut. Tamanna atuuppoq pineqarpat pisiniarneq ilasissutaasussa q pigeriikkanik, siusinnerusukkut pisiniarfigisakkamiit, pisiniarfigisakkallu taarsernissaa ilassutit aningaasartuutinik annertuunik kinguneqassappat, teknikkimut tunngasutigut naapertuutinneqarsinnaanngippat, imaluunniit ingerlatsinikkut teknikkimut tunngasunik aserfallatsaaliinermulluunniit ajornartorsiutinik pinngortitsissappat.

Aningaasartuuteqarneruneq imaluunniit teknikkimut tunngasutigut ajornartorsiutit annertuutit isigineqassanersoq nalilerneqassapput tunngaviusumik niuerfiusumi killilersugaanngitsumik unammilleqatigiinnermik aallaaveqartumik. Tassani pineqarpat oqimaalutaanerit suliaakkiissuteqartup isumagisariaqagai. Aningaasartuutit neqeroortitsinermit ingerlatsinermit attuumassuteqartut aalajangersakkami ilaanngillat.

Taamaattoq piunasaqaataavoq pisiniarfigisartakkap taarserneqarnissaa tigussaasumik kinguneqartussaasasoq nioqputissanik pisiniarnerup teknikkimut tunngasutigut assigiinnigissutsinik tunngaveqartumik naapertuutinneqarsinnaannginnera, imaluunniit teknikkimut tunngasutigut ajornartorsiutit annertussusissaasa ingerlatsinikkut aserfallatsaaliinikkullu ajornartorsiutinik pilersitsinissaat.

Aalajangersakkap tamatuma atorneratigut pineqarput isumaqatigiissutaasimasumi pisianik ilassusiineq naammassineqareersoq, isumaqatigiissutaasoq naareermat. Kisiannili pineqarsimappata ilassutitut pisiniarnerit isumaqatigiissummi atuuttumi, isumaqatigiissutillu atuuffigisaata iluani, taava innersuussisoqassaaq imm. 9.2-mut, isumaqatigiissutinik allannguisarnermut tunngasunut.

Aningaasarsiornikkut ingerlatsisoq ataasiinnaq

Isumaqatigiissutikkut taamaallaat ingerlatsisumit ataasiinnarmit tunisaqartoqarsinnaappat, periaaseq atorneqarsinnaavoq, piunasaqaatit ataaniittut naammassineqarsimappata.

Pissutsit pineqartut tassaassapput neqeroortitsisoqassappat tunisaqartartup ataasiinnaap sullissisinnaaffigisai, taamaattumillu periaaseq pisarissersuutaaginnassalluni. Aalajangiisuuvoq niuerfiusuni allanik pisiniarfissaqarnerasoq. Tamatumunngali atatillugu naammangilaq tunisaqartartoq ataaseq kisimi isigineqassasoq suliassamik naammassinnissinnaasutut. Suliakkiissuteqartup piunasaqaatini imatut aaqquissuussinnaanngilai tunisaqartartumit ataasiinnarmit naammassineqarsinnaanngorlugit.

Aalajangiisuussaaq niuerfiusumi pilersuisinnaasunik allanik peqarnera. Tamatumani niuerfiusooq ataatsimut pineqarpoq, taamalu suliffeqarfiit nunami namminerimi angerlarsimaffeqartut kisiisa pinnagit. Naammangilaq suliakkiissuteqartartup pisiniartarfimmik aalajangersimasumik naleqqunnerpaatut isiginnissinnaanera.

Tunngaviusut sanioqqunneqarsinnaanngitsut

Suliakkiissuteqartup periaaseq atorsinnaavaa sanioqqunneqarsinnaanngitsunik pissutissaqartillugu. Pissutissat sanioqqunneqarsinnaanngitsut pissuteqassapput pisimasunik suliakkiissuteqartup siumut naatsorsuutigereersinnaasimangisaanik, ajornarsisitsisumik tamanut ammasumik tuaiortumik periaaseqarnissamik isumaqatigiinniarnertalimmik naammassinnissinnaanermik ajornarsisitsisumik.

Pissutsit sanioqqunneqarsinnaanngitsut pissutsinik immikkut ittunik tunngaveqarput, suliakkiissuteqartumut tutsinneqarsinnaanngitsunik. Tamakkua assersuutigalugu tassaasinnaapput ,pisut pingortitami ajutoornikkut ingerlaannartumik iliuuseqarnissamik pisariaqartitsilersut, inuit inuunerat peqqinnissarlu isiginiarumallugit. Nalilersuinermi pissutissanik sanioqqunneqarsinnaanngitsunik peqarnerasoq pillugu nalilersuisoqassaaq ajoqusiinerup pinngorsinnaasup suuneranik annertussusianillu, pinngitsooranilu pisinnaaneranik, neqeroortitseriaaseq atorneqanngippat.

Piomasagaataavoq isumaqatigiissut pineqartoq isumaqatigiissutigineqarsimassasoq tamanna pinngitsoorneqarsinnaanngimmat, pisariaqarnerpaallu pineqarnerat. Isumaqatigiissut aggorneqarsinnaappat, isumaqatigiissutip ilaa pinngitsoorneqarsinnaanngitsaq immikkoortinneqassaaq, sinneralu maleruagassat nalinginnaasut iluanni neqeroortitsissutaalluni. Isumaqatigiissut pissutsit allanngortinneqarsinnaanngitsut pissutigalugit atsiorneqarpat, tamanna aallaaviusutut sivilissuseqartariaqarpoq suliaassap suliarineqarfissaanik.

Suliakkiissuteqartup ilanngullugu peqataatissavai minnerpaamik suliffeqarfiit 2-t isumaqatigiinniarnerni, neqeroortitsineq 1 million kr.-init annikinnerusunik naleqarpat, imaluunniit pisariaqarluinnarpat. Siunertaavoq unammillernermik minnerpaaffissamiittumik pilersitsinissaq, tamatuma periarfissaqarfigisaani neqeroortitseriaatsip atorneratigut.

Pisiniarneq 1 million kr.-init annikinnerusunik (5 mio. kr.-it nakorsaanermi atortuni)

Suliakkiissuteqartup neqeroortitsineq siumoortumik nalunaarutigineqaqqaanngitsaq isumaqatigiinniarnertalik atussavaa, pisiniarnissaq pineqartoq 1 million kr.-it ataallugit naleqarpat. Suliakkiissuteqartup neqeroortitsineq isumaqatigiinniarnertalik siumoortumik nalunaarutigineqanngitsaq atorsinnaavaa, pisiniarnissap pineqartup nalinga 1 million kr.-it ataallugit annertussuseqarpat. Neqeroortitseriaaseq taanna aamma atorneqarsinnaavoq nakorsaanermi atortunik pisiniarnerni, pisariniakkat nalingat 5.000.000 kr.-it ataallugit annertussuseqarpat. Suliakkiissuteqartullu ilanngullugu isumaqatigiinniarnerni peqataaqqussavai minnerpaamik suliffeqarfiit 2-t qaaqqussavai, pisiniarneq tunngaveqartinneqarpat 1 million kr.-it ataallugit aningaasartaqartutut, imaluunniit pinngitsoorneqarsinnaanngitsut. Siunertaavoq unammillernermik annikkalkuurtumik pilersitsinissaq, tamatuma periarfissaqarfigisaani, neqeroortitseriaatsip tamatuma atornerani.

Pisiniarnerni piomasagaatini uani pineqartuni ilaasuni, pissutsini siuliani pineqartunut ilaanngitsuni, neqeroortitsineq siumoortumik nalunaarutitaqanngitsaq isumaqatigiinniarnertalik qaqutigootarpoq, unammillertoqannginnera pissutigalugu. Taamaattumik suliakkiissuteqartup pisuni taamaattuni tamatigut isumaliutigisariaqarpai neqeroortitseriaatsit sinneri, niuerfiusuni ingerlatsisuuni naligiimmik periaaseqarnissaq eqqarsaatigalugu, akimut ersittumik periaaseqarnissaq kiisalu annertunerpaamik unammillertitsisarnissaq eqqarsaatigalugu. i

4.5.1 Tunngavilersukkamik nalunaarusiaq

Siumoortumik avammut nalunaarutitaqanngitsumik neqeroortitsisarneq isumaqatigiinniarnertalik qinerneqarsimappat, suliakkiissuteqartup suliffeqarfinnut immikkut toqqakkanut saaffiginninnessi sioqqullugu tunngavilersuusersukkamik nassuiaasiaq suliarisimasariaqarpaa, neqeroortitsinerup inatsisit iluanni pinera pillugu. Taamaasilluni naammaginartumik naapertuuttumillu uppernarsaatissaqallugu neqeroortitsinerup inatsisit iluanni pisimanera.

Kapitali 5 Atortut neqeroortitsissutaasut aamma tamanut saqqummiussisarneq

5.1 Aallarniut

Kapitalimi uani sammineqarput neqeroortitsinermi atortussanik suliaqartarneq. Neqeroortitsinermi atortussat sunik imaqartarpat, inatsit qanoq imaqarnissaanik piumasqaateqarpa, aamma qanoq neqeroortitsineq tamanut takusassiarineqartarpa?

Kapitalimi aamma sammineqarput qanoq niuerfiusumik oqaloqateqarnikkut neqeroortitsissutissat pitsaanerpaanngortinniarneqartarnersut, aamma tamanna ingerlanneqarsinnaanersoq, kingornagut qularnaarneqarsinnaaqullugu suliassap naammassinissaanut ippinnaateqanngitsumik unammillertoqarnissaa.

Kiisalu aamma kapitalimi sammineqarput neqeroortitsissutit immikkoortuini assigiinngitsuni piumasqaataasartut, assersuutigalugu neqeroortussanut piumasqaatit aalajangersarneqartarnersut, paasinarluartumillu immikkuualuttortassai allaaserineqartarnersut. Arlaqarput immikkut eqqumaffigisassat, qanoq immikkuualuttortalersornissaat eqqarsaatigalugit, aamma piumasqaatit pisiassamiittussat imaluunniit nioqutissiamiittussat naammassineqarsimasussat.

“Neqeroortitsissutaasut” oqaluuserigaanni, taakkua suussusilersugaapput ataatsimut allagaatissanut suliakkiissuteqartup sularisimasassaanut, imaluunniit innersuunneqartussanut allaaseriumallugit imaluunniit aalajangersarumallugit immikkoortut neqeroorummi imaluunniit periaasissat isumaqatigiisummik tunniussaartoqarnissaanut.

Neqeroortitsinermi atortut tunngaviusarput pisiniarnerup ingerlaasiani pisinermilu. Neqeroortitsissutaasut ersarissumik eqqortumillu allattorsimassapput. Suliakkiissuteqartup taamaattumik paasissutissat ilusilersorsimassavai neqerooruteqarumaartut suliassap suuneranik naammattumik paasinnissinnaanngorlugit. Neqeroortut pisiniarnerup annertussusia takusinnaasariaqarpaat, periaatsit qanoq ittut tunngavigalugit pisiniartoqarnersoq, qanorlu immikkuualuttortalersukkanik piumasqaateqartoqarnersoq suliassamut kiisalu naggataasut nioqutit tunniunnissaannut.

Erseqqissunik eqqortumillu neqeroortitsissusiorsimaneq aalajangiisuusarpoq neqeroortitsinermut pitsaasumut pitsaasunillu pisiniarnernut.

5.2 Neqeroortitsissutit atortut - suuppat?

Suliakkiissuteqartup aalajangiutereeraangagu pisiariniakkat neqeroortitsisusaanermut inatsimmi aalajangersakkat naapertorlugit suliassanut ilassut, neqeroortitseriaasissarlu qinerneqareeraangat alloriarnissaq tulleg suliakkiissuteqartussamut tassaasarpoq neqeroortitsissutissat suliarineqarneri.

Neqeroortitsissutit atortut tassaapput pappialat suliakkiissuteqartussap suliarisassai imaluunniit innersuutassai, allaaseriumallugit imaluunniit aalajangersarumallugit immikkuualuttut neqeroortitsinermit, imaluunniit periaasissaq pisortaniit suliakkiissutissanik tunniussaqaarnissamut.

Atortut neqeroortitsissutaasut imaqarsinnaapput makkuninnga:

1. Neqeroortitsinermit nalunaarut
2. Teknikkimut tunngasunik immikkuualuttortalersutit
3. Pappialaatit suliamik allaaserinnittut
4. Isumaqatigiissutissamut - kontraktimut - atugassarititaasussat siunnersuutit
5. Qinnuteqartut aamma neqeroortut neqeroorutitik saqqummiussinerminni qanoq ilusilersuinissaat
6. Paasissutissat pisissaaffinnut nalinginnaasunut atuuttunut
7. Immaqa ilassutit paasissutissat.

Neqeroortitsinermit atortunik oqarneq taaguutaavoq pappialaatinut neqeroortitsissutaasunut tamarmiusunut.

Neqeroortitsinermit nalunaarut

Neqeroortitsineq pillugu nalunaarussiaq tassaavoq neqeroortitsissutaasut pappialaatit ataatsimoortut ilaat, neqeroortoqaarnissaa pillugit tamanut saqqummiussaasoq. Imaqartarpoq paasissutissanik pingaarnernik minnerpaatut tamanut saqqummiunneqarsinnaasunik, neqerooruteqarsinnaajumaartunut, taakkua suliassamik periarfissaminnillu nalilersuisinnaaqullugit. Tassaniittarput ilaatigut suliassamut tunngasunik paasissutissat, neqeroortitseriaatsip qanoq ittup atornerqarnera, qanoq neqeroortussat piukkunnassuseqarnissaannut piunasaqaatit, toqqartuinissami atugassarititaasussat, piffissalersuinerit assersuutigalugu qaqugu neqerooruteqareersimanissamut, kiisalu suliakkiissuteqartussamit attaveqarsinnaanermut paasissutissat. Neqeroortitsinermit atortut sinnerini tamakkua itisilerneqartarput immikkuualuttortalersorneqarlutillu.

Neqeroortitsinermit nalunaarussiaq aammalu nalunaarussiaat pinngitsoorani suliarineqarsimasussat sinneri eqqartorneqarput imm. 5.7.-imi

Neqeroortitsinermi atortut sinneri

Aallaavittut neqeroortitseriaatsini assigiinngitsuni tamani neqeroortitsisarnermut paasissutissanik suliaqartoqarsimasariaqarpoq. Qaqutigunnaq takorloorneqarsinnaasarpoq neqeroortitsinerup ima pisariitsigisinnaanera paasissutissat tamavimmik neqeroortitsinernut nalunaarummi ilaasarlutik.

Ilitsersuummi uani aallaavigineqarput neqeroortitsinerup allaaserineqarnerani imaritinneqartussanut piumasaaqatit allaaserineqareernissaat, neqeroortitsinissaq pillugu nalunaarutissamik suliaqalinnginnermi.

Inatsimmi neqeroortitsinermi atortussanut tunngatillugu piumasaaqatinik sammisaqarnissaq taamaattumik suliarineqassaaq aallaavigalugu pappialaatit neqeroortitsissutaasussat dokumentinik ukuninnga imaqaassat:

- » Neqeroortitsinermi atugassarititaasut
- » Immikkuualuttunut piumasaaqatit
- » Isumaatigiissuteqarnissamut – kontraktiornissami atugassarititaasussat
- » Neqeroortitsinermut nalunaarusiorneq.

Neqeroortitsinermi atortut sinnerini apeqqutaapput suliassat suliarineqartussat suuneri. Atortussanut tunngasumik allaaserisat imarisassaat qanorlu taakkua aaqqissuunneqarnerinut aamma sunniuteqassaaq neqeroortitserisaaseq qanoq ittoq atorneqarnerneq. Kapitali una pingaarnertut siunnerfeqarpoq neqeroortitsinernik tamanut ammasunik imaluunniit killilinnik. Kisianni immikkoortut arlaqartut neqeroortitsisarnermi periaatsit sinnerisa ilusilersorneranni aamma atorneqarsinnaasarput.

Oqaatigineqareersutut piumasaaqateqanngilaq neqeroortitsissutissat periaatsimik aalajangersimasumik tunngavilimmik aaqqissuunneqarsimanissaat. Taamaattoq pingaartuuvoq aaqqissuussaasumik neqeroortitsinermi atortunik suliaqartarneq, tamakkiisumik takunnissinnaatitsisumik pisussanik aammalu neqeroortitsissutaasunik ataatsimoortunik. Tullerriiarinissamik aalajangersimasumik malitassamik peqanngilaq iluaqutaasumik pappialat tullerriiarneqarfigisassaannik. Amerlasuutigulli pappialat atorneqartussat ataatsikkut suliarineqarajummata, pitsaasuusarpoq immikkoortut assigiinngitsut ataqatigiinnissaasa isumannaarneqarnissaat, imminnut qaleriiaattumik paasissutissanillu imminnut assortuuttunik peqaqqunagu.

Neqeroortitsinermut nalunaarusiami neqeroortitsinermilu atortut sinnerini imarisatigut imminnut assortuuttoqassanngilaq. Suliakkiissuteqartup tamatigut isumaliutigisariaqarjaa suut pisiarineqartussaeneri, neqeroortitsissutissanilu peqqissaartumik tamakkuua allaaseralugit. Neqeroortitsissutaasut sinneri tamanut takusassiarineqassapput neqeroortitsinermut nalunaarut

Kapitali 5 Atortut neqeroortitsissutaasut aamma tamanut saqqummiussisarneq

tamanut saqqummiunneqareerpat, iluaqutaassaarlutik neqeroortitsinermit atortussat sinnerisa suliarineqareersimanissaat, neqeroortitsinissamut nalunaarutissap suliarinnginnerani. Taamaaliornikkut qularnaarneqarsinnaavoq paasissutissat innersuunneqartut neqeroortitsinermit nalunaarummi neqeroortitsinermit atortut sinnerinut naapertuuttuuneri.

Suliakkiissuteqartup toqqaannartumik elektroniskiusumillu ammaatissavai neqeroortitsinermit atortut neqeroortitsinermit nalunaarutip tamanut saqqummiunneqarneraniit, - neqeroortitseriaaseq qanoq ittoq atorneqarnerisooq apeqqutaatinnagu. Tamanna isumaqarpoq suliakkiissuteqartup neqeroortitsinermit atortut tamaasa tamanut takusassiarissagai, neqeroortitsinermit nalunaarut tamanut saqqummiunneqarpat, akeqanngitsumillu taakkuninnga alakkarterisinnaaneq ammaallugu. Taamaaliornikkut neqerooruteqartut pitsaanerpaanik aallaaveqassapput naleqquttunik neqerooruteqarnissamut aammalu isumagineqassalluni tunngaviusumik piumasaqaataasooq akimut ersittumik ingerlatsisoqarnissaanik.

Neqerooruteqartut neqeroortitsinermit atortut tunuliaqutaralugit nalilersinnaassavaat suliassaq naammattumik soqutiginaasuseqarnerisooq qinnuteqarumanerminnut neqeroortitsinermit peqataaniarlutik.

Naak annertuunik piumasaqaateqartoqaraluartooq neqeroortitsissutaasunut tunngatillugu, tamanna suliakkiissuteqartumut iluaqutaassaaq, neqeroorumasummi paasissutissiissutaasut tunngavigalugit nalilersinnaassammassuk peqataaniarlutik qinnuteqassanerlutik.

Neqeroortitsinermit atortut naammaginatsumik suliassaat aalajangiisuusarput neqeroortitsinerup pitsaasumik ingerlasinnaaneranut, ajunngitsumik pisiniarnissamut, aammalu tunisaqartartullu pitsaasumik siunissami suleqatigiissinnaanermit. Pingaaruteqarpoq paasissutissartaqarluartunik aaqqissuussaalluartunillu neqeroortitsissuteqarnissaa, taamaanngippat ajornartorsiutinik naatsorsuutiginnisanik takkuttoqaannarsinnaammat, ajornerpaamik pisoqassappat neqeroortitsinerup atorunnaarsinneqarneranik kinguneqarsinnaasumik, imaluunniit kingornagut isumaqatigiissummik atorunnaarsitsisoqartariaqalersinnaammat aallaqqaataanillu suliarineqaaqqittariaqalersuni.

5.3 Neqeroortitsissutissanik suliagarnermut atatillugu niuerfiusuni misissuineq

Suliakkiissuteqartartut aamma suliffeqarfiit akornanni oqaloqatigiittarneq pingaaruteqarpoq naammassisaqarfiulluartumik unamillernikkut pisortanit isumaqatigiissutit suliarineqartarneranni. Taamaattumillu oqaloqatigiittarneq sakkussaavoq pitsaasooq neqeroortitsissusiornerni.

Suliakkiissuteqartartumut annertuumik iluaqutaasinnaavoq neqerooruteqarsinnaasutut periarfissaasunik siunnersuisitsisarneq, neqeroortitsinermit atortussat pitsaanerpaamik suliarisinnaajumallugit. Assersuutigalugu pisariaqarsinnaasarpoq suliffeqarfimmut maannamut isumaqatigiissuteqartuusimasumut saaffiginninnissaq, paasissutissanik piviusunik pissarsiumalluni

maannamut suliat ingerlanneqartarsimanerat pillugu. Imaluunniit unammillertaanut, paasisaqarfigiumallugu suliassamik suliqariaatsimi nutaanik pisoqarsimansoq, kingullermik neqeroortitsinerup kingorna. Suliakkiissuteqartut pisariaqarsinnaavoq suliffeqarfimmik arlaqartunilluunniit oqaloqateqartarnissaq, tamakkiisumik takusinnaajumallugu nioqqutit qanoq ittut, imaluunniit kiffartuussinerit qanoq ittut niuerfiusumi aalajangersimasumi nassaasaanersut. Tamanna pisinnaavoq isumassarsiorumalluni nutaanik aaqqiissuteqariaatsinik suliassamut aalajangersimasumut.

Suliakkiissuteqartut nammineq fagitigut pisariaqartunik naammattunik piginnaaneqanngikkaanni teknikkimut tunngasunik suliassamiittunik allaaserinninnissamut, ilisimasat suliffeqarfiit pigisaat ikiuutaalluarsinnaapput. Aamma pisariaqartitsisoqalersinnaavoq suliffeqarfiup suliffeqarfiilluunniit arlaqartut piareersaataasunik neqeroortitsinissamut atortussat sularineqarnerini ingerlatsisuunissaannut. Tassaasinnaapput misissuinerit, misileraanerit imaluunniit ineriartortitsinerit. Tamatumani suliakkiissuteqartup eqqumaffigissavaa siunnersuisut suliatigut pereersutigut unammillernermi immikkut iluaqutissaminik pissarsissannginnersoq. Suliakkiissuteqartoq periarfissaqarpoq unammillernermi naligiinngitsunik oqimaaqatigiissitsisinaanermut. Unammillernermi immikkut iluaqutissarsiaasimasinnaasut immikkut naleqartikkunnaarumallugit - oqimaaqatigiissitsiumalluni, - ataaniittut isumaliutissanut ilanngunneqarsinnaapput. Siunnersorti unammillernermi immikkut iluaqutissarsisimappat, oqimaaqatigiissinneqarsinnaanngitsumik, attuumavallaalissaaq pisussani tullerni peqataasinaanermut.

Aallarniutaasunik niuerfiusuni misissuineri aamma siunnersortinik atuinerni ilaatigut makkua eqqumaffigineqassapput:

- » Akuerisaalluinnarput, amerlasuutigullu iluaqutaasarlutik suliffeqarfinnik oqaloqateqartarnerit, niuerfiusunik qulaajaaneri, neqeroortitsissutissanik ilusilersuinerit atillugu.
- » Oqaloqatigiinnerit kinguneqassanngillat suliffeqarfiup imaluunniit suliffeqarfiit arlaqartut unammilleqatigiinnermi immikkut iluaqutissarsisinaanerannik.
- » Paasissutissat pisariaqartut tamarmik suliffeqarfinnut soqutiginnittunut paasiniarneqarsinnaassapput.
- » Oqaloqatigiinnerit ingerlattariaqarput niuerfiusumi suliffeqarfinnut arlaqartunut, immikkut iluaqutissarsisitsisoqarnissaa pinngitsoorumallugu.
- » Piumasaqaatit aalajangersarneqartut suliffeqarfinnut amerlanerusunut periarfissaqalersitsissapput neqeroorsinaanermut.
- » Siunnersortaasimasut ilisimasaat tamanit atorneqarsinnaanngortinneqassapput.

Kapitali 5 Atortut neqeroortitsissutaasut aamma tamanut saqqummiussisarneq

- » Piffissamik naapertuuttumik piffissaliisoqassaaq siusinnerusukkut siunnersortaasimasup unammilleqatigiinnermi iluaqutissarsiarisimasinnaasai nungutsinniarlugit, - imaluunniit oqimaaqatigiissitsiumalluni.

Neqeroortitsisarnermut inatsit siammasissumik periarfissaqartitsivoq niuerfiusuni misissuinernik ingerlatsisinnaanernut, neqeroortitsissutissat suliarinerini paasissutissanik pissarsiumalluni. Aallaavittut oqaloqatigiittarneq akuerisaavog, tunngaviusumik ileqqussat akimut ersittumik naligiissitsiviusumillu ingerlatsisoqarneranik naammassineqartuattillugit. Taamaattumik pingaaruteqarpoq isumagiuaassallugu paasissutissat unammilleqatigiinnermik nikittoortitsinninnissaat. Periaasissanut immikkut piumasaqaateqanngilaq, qanoq nammineq suliaakkiissuteqartutut ileqqussat tamakkua naammassiniarnissaannut.

Periarfissaq imaluunniit periarfissat arlaqartut akimut ersittumik ingerlatsisoqarnissaanik qularnaarisimanissamik tassaasinnaavog paasissutissanik nammineq suliaakkiisutut pissarsiarisimasanik tamanut saqqummiussisarneq. Neqerooruteqartuunissamut periarfissaasut ilaata siunnersortit aqqutigalugu imaluunniit oqaloqatigiinnikkut niuerfiusumi paasissutissat suliamut attuumassuteqartut pissarsiarisimappagit, suliaakkiissuteqartussap paasissutissat pineqartut tamanut takusassiarisariaqarpai. Tamatumani assersuutigalugu tassaasinnaapput paasissutissat akiliutaasartut qanoq akuttussuseqarnerannik, tunisaqartartuusimasat kisimik ilisimasaat. Paasissutissamik pineqartumik tamanut saqqummiussinikkut neqerooruteqartut tamarmik paasissutissamik suliamut attuumassutilimmik pissarsisinnaalissapput, unammillernermilu immikkut iluaqutissarsiaasaq peerneqassalluni. Suliaakkiissuteqartulli eqqumaffigissavaa paasissutissat isortuussassat tamanut saqqummiunneqartussaanninneri.

Niuerfiusunik misissuineq peqataasarpoq pisiniarnermik naammassisaqarfiusumik suliaqarnissamut, iluaqutaasinnaallunilu sapinngisamik pitsaanerpaanik sapinngisamillu akikitsunik pisiassaqarnissamut. Taamaattumillu pissusissamisoorluinnarpoq suliaakkiissuteqartup teknikkimut tunngasunik piumasaqaatinik aalajangersaanissaa, aammalu neqeroortitsineri atortunik niuerfiusumik oqaloqateqarennikkut suliaqarnissaa. Ajutoorutaasinnaasulli tassaapput teknikkimut tungasunik piumasaqaatissat suliffeqarfimmiit imaluunniit suliffeqarfinit ikittuniit pissarsiarisimanerat. Taamaasilluni aarlerinarsinnaavog unammillertitsineri immikkut iluaqutissanik suliffeqarfiit ataasiakkaannguit peqalernissaat. Niuerfiusunik oqaloqateqarneq taamaattumik ingerlanneqartariaqarpoq assigiinngisitaartunik periaaseqarnikkut, aammalu niuerfiusumi suliffeqarfinit arlaqartunik.

Periarfissaavog neqeroortitsissutissat neqerooruteqarumaartunut tusarniaassutigineqarsinnaaneri. Tamannalu assersuutigalugu ingerlanneqarsinnaavog siumoortumik pisiniarnissat pillugit nalunaarusiornikkut, innersuullugillu neqeroortitsineri atortussat piffissami pineqartumi tusarniaassutigineqarneri, kiisalu atortussanut paasissutissat sumi pissarsiarineqarsinnaaneri, assersuutigalugu suliaakkiissuteqartussap quppersagaani.

5.4 Neqeroortitsinermi atortut, - neqeroortitsinermi atugassarititaasut

Neqeroortitsinermi atugassarititaasut neqeroortitsinermi pingaarnertut periaasissat allaaserisarpaat, neqeroortitsinermilu ileqqussani piunasaqaataasussat aalajangersartarlugit. Paasissutissat ilaat neqeroortitsinermit piunasaqaatiniittut aamma neqeroortitsinermit nalunaarummiissinnaapput. Neqerooruteqarumaartut annertunerusumik paasissutissikkumallugit iluaqutaasinnaavoq immikkoortut assigiinngitsut neqeroortitsinermit neqeroorummi qapiartumik eqqaaneqarsimasut itisiligaanerusumik neqeroortitsinermit atugassarititaasuni allaaserineqarsimanissaat.

Imarisaanut oqaatigineqareersutut apeqqutaassaaq neqeroortitsinermi periaaseq qanoq ittoq atorneqarnerisooq, kisiannili taamaakkaluartoq neqeroortitsinermit atugassarititaasut aallaavittut imaattunik imaqartariaqarput:

- » Peqataasinnaannginnermut tunngaviusut, piukkunnarneq aamma toqqaasarneq
- » Suliassiissuteqartarnermut atugassarititaasut, aammalu immaqa nalilersueriaaseq
- » Isumaqatigiisummik immikkoortukkaartumik agguineq

Allassimaffik tamakkiisuunngilaq, kisiannili ersersitsisuulluni sammisanik neqeroortitsinermit inatsimmi aqunneqartunik, taamaammallu suliakkiisumut isumaliutigillaqqunartunik isummerfigillaqqunartunillu neqeroortitsinermit atugassarititaasussanik suliaqarnermut atatillugu. Sammisallu taakkua saniatigut neqeroortitsinermit atugassarititaasut aamma aalajangersimanerusunik maleriagassanik piunasaqaataasunik imaqarsinnaapput, soorlu ilusissamut piunasaqaatinik, piffissalersuinernik aamma neqeroorutip sumut tunniunneqarfigisassaanik, oqaatsinut tunngasunik, immikkoortut qassiunissaannik, apeqquteqarnissamut periarfissap qanoq aaqqissuussaananeramik, attaveqarfigisassanik il.il. Neqerooruteqarluarsinnaavoq sammisanik allanik immikkut ittunik allaaserinnittunik.

5.4.1 Peqataasinnaannginnermut atugassat, piukkunnassuseq aamma toqqaasarneq

Suliakkiissuteqartup neqeroortitsinermit atortuni nalunaassavai atugassarititaasut qanoq ittut suliakkiissuteqartup aalajangiussimanerai peqataasinnaasussaannngitsunut aamma piukkunnartunut tunngatillugu. Neqeroortitsinerup killilerneqarnerani, qinnuteqartunik killeqartunik amerlassusilinnik toqqaanikkut, kinaassusersiunngitsumik atugassaqartitsineq toqqartuinermi aamma nalunaarneqartariaqarsorinarpoq. Neqeroorsinnaasut killilernerisigut, qinnuteqartuni killilinnik toqqaasussaanermi, kinaassusersiunngitsumik toqqartueriaaseqartoqarnissaa nalunaarneqarsimasariaqarpoq.

Neqeroortitsisarnermut inatsit pinngitsuugassaannngitsunik aammalu nammineq piunassutsimik peqataatitsinninnissamut tunngavissanik imaqarpoq. Peqataatitsinninnissamut pinngitsuugassaannngitsunik tunngavissat kinguneraat suliffeqarfiit peqataatinninneqarsinnaaneri, taakkua iluani nalunaarneqarsimagunik. Peqataatitsinninnissamut tunngavissaasut nammineq piunassutsinik tunngaveqartut nammineq aalajangigassaapput. Neqeroortitsissutaasuni ersissaaq

Kapitali 5 Atortut neqeroortitsissutaasut aamma tamanut saqqummiussisarneq

nammineq piumassutsimik tunngavilimmik peqataatitsinninnissamut aalajangersakkat tamaasa ataaserluunniit atorniarneqarnersut. Tamanut tusagassiissutigineqareerpata suliaakkiissuteqartutut pisussaaffeqartoqassaaq suliffeqarfinnik peqataasinnaanngitsutut itigartinnissaannut.

Qinnuteqartoq ataaseq imaluunniit neqerooruteqartoq neqeroorutaasumik isumaqatigiissutissamik piviusunngortitsinissamut naleqquttuunersoq tunngaveqassaaq suliffeqarfiup piukkunnarnermut piumasaqaataasunik naammassinnissimanissaa, suliaakkiissuteqartumit piumasarineqartunik. Piumasaqaatit taamaattut inuussutissarsiummik ingerlatsinernut tunngasuusinnaapput, siliffeqarfiup aningaasaqarneranut aammalu aningaasarsiornikkut qanoq piginnaaneqarneranik, imaluunniit suliffeqarfiup teknikkimut tunngasunik fagitigullu piginnaanerinik. Tamatuma suliaakkiissuteqartut periarfissaqartissavai qularnaarinissamik qinnuteqartut imaluunniit neqeroortut pisariaqartunik nukissaqartut - imaluunniit aningaasaqartut – isumaqatigiissutip naammassinissaanut, suliffeqarfiup aningaasaqarneranut tunngatillugu teknikkillullu piginnaanernut tunngatillugu. Suliffeqarfiup qanoq piukkunnassuseqarnissaanut atugassarititaasussat ersarissumik neqeroortitsinermi atortuni ersissapput.

Suliaakkiissuteqartup suleriaatsini tamani, - pisortat neqeroortitsineri eqqaassanngikkaanni, - qinersisinnaavoq killeqartunik amerlassusilinnik neqerooruteqartunik piukkunnartunik, kinaassusersiunngitsunik tunngaveqartunik. Suliaakkiissuteqartup neqeroortitsinermut atortuni nalunaassavai atugassarititaasut kinaassusersiunngitsut, qinnuteqartuni toqqaanissamut tunngavissat.

Suliaakkiissuteqartup piumasaqaatinik atugassarititaasunilu nalunaarsuisinnaaneranut peqataasinnaanngitsunut, naleqquttunut aamma toqqaanissamut innersuussisoqassaaq kapitali 7-imut.

5.4.2 Suliassamik tunniussinissamut atugassarititaasut

Suliaakkiissuteqartup neqeroortitsinermut atortuni aalajangersassavai suliassamik tunniussinissamut atugassarititaasut, kiisalu aamma ilisimatitsissutigissallugu qanoq aaqjissuussinikkut neqeroortit tiguneqartut nalilersorneqassanersut.

Suliassiinissamut atugassarititaasut tamanut takusassiarineqarpata neqeroortitsinermut atortut ilutigalugit, tamanna qularnaareqataassaaq neqeroortitsinermik ingerlatsinerup akimut ersittuuneranik, neqeroortut neqeroorutiminnik pitsanngorsaaniissaminnut periarfissaqarfigisassaat.

Neqeroortitsinermut inatsimmi taaguut suliaakkiissuteqarneq atorneqarpoq, neqeroortumut aningaasarsiornikkut iluatinnarnerpaamut. Oqariaaseq taanna atorneqartarpoq taaguutitut isumaqarluni suliaakkiissuteqartup nassaariniassagaa aningaasaqarnikkut neqeroorut soqutiginarnerpaaq, suliassamik tunniussinissami atugassarititaasut pingasut ilaannik ataatsimik toqqaanikkut:

- » Neqeroorut appasinnerpaaq
- » Aningaasartuutit appasinnerpaat
- » Akiusup pitsaassutsillu akornanni pissutsit iluarnerit.

Suliassiissuteqarnissamut atugassarititaasumi akikinnerpaaq taamaallaat neqeroorutit nalersuivigineqassapput ataatsimut akiannik, immikkoortunit arlaqartunit katitsigaasinnaasumik. Neqeroorut akikinnerpaaq neqeroortitsinermit ajugaassaaq.

Suliakkiissuteqarnissamut atugassarititaasuni aningaasartuutit appasinnerpaat nalilersuivigineqassapput neqeroorutini aningaasartuutissat ataatsimut. Neqeroorut aningaasartuutikinnerpaaq neqeroortitsinermit ajugaassaaq. Suliakkiissuteqartoq periarfissaqarpoq aningaasartuutit tamarmiusunik (TCO) ilanngussinissamut aammalu inuuneq naallugu aningaasartuutissanik (LCC). Aningaasartuutit tamarmiusut tassaapput suliap atuuffissaani piffissami tamarmiusumi aningaasartuutit tamarmiusut, ilaatigut pisiniarnermit akiusut, ingerlatsinermit akiusut aamma atorunnaarlugu piiarnissaanut aningaasartuutissat. Inuuneq naallugu aningaasartuutit piffissamut atuuffiusumut aningaasartuutit saniatigut aamma aningaasartuutit ilanngussisinnaavoq piffissap atuuffiusup avataaniittunik, kiisalu aningaasartuutit assersuutigalugu silaannaap pissusaata sunniutaanut aamma avatangiisit sunniutaanneersut il.il.

Suliakkiissuteqarnissamut atugassarititaasuni akiusoq pitsaanerpaaq aamma pitsaassusia ilanngullugit aningaasaqarnikkut atugassarititaasunut, soorlu akiusoq imaluunniit aningaasartuutit aamma ataaniittut atugassarititaasut neqeroorutit pitsaassutsimigut inissisimanagera ilaasarpoq. Pingaaruteqarpoq suliakkiissuteqartup piumasaqaatit atugassarititaasut pingaarnerit ataaniittut aalajangersarsimassammagut, naleqquttuusut atsikkutigiiisaagaasullu isumaqatigiissutissami pissutsinut. Tamanna aamma atuuppoq tunngaviusut pingaarnerit ataanni tunngaviusut immikkoortitsernerinut taakkununga atasuusunut. Tamatumalu saniatigut neqeroortitsinermit atortuni aamma ersissaaq suut isumaqartut pingaaruteqartutullu isigineqarneri, atugassarititaasut ataasiakkaat nalilersorneqarnissaannut, aamma qanoq oqimaalutarneqarnissaannut.

Itinerusunik allaaserinninnerit aamma nassuiaataasut siuliani suliassiissuteqarnermit atugassarititaasunut, taakkua allequtaannut aammalu immikkuualuttortaannut kiisalu oqimaalutarneqarnerinut innersuussisoqassaaq imm 8.3-mut.

Atugassarititaasut suliakkiissuteqarnissami qitiulluinnartumik neqeroortitsinermit aammalu tunisaqartussamik inaarutaasumik toqqaasoqarnissaani inissisimapput. Taamaattumik pingaaruteqarpoq peqqissaartumik isumaliutigissallugu atugassarititaasut qanoq ittut tulleriarneqarneri, kiisalu erseqqissuunissat eqqoqqissaartuunissaallu allaaserineqarnermini.

5.4.3 Isumaqatigiissutit - kontraktit - immikkoortui

Suliakkiissuteqartup neqeroortitsinermik aaqjissuussinermi isumaqatigiissutissap ilai immikkoortut immikkut neqeroortitsissutigisinnaavai, ataatsimoortumik isumaqatigiissutissamik neqeroortitsinani. Suliassat neqeroortitsissutigineqartoq isumaqatigiissutissanut immikkoortukkaanut aggugaasimanngippat, suliakkiissuteqartup sooq agguaannginnera ilisimatitsissutigissavaa.

Pingaaruteqarpoq eqqumaffigissallugu inerteqquteqarmat suliassap isumaqatigiissutinut immikkoortunut agguarnissaanut neqeroortitsisarnermut inatsimmi naligititanut killiliussaq sanioqquniarlugit. Taamaattoq akornutissaqanngilaq isumaqatigiissutissap isumaqatigiissutissanut minnernut agguarnissaanut, tamarmik isumaqatigiissutissamut ataatsimoortumut maleruagassat naapertorlugit neqeroortigineqartussanik.

Suliakkiissuteqartup sularissavaa nalilersuineq, isumaqatigiissutissaq immikkoortunut agguarneqassanersoq pillugu. Agguaanerlu assersuutigalugu annertussusikkaartumik agguinerusinnaavoq, nunap immikkoortuinut agguinerusinnaavoq, imaluunniit isumaqatigiissutissamik agguinerusinnaalluni suliassat suussusiinut assigiinngitsunut.

Isumaqatigiissummik isumaqatigiissutinut immikkoortukkaanut agguineq isumaqarpoq suliffeqarfinnut minnerusunut akunnattunullu ajornannginnerussasoq suliassamut tunngatillugu neqeroorteqarnissamut, suliassamik tamakkiisumik tiguisussamut isumaqatigiissuteqartussamut allequtaalluni ilaaginnarnermiit. Isumaqatigiissutip immikkoortunut agguarneqarneratigut suliassat suliffeqarfinnut minnernut akunnattumillu angissusillit sularisinnaasatigut imaluunniit nunap immikkoortuani ingerlatsinissamut sulisinnassusiannut naleqqunnerulersinnaapput. Suliakkiissuteqartullu taamaattumik isumaliutigissavaa suliassamik agguineq unammillernermik annertunerusumik pilersitsisinnaannginnersoq, unammillernermut sunnuteqartumik ajunngitsup tungaanut, assersuutigalugu akinik appasinnerusunik pilersitsilluni.

Neqeroortitsinissamik pilersaarusiornermi suliakkiissuteqartup taamaattumik isumaliutigissavaa pissusissamisoornersoq isumaqatigiissup aggornissaa. Ataani nalunaarsorneqarput isumaqatigiissutaasartut - kontraktit – assigiinngisitaartut, ilaatigut isumaliutigineqarsinnaalluni isumaqatigiissutip immikkoortukkaanut aggorneqarsinnaanera.

Boks 5.1

Isumaqatigiissummik immikkoortukkaanut agguisarnermut assersuut

Nioqqutissanik pisinermut isumaqatigiissummi nioqqutissanik assigiinngitsunik siammasissunik imaqartumi assersuutigalugu imuussutissanik tunisaqartarnissamut isumaqatigiissut aggorneqarsinnaavoq immikkoortunut, paarnanut aamma naatsitanut qorsuusunut, immikkoortumut mejeriimi nioqqutissianut, nioqqutissamut allanut immikkoortumut il.il. Kiffartuussinermut isumaqatigiissutini nunamut tamarmut isumaqatigiissummi assersuutigalugu immikkoortitsisoqarsinnaavoq assartuinermit nunap immikkoortuinut agguqaasumut. Isumaqatigiissutimut annertuunut assartuinermit tunngasumut ataatsimoortumut nunap immikkoortuanoortumut assartuinissat minningorlugit agguisoqarsinnaavoq.

Kiffartuussinernik suliani allani, assersuutigalugu sanasut suliaanni, immikkut faginut sunnersortit suliaanni il.il., agguineq fagikkaartumik aagqissuumeqarsinnaavoq.

Qulaaniittoq taamaallaat assersuutitut isigineqassaaq. Suliakkiissuteqartoq taannaavoq kisimiilluni naliliisussaq isumaqatigiissut aggorneqassanersoq, aammalu taamaassappat qanoq angitigisukkaarlugu sunullu.

Aggoruk imaluunniit ileqqut nassuiakkit

Suliakkiissuteqartup naliligassaraa isumaqatigiissut aggorneqassanersoq. Taamaattoq neqeroortitsisarnermut inatsisip aalajangersarpaa malinneqartussaasoq taaguuteqartoq “aggoruk imaluunniit ileqquusut nassuiakkit”, suliakkiissuteqartup isumaqatigiissut *aggorneqanngippat* tamatumunnga tunuliaqutaasunik neqeroortitsinermit atortuni ilisimatitsisussaamat. Allani annerusunik piunasaqaatinik malitseqanngilaq, nassuiaat sunik imaqassanersoq pillugu, aamma qanoq annertutigisumik nassuiaasoqassanersoq pillugu. Taamaattumik suliakkiissuteqartup nammineq nalilersugassaraa nassuiaat qanoq suliarineqassanersoq.

Isumaqatigiissutip aggorneqannginnissaanut assersuutigalugu pissutaasinnaavoq aningaasaqarnermut imaluunniit niuerfiusumut atatillugu isiginiagassat. Isiginiagassat taamaattut naleqquttuusinnaapput, suliakkiissuteqartup nalilersimappagu immikkoortukkaanut kontraktinut agguineq unammillissutaanaviangitsoq, agguisoqassagaluarpat. Aningaasaqarnermut tunngatillugit isiginiagassat pissusissamisoorinnaapput, suliakkiissuteqartup nalilersimappagu assersuutigalugu suliassamik ataatsimoortutut neqeroortitsineq annertuunngorlugit suliatut iluaqutissartaqassasoq. Tamatumalu saniatigut aamma suliassap suliarinerani namminermit pissutsit nipilersoqataasinnaapput, imaluunniit neqeroortitsisumi namminermit pissutsit agguinnginnermut tunngaviusinnaallutik, soorlu isumaqatigiissutip - kontraktip - aqunneqarnissaanut tunngasut, imaluunniit pissutsit suliakkiissuteqartup ingerlatsivianit isumagiunnaatsinneqartussat agguisoqassagaluarpat. Suliakkiissuteqartup naliliinera siammasissorujussuussaaq agguinissaq

naleqquttuunersoq eqqarsaatigalugu. Missingersuineq sanioqqunneqarsinnaanngilaq, naligiimmik akimullu ersittumik ileqqoqarnissamut tunngaviusut ilaginnarneqarsimanngippata.

Isumaqatigiissutinut immikkoortunut agguineq

Suliassaq isumaqatigiissutinut immikkoortunut arlaqartunut aggorneqassappat pisariaqarpoq suliakkiissuteqartup tulliuttunut isummersoreersimanissaa:

- » Neqeroortoqarsinnaavaa immikkoortumut ataatsimut, arlaqartunut imaluunniit isumaqatigiissutip immikkoortuinut tamanut, neqerooruteqartussamit ataatsimit?
- » Neqerooruteqartoq suliassamik ataatsimik, arlaqartunik imaluunniit immikkoortunik tamanik suliakkerneqarsinnaavaa, kiisalu qanoq isumaqatigiissutit immikkoortut, immikkoortoqatigiit imaluunniit assigiinngitsut akulerullugit aaqqissuussisoqarsinnaava?
- » Atugassarititaasut objektiviusut kinaassusersiunngitsullu imaluunniit maleruagassat suut aalajangiisuuppat isumaqatigiissutip ilaanik tunniussisinnaanermut, tamatumani aamma isumaqatigiissutit immikkoortui qanoq tunniunneqarsinnaappat, atugassarititaasut sularineqarsimasut inernerippassuk neqerooruteqartut ilaat ataaseq arlaqartunik isumaqatigiissuteqassasoq, annerpaamik tunniunneqarsinnaasut sinnerlugit?

Neqeroortitsinermut atortuni ersissaaq kissaatiginngikkaani neqeroortut ilaannut isumaqatigiissutip immikkoortui tamarmik tunniunneqarsinnaasut, kisiannili taamaallaat periarfissaasoq arlaqanngitsunik immikkoortunilluunniit ikinnerusunik neqeroorfeqartoqarsinnaasoq. Neqeroortitsinermut atortuni ersarissumik allaaserineqarsimassappat malittarisassat imaluunniit suliassanik agguaassinissamut matuersaataasoq. Suliakkiissuteqartutut aamma periarfissaqartoqarpoq piunnaqarsinnaanermut neqeroortup isumaqatigiissutissap ilaa aalajangersimasoq ajugaaffigippagu, taava pineqartup aamma isumaqatigiissutissaq immikkoortoq aalajangersimasoq pissarsiarissagaa, malittarisassat imaluunniit suliassanik agguaassinissamut matuersaataasumi taamaattut ataqatigiinneri akuleriissitsisinnaanerillu nalunaarneqarsimappata.

Boks 5.2

Assersuut isumaqatigiissutip ilaaniq immikkoortunik killilinnik tunniussisinnaanermut Kommune sulisunik suliffiannut bus-imik assartuisarnermut atatillugu isumaqatigiissutissat immikkoortui pingasut ullut tamaasa bus-inik angallassisarnermut atatillugu neqeroortitsissutigisimavaat.

Neqeroortitsinermut nalunaarummi nalunaarneqarsimapput imaattut:

- » *Suliassamik tigusiniarluni neqeroortup suliassaq, arlaqartut imaluunniit immikkoortut isumaqatigiissutissat tamaasaa neqeroorfigisinnaavai.*
- » *Suliassamik tigusiniarluni neqeroortup annerpaamik immikkoortut isumaqatigiissut marluk tigusinnaavai.*
- » *Suliassamik tunineqarnissamut aalajangiisoq tassa akia.*
- » *Isumaqatigiissutissat ilaannik tunineqarneq: Neqeroortoq ataaseq appasinnerpaanik neqerooruteqarpat isumaqatigiissutissanut marlunnit amerlanerusunut, isumaqatigiissutit immikkoortuinut ataasiakkaanut suliassamik tigusinissamut tunngaviussasoq neqeroortup ataatsimut isumaqatigiissutinut immikkoortunut pingasunut appasinnerpaanik neqerooruteqarsimassaaq.*

Kommunip neqeroorutit isumaqatigiissutissanut immikkoortut imaattut tiguai:

Isumaqatigiissut imm. 1: Neqeroortoq B: 190.000 kr., neqeroortoq A: 200.000 kr.

Isumaqatigiissut imm. 2: neqeroortoq B: 225.000 kr., neqeroortoq A: 250.000 kr.

Isumaqatigiissut imm. 3: neqeroortoq B: 175.000 kr., neqeroortoq A: 200.000 kr.

Neqeroortoq B isumaqatigiissutit immikkoortuinut pingasunut tamanut appasinnerpaanik neqerooruteqarsimavoq, kisiannili taamaallaat isumaqatigiissutit immikkoortuinik marlunnik suliassinneqarsinnaalluni.

Akiusussaq ataatsimoortoq appasinnerpaaq anguneqassaaq neqeroortoq A isumaqatigiissutip immikkoortuanik 1-imik tunineqarpat, aamma neqeroortoq B isumaqatigiissutit immikkoortuinik 2 aamma 3-mik tunineqarpat.

5.5 Piumasaqaatit immikkuualuttortaat

Angisuumik kiffaanngissuseqartoqarpoq suut pisiarinissaanik toqqaasinnaanermut, killiliussallu siammasippup pisiariumaneqartut qanoq allaaserinissaannut. Allaaserineqartussaapput nioqqummi imaluunniit kiffartuussinermi suliaakkiissuteqartup pissarsiariniagaaniittut teknikkimut tunngasut immikkualuttortaanik allaaserinninnikkut. Teknikkimut tunngasunik piumasaqaataasut

immikkuualuttortaat tunngaviusumik ilaasarput neqeroortitsinermi atortuni amerlanertigut piumasqaatit immikkuualuttortaannik taaneqartartuni.

Piumasqaatit immikkuualuttortaat teknikkimut tunngasunik piumasqaatit immikkuualuttortaasa saniatigut imaqarsinnaasarput paasissutissanik pisiariniakkat piginnaaneritut toqqaannartumik tunngasuunngitsunik, kisiannili assersuutigalugu pisiffiusussamut aamma sulisunut piumasqaatinik, tunisat tigunissaannut piffissalersuinernik, suliakkiissuteqartumi atugassarititaasut pillugit paasissutissanik imaluunniit taassuma politikkiinik, suleqatigiinnermut piumasqaataanik il.il.

Piumasqaatinik allaaserinninneq eqqorluartuussaaq, neqerooruteqarniartut assilissamik ersarissumik takorluuisinnaalersillugit, suut pisiariniarneqarnersut, piumasqaatit kissaatillu qanoq ittuunersut suliakkiissuteqartup pisiarissallugit kissaatigisai eqqarsaatigalugit. Piumasqaatit ersarinngippata nalornissutigineqalersinnaavoq neqeroortitsissutaasoq suunersoq, assigiissunillu tunngaveqartumik unammisoqarsinnaassanani.

Piumasqaatit eqqoqqissaartuusimangippata aamma tamatuma kingunerisinnaavaa kiffartuussinerup tunniunneqartup piumasqaatinut naapertuuttuunnginnera.

Eqqumaffigisassaavoq taamaallaat piumasqaatinik isumaqatigiissutissap nalinganut aamma anguniakkamut naapertuuttut suliarineqarnissaa. Taamaattumillu suliakkiissuteqartup taamaallaat piumasqaatit pisariaqartut naapertuuttullu anguniakkap siunnerfiusup anguneqarnissaanut aalajangersarsinnaavai. Piumasqaatit isumaqatigiissutip annertussusianut naapertuuppata amerlasuutigut suliakkiissuteqartup akiusussaq appasinnerusoq angusarpar, neqerooruteqartut pisariaqartut sinnerlugit naammassiniagassaqaassanngimmata.

Suliakkiissuteqartup qinerpagu suliakkiissuteqarnissaq akiusumik imaluunniit aningaasartuutininik tunngaveqartoq, pitsaassusissanut piumasqaatit nalinginnaasumik immikkuualuttortaqarluartariaqartarput, akiusukkut imaluunniit aningaasartuutikkut taamaallaat unammillertoqarnera pissutigalugu. Suliakkiissuteqaraanni akiusumik pitsaanerpaamik pitsaassutsimillu aallaaveqartumik, piumasqaatinik allequtaasunik arlaqartunik ilaqartunik, immikkuualuttortalersuinissamik piumasqaatit sallaannerusinnaapput, neqerooruteqartut piumasqaataasutigut unammisussaammata.

Tamannali kinguneqanngilaq immikkuualuttunut tunngatillugu allaaserinninnerit tamatigut assut immikkuualuttariaqartartut. Piumasqaateqanngilaq qanoq immikkuualuttulersuinerup annertutiginissaanik, kisiannili paasissutissat *ersarissuussapput*. Suliakkiissuteqartup pisiniarnernut aalajangersimasunut tunngatillugu nalilersortassavaa immikkuualuttunik allaaserinninnerit qanoq ittuunissaat, soorlutaaq piumasqaatit assigiinngitsumik oqaasertalersorneqarsinnaasartut.

Assersuutigalugu qanoq atortunik atuinissamut piunasaqaatinik oqaasertalersuisoqarsinnaavoq, aaqiissutissanik imaqqanngitsunik.

Piunasaqaatinut immikkuualuttut suliarineqartarneri oqimaaqatigiissaarinerusarpoq, suliaakkiissuteqartup piunasaqaatit eqqoqqissaartumik eqqortumik oqaasertalersortussaammagit, kiffartuussineq kissaataasoq naammattumik allaaseralugu, piunasaqaatit immikkuualuttortalersorujussuanngikkaluarlugit, neqerooruteqartussamut killilersuisunngorlugit.

5.5.1 Minnerpaaffissatut piunasaqaatinik atuneq

Periarfissaqarpoq piunasaqaatinik minnerpaanik immikkuualuttortanut piunasaqaatini atuisinnaanermut. Piunasaqaatit minnerpaat atugassarititaasunut neqeroortitsissutaasuni ilisarnaataasunik aalajangersaasarput (ingammik tigusaasunut, atorsinnaassutsimut aamma inatsisitigut), neqeroortit tamarmik eqqortitassaat. Suliaakkiissuteqartup piunasaqaatit minnerpaaffissaat atorsimappagit, qularnaarneqassaaq neqeroortussanut ersarissasoq minnerpaaffissatut piunasaqaatit suuneri. Kiisalu aamma ersarittussaavoq qanoq neqeroorutini paasissutissaassutigineqassasut imaluunniit uppersararneqassasut minnerpaaffissatut piunasaqaatit. Neqeroorutaasup minnerpaaffissatut piunasaqaatit naammassisimanngippagit itigartinneqassaaq.

Neqeroorummi tunuarsimaarfigineqarsinnaanngillat minnerpaaffissatut piunasaqaatit, unammissutaasinnaanngillallu minnerpaaffissatut piunasaqaatit naammassisinnaaneri, tamanna ersarissumik neqeroortitsinermut atortuni nalunaarneqarsimanngippat, neqeroorutaasup minnerpaamik minnerpaaffissatut piunasaqaataasut naammassisimasussaammagit. Periarfissaqassaaq minnerpaaffissatut piunasaqaatit qaavisigut naammassisinnaasat unammissutigineqarsinnaaneri, tamanna neqeroortitsinermut atortuni nalunaarneqarsimappat, suliaakkiissummilu ilaappat.

Suliaakkiissuteqartutut eqqumaffigisassaavoq taamaallaat naleqquttunik pisariaqartunillu minnerpaaffissatut piunasaqaateqarnissaq. Amerlavallaartunik qaffasippallaartunillu piunasaqaateqarneq ikinnerusunik neqeroortoqarneranik kinguneqarsinnaavoq. Unammillerneq innarlerneqarsinnaavoq pisariaqanngitsunik minnerpaaffissanik piunasaqaateqarneq, pisiniarnermillu akisunerulersitsisinnaalluni.

Minnerpaaffissatut piunasaqaatit piunasaqaataapput qitiusut piginnaanernut kiffartuussinermi, tamatumalu kingunerisaanik minnerpaaffissatut piunasaqaatinik allanngineq oqaatigineqarsinnaassaaq tunngaviusunik allannguinertut, neqeroortitseqqinnani saqqummiunneqarsinnaanngitsut.

Naligiimmik pinninnissamik ileqqoqartussaanerup paarlattuanik mattutsinngilaa minnerpaaffissanik allannguisinnaaneq, allannguinerup qinnuteqarsinnaasut imaluunniit neqerooruteqarsinnaasut

sunnissanngippagit neqeroortitsinermi peqataanerannik, aammalu qinnuteqartut imaluunniit neqeroortut akornanni unammillerneq sangusoortinneqassanngippat.

Periaatsimi neqeroortitsineq isumaqatigiinniarnertalimmik siumoortumik tamanut saqqummiussereernikkut, minnerpaaffissanik allannguneq tamatigut tunngaviusunik allannguinerussaaq.

5.5.2 Teknikkimut tunngasunut nalunaarsuutit

Teknikkimut tunngasunik nalunaarsuutit immikkuualuttortalersorneri tassaapput suliaakkiissuteqartup aalajangersimasumik suliaritinniagai pisiarinqartussat. Teknikkimut tunngasunik nalunaarsuutit immikkuualuttortalersorneri neqeroortussanut periarfissaqartitsisussaapput neqeroorsinnaanermut, suliaakkiissuteqartup piumasaqaataanik naammassinniffiusunik. Taakkua neqeroortitsinersamut nalunaarsuutini nalunaarneqarsimassapput, ileqquusullu naapertorlugit immikkut immikkuualuttortalersukkanik piumasaqaatitaqarajullutik.

Teknikkimut tunngasunut nalunaarsuutit immikkuualuttortalersorneri suliarineqarsimassapput niuersinnaasunik annikinnerulersitsinngitsunik. Teknikkimut tunngasunik immikkuualuttortalersuutit assigiinngisitsinermik kinguneqassanngillat imaluunniit unammillernissamut akornusersuutininik.

5.5.2.1 Teknikkimut tunngasunik nalunaarsuutit ilusilersornissaat

Teknikkimut tunngasunik nalunaarsuutit immikkuualuttortalersuutit aalajangersaasuussapput piginnaanernik kissaatigineqartunik, pisiniarnermi pineqartumi piumasarineqartunik. Suliaakkiissuteqartorlu assersuutigalugu piginnaanernik aalajangersaasinnaavoq avatangiisinut aamma silaannaap pissusaanut atatillugu naammassineqartussanik, inuit innarluuteqartut isersinnaanerannut periarfissanik, atortulersuutininik atuinermut piuminarsaataasunik, sillimaniarnermut, pitsaassusissanik isumannaarinissamut, taaguutininut tunngasunik, ilisarnaatinut, misileraasarnernut tamatumanilu periaatsinut, poortuisarnermut, nalunaaqutsersuisarnermut, nioqqutissioriaatsinut aamma periaatsinut il.il. Piginnaanernut tunngatillugu aalajangersaanerni apeqqutaassapput pisiassap sordiaanera, kiisalu nioqqutissaq pineqarnersoq, imaluunniit kiffartuussinerunersoq.

Piginnaanernit kissaatigineqartut aamma pilersitseriaatsimut immikkut sammineqartumut tunngasuusinnaapput, tunisap tunniunnissaanut imaluunniit pisussat immikkut ittut pissarsiarisap atornerqarnerata ingerlaqqinnerani. Piumasaqaataanngilaq teknikkimut tunngasunik immikkuualuttortalersuutit pisiassap imarisassaata ilagissagai, kisiannili isumaqatigiissuteqaataasumut pisiassap atasuussapput. Assersuutigalugu suliaakkiissuteqartup pisiassap immikkut pineqartup nioqqutissiarineqarneranut namminermit piumasaqaatit ilaatissinnaavai, assersuutigalugu nukissiuuteqarnikkut naammassisaqarluarnissamut atortut imaluunniit nioqqutissioriaatsit. Suliassap suliarinissaanut tunngatillugu teknikkimut tunngasut

Kapitali 5 Atortut neqeroortitsissutaasut aamma tamanut saqqummiussisarneq

immikkuualuttortalersuutaat aamma atsikkutigiiissaagaassapput, aammalu isumaqatigiissutaasup nalinganut anguniagaanullu naapertuutissallutik. Suliakkiissuteqartorlu assersuutigalugu ima amerlatigisunik annertugisunillu piumasaqaateqassanngilaq pisussamut immikkuualuttulersuutiniq periaasissanilluunniit, pisiariniagaq pineqartoq suliaqariaaseq ataasiinnaq atorlugu suliarineqarsinnaatillugu, neqerooruteqarsinnaasup ataasiinnaap naammassisinnaasaanik.

Suliakkiissuteqartup teknikkimut tunngasutigut immikkuualuttortalersuutini inuit akornanni pissutsinut piumasaqaateqarsinnaavoq, pisiassamik immikkuullarissumik suussusilersuisuusumik. Assersuutigalugit teknikkimut piumasaqaatinut immikkuualuttortalersuutini piumasaqaateqarsinnaavoq inuit innarluuteqartut isersinnaanissaannut. Inunnut tunngatillugu immikkuut isiginiagassat nioqqutissioriaatsinut attuumassuteqartut, assersuutigalugu sulisuusut nioqqutissiortuusut sulerinini atugassarititaasut paarlattuanik teknikkimut tunngasunik piumasaqatini ilaasinnaanngillat, taakkua pisiassap pineqartup nammineq pitsaassusaanut attuumassuteqannginnamik. Paarlattuanilli inunnut tunngatillugu isiginiagassat periaasissallu isumaqatigiissusiornermut atatillugu isumaqatigiissutip tunniunneqarnissaanut atugassarititaasut ilagisinnaavaat.

Pisuni neqerooruteqartup nioqqutissamik imaluunniit kiffartuussinermik ineriartortitseqataaffigisassaani nassaarinneqataaffigisassaani luunniit, naleqquttuusinnaavoq isummerfigisallugu qanoq ilisimasaqassutsimut piginnaanerit aqunneqarnissaat (assersuutigalugu piginnittuuneq (patent), piginneqqaartussaataaneq il.il.). Tamanna immikkuut naleqquttuuvoq isumaqatigiissut IT-mi atortunik ineriartortitsinermut tunngasuuffigisaani, suliakkiissuteqartullu pisariaqartunik piginnittuunermut tunngasunik qularnaariffigisassaani, atuinermut aammalu ineriartortitseqqittarnermut atortulersuutiniq. Suliakkiissuteqartoq teknikkimut tunngasunik immikkuualuttortalersuutini piumasaqaatinik nalunaagaqarsinnaavoq, ilisimasaqassutsimut piginnaatitaaffinnik, kisiannili piginnaatitaaffiit aqunneqarneri nalinginnaasumik aamma isumaqatigiissummi aqunneqarajuppoq.

Pisiniarnermi tamani inunnit tigussaasunit atorineqartussatut naatsorsuussaasuni, eqqumaffigisassaasarpoq teknikkimut tunngasutigut immikkuualuttortanut nalunaarsuutit aalajangersarneqarnissaat isiginiyaalluni inuit innarluutillit isersinnaanissaannik, imaluunniit ilusilersuinernik atuisartunik tamanik isiginiyaasunik. Tamanna atuuppoq apeqqutaatinnagu suliakkiissuteqartup sulisui imaluunniit inuit allat, assersuutigalugu inuit tamat nalinginnaasumik pisianik atuisartussaani.

Boks 5.3

Aalajangersimasunik annertussutsinut assersuutit

Pisortat pisiniarnerini IT-mi atortunik imaluunniit IT-mik atuilluni aaqqiissutissanik, bilitsisarfinniit, imminut sulliffinniit allannit, pc'nit, oqarasuaatsinit angallattakkanit, qarasaasianullu atortunit allanit, quppersakkanut, suliakkiissuteqartup eqqumaffigissavaa atortulersuutit inunnit innarluuteqartunit aamma atorsinnaasuunissaat.

Akimut ersittumik ileqqoqarneq kinguneqarpoq teknikkimut tunngasuni immikkuualuttortat allaaserineqarneri ersarissuussammata paasiuminarlutilli, suut piumasaanersut kiisalu aaqqiissutissat neqeroorutaasut qanoq piginnaaneqarnissaat, qanoq naammassisaqarsinnaanissaat, piginnaanerillu qanoq ittut unammillernermi tunngaviussanersut.

Suliakkiissuteqartullu aammattaaq eqqumaffigissavaa atsikkutigiissaartumik ileqqoqarnissi teknikkimut tunngasunik immikkuualuttortalersuutit suliaqarnermini, tassami suliakkiissuteqartup atsikkutigiissaartumik ileqqoqarnissamik tunngaveqartumik taamaallaat piumasaqaatinik aalajangersaassamat isumaqatigiissummi anguniakkat atsikkutigisaannik. Suliakkiissuteqartup taamaasilluni taamaallaat piumasaqaatit isumaqatigiissummi siunnerfiusunut naapertuuttut piumasaqaatigisinnaavai.

Naligiimmik periaaseqartussaannerup kingunerisaanik suliakkiissuteqartoq teknikkimut tunngasunut piumasaqaatit immikkuualuttortalersornerini tunngavissaqanngitsunik unammillernermut akornutissanik pilersitsissanngila, imaluunniit allanik periaaseqarnikkut unammillernermik annikinnerulersitsissanani. Taamaattumillu taamaallaat periarfissaassaaq piumasaqaatinik aalajangersaanissamat teknikkimut tunngasunik piumasaqaatinut atatillugu unammillernermik killiisiinnaasumik, suliakkiissuteqartutut kinaassusersiunngitsunik piumasaqaateqarsinnaagaanni.

5.5.2.2 Immikkuualuttortalersuisarnermi periaasiusartut

Suliakkiissuteqartup teknikkimut tunngasunik immikkuualuttortalersuutit suliarisassavai, ataaniittut periaasissat naapertorlugit:

1. *Atorsinnaassutsimut piumasaqaatit imaluunniit atorsinnaassuseq.* Isumaqatigiisut naapertorlugu pineqartup suussusilersorneranut immikkut allaaseriaat, atorsinnaassusaanik, piginnaanernik, atorsinnaassusissaanut piumasaqaatinik, teknikkimut tunngasunik piumasaqaatinik imaluunniit piumasaqaatinik allanik immikkuualuttortalersuineq.
2. *Annertussutsit il.il.,* annertussutsimik imaluunniit arlaqartunik innersuussinikkut.
3. *Annertussusissanik akuleriissitsineq il.il., atorsinnaassusissaa aamma atorsinnaassusianut piumasaqaatit.*

Aaqqissuussaasunik pingaarnersiulluni tulleriarinerit pineqanngillat.

5.5.2.2.1 Atorsinnaanissaanut piumasaqaatit

Atorsinnaanissaanut piumasaqaatini allaaserineqarput atortulersuutip sulerisuunissaa, tamatumani aamma angusassat aamma sunniutaasussat, periaasissanik aalajangersimaqqissaartunik piumasaqaateqarani, imaluunniit immikkuualuttortalersuinani.

Immikkuualuttortalersuutaasartumut matumunnga atuuppoq teknikkimut tunngasunik immikkuualuttortalersuinerit piumasaqaatit allanneqarsinnaaneri, pisiniarnermut pineqartumut atatillugu, imaluunniit sumut atornissaanut atatillugu. Suliakkiissuteqartup nammineq piumasaqaatit kiffartuussinermut pineqartumut pisiariniarneqartumut kissaatigisani aalajangersassavai, annertussutsinut aalajangersimasunut innersuussinerup paarlattuanik.

Suliakkiissuteqartup nammineq allaaserinninnini suliarisinnaavaa teknikkimut piumasaqaataasut atorlugit. Kiisalu aamma ingerlatsinerup qanoq ittuunissaanik piumasaqaatit tunngavigalugit, suliakkiissuteqartup allaaserinninneratigut ingerlatsinissanik suliarineqartussanik, kisiannili pinngitsoorani teknikkimut tunngasunik piginnaanerusariaqartunik imaluunniit anguneqarumasunik allaaserisaqanngikkaluarluni.

Neqeroortitsinerni qanoq atuinissamut tunngasunik piumasaqaateqarfiusumi siumoortumik allaaserineqanngilaq suliassap qanoq naammassineqarnissaa, kisiannili taarsiullu qanoq atorsinnaanissaanut piumasaqaatinik imaqarluni. Taamaaliornikkut aallussineq naammassisassanut kissaatigisanut siunnerfeqarsinnaavoq, tunisaqartussap qanoq suliassaq naammassisanneraa pinnagu. Taamaaliornikkut tunisaqartussamut isumagisassaatinneqassaaq isumaqatigiissutip qanoq naammassineqarnissaa. Atortulersuutit piginnaasassaannut piumasaqaatit iluaqutaasinnaapput, taamaasilluni tunisaqartussap periarfissaqarfigissammagu inerititaqarfiusumik eqeersimaartumillu aaqqiissutissanut isummernissani, namminerlu isumassarsiaminik saqqummiussuinissani, suliassap qanoq suliarineqarnissaa pillugu.

Atortulersuutit qanoq atorsinnaanissaannut piumasaqaatit suliakkiissuteqartumik periarfissaqartitsisinnaavoq teknikkimut tunngasunik aaqqiissutissarsiorinissamut, unammillernermillu ammaassinissamut. Tamanna aamma ineriartortitsinissamut periarfissaqartitsinerussaaq, suliassallu naammassineqarnissaanut pissusissamisoornerusumik maannamut aaqqiissutaasarsimasunut sanilliullugu.

Atortulersuutit qanoq atornissaannut piumasaqaatit annertusisat pisiniarnermut pinngitsooratik iluaquusiinaviannngillat. Kiffartuussinerit pisut ilaanni ima suussusilersugaareertigisarpoq, assersuutigalugu inatsisitsigut, inissaqassanani aaqqiissutissanik allanik nassaarniarnissamut.

Pingaaruteqarpoq suliaakkiissuteqartutut piumasaqaatissat eqqoqqissaatumik allaaserisimanissaat, neqeroortussat isumaqatigiissutissap sorpiaanera suunera paasilluarniassammassuk, suliaakkiissuteqartussarlu suliaakkiisinnaaniassammat.

Suliaakkiissuteqartussap teknikkimut tunngasunik immikkuualuttortalersukkanik allaaserisaqarsimappat qanoq atornissaanut piumasaqaasiornikkut, imaluunniit qanoq atorsinnaatiginissaata allaaserineratigut, taava suliaakkiissuteqartup neqeroorutaasut ataaniittut qanoq immikkuualuttortalersuinissamut piumasaqaataasut naapertorlugit suliaasumik il.il., itigartissinnaassanngilaa neqeroorut immikkuualuttortalersuisimaanerit atorsinnassusissaanut tunngasut naammassineqarsimappata, imaluunniit qanoq atorsinnaatiginissaanut suliaakkiissuteqartup aalajangersarsimasai naammassineqarsimappata:

1. Nunami namminermi annertussusissat
2. Nunat tamalaat akornanni annertussusissat

Neqerooruteqartup sakkut naapertuuttut atorlugit uppersarsarsinnaassavaa aaqqiissutissat neqeroorutigineqartut annertussutsinik siulianiittunik il.il. naammassinnittuuneri, aammalu atorsinnaassusissamut piumasaqaatit, imaluunniit qanoq atorsinnaatiginissaanut piumasaqaatit suliaakkiissuteqartup aalajangersarsimasai naammassineqarsimasut. Uppersarsaatit naleqquttut assersuutigalugu tassaasinnaapput misileraasimanernit nalunaarusiat, allagartalerneqarsimanera uppersarsaatissallu allat naleqquttut.

5.5.2.2.2 Annertussutsit

Teknikkimut tunngasunik immikkuualuttortalersuutit suliarineqarsinnaapput annertussutsinut aalajangersimasunut il.il. innersuussinikkut, isumaqatigiissummi pisiassamut pineqartumut tunngatillugu piumasaqaatinik imaqartut.

Suliaakkiissuteqartoq teknikkimut tunngasunik immikkuualuttunik suliaqarsinnaavoq, assersuutigalugit ataani annertussutsit arlaqartulluunniit innersuullugit:

1. Ataatsimut teknikkimut tunngasunik immikkuualuttortalersuutit
Ataatsimoorussatut teknikkimut tunngasunut immikkuualuttortalersuisarneq taaneqartarpoq TS-imi, suliarineqartarlunilu europamiut annertussusissanut kattuffissuinit, Europami annertussutsinut ileqqut assigiissaakkat naapertorlugit (EN). CEN tassaavoq Europamiut komité-at annertussutsinut tunngatillugu, tassa kattuffik Europami annertussutsinik suliaqartuusoq (EN). Aterneqartarput nunarsuatsinni nunat tamalaat akornanni immikkuualuttortalersuutit ISO-imi aamma IEC-mi, taaguuteqartut ISO/TS imaluunniit IEC/TS, kiisalu imminnut akuleriissillugit europamiut aamma nunat tamalaat immikkuualuttortalersuutaat.

2. Nunarsuatsinni nunat tamalaat annertussutsinik aaqqissuussineri

Nunarsuatsinni nunat tamalaat akornanni annertussutsit tassaapput annertussutsit ineriartortinneqarsimasut akuerisaasullu nunat tamalaat akornanni kattuffissuarmut arlaannaannulluunniit pitussimasuunngitsunit ISO aamma IEC.

3. Teknikkimut tunngasutigut innersuutaasartut allat, Europamiut annertussusissanut kattuffissuinit suliaasut

Europamiut annertussusissanik aaqqissuussinernut kattuffissui aamma allanik teknikkimut tunngasunik saqqummersitsisarput, assersuutigalugu TR (teknikkimut tunngasunut nalunaarusiat), CWA (Europamiut aaqqissuussinerat taaneqartoq workshop agreements) kiisalu Guides, tamarmik ilisarnaateqartut teknikkimut tunngasunik immikkuualuttunik innersuussisuunermikkut.

4. Nunami namminermi annertussutsit

Nunami namminermi annertussusissat ineriartortinneqartarput akuerineqartarlutillu nunani namminerni.

5.5.2.3 Fabrik-imi aalajangersimasumi sulianut aamma suminngaaneerfinnut il.il. innersuusseqqusaannginneq

Teknikkimut tunngasunik immikkuualuttulersuutini inerteqqutaavoq suliffissuarmi aalajangersimasumi - fabrikkimi aalajangersimasumi – sumi suliaasimanersoq, aalajangersimasumik aallaaveqarneq, imaluunniit nioqqutissioriaaseq aalajangersimasoq, nioqqutissiamut ilisarnaataasoq imaluunniit kiffartuussinermut ilisarnaataasoq, neqerooruteqartumit aalajangersimasumeersoq. Teknikkimut tunngasunut immikkuualuttulersuutit aammattaaq innersuusseqqusaanngillat nioqqutip aalajangersimasup meqqianut (nalunaaqutsersuutaanut), patentinut, type-nut, aallaavianut imaluunniit nioqqutissiornermut, kinguneqartussamik neqerooruteqartut ilaasa salliutinneqarnissaannik imaluunniit suujunnaarsinneqarnissaannik.

Innersuussisinnanernut taamaattunut inerteqquteqarnermi siunertaavoq unammillernerup killilerneqarsinnaanera imaluunniit innarlerneqarsinnaanera (sangutinneqarsinnaanera), ersernerluttunngortitsisuusinnaallunilu pisiniarnermi piumasarineqartunik. Neqeroorteqartuni nalorninermik pilersitsisoqarsinnaavoq, nioqqut qaqugukkut innersuunneqartup nalunaaqutaqatiginngisaa (mærke) suliakkiissuteqartup piumasaanik naammassinnittuunersoq pillugu.

Boks 5.4

Fabrikatinut aalajangersimasunut innersuussisarnermut inerteqquteqarnermut assersuut Suliakkiissuteqartutut teknikkimut tunngasunut immikkuualuttulersuutini nalunaarneqassanngilaq kissaatigineqarmata ringbind-uit XX-it, mærkit XX-it, taakkunatigut nioqqutissiortoq (fabrikanti) aalajangersimasoq nalunaarneqassammat.

Nioqqutissiamut aalajangersimasumut innersuussisoqarpat neqeroortumut tamanna ersernerluttuussaaq - akimut ersinngitsumik pinninnerussaaq, - immikkuualuttut qanoq ittut ringbind-it qanoq ittut piumaneqarnermut eqqarsaatigalugu. Suliakkiissuteqartup taarsiullugu teknikkimut tunngasunik immikkuualuttunut tunngatillugu ringbind-inut piumasarineqartut nalunaarsussavai. Tassaasinnaapput angissusissaat, pitsaassusissaat, atortorissaarutissaat il.il.

Pisariaqarpat pisariiniagaq aalajangersimasoq atassuserneqarsinnaassasoq nioqqutinut suliakkiissuteqartumi pioreersunut, taava suliakkiissuteqartoq pissutsit atuuttut tunngavigalugit pisinnaatitaasinnaavoq pisariiniarneqartup atortunut pioreersunut attavilerneqarsinnaanissaa pillugu. Pisuni taamaattuni suliakkiissuteqartup innersuussinnaavai nioqqutit aalajangersimasut, suliakkiissuteqartup pisariaqartitsinera ersarissarumallugu.

Pisuni immikkut ittuni suliakkiissuteqartup innersuussinnaavai aalajangersimasumit sumit pinngorfeqarnera imaluunniit nioqqut suna pineqarnersoq, ajornarpat naammattumik, eqqoqqissaartumik paasinartumillu allaaserinninnissaq pisiassamik aalajangersimasumik, immikkuullarissusialuunniit. Taamaattoqartillugu suliakkiissuteqartup tamatuma kingornagut suliakkiissuteqartup innersuutissavaa oqaasertaliinissaq ”assigisaanilluunniit”. Suliakkiissuteqartoq taannaavoq uppernarsaasussaq, naammattumik eqqortumillu paasinarsaanissaq ajornarsimappat. Pisut ilaanni pissusissamisoorsinnaasarpoq erseqqissaanissaq assersuusiinissarlunniit, qanoq assigisaanilluunniit paasineqassanersoq pillugu.

Pisariiniakkap katitsigaanera imaluunniit immikkuullarissuunera immikkut ittutigut ajornangititsisinnaavoq suminngaaneernermik imaluunniit mærke-mik innersuussinissamut, imaluunniit nioqqutissioriaatsimik ilassuserlugu “assigisaanilluunniit”, ajornarpat naammattumik eqqortumik paasinartumillu allaaserinninnissaq.

5.6 Isumaqatigiissut - isumaqatigiissutip piviusunngortinnissaanut piumasaqaatit

Isumaqatigiissutissamut atugassarititaasussat neqeroortitsinermi atugassarititaasut ilagissavaat, taamaasillutik neqerooruteqartussat isumaqatigiissutissami atugassarititaasussat isummorsorfigisinnaaniassammatigit, neqeroorusiornerminnut atatillugu.

Isumaqatigiissutissami atugassarititaasussat taakkuupput atugassarititaasut suliaakkiissuteqartumit piumasarineqartut pisiniarnermut aalajangersimasumut atatillugu naammassineqartussatut.

Isumaqatigiissummi atugassarititaasut ataatsimut inatsisitigit atugassarititaasunut sammisuussapput, assigiinngisitaartuunatillu isumaqatigiissummi pineqartumiit pineqartumut. Tamatumani assersuutigalugu pineqarsinnaapput akiliutissat akiliinissamullu atugassarititaasut, sillimmasiinissamut tunngasut, pisussaaffinnik sumiginnaasoqarnerani iliuusissat, siumoortunik naatsorsuutigineqareersinnaanngitsunik pisut il.il.

Isumaqatigiissummi atugassarititaasussanut ataatsimoortunut atatillugu suliaakkiissuteqartup isumaliutigisinnaavaa nalinginnaasumik isumaqatigiissutaasartumik atuisinnaaneq, taamaattunik niuerfiusumi pineqartumi peqarsimassappat. I

Isumaqatigiissummi atugassarititaasut aamma pissutsinut immikkuullarissunut tunngasuusarput, suliassamut matumani pineqartumut. Atugassarititaasut taamaattut peqqissaartumik isumaliutigisassaapput oqaasertalersugassaallutillu pisiniarnermut pineqartumut tunngasunik. Tamatumani eqqaaneqarsinnaavoq tunisaqartussanik allequtaasunik atuisarneq, sulisunik taarsiisarneq, piginnaatitaaffinnik tigussaasuunngitsunik aqutsineq, avatangiisinut tunngasunik piumasaqaatit, isumaqatigiissummik allannguisinnaanermut atugassarititaasussat il.il.

Suliaakkiissuteqartoq annertuumik kiffaanngissuseqarpoq isumaqatigiissummi atugassarititaasussanik aalajangersaanissaminut. Suliaakkiissuteqartup eqqumaffigissavaa isumaqatigiissutissamik ilusilersuinissaq, unammillernermik pitsaanerpaamik pilersitsisoqarsinnaaqullugu, tassa imaappoq taamaallaat pisariaqarnerpaaginnarnik piumasaqaateqartoqarsinnaatillugu, ilanngullugillu isumaliutigineqartutik aningaasartuutit piumasaqaatinut atasut. Isumaqatigiissutissamut tunngaviusut ersarissut paasinartuullu aalajangiisuupput kingornagut pitsaasumik suleqatigiinnissamut suliaakkiissuteqartup aamma tunisaqartut akornanni.

5.6.1 Isumaqatigiissummi atugassarititaasussanut piumasaqaatit

Isumaqatigiissummut atatillugu atugassarititaasuni aalajangersarneqartarput isumaqatigiissutip piviusunngortinneqarnissaanut immikkuullarissunik piumasaqaatit. Pineqarput piumasaqaatit kinaassusersiunngitsut, - objektiviusut, - sunniuteqanngitsut neqeroorutip nalilersorneqarneranut. Suliaakkiissuteqartutulli neqeroortitsinermut atortuni ersitsinneqarsinnaavoq neqerooruteqartut isumaqatigiissutissamut tunuarsimaaruteqarsinnaaneri. Neqerooruteqartut tunuarsimaarutaat

Kapitali 5 Atortut neqeroortitsissutaasut aamma tamanut saqqummiussisarneq

tamatuma kingorna ilaatinneqassapput suliakkiissuteqartup neqeroorutininik pineqartuninik nalilersuinerani.

Ataqatigiissapput isumaqatigiissummi atugassarititaasut aamma isumaqatigiissummiittoq tigussaasoq pineqartoq. Taamaattumillu isumaqatigiissummi atugassarititaasuninik aalajangersaasoqarsinnaanngilaq tunisaqartussami pissutsinut nalinginnaasunut tunngasuninik, imaluunniit suliassanut allanut tunngasuninik, tunisaqartumut suliakkiissuteqartumi suliarineqartunut. Suliakkiissuteqartup aamma piumasaqaateqarfigisinnaanngilaa suliffeqarfiup ataatsimut isigisumik politikkaa, atugassarititaasut taamaattut isigineqarsinnaanngimmata tunisaqarnissamut pineqartumut attuumassuteqartutut. Isumaqatigiissummi atugassarititaasut suliassamut pineqartumut atasuussapput, isumaqatigiissut naapertorlugu suliarineqartussanut.

Isumaqatigiissutissami atugassarititaasut naligiimmik pinninnissamut aamma akimut ersittumik aaqqissuussinissamut naapertuuttuussapput. Atsikkutigiissaagaasuninik ileqqoqarnissaq atortinneqanngilaq nalilersuinerani suliassap suliarineqarnera pillugu, isumaqatigiissut naapertorlugu suliassut aningasartuutaasunut naapertuuttueneri eqqarsaatigalugit, - tamatumani nalilersuinerani suliakkiissuteqartumiimmat. Atsikkutigiissaartumik ileqqoqarnissaq atorineqarsinnaavoq nalilersuinerani isumaqatigiissutip piviusunngortinneqarnissamut piumasaqaatit piviusuunngitsumik unammillernermik killiliisinaaneri eqqarsaatigalugit.

Piumasaqaatininik immikkuullarissuninik isumaqatigiissutip ingerlannissamut tunngasuninik aalajangersaaneri suliakkiissuteqartutut tamatigut isumaliutigisariaqarpoq aningaasartuutit qanoq ittut piumasaqaataasut kingunerisarneraat. Isumaliutigineqarsinnaavoq piumasaqaataasut akisunnerussutaat isumaqatigiissutaasup siunertarisaa naapertorlugu pissusissamisoornersut.

5.7 Nalunaarutininik tamanut saqqummiussisarneq

Qularnaarumallugu pitsaanerpaamik akimut ersittumik ingerlatsisoqarnera neqeroortitsinerup ilaani pineqarput neqeroortitsissutaasuninik tamanut saqqummiussaqaqartarneq, aamma ilassutitut paasissutissaninik piffissami eqqortumi aammalu sumi. Neqerooruteqartut naammattumik piffissaqartinneqartassapput suliassap iserfiginissamut aammalu neqeroorusiornissamut aamma / imaluunniit qinnuteqaasiornissamut. Neqerooruteqartut tamarmik assigiinnik periarfissaqassapput neqeroortitsinerani atortuninik misissuinerani piffissaqarfigisassaminnik. .

Immikkoortumi uani sammineqassapput siumoortumik nalunaaruteqartarnerup aamma neqeroortitsisarnerup siunertai, atorineqartartut neqeroortitsineq pillugu tamanut saqqummiussisarnerani, ilisimatitsinerit neqeroortitsinerumut aamma imaluunniit neqeroortitsinerani nalunaaruteqarnissamulluunniit suliassamut aalajangersimasumut atatillugu.

5.7.1 Iisimatitsissutsinik aamma nalunaarutinik tamanut saqqummiussisarneq

Neqeroortitsinerit tamarmik, taamaattoq neqeroortitsinerit isumaqatigiinniarnertallit siumoortumillu avammut nalunaarutiginertaqaqqaanngitsut pinnagit, suliakkiissuteqartoq avammut nalunaaruteqassaaq neqeroortitsinerimut nalunaarummik pisortat neqeroortitsisarnermut quppersagaatigut saqqummiussinikkut. Suliakkiissuteqartullu aamma qinissavaa ilutigisaanik imaluunniit kingornagut Kalaallit Nunaanni imaluunniit nunani allani tusagassiorfitsigut neqeroortitsinerup saqqummiunnissaa.

Tamatumalu saniatigut suliakkiissuteqartup sapinngisamik siunnerfigisani ersersissavaa neqeroortitsinerup siumoortumik ilisimatitsissuteqarnikkut saqqummiunneratigut, taamaattoq pinnagu neqeroortitsineq siumoortumik avammut nalunaarutitaqanngitsoq isumaqatigiinniarnertalik.

Siumoortumik nalunaaruteqartarneq

Siumoortumik avammut nalunaarut imaqassaaq paasissutissanik neqeroortitsinissaq aggersoq pillugu. Siumoortumik nalunaarut atornerqarsinnaavoq neqeroortitsinissaq sioqqullugu, imaluunniit suliakkiissuteqarnikkut neqeroortitsinissamik ukiumut aggersumut pilersaarusioneqartumik. Nalunaarut siunertaqarpoq neqeroortussanut erseqqissaatigissallugu neqeroortitsinissaq aggersoq. Suliakkiissuteqartoq aalajangersimasumik pisussaaffeqanngilaq siumoortumik nalunaaruteqarnissamik.

Periarfissaavoq siumoortumik nalunaaruteqarnerup atorsinnaanera suliffeqarfinnik aggersaanermut oqaloqatigiinnissamut, niuerfusoq pineqartoq pillugu. Siumoortumik nalunaaruteqarnerlu aamma atornerqarsinnaavoq suliffeqarfinnut ilisimatitsissutitut neqeroortitsinerimut atortut tusarniaassutigineqalernerit pillugit.

Siumoortumik nalunaarut tassaaginnarpoq ilimasaarineq aggersumik arlaqartunilluunniit neqeroortitsinissanik, neqeroortitsinivillu takkuppatt neqeroortitsinerimut nalunaarut atornerqartussaavoq. Tamanut saqqummiussinermi siumoortumik nalunaarummik pisariaqanngilaq neqeroortitsinerimut atortussat suliarineqareersimanissaat, taakkuami aatsaat tamanut saqqummiunneqartussaammata neqeroortitsinerimut nalunaarusiaq saqqummiunneqarpat.

Siumoortumik nalunaarut sapinngisamik tamanut takusassiarineqassaaq pisortat neqeroortitsisarnermut quppersagaanni minnerpaamik neqeroortitsinerimut nalunaarutip saqqummiunneqarnissaa sap. ak. 4-nik sioqqullugu.

Neqeroortitsineq pillugu nalunaarut

Neqeroortitsinerimut nalunaarutikkut tamanut takusassiarineqartarpoq neqeroortitsineq, neqeroortitsinerullu ingerlaasissaa aallartinneqartarluni.

Suliakkiissuteqartutut tamatigut atorneqartussaavoq neqeroortitsinernut nalunaarut, neqeroortussarsiornermut imaluunniit qinnuteqartussarsiornermut, neqeroortitseriaatsini tamani, taamaattoq pinnagit neqeroortitseriaatsit isumaqatigiinniarnertallit siumoortumilli nalunaarutitaqanngitsut.

5.8 Tamanut saqqummiussisarneq aamma neqeroortitsinermi atortunik aallertarneq

Suliakkiissuteqartup ammaatissavaa toqqaannartumik tamakkiisumillu elektroniskiusumik neqeroortitsinernut atortunut tamanut isersinnaaneq, ullormiit neqeroortitsinermut nalunaarutip saqqummiunneqarfigisaaniit, pisortat neqeroortitsinerinut atatillugu. Killeqartunik neqeroortitsinerni aamma neqeroortitsinerni isumaqatigiinniarnertalimmik siumoortumik nalunaarutitaqartumik suliakkiissuteqartup qinersinnaavaa neqeroortitsissutaasunik tamarmiusunik imaluunniit ilaannakuusunik tamanut saqqummiussinissaq neqeroortitsinermut nalunaarut ilutigalugu. Suliakkiissuteqartorli taamaallaat pisussaaffeqarpoq neqeroortitsinermi atortunik tamarmiusunik suliffeqarfinnut siumoortumik piukkunnartutut toqqareersimasanut tunniussaqaarnissamut. Tamanna iluaqutaasinnaavoq, tassami niuerfiusumi ingerlatsisuusut neqeroortitsinerup aallartinneraniilli immikkuualuttortalersugaasunik paasissutissanik tigusaqariissammata, neqeroortitsissutaasoq pillugu. Taamatut aqqissuussinerup pisariaqanngitsumik suliffeqarfinnik piukkunnassuseqarnerannik nalilersuiviginninnissaq pinngitsoortissavaa, kingusinnerusukkut takuneqarsinnaanngorsinnaasut suliassamik tigusinissamik kissaateqanngitsutut.

Killeqanngitsumik periarfissat kingunerissavaat piunasaqaatit neqerooruteqartussamut atortussanik aallersinnaanissaat akiliutitaqanngitsumik. Toqqaannartumik isumaqarpoq qinnuteqarsinnaasut imaluunniit neqerooruteqarsinnaasut ammaanqarsimassasut neqeroortitsinernut atortunut, akuerineqarnissamik aqquusaagaqaqqaanngikkaluartik, paasissutissanik aallarsinnaanermut kinguarsaataasussamik. Akornutissaqanngilaq neqerooruteqartut atuisutut elektroniskiusuni neqeroortitsissutaasunut iserfissani nalunaarsinnaanerannut, nalunaarneq taanna imaluunniit akuerineqarnissamik aqqissuussineq isumamineersumik aqqissuussinermut ammaassippat, taamalu neqerooruteqartussa q neqeroortitsinernut atortunut imaaliinnarluni isersinnaalerluni. Aalajangiisuvoq taamatut aalajangiussineq imaluunnit akuersissuteqartarnermik aqqissuussineq piffissamik killiliisuussanngitsoq, assersuutigalugu neqerooruteqartussa q isersinnaanissamut nalunaareernermini aatsaat aqaguani isersinnaalersinneqassasoq. .

Neqeroortitsinermut atortunik tamanik oqarnermi isumaavoq pappialaatit tamaasa neqeroortitsisup sularisimasai imaluunniit innersuussai, imaluunniit neqeroortitsissutaasut ilaat immikkoortut aqqissuussinerniittut. Pappialaatit tamarmik tamanut takusassiarineqassapput, neqeroortitsinermut nalunaarut tamanut saqqummiunneqareerpat.

5.8.1 Neqeroortitsinermi atortunik tamakkiisunik saqqummiussisusaanerup atortinneqanngittarfia

Suliakkiissuteqartup neqeroortitsissutaasut atortut isortuussassaaneriniq tunngaveqartumik tamanut takusassiinissamik, toqqaannartumik elektroniskiusumik isersinnaanermik neqeroortitsissutaasut ilaannut killiliisinnaavoq. Pisuni taamaattuni suliakkiissuteqartup piffissaliussaasoq sivilunerutissinnaavaa, piffissaq paasissutissaatinik tunuarsimaarunneqartunik pissarsiniarfiusartussa q pissutigalugu.

Neqeroortitsinermut atortut ilaat tamanut takusassiarineqannginnissaat aalajangiunneqarsimappat, tamanna suliakkiissuteqartup neqeroortitsinermut nalunaarummi nalunaarsimassavaa, kiisalu sumi aamma qanoq neqerooruteqartut paasissutissanik pineqartunik aallersinnaanersut.

Suliakkiissuteqartup taamaallaat paasissutissanut isertuussassatut nalunaarneqarsimasunut isersinnaaneq mattussinnaavaa.

Kiisalu aamma neqeroortitsisup neqeroortitsineranut atortut ilaat avammut saqqummiutinngissinnaavai isertuussisusaaneq tunngavigalugu. Taamalu suliakkiissuteqartup inatsisitigut allatut peqqussuteqanngippat, neqerooruteqartut aamma qinnuteqartut nipangiusimannittussaatisinnaavai, paasissutissanut neqeroortitsinermut atatillugu suliakkiissuteqartup neqeroortunut atugassiissutigisai eqqarsaatigalugit.

Periarfissaqanngilaq suliakkiissuteqartup nipangiusimanninnissamik neqerooruteqartunut qinnuteqartunullu pisussaaffiliisinnaaneranut, paasissutissat isertuussassaasimangippata. Taamaallaat pisuni immikkut ittuni nipangiusimanninnissaq pisariaqarfiani, neqeroortitsissutaasut ilaat tamanut saqqummiunneqartussaannngissinnaapput.

Suliakkiissuteqartoq pisortat ingerlatsivigippagu, taava Pisortat ingerlatsineranni suliassat suliarineqartarnerat pillugu Inatsisartut inatsisaat nr. 8, 13. juni 1994-imeersoq naapertorlugu malittarisassani § 27, imm. 3 atuutissaaq. Aalajangersagaq taanna naapertorlugu pisortat ingerlatsiviata aalajangersinnaavaa inuk pisortat ingerlatsiviata avataaneersoq nipangiusimannittussaataasoq paasissutissanik pisorta qarfiup ingerlatseqqitaanik inummut pineqartumut pisussaaffiginngikkaluarlugu ingerlatseqqitaanut. Aalajangersakkap kinguneraa nipangiusimanninnissamik pisussaaffiliisoqarsinnaanngitsoq paasissutissanut nipangiusimasassaannngitsunut.

Pisuni immikkut pisariaqartitsiviusunili pisussaaffiunngilaq tamatuma sivitsorneqarsinnaanera. Immikkut ittumik pisariaqartitsineq pisariaqarluinnartunik pissutissaasunik tunngaveqartariaqanngilaq pisunik siumut naatsorsuutigereersinnaanngisanik pissuteqartumik imaluunniit suliakkiissuteqartumut tutsinneqarsinnaasunik. Nalilersuinermi apeqqutaassapput

suliakkiissuteqartup pisumi pineqartumi pisariaqartitsineri. Suliakkiissuteqartoq taannaavoq uppernarsaasusaaq, aalajangersakkamut piunasaqaatit naammassineqarsimanerannik.

5.8.2 Allanguutit aamma ilassutitut paasissutissat atortunut tamanut saqqummiunneqarsimasunut

Piunasaqaat ilutigiissumik neqeroortitsinerimut nalunaarummik neqeroortitsinermilu atortut sinnerinik ataatsikkut tamanut saqqummiussisarnissamut isumaqarpoq neqeroortut aamma qinnuteqartut paasissutissanut arlariinnut ataatsikkut ammaanneqartarnissaat. Taamaattumik pingaaruteqarpoq suliakkiissuteqartup isumaliutersorsimanissaa neqeroortitsineri atortut sunik imaqaassanersut, allaaseriumallugu pisiniarneq pineqartoq pitsaanerpaamik. Suliakkiissuteqartup neqeroortitsinerimut atortussani ersarissumik ataqatigiissumillu suliarisariaqarpai, nalornisoortoqaqqunagu neqeroortussani suliakkiissuteqartoq qanoq isumaqarnerseq aamma qanoq kissaateqarnerseq.

Neqeroortitsinerimut atortuni allanguinerit

Neqeroortitsineri atortut ataatsimoortut tamanut saqqummiunneqareernerisigut takkupperoq apeqqut suliakkiissuteqartoq periarfissaqarnerseq neqeroortitsineri atortunik allanguinissamut, taakkua tamanut saqqummiunneqareernerini.

Aallaavioq tassavoq suliakkiissuteqartup imaaliinnarluni neqeroortitsineri atortut allangortissinnaangikkai. Allanguutissat qanoq ittueneri isiginiarneqassapput nalilersorneqassallunilu allanguut tasaanerseqq malunnaatilimmik tunngaviumillu allanguineq.

Annertuumik neqeroortitsissutaasuni allanguineq tassavoq allanguineq qinnuteqartut imaluunniit neqeroorteqartut piffissamik ilassummik atuinissaannik pisariaqartitsiviulersusaaq, paasiumallugit akissuteqarfigiumallugillu naammaginartumik neqeroortitsissutaasut. Allanguutaasut malunnaatillit assersuutigalugu tassaasinaapput paasissutissanik nutaanik neqeroortitsineri atortunut ilangussinissaaq. Allanguutit malunnaatillit isumaqarput nutaamik piffissaliisoqartariaqartoq. Piffissalersuinerimut tunngatillugu piunasaqaateqanngilaq qaqugukkut allanguutit nutaamik piffissaliinissamik kinguneqassanersut pillugit. Allanguut annertuppat suliakkiissuteqartup qinnuteqaatit tiginissaannut piffissaliussaaq sivitsussavaa, apeqqutaatinnagu allanguutit neqeroortitsinerup ingerlanerani qaqugukkut pilersimanersut.

Allanguutit pingaaruteqanngitsut killormut allanguutaapput sunniuteqanngitsut piffissalersuinerimut, qinnuteqartut imaluunniit neqeroorteqartut atugassaannut qinnuteqaasiormut imaluunniit neqeroortisormut. Tamatuma saniatigut allanguutit pingaanngitsut aamma sunniuteqarsinnaangillat qinnuteqarsinnaasut imaluunniit neqeroortisinnaasut peqataanissaannut imaluunniit unammillernerup sangutinneqarsinnaaneranut. Allanguutit pingaaruteqanngitsut pisussaaffiliisanngillat piffissanik sivitsuinissamut.

Allannguuteqartitsisoqarsinnaanngilaq neqeroortitsinermut atortuni neqeroortitsinerup ingerlanerani. Tunngaviusunik allannguuteqartitsinerit tassaasarpur allannguinerit sunnuteqarsinnaasut qinnuteqarsinnaasunik neqeroorsinnaasunilluunniit, imaluunniit unammillernermik sangutitsisinnaasut, allannguutaasut tunngaviusumik ileqqussani aallaqqaataaniit ilaasimagaluarpata. Aallaavittut allannguutit taamaattut tassaassappur tunngaviusunik allannguuteqartitsisut, suliaakkiissuteqartup piunasaqaatit minnerpaaffissaat allannguuteqartippagit, assersuutigalugu suliffeqarfiup qanoq kaaviiartitaqarneranut tunngasumik piunasaqaatini. Suliaakkiissuteqartup kissaatigippagu tunngaviusuni allannguinnissaq pisariaqassaaq neqeroortitsineq atorunnaarsissallugu.

Ilussutitut paasissutissat

Suliaakkiissuteqartoq periarfissaqarpoq neqeroortitsinermut atortunut ilussutitut paasissutissanik nassiusinnaanermut, atortut tamanut saqqummiunneqareerneranni. Tamannali pisut ilaanni kinguneqarsinnaavoq qinnuteqarnissamut imaluunniit neqeroornissamut piffissaliussap sivitsorneqartariaqalerneranik, neqeroortussat periarfissikkumallugit paasissutissanik neqeroortup imaluunniit qinnuteqaatip suliarinerata ilusilersorneranut atasunik ilisimasaqalernissamik.

Ilussutitut paasissutissanut assersuutaappur qinnuteqartuniit imaluunniit neqeroortuniit apeqqutit, kinguneqartut pisariaqartitsinermik ilussutitut paasissutissanik imaluunniit uppersaatinik qinnuteqartunut neqeroortunulluunniit nassiusaqarnissamik.

Suliaakkiissuteqartup naligiimmik pinninnissamik aammalu akimut ersittumik ingerlatsinissamik ileqqussat naapertorlugit nalilersuisussaavoq paasissutissanik tigussaasunik ilassutinik imaluunniit pappialanik paasissutissanik ilassutinik nassiusisoqarsinnaanersoq, imaluunniit pisussaaffiunersoq. Suliaakkiissuteqartup assersuutigalugu tamanna pisussaaffigisinnaavaa ilussutitut paasissutissat qularnaarsimappassuk qinnuteqartut imaluunniit neqeroorteqartut assigiinnik paasissutissaateqalersut, assigiimmillu paasinninneq pigileraat.

Suliaakkiissuteqartup piffissaagallartillugu qinnutigisimappagu ilussutitut paasissutissanik nassiusaqarnissi, taava suliaakkiissuteqartup pisussaaffigisannngilaa piffissaliussamik sivitsuinissi, ilussutitut paasissutissat annertuutigut allannguutinik imaqarsimanngippata, tak. siuliani immikkoortoq. Piffissaliussamik sivitsuinermi qinnuteqaammik neqeroorummilluunniit tigusaqarnissamut, piffissaq sivitsorneqassaaq atsikkutigiissaakkamik ileqqoqarnissaq naapertorlugu. Tassa imaappoq sivitsuineq naapertuuttumik sivisussuseqassaaq paasissutissanut, pappialaatinut imaluunniit allannguutit qanoq pingaaruteqarnerinut, neqeroortussallu qinnuteqarnissamut imaluunniit neqeroorteqarissamut naapertuuttumik piffissalernerqassallutik.

Suliaakkiissuteqartoq piffissami qinnuteqarfiussami taamaallaat pisussaaffeqarpoq apeqqutitut akissuteqartarnissamut qinnuteqaatip suliarineqarneranut attuumassuteqartunik.

Kapitali 5 Atortut neqeroortitsissutaasut aamma tamanut saqqummiussisarneq

Utaqqisoqarsinnaavoq piffissamut neqerooruteqarfiussamut apeqqutinut akissuteqartarnissamut, neqeroortitsinermut atortunut toqqaannartumik neqeroornernut tunngasunut.

Ilassutitut paasissutissanik tunniussaqaaraanni, imaluunniit ilassutitut pappialanik tamanut saqqummiussigaanni, suliakkiissuteqartup qularnaartassavaa qinnuteqartut imaluunniit neqeroortut tamarmik paasissutissat assigiit piffissami assigiissumi tigussagaat. Neqeroortitsinerni tamanut ammasuni assersuutigalugu paasissutissat neqeroortitsinermut atortut inissisimaffigisaat atorlugu tamanut takusassiarineqarsinnaapput.

Kapitali 6 Piffissaliussat

6.1 Aallarniut

Kapitalimi uani neqeroortitsisarnermut inatsimmi piffissalersuineq sammineqarpoq. Piffissaliussassanik aalajangersaasarneq pisiniartarnerup ilagaa pingaaruteqartoq, illuatungaani qinnuteqarsinnaasunut aamma neqeroorteqarsinnaasunut periarfissaqartitsisoqassammat isumaqatigiissusiornissamik soqutiginninnerminnik oqariartuuteqarsinnaanerannut, illuanilu periarfissaqartitsisoqassammat sukkasuumik neqeroortitsinermik ingerlatsisoqarnissaanut.

Tunngaviusumik piffissaliussat tamarmik ”naleqquttumik” sivilissuseqartassapput, kisianni neqeroortitsisarnermut inatsimmi aalajangersarneqarput minnerpaaffissatut piffissaliussat arlaqartut, piffissaliussamillu sivikinnerulersitsisoqarsinnaalluni imaluunniit sivitsuisoqarsinnaalluni, pissutsit attuuttut tamanna pisariaqartippassuk.

Tamatumalu saniatigut piffissaliisarnerit pillugit naatsorsuinerit kapitalip matuma naalernerani ersarissaavigineqarput. Eqqumaffigisariaqarpoq piffissaliussassat ullorsiutit naapertorlugit ullunut naatsorsugassaaneri, neqeroortitsisarnernilu periaatsit assigiinngitsut tamarmik assigiinnik pissaliiviusanninneri tamatigut. Inatsimmi piffissaliussat minnerpaaffissaat skemami ataani nalunaarneqarput.

Figuri 6.1 Minnerpaaffissatut piffissaliussanut takussutissiaq

Periaatsit	Minnerpaaffissatut piffissaliussat	Piffissaliussamik sivitsuineq	Siumoortumik nalunaarneq
Tamanut ammasumik neqeroortitsineq	Neqeroornissamut piffissaliussat	Neqeroornissamut piffissaliussat	Piffissaliussat
	Piffissaliussaq naapertuuttoq, ullorsiutini ullut 14-it, neqeroortitsinerup avammut nalunaarutigineqarneraniit	Suliakkiisup neqeroortitsinermi atortut annertuutigut allannguuteqartippagit.	Minnerpaamik sap. ak. 4-at, neqeroortitsisutaasut tamanut saqqummiunneqartinnagit

Immikkut toq-qakkanut neqeroortitsineq	Piukkunneqartunut immikkut piffissaliussaq	Piffissaliussat	Piffissaliussat	Piffissaliussat
	Piffissaq naapertuuttoq, minnerpaamik ullut 14-it, nalunaarutip saqqummiunne-raniit	Suliakkiissuteqartoq neqeroortitsinermit atortuni annertuunik allannguuteqartitsippat.	Ullorsiuutut mallugit ullut 14 neqeroortitsinermit atortut ammaanqarneriniit	Minnerpaamik sap. ak. 4 neqeroortitsissutit saqqummiunnissaat sioqqullugu
Nalunaaruteqareernermit siumoortumik isumaqatigiin-niarnertalimik	Immikkut piukkunnartunut piffissaliussaq		Piffissaliussat	Neqeroortitsinermit piffissaliussaq
	Piffissaq naapertuuttoq, minnerpaamik ullut 14-it, nalunaarutip saqqummiunneraniit		Immikkut piukkunnartunut piffissaliinermit suliakkiissuteqartup neqeroortitsisutaasut malunaatilinnik allannguuteqartissa-vai.	Minnerpaamik sap. ak. 4 neqeroortitsinermit nalunaaruteqarneq sioqqullugu
Nalunaaruteqaqqaarani isumaqatigiin-niarneq neqeroortitsineq pillugu	Neqeroortitsinermit piffissaliussaq			
	Inatsisit naapertorlugit piffissaliussassanik aalajangiisoqanngilaq			

6.2 Piffissaliineq naapertuuttoq

Neqeroortitsinerup ingerlanneqarnerani piffissaliineq “naapertuuttumik” sivissuseqassaaq. Suliakkiissuteqartoq taamaattumik missiliuusiussaaq naapertuuttumik piffissaliussassamik, assersuutigalugu qinnuteqaatinik imaluunniit neqeroortitnik tigusaqarnissamat. Piffissaliussamili aalajangerneqartumi neqeroortitsisarnermut inatsisip minnerpaaffissatut piffissaliussai eqqortinneqassapput. Piffissaliineq neqeroortitsinerit nalunaarummi allasimassaaq.

Kapitali 6 Piffissaliussat

Piffissaliineq naleqquttumik isiginiaassaaq suliassap annertussusianik pisariussusianillu, tamatumani aamma uppersarsaasersuinissamik piumasqaataasunik. Piffissaliinerup suliffeqarfimmut periarfissaqartitsivigissavaa qinnuteqaasiornissaq imaluunniit neqeroorusiornissaq naammaginatsumik.

Neqeroortitsisarnermut inatsit minnerpaaffissanik piffissalersuutissanik assigiinngitsunik aalajangersagaqarpoq. Naallu inatsit piffissalersuigaluartoq minnerpaaffissanik, tamatuma pinngitsoorani assiginngilaa minnerpaamik piffissaliussassatut aalajangersakkat naapertuuttuusimanissaat. Isumaqatigiissutip pisariussusiata kingunerisinnaava neqeroortitsisarnermut inatsimmi piffissat minnerpaaffissaattut aalajangersakkat naammanginneri, atorsinnaasumik neqeroorusiornissamut.

Neqeroortitsisarnermut inatsimmi aalajangersarneqarput aamma pissutsit suliakkiissuteqartup pisussaaffigisai piffissalersuinissanut, minnerpaaffissaniit takunerusunik. Tassalu assersuutigalugu suliakkiissuteqartup neqeroortitsinernut atortuni annertuunik allannguuteqartitsineri.

Pissutsit allat kinguneqarsinnaasut sivisunerusunik piffissaliinissamut tassaapput suliakkiissuteqartup aallarniutaasunik niuerfiusunik misissuititsineri, imaluunniit neqeroortitsinissamik piareersaateqarneri. Piareersaateqarnermi, assersuutigalugu neqeroortitseriaasissamik, pisariaqarsinnaavoq suliffeqarfimmiit siunnersorneqarnissaq, aamma immaqa neqeroornissamik soqutiginnissinnaasumik inaarutaasumik isumaqatigissutissamut. Pisuni taamaattuni naatsorsuutigisariaqarpoq siunnersortaasup suliffeqarfiup ilisimasaqarfigilissagaa suliassiissuteqartup pisariaqartitsineri aamma kissaatai. Taamaasilluni suliffeqarfik unammilleqatigiinnermi immikkut iluaqutissaminik pissarsisinnegassaaq, suliakkiissuteqartup pisussaaffigisaanik naligiissaariffigissallugu. Tigussaasumik suliakkiissuteqartoq pisissaaffeqarpoq aalajangersimasunik piffissalersuinissamut qinnuteqaatit neqeroorutillu tigusinnaannut, taamalu piffissami siullinngorneq suliffeqarfiup siunnersortaasimasup pigiligaa oqimaaqatigiississinnaajumallugu, qinnuteqarsinnaasunut / neqerooruteqarsinnaasunut allanut. Tamatuma kingunerissaneraa piffissaliussamik sivisunerusunik aalajangiisoqartariaqarnera, neqeroortitsisarnermut inatsimmi piffissaliussanut minnerpaaffiusunut sanilliullugu, pisumi namminermi naliliinernik tunngaveqartariaqassaaq.

Naallu ullut aalajangersimasut suliassap qanoq ittuunera tunngavigalugu naammassinnaassagaluartut, suliakkiissuteqartup isumaliutigisinnaavaa isiginiagassat allat ilanngunneqarsinnaaneri, amerlanerusunik neqeroorutininik pissarsisinnaajumalluni. Assersuutigalugu tassaasinnaavoq nalinginnaasumik piffissaq sulinnigiffeqarfiusussaq, neqeroortitsinerup suliffissuaqarfiit sulinnigiffeqartitsisarnerannik eqquinnginnissaa pillugu, neqerooruteqarsinnaasut ilaasa peqanngiffigisinnaasaat.

6.3 Piffissaliinermik sivitsuineq

Suliakkiissuteqartup qinnuteqarnissamut imaluunniit neqerooruteqarnissamut piffissaliussaq sivitsorsinnaavaa. Sivitsuineq piviusorsiunngitsunik tunngavilerneqassanngilaq. Assersuutigalugu piffissaliussassamik sivitsuineq neqerooruteqartussamik aalajangersimasumik salliutitsiniarnerusoq kinaassusersiornerussaaq. Tamanna pisinnaavoq qularnaarumallugu neqerooruteqartussap aalajangersimasup peqataasinnaanngitsutut isigineqannginnissaa.

Suliakkiissuteqartoq pisuni assigiinngitsuni arlaqartuni pisussaaffeqartarpoq piffissaliussamik sivitsuinissaminut.

Paasissutissanik uninngatitsineq

Pisut ilaqartarput suliakkiissuteqartup neqeroortitsinermi atortunut tamakkiisumik paasissutissiiffigisassarinnngisai.

Suliakkiissuteqartoq neqeroortitsinermi atortut immikkut ittuunerinik pissuteqartumik, imaluunniit isertuussisussaananermik pissuteqartumik toqqaannartumik elektroniskiusumillu neqeroortitsissutaasut ilaannik atuisinnaananermik killiliisinnaavoq. Pisuni taamaattuni suliakkiissuteqartup piffissaliussaasoq sivitsussavaa, piffissap paasissutissanik pissarsiniarfissap sivisunerunissaanik pissuteqartumik.

Suliakkiissuteqartup eqqumaffigissavaa tamatumani sanioqqutsisinnaanermut aalajangersagaq pineqarmat. Taamaasilluni taamaallaat atortut isertuussassaasut pineqartillugit neqeroortitsissutaasut ilaat tamanut takusassiarineqarsinnaanngillat. Ersarinnerusumik atuaruk tamanut saqqummiussinissami sanioqqutsisinnaaneq pillugu imm 5.8.1.-imi.

Ilasutitut paasissutissat aamma pappialat

Neqerooruteqartut periarfissaqarput atortunut neqeroortitsissutaasunut apeqquteqarsinnaananermut. Apeqqutit taakkua, imaluunniit suliakkiissuteqartup immikkut maluginiarsimappagu atortuni immikkut itisiligassaartoq allannguutaasariaqartunik imaluunniit paasissutissanut ilassutaasariaqartunik aaqqiissuteqartoqarsinnaavoq.

Piffissamik sivitsuineq paasissutissat isumaannut imaluunniit allannguutaannut qinnuteqaatip imaluunniit neqeroorutip suliarineqarneranut sunniutaasinnaasunut naapertuuttuussaaq. Piffissaliinerup suliffeqarfiit attuumassuteqartut naapertuuttumik piffissaqartissavai qinnuteqarnissamut imaluunniit neqeroornissamut. Allannguut anginerujartortillugu imaluunniit immikkuualuttortaqarnerutillugu piffissamik atuinissaq sivisunerusoq naatsorsuutigisariaqartassaaq.

Allatut oqaatigalugu imaappoq ilasutit pappialaatini annertuppata, sivitsuilluni piffissaliineq sivisunerusariaqassaaq. Illuatungaani pisussaaffiussanngilaq sivitsuisoqarnissaa, paasissutissat

nutaat toqqaannartumik qinnuteqaatip imaluunniit neqeroorutip suliarineqarneranut sunnuteqaangippata.

Ilanngullugu piffissamik sivitsuisoqassanngilaq naak piffissaliussaasoq malinneqanngikkaluartoq, paasissutissat imaluunniit pappialaatit immikkut pingaaruteqaangitsut pineqarsimappata. Paasissutissat immikkut pingaaruteqaangitsut tassaasinnaapput erseqqissaatit, paasissutissanut allanut innersuussissutit paasissutissallu allat immikkut pingaaruteqaangitsutut isigineqarsinnaasut qinnuteqarsinnaanermut imaluunniit neqerooruteqarsinnaanermut. Paasissutissat ersarissumik neqeroortitsissutaasuni ersittut, assersuutigalugit qinnuteqaatip sumut tunniunneqarnissaa, piffissamik sivitsuinissamut pissutissaqartitsinngillat.

Boks 6.1

Assersuut – paasissutissaq nutaat imaluunniit erseqqissaat

Suliakkiissuteqartup neqeroortitsinermut atortuni nalunaarpagu akit neqeroorutaasut aamma elektroniskiusunik suliakkiissuteqartumit iserfigineqarsinnaassasut, taava tamanna neqeroortitsissutaasuni erseqqissarneqassaaq, suliakkiissuteqartup ilisimatitsissutigippagu piumasagaat tamanna naammassineqarsimasoq akiusut Excel-ark-imi nalunaarsornerisigut.

Suliakkiissuteqartulli nalunaarsimappagu akit pineqartut elektroniskiusunik Excel-ark-imi pissarsiarineqarsinnaassasooq elektroniskiusunik, tamanna paasissutissaassaaq nutaaq, kingornagut aamma ilisimatitsissutaappat aamma Word-imi tabeli atorneqarsinnaasoq.

Ilassutitut paasissutissiissuteqarnerni imaluunniit erseqqissaanerni oqaasertaliussanik nutaanik neqeroortitsissutaasuni imaqartunik, suliakkiissuteqartup eqqumaffigisassavaa neqeroortitsinernut piffissalersuineq. Erseqqissaalli paarlattuijanik paasissutissaatinut pigineqareersunut innersuussineruppat, tamanna piffissalersuineranut sunnuteqaassanngilaq.

Neqeroortitsinermi atortuni annertuunik allannguuteqartitsineq

Suliakkiissuteqartup neqeroortitsinernut atortuni malunnaatilinnik allannguuteqartitsisimappat, tamanna ataatsimut isigisumik pisussaaffiliissaaq piffissaliussamik sivitsuinissamik.

Qinnuteqarnissamut imaluunniit neqeroornissamut piffissaliussap sivitsorneqartussaanerani aalajangiisuunngilaq allannguutit qanga pisimaneri.

Neqeroortitsinermi atortuni allannguutit annertuut paasineqassapput allannguutitut kinguneqarsinnaasutut aningaasarsiornikkut ingerlatsisuusut piffissamik annerusumik atuisariaqarnissaannik neqeroortitsinermi atortunik naammattumik paasisaqarnissamut, taamaattumillu qinnuteqaasiornissamut imaluunniit neqeroornissamut piffissamik sivisunerusumik atuisariaqarnissamik.

Suliakkiissuteqartup neqeroortitsinermi atortuni tunngaviusut allannguuteqartippagit, naammangilaq piffissaliussamik sivitsuisoqarnissaa. Tunngaviusunik allannguuteqartitsisoqarpat suliakkiissuteqartumut pisariaqarpoq nutaamik neqeroortitsinissaq.

Boks 6.2

Tunngaviusunik allannguuteqartitsineq

Tunngaviusunik allannguuteqartitsinertut isigineqassaaq allannguutip qinnuteqarsinnaasut imaluunniit neqerooruteqarsinnaasut sunnersimappagit neqeroortitsissutaasuni pineqartuni periaatitsigut imaluunniit unamillernermik sangutitsisoqarsimappat neqerooruteqartut akornanni, allannguut ileqqussani suliarineqaaqaartuni ersissimappat.

Assersuutigalugu neqeroortitsinernut nalunaarummi allannguneq neqeroorutit aningaasat aalajangersimasumik annertussusillit qaangissanngikkaat, taava tamanna tunngaviusumik aallavittut allannguineqartut isigineqassaaq.

6.4 Piffissamik naatsorsuineq

Ulloq neqeroortitsissutaasunik nassiussiviusoq, imaluunniit neqerooruteqarnissamik kaammattuuteqarfiusoq piffissaliussap naatsorsorneqarnerani ilaasanngilaq. Naatsorsuisoqartarpoq ullup neqeroortitsinermut nalunaarummik nassiussiviusup aqaguaniit, ullormi kingullerni akunnermut kingullermut.

Boks 6.3

Piffissaliussap killissaanik naatsorsuinermit assersuut

Pisortat neqeroortitsinerini piffissaq ullunut 35-inut aalajangersagaavoq. Suliakkiissuteqartup qinerpagu neqeroortitsinermut nalunaaruteqarneq 1. januar, ulloq siulleq neqeroortitsiviusoq tassaassaaq 2. januar. Neqerooruteqartussaq tamatuma kingornagut ullunik ullorsiutit naapertorlugit tamakkiisunik 35-inik neqeroorusiornissamut piffissaqartinneqassaaq. Tassa imaappoq, neqeroornissamut piffissaliussaq naassasoq ulloq 5. februar nal. 23.59. Neqeroorutit tiguneqartut ullup nikiffiani tallimaata aamma arfernata akornanniittoq taamaasilluni inortuissapput.

Piffissaliussami ulloq kingulleq nalliuttuuppat imaluunniit sapaatip akunnerata naanerippagu, piffissaliussaq aatsaat naassaaq ullup tulliuuttup naanerani. Tassa imaappoq, piffissaliussaq assersuutigalugu arfininngorneruppat, ullup qanoq ilinera apeqqutaatinnagu, piffissaliussaq naassaaq akunnermi kingullermi ataasinngornerup naanerani.

Kapitali 7 Peqataasinnaajunnaarsitsineq, piukkunnassuseq, toqqartuisarneq aamma uppernarsaatit

7.1 Aallarniut

Suliakkiissuteqartup qinnuteqaatit imaluunniit neqeroorutit tamaasa tigareeraangamigit piffissaliussaasup iluani suliakkiissuteqartup nalilertussaalersarpaa qinnuteqartut ataasiakkaat imaluunniit neqerooruteqartut peqataasussaangitsutut isigineqassanersut. Suliakkiissuteqartullu aamma nalilertussaavaa qinnuteqartut imaluunniit neqerooruteqartut piukkunnarnersut suliariumannittussarsiuunneqartumik suliassamik naammassinnissinnaanerit. Suliakkiissuteqartullu ilutigisaanik qinnuteqartunik piukkunnartunik killeqartunik amerlassusilinnik toqqaasinnaanerninik kinaassusersiunngitsumik periaaseqarluni atuereeraangami neqeroortitsinermi atugassarititaasut naapertorlugit toqqaasarpoq.

Kapitalimi matumani sammineqarput peqataasinnaangitsunik paaasarnermut periaatsit assigiinngitsut, aallaaveqartut figuri 7.1.-mik, takussutissiaasoq nammineq piumassutsimik aammalu kinaassusersiunngitsumik peqataasinnaajunnaarsitsisarnermut, kiisalu taakkununga aalajangersakkat tunngaviusut sivilissusiilu. Taamaattumillu kapitalimi sammineqarput piumasaqaatit suliffeqarfiit piukkunnassuserisartagaannut, kiisalu toqqartuinissamut periarfissat qinnuteqartuni naleqquttut akornanni. Kiisalu aamma sammineqarput piumasaataasut pappialatigit uppernarsaasersuisarnermut, suliffeqarfiit nassiatassaannut uppernarsaatitut peqataasussaatinneqannginnissamut aammalu piukkunnartuunermut.

Kapitalimi paarlakaallugit atorineqartarput taaguutit “qinnuteqartoq aamma neqerooruteqartoq” kiisalu “suliffeqarfiup”. Taaguutit taakkua sammisaat assigiipput.

7.2 Peqataasinnaannginneq – malittarisassat aamma imassai

Kinaassusersiunngitsumik imaluunniit nammineq piumassutsimik peqataasinnaannginneq?

Suliakkiissuteqartup qinnuteqartumik imaluunniit neqeroortumik peqataasinnaanngitsutut immikkoortitsinnginnerani peqataasinnaannginnermut tunngaviusut naapertorlugit tunngavissaqarrariaqarpoq. Neqeroortitsisarnermut inatsit imaqarpoq pingaarnernik immikkoortunik marlunnik peqataasinnaannginnermut tunngaviusinnaasunik: Kinaassusersiunngitsunik tunngavillit aamma nammineq piumassutsimik tunngavillit. Kinaassusersiunngitsunik peqataasinnaannginnermut tunngaviusut kingunerissavaat suliakkiissuteqartup pisussaaffigisai peqataasinnaatitsinnginnissamut, aalajangersakkanut taakkununga ilaasumik. Nammineq piumassutsimik peqataasinnaannginnermut tunngaviusartulli suliakkiissuteqartup nammineq atussallugit aalajangigassarai. Suliakkiissuteqartup qinissaguniuk tunngavissamik imaluunniit

tunnngavissanik atuinissi nammineq piumassutsimik peqataatitsinnginnissamik, taava tamanna pillugu suliaakkiissuteqartup siumoortumik atugassarititaasut neqeroortitsinermut atortuni nalunaarsimassavai. Neqeroortitsissutaasut tamanut saqqummiunneqareerpata suliaakkiissuteqartoq pisussaaffeqalissaaq nammineq piumassutsimik peqataasinnaannnginnermut tunnngaviusut naapertorlugit suliffeqarfinnik peqataatitsinnginnissamik. Tamanna kinaassusersiunngitsumik atugassarititaasut aammalu nammineq piumassutsimik atugassarititaasuni atuuppoq.

Peqataasinnaatitsinnginnissamut tunnngaviusartut ataasiakkat nalunaarsorsimaffiat

Figuri 7.1 -imi uani ataani nassaassaapput kinaassusersiunngitsumik pinngitsoorani peqataasinnaannnginnissamut aammalu nammineq piumassutsimik peqataasinnaannnginnissamut aalajangiisarnerni tunnngaviusartut. Tamatuma saniatigut figurimi takutinneqarput aamma aalajangersakkat suut naapertorlugit peqataasinnaannnginnissaq aqunneqartarnersoq, kiisalu peqataasinnaatitaasannginnerup sivissusersisartagai ataasiakkaat.

Figuri 7.1 Peqataatitsinnginnissamut tunnngavissanut takussutissiaq

Kinaassusersiunngitsumik pinngitsoorani peqataatitsinnginnissamut tunnngavissaasut			Nammineq piumassutsimik peqataatitsinnginnissamut tunnngavissat		
Pisinnaatitsissutit	Peqataatitsinnginnissamut tungaviit	Peqataatitsinnginnerup sivissusia	Pisinnaatitsissut	Peqataatitsinnginnissamut tungaviit	Peqataatitsinnginnerup sivissusia
§ 18, imm. 1, nr. 1	Akiliilluni peqquserlutitsineq, peqquserlunneq imaluunniit kartelitut ingerlatsineq	Eqqartuussivimmi aalajangiinnermiit ukiut 4-at, imaluunniit akiliisitsissutissamik peqataasinnaajunnaarsitaanermi akuersissuteqarneq	§ 19, imm. 1, nr. 1	Akiliisinnaajunnaarneq (Konkursi)	
§ 18, imm. 1, nr. 2	Pinerlunniani peqataaneq		§ 19, imm. 1, nr. 2	Inuussutissarsiumminik suliaqarnermini sumiginnaaneq annertoq, tamatumani aamma isumaqatigiisummik sumiginnaaneq suliaakkiisumut sammisumik, imaluunniit pisortanut.	Peqataasinnaajunnaartitaanermiit ukiut 3-it angullugit
§ 18, imm. 1, nr. 3	Ajortumeerisarnerit		§ 19, imm. 1, nr. 3	Neqeroortitsinermut atatillugu paasisstis-	

			sanik eqqunngitsunik tunniussineq	
§ 18, imm. 1, nr. 4	Aningaasanik pinerlunnermeersunik malunnarunnaarsitsisarneq imaluunniit ajortumee-riniartartuni peqataaneq			Akiitsut akilernissaanut Taamaattoq peqataasinnaanginneq atusanngilaq imaappat: - Tamanut neqeroortut tamarmik akiitsoqarpata - Akiitsut akilernissaannut qularnaveeqqusii-soqassaaq - Akilersuinissamut isumaqatigiissuteqarsimappat
§ 18, imm. 1, nr. 5	Meeqqanik sulisoqartarneq imaluunniit inunnik niuerteqartarneq			

7.2.1 Qaqugukkut pisussaaffinngortarpa peqataasinnaajunnaarsitsinissaq? (Pinngitsoorani peqataasinnaajunnaarnermut tunngaviusartut)

Pinngitsoorani peqataasinnaajunnaarsitsisarnermut tunngaviusartut erseqqissaatigineqartut qasertumi immikkoortumi figurimi 7.2, kinguneqarlunilu suliffeqarfiup eqqartuunneqarsimaneramik inaarutaasumik imaluunniit akiliisitsissutissamik akuersisimaneramik unioqqutitsinernut, neqeroortitsinermi peqataasinnaatinneqassanngilaq. Inaarutaasumik eqqartuussinermi paasineqassaaq eqqartuussissutaasoq ingerlateqqinneqarsinnaanngitsoq.

Figuri 7.2 imaqarpoq takussutissiamik pinngitsoorani peqataasinnaajunnaarsitsisarnermut, peqataasinnaanginnerup sivisussusissaanut kiisalu aalajangersakkanik peqataasinnaajunnaarsitsisarnermik aqutsisunik.

Figuri 7.2 Pinngitsoorani peqataasinnaatitaannginnermut tunngaviusut

Pinngitsoorani peqataasinnaannginnermut tunngaviusut		
Pisinnaatitsissutit	Peqataasinnaannginnermut tunngaviusut	Piffissaq peqataaffiusinnaanngitsoq
§ 18, imm. 1, nr. 1	Akiliilluni peqquserlutitsineq, peqquserlunneq imaluunniit kartel-itut ingerlatsineq	Ukiut 4-at inaarutaasumik eqqartuussisoqarneraniit imaluunniit peqataasinnaajunnaartitaanerup akiliisitsissutaanerani akuersineq
§ 18, imm. 1, nr. 2	Pinerlunniaqatigiinni peqataaneq	
§ 18, imm. 1, nr. 3	Peqqarniisaarluni pinerlunniarneq imaluunniit pillarneqaataasinnaasumik iliuuseqarneq peqqarniisaarnikkut	
§ 18, imm. 1, nr. 4	Pinerlunnikkut aningaasanik pissarsianik malunnarunnaarsitsineq imaluunniit ajortumeerisarnerit	
§ 18, imm. 1, nr. 5	Meeqqanik sulisoqartarneq imaluunniit inunnik niueruteqartarneq	

Suliakkiissuteqartup qaqugukkulluunniit neqeroortitsinerup ingerlanneqarnerani qinnuteqartuq imaluunniit neqeroorteqartuq peqataasinnaajunnaarsissinnaavaa, suliffeqarfik neqeroortitsineq sioqqullugit kingornagulluunniit pineqaatissinneqarsimappat pinngitsoorani peqataasinnaasussaannngitsutut tunngavissat figuri 7.2.-imiittut naapertorlugit. Tamatuma aamma assinganik suliffeqarfik akitsuummik akiliisussanngortitaanermik unioqqutitsinerup kingunerisaanik akuersissuteqarsimappat.

Qanoq ililluni suliffeqarfik peqataasinnaajunnaarsitaanermut tunngaviusunut ilaassava?

Inuit ataasiakkaat eqqartuunneqarsimappata

Imaanngilaq aatsaat suliffeqarfik eqqartuunneqarsimagaangat pisussaaffiulersartuq peqataasinnaatitsinnnginnissaq. Suliakkiissuteqartup aamma suliffeqarfik peqataasinnaanngitsutut aalajangiutissavaa inuk suliffeqarfiup siulersuisuini ilaasortaasoq, pisortaanut ilaasoq imaluunniit nakkutilliisuinut ilaasoq eqqartuunneqarsimappat unioqqutitsinerit pillugit, peqataasinnaatitaannginnissamut pinngitsoorani tunngavissarititaasut naapertorlugit,

eqqartuunneqarsimanikkut imaluunniit akiliisussanngortitaanermik akuersissuteqarsimasutut. Kiisalu aamma suliakkiissuteqartup suliffeqarfik peqataasinnaatissanngilaa inuk eqqartuunneqarsimasoq pisinnaatitaaffeqarpat sinniisuunissamut, nakkutilliinissamut imaluunniit suliffeqarfiup siulersuisuini, direktioniani imaluunniit nakkutilliisoqarfiani aalajangiisarnermut.

Immikkoortortaq suliakkiissuteqartup isumalluutigisaa eqqartuunneqarsimappat

Taamaallaat qinnuteqartoq imaluunniit neqerooruteqartoq pinngitsoorani peqataasinnaatitaannginnissamut tunngaviusuni ilaappat peqataatinneqassanngilaq. Qinnuteqartoq imaluunniit neqerooruteqartoq immikkoortut allat piginnaanerinik aallaaveqarpat, tamatuma kingunerissanngilaa pisussaaffeqarnissaq peqataasinnaanngitsutut aalajangiussinissamut, immikkoortortaq piginnaaneqartoq peqataasinnaatitaannginnermi ilaasimappat. Taamaattoqarpat suliakkiissuteqartup piumasarissavaa qinnuteqartup imaluunniit neqerooruteqartup immikkoortortaq tunngaviusooq qinnuteqarnermut neqeroornermulluunniit taarserneqassasoq. Tak. imm 7.3.5 suliffeqarfiit immikkoortunit allanit atuisinnaanerit pillugu. Tamanna aamma atuuppoq nammineq piumassutsimik peqataatitsisanninnernut tunngaviusunut atatillugu.

Suliakkiissuteqartullu taamaattoqartillugu qinnuteqartumut imaluunniit neqeroortumut piffissamik naapertuuttumik tunisissaaq immikkoortortamik taarsiinissaanut. Qinnuteqartut imaluunniit neqerooruteqartut taamatut inissimasut tamarmik piffissamik naapertuuttumik piffissaqartinneqartassapput immikkoortortamik piumasaqaataasunik naammassinninngitsumik taarsiinissamut. Piffissaliinermi isiginiarneqartassapput suliakkiissuteqartup aammalu suliffeqarfiup pineqartup pisariaqartitsineri tamarmik. Assersuutigalugu pissutsit tassaasinnaapput inuussutissarsiutit sammivianni tassani atugassarititaasut, taamalu suliffeqarfik periarfissaqartoq piviusumik immikkoortumik pineqartumik taarsiinissamut, aamma suliakkiissuteqartup pisariaqartitsineranik naammassinninnissamik kinguarsaanertaqarpiannngitsumik.

Ataatsimoorfiusumi ingerlatseqatigiiffissuarmi peqataasoq eqqartuunneqarsimappat

Ingerlatseqatigiiffimmi ataatsimut ingerlatsiviusumi (aamma taaneqartartumi ingerlatseqatigiiffissuaq - konsortium) peqataasinnaannginnermut aalajangersakkani sanioqqunneqarsinnaanngitsuni ilaappat, nalunaarneqarsimasumi siuliani figuri 7.1-imi, aallaavittut ingerlatseqatigiiffissuaq ataatsimoortumik qinnuteqartuussaaq imaluunniit neqerooruteqartuulluni. Taamaattumik suliakkiissuteqartup aallaavittut ingerlatseqatigiiffissuarmi immikkoortortat tamaasa mattutissavai peqataasinnaatinnagit. Piumasaqaatilli aalajangersimasut tunngavigalugit suliakkiissuteqartup akuerisinnaavaa qinnuteqartumi imaluunniit neqerooruteqartumi allanguuteqartitsisoqarsinnaanera, tamatumani aamma ingerlatseqatigiiffissuarmi. Ingerlaseqatigiiffissuup assersuutigalugu mattussinnaavaa aammalu taarserlugu ingerlatseqatigiiffissuarmi suliffeqarfik, suliffeqarfik taanna peqataasinnaatitaannginnermik pinngitsoorani atuuttumit eqqorneqarsimappat. Taamaattoq taarsiineq taamaartoq piumasaqaatinik imaattunik tunngaveqassaaq:

» Qinnuteqartup imaluunniit neqerooruteqartup piukkunnassusia,

- » toqqaaneq,
- » neqeroortitsinerup nalilersuivigineqarnera.

Nunani allani eqqartuussaasimaneq

Aalajangiisuunngilaq qinnuteqartup imaluunniit neqerooruteqartup eqqartuunneqarsimanissaa, imaluunniit akiliisitaasimanissaa, Kalaallit Nunaannut tunngatillugu. Nunami allami eqqartuussaasimaneq aamma qinnuteqartup imaluunniit neqerooruteqartup peqataasinnaatitaannginnissaanut tunngaviussaaq. Suliakkiissuteqartup pissusissamisoortut nalilersimappagu, nunami namminer mi atugassarititaasutulli piunasaqartoqarsinnaavoq qinnuteqartup imaluunniit neqerooruteqartup nunamit allamiit uppersaammik saqqummiussinissaa pineqaatissiinerup pilerfigisimanngisaaniit. Tassa imaappoq, qinnuteqartoq imaluunniit neqerooruteqartoq uppersaammik eqqartuussaaffiusumiit uppersaammik saqqummiussissasoq. Piunasaqaalli taamaattoq pissusissamisoortumik tunngavilersorneqarsimassaaq, tamannalu kinguneqassalluni pissutsinik nalornilersitsisinnaasunik imaqaassasoq, qinnuteqartup neqerooruteqartulluunniit pineqartup ilumut nunami allami unioqqutitsisimaneq pillugu eqqartuussaassutaasimasumik, pinngitsoorani peqataasinnaanngitsutut mattunneqarnissamat tunngaviusummik. Aalajangiisuunanilu pingaaruteqanngilaq nunarsuatsinni nunami sumi eqqartuussineq pisimasoq pineqarnerasoq.

Peqataasinnaannginnerup siviussusissaa – pinngitsuugassaannngitsumik peqataasinnaannginnermut tunngaviusut

Suliffeqarfik neqeroortitsisarnernit peqataasinnaajunnaarsitaassaaq ukiuni sisamani, suliffeqarfik pinngitsuugassaannngitsumik peqataasinnaajunnaarsitaasimappat figuri 7.2 naapertorlugu. Ukiut sisamat aallartissapput eqqartuussinerup ulluaniit, imaluunniit akiliisussanngortitaanerup akuerineqarneraniit. Suliakkiissuteqartup nalilersussavaa suliffeqarfik pinngitsoorani peqataasinnaannginnermut tunngaviusunut ilaanersoq, isumaqatigiissummik tunniussaqaarnissap aalajangerneqarnerani.

Ukiunit sisamanit siviinnerusumi piffissaq ingerlasimappat, eqqartuussisoqarneraniit peqataasinnaannginnermut tunngaviusumik, suliakkiissuteqartullu isumaqatigiissutissamik tunniussinissaanut piffissamat, suliffeqarfik peqataasinnaanngilaq. Suliakkiissuteqartup periarfissaq atorsimaguniuk uppersaatissanik piniarnermut neqeroortitsinerup ingerlanerani siusissukkut, taamaalineranilu suliffeqarfik eqqartuunneqarsimappat figuri 7.2-mi pineqartut ukiunit sisamanit siusinnerusukkut, suliakkiissuteqartup pinngitsoorani pisussaaffigissanngilaa suliffeqarfiup peqataasinnaanermiit mattunnissaa. Suliakkiissuteqartup taamaasilluni suliffeqarfik mattuttariaqanngilaa eqqartuussisimaneq isumaqatigiissutip atsiorneqarfissaani ukiunit sisamanit ungasinneruppat.

Akitsuummik akiliisussanngortinneqarsimanermit tunngatillugu piffissaq ingerlassaaq, ukiut sisamat eqqartuussinerup naammassineraniit qaangiutipallassapput, nunap iluani akiliisitaaneq

pisimappat. Nunani allani akitsuummik akiliisussanngortinneqarsimanermi ullut aallartissapput akiligassiissutip akuersissutigineqartup politiiniit nassiunneqarneraniit. Inaarutaasumik eqqartuussisoqarsimasarpoq eqqartuussinerup inernerera suliareqqitassanngortinneqarsinnaajunnaaraangat.

Suliakkiissuteqartup aalajangersagaq sanioqqunniarsarissanngilaa assersuutigalugu pilersaarusiornikkut suliakkiissuteqarnissami suliffeqarfik peqataasinnaanngitsutut isigineqartussaansoq naleraliullugu.

7.2.1.1 Pinngitsoorani peqataasinnaannginnermut tunngaviusartut sammineqarneri

Akiliilluni peqquserlutitsineq, peqquserlunneq, pinerlunniat isumaqatigiiaat ataatsimut ingerlatsiviat – kartel – imaluunniit pinerlunniatqatigiinni peqataaneq

Suliakkiissuteqartup mattusissavai peqataasinnaatinnaagulu qinnuteqartoq imaluunniit neqeroortoq, taanna eqqartuussaansermigut peqquserluuteqarsimanermut pineqaatissinneqarnikuuppat. Suliakkiissuteqartoq pisussaavoq mattusissallugit qinnuteqartut imalunniit neqerooruteqartut eqqartuussaansermikkut inaarutaasumik unioqqutitsinikuuppata inerteqqutaasunut:

- » Pisortani sulisup imaluunniit inuussutissarsiortup akilerlugu peqquserlutsinneqarnera (tunissuteqarnikkut, neriorsuuteqarnikkut imaluunniit ajunngitsorsiasamik neqerooruteqarnikkut iluanaarniarumalluni)
- » Akilerneqarnikkut (piumasaqarluni imaluunniit peqquserluttumik akilerneqarluni)
- » Inuttut inatsisinik tunngavilimmik akilerneqarluni peqquserlunneq (isumaqatigiissuteqarluni isortumik akissarsiat, assersuutigalugu tunisaqartartumiit pisiniartarfigilersinnaasamiit tunissutisiat).

Akiliilluni peqquserluuteqariaraluarneq aamma peqataasinnaajunnaarsitaanermik kinguneqarsinnaavoq, tamanna eqqartuussivikkut paasineqarluni pineqaatissiissutigineqarpat.

Suliakkiissuteqartup qinnuteqartup imaluunniit neqerooruteqartoq peqataasinnaajunnaarsissavaa, taanna eqqartuussaansermigut pineqaatissinneqarsimappat peqquserluuteqarnermigut. Peqquserlunneq suussusilerneqartarpoq inatsisinik unioqqutitsinikkut paasissutissanik eqqunngitsunik saqqummiussinertut, nalunngikkaluarlugu pissutsit allatut ittuusut, imaluunniit eqqortumik nipangiussinikkut, taamaaliornikkut imminut imaluunniit allanut eqqunngitsumik tunngaveqartumik pigisanik nalilinnik annasaqartitsiviusumik. Nalilersinnaajumallugu qinnuteqartoq imaluunniit neqerooruteqartoq eqqartuussaasimansoq peqquserlussimasutut pinerluttulerinermut inatsimmi § 107 piginnaatitaanermik peqquserluuteqarsimaneq aamma § 109 akiitsunik atonerluineq atorneqarsinnaapput.

Suliakkiissuteqartup qinnuteqartoq imaluunniit neqerooruteqartoq peqataasinnaatissanngilaa, taanna eqqartuussaasimanikkut pineqaatissinneqarsimappat pinerlunniaqatigiittut ingerlatsivimmi iliuitsinut peqataasimasutut.

Pissutsit tulliuuttut atuutissapput, pinerlunniaqatigiit ingerlatsiviat pineqarsimassappat:

- » Pineqassaaq aaqqissuussaasumik ingerlatseqatigiiffik/aaqqissuussaaneq.
- » Ataatsimooqatigiinneq piffissami sivilissusilimmi ingerlasimassaaq.
- » Suleqatigiinneq inuttaqarsimassaaq marlunnit amerlanerusunik.
- » Inuit pineqartut ataatsimoorussamik peqatigiillutik iliuseqartarsimassapput, inatsisinik unioqquitsisumik pineqaatissiissutaasinnaasunik iliuseqartarnermikkut kiffaanngissusiagaanermik kinguneqarsinnaasumik, imaluunniit isumannaallisaanermik annerpaamik ukiunik sisamanik pillagaanermilluunniit sakkortunerusumik kinguneqarsinnaasumik.
- » Iliusaasoq ingerlanneqarsimassaaq toqqaannartumik imaluunniit toqqaannangitsumik aningaasatigut atortussatigulluunniit imminut iluaquserniarluni.

Pisumut pineqartumut namminermtu atattillugu naliliinermik tungaveqassaaq iliusaasimasut qinnuteqartup imaluunniit neqerooruteqartup eqqartuussaasutigisimasai pineqaatissinneqarluni, iliusaasimanersut pinerlunniaqatigiinni ingerlatsinermut atattillugu. Nalilersuinissamut qinnuteqartut imaluunniit neqerooruteqartut eqqartuussaasimanerannik inatsisinik unioqquitsilluni kartel-imi peqatigiinni peqataanermikkut atorneqarsinnaavoq unammilleqatigiinnermut inatsimmi § 38, imm. 1 imaluunniit imm. 6.

Pinngitsunik saassussinerit

Suliakkiissuteqartup peqataasinnaatissanngilaa qinnuteqartoq imaluunniit neqeroortoq, taanna inaarutaasumik eqqartuussaanagermigut pinngitsunik saassussisimanerminut eqqartuunneqarsimappat, pineqaatissiissutaasinnaasunik iliuseqarsimanermigut pinngitsunik saassusinikkut, peqataanikkut imaluunniit taamatut iliuseqariaraluarsimasutut. Iliuitsit taamaattut pinerlunnertut aalajangersaavigisaapput pinerluttulerinermut inatsimmi § 28-mi. Suliakkiissuteqartoq taamaasilluni pisussaaffeqarpoq qinnuteqartut imaluunniit neqeroortut peqataasinnaaneranniit mattutissallugit, inaarutaasumik eqqartuussinikkut pinngitsunik saassussisimasutut eqqartuussaasimasut pinerluttulerinernut inatsit naapertorlugu.

Aningaasanik pinerlunnikkut pissarsianik malunnarunnaarsaaneq imaluunniit pinngitsunik saassusisartunik – terroristinik - aningaasalersuineq

Suliakkiissuteqartup peqataasinnaatissanngilaa qinnuteqartoq imaluunniit neqerooruteqartoq, taanna inaarutaasumik eqqartuussanagermigut eqqartuunneqarsimappat aningaasanik pinerlunnikkut pissarsianik malunnarunnaarsaasimasutut, imaluunniit terroristinik aningaasalersuisimasutut.

Aningaasanik pinerlunnikkut pissarsianik malunnarunnaarsaaneq – pineqaatissiissutaasinnaasunik iliuuseqarnikkut soorlu tillitanik ingerlatitseqqissimasutut pinerluttulerinermut inatsimmi § 111 naapertorlugu pillarneqarsinnaapput. Tillitanik ingerlatitseqqissimaneq pillugu aalajangersagaq siammasissumik atortinneqarsinnaaffeqarpoq, atuullunilu pinerlunnikkut pissarsianut, aamma pinerlunnikkut pissarsianik malunnarunnaarsaanernut. Taannalu atuuppoq misiliinernut aammalu peqataanernut.

Suliakkiissuteqartup taamaallaat pisussaaffigaa qinnuteqartut imaluunniit neqerooruteqartut peqataasinnaaneranniit mattusissallugit, inaarutaasumik eqqartuussanermikkut pineqaatissinneqarsimasut pinerluttulerinermut inatsimmi tillitanik pisisartut pillugit aalajangersakkamik unioqqutitsinerni, iluanaarutit pinerlunnikkut aningaasarsianik malunnarunnaarsaaneq unioqqutinneqarsimappat.

Pinerluttunik - terroristinik – aningaasalersuisarneq pineqaatissiissutaasussaavoq pinerluttulerinermut inatsimmi § 30 naapertorlugu. Suliakkiissuteqartoq pisussaavoq qinnuteqartut imaluunniit neqerooruteqartut peqataasinnaatinnnginnissaannut, iliuuserisimasaminnut inaarutaasumik eqqartuunneqarsimasut.

Meeqqanik atornerluilluni sulisitsineq aamma inunnik niueruteqartarneq

Suliakkiissuteqartup peqataasinnaatissanngilaa qinnuteqartoq imaluunniit neqerooruteqartoq, pineqartoq eqqartuussinikkut inunnik niueruteqartarsimasutut imaluunniit meeqqanik atornerluilluni sulisitsisarsimasutut pinerluttulerinernut inatsimmi § 93 naapertorlugu inaarutaasumik eqqartuunneqarsimappat.

7.2.2 Qaqugukkut suliakkiissuteqartoq periarfissaqarpa peqataatitsinnnginnissamik? (Nammineq piumassutsimik peqataatitsinnnginnissamut tunngaviusut)

Nammineq piumassutsimik peqataatitsinnnginnissamut tunngaviusussat nalunaarsorneqarsimapput ataani figuri 7.3-mi, suliakkiissuteqartumullu periarfissaqartitsillutik periarfissaqartitsillutik qinnuteqartunik imaluunniit neqerooruteqartunik peqataasinnaatitsinnnginnissamut, pissutsinit aalajangersakkani nr. 1-imiit nr. 4-mut nalunaarsorneqartuni. Nammineq piumassutsimik peqataatitsinnnginnissamut tunngaviusunik atuisinnaaneq iluaqutigiumallugu suliakkiissuteqartup siumoortumik neqeroortitsinissamut nalunaarummi ilisimatitsissutigissavaa, peqataannnginnissamut tunngavissaq suna imaluunniit sorliit atorneqarnersut. Suliakkiissuteqartorlu atugassarititaasunut atuuttuusunut pitussimajuannarmat, nammineq piumassutsimik peqataatitsinnnginnissamut atugassarititaasut pinngitsuugassaasannngillat suliakkiissuteqartumut, taassuma tamanut takusassiarigaangagit peqataatitsinnnginnissamut atugassarititaasumik ataatsimik arlaqarunilluunniit atuinissaq. Paarlattuanik suliakkiissuteqartup suliffeqarfiit mattussinnaanngilai nammineq piumassutsimik peqataannnginnissamut, neqeroortitsinermut nalunaarummi ilisimatitsissutigineqareersimannngippat suliakkiissuteqartup tamatumunnga atuissamaarnera.

Suliffeqarfik akiliisinnaajunnaartutut nalunaarutigineqartoq mattunneqarsinnaanngilaq peqataasinnaajunnaarlugu, suliakkiissuteqartup ilisimatitsissutigisimanngippagu akiliisinnaajunnaarneq il.il. atortinneqarumaartut neqeroortitsineri pineqartumi. Peqataasinnaajunnaartitsisarnermut tunngaviusartut amerlanerit suliffeqarfinnut sammisuusarput, pisimasinnaallutillu neqeroortitsineq pineqartoq sioqqullugu. Annerusumik paasisaqarumallutit atuaruk imm. suna pineqarneris q uani imm. 7.2.2.1.

Figuri 7.3 takussutissiivoq nammineq piumassutsimik peqataasinnaatitsisannginnernut, peqataasinnaatitaannginnerup sivissusianut kiisalu suna aalajangersagaq tunngavigineqarneris q pillugit.

Figuri 7.3 Nammineq piumassutsimik peqataasinnaatitaasannginnernut tunngaviusartut

Nammineq piumassutsimik peqataasinnaatitaasannginnernut tunngaviusartut		
Aalajangersakkat	Peqataasinnaannginnermut tunngaviusut	Piffissaq
§ 19, imm. 1, nr. 1	Akiliisinnaajunnaarneq	Peqataasinnaajunnaarsitaanermiit ukiut 3-it angullugit
§ 19, imm. 1, nr. 2	Annertuunik sumiginnaaneri inuussutissarsiu-tip ingerlannerani, tamatumani aamma suliakkiissuteqartumut imaluunniit pisortatut oqartussanut isumaqatigiissutinik unioqqutitsinerit,	
§ 19, imm. 1, nr. 3	Neqeroortitsineri atillugu eqqunngitsunik paasisutissiineq	
§ 19, imm. 1, nr. 4	Pisortanut akiitsut akilerneqanngitsut 100.000 kr.-it sinnerlugilluunniit	Akiitsut akilerneqareernissaannut Mattussisoqassanngilaq, imaappat: - Neqeroortut tamarmik akiitsoqarpata - Akiitsunut tunngatillugu qularnaveeqquusiisqarpata - Akilersuinissamut isumaqatigiissuteqartoqarpata

7.2.2.1 Nammineq piumassutsimik peqataatitsinnginnissamut pissutaasunik samminnineq

Akiliisinnaajunnaarneq il.il.

Suliakkiissuteqartup qinersinnaavaa qinnuteqartup imaluunniit neqeroortup peqataasinnaatinnginnissaa neqeroortitsinermit, qinnuteqartoq imaluunniit neqeroortoq:

- » akiliisinnaajunnaartutut nalunaarutigineqarsimappat,
- » akiliisinnaajunnaaqqappat imaluunniit sulianik unititsineq pillugu suliaqartoqarpat,
- » pigisat nalillit kuratorimit imaluunniit eqqartuussivimmit aqunneqarpat,
- » akiligassanik pisussaaffinnik pinngitsaaliilluni akilersuisitsineq,
- » inuussutissarsiornikkut ingerlatsinerminik unititsisinneqarnikoq imaluunniit
- » pissutsimut assingusumik inissisimasoq periaasiusoq assigisaa atorlugu, nunami namminermit inatsisini aalajangersagaasumik, qinnuteqartup imaluunniit neqerooruteqartup angerlarsimaffigisaani.

Suliakkiissuteqartup nammineq piumassutsimik peqataatitsinngittarnermik aaqqissuussinerup atorneratigut suliffeqarfik peqataatissanngilaa, suliffeqarfik pineqartoq pissutsinut siuliani eqqartorneqartunut ilaappat, piffissami qinnuteqaammik imaluunniit neqeroorummik tunniussiffiusussami, neqeroortitsinerup ingerlanerani. Peqataatitsinngittarnermut tamatumunnga tunuliaqutaavoq qinnuteqartoq imaluunniit neqerooruteqartoq akilersuijunnaarsimasoq imaluunniit akilersuinerminik unititsisimasoq, sulianik unititsinissaq pillugu suliarineqartoq imaluunniit akiliisinnaajunnaartoq, nalorninaateqassamat qinnuteqartup imaluunniit neqerooruteqartup suliassaq neqeroortitsissutaasoq suliarisinnaassaneraa.

Annertuunik sumiginnaasarnerit apeqquusiisut qinnuteqartup imaluunniit neqerooruteqartup innarlersimannngissusianik

Suliakkiissuteqartup qinnuteqartoq imaluunniit neqerooruteqartoq peqataasinnaanngitsissinnaavaa, suliakkiissuteqartup takutissinnaaguniuk suliffeqarfik inuussutissarsiornikkut ingerlatsinerminut atatillugu annertuunik sumiginnaasarsimasoq, suliffeqarfiup innarlerneqarsimasinnaaneranik apeqquusiisumik. Peqataatitsinnginnissamat tunngaviusut suliffeqarfimmut pitussimasuupput, taamaattumillu matumani neqeroortitsineq sioqqullugu pisimasinnaallutik, nammineq piumassutsimik peqataatitsinnginnerup atorneratigisaani. Peqataatitsinnginnermut piffissaliisarnerit pillugit annertunerusunik paasisaqarit imm 7.2.2.2.-mi

Peqataatitsinnginnissamat tunngavissat pisimasunut assigiinngitsunut amerlasuunut attuumassuteqarsinnaapput, sumiginnaasimanernillu assigiinngitsunik ilisarnaateqartarlutik. Atugassarititaasut tunngaviusut arlariipput, naammassineqarsimasussat suliakkiissuteqartup peqataatitsinnginnissamat tunngavissanik atuisinnaaneranut:

- » Suliakkiissuteqartup uppersassavaa sumiginnaasimaneq qinnuteqartup imaluunniit neqerooruteqartup inuussutissarsiutaanut attuumassuteqartuusoq.

- » Suliakkiissuteqartup uppersarsassavaa sumiginnaasimaneq imaannaanngitsuusoq, apeqquusiinnaasorlu qinnuteqartup imaluunniit neqeroortup innarligassaannngitsumik piomassuseqarneranik.

Siullertut sumiginnaaneq pisimassaaq qinnuteqartup imaluunniit neqerooruteqartup suliffimminik ingerlatsineranut atasumik. Tamatumani taamaallaat pineqanngillat sumiginnaasimanerit suliap ingerlanneqartup pitsaassusissaanut suliarineqarneranullu tunngasut. Sumiginnaasimanerit imaannaanngitsut qinnuteqartup imaluunniit neqerooruteqartup sulineranut attuumassuteqartut aamma peqataatitsinnginnissamut tunngaviusinnaapput.

Aappaattut suliakkiissuteqartup uppersarsassavaa qinnuteqartup imaluunniit neqerooruteqartup sumiginnaasimanerit imaannaanngitsuusimasut annertusimasullu, apeqquusiillutillu qinnuteqartup imaluunniit neqerooruteqartup nammineersinnaassusianik. Tamatumani aamma qinnuteqartup imaluunniit neqerooruteqartup nammineq suliffiutiminik ingerlatsisinnaaneranut atatillugu. Sumiginnaasarsimanerit pissusissamisoortunik apeqquusiissapput qinnuteqartup imaluunniit neqerooruteqartup innarligassaannngissusianik. Tamanna isumaqarpoq pineqartup pissusilersuutai aammalu annertuutigut sumiginnaasarnertit sunniutaat, peqataatitsinnginnissamut tunngaviusinnaasut.

Boks 7.1

Annertuutigut sumiginnaasarsimanernut assersuutit

Annertuutigut sumiginnaasarsimanerit, qinnuteqartup imaluunniit neqeroortup innarligassaannginneranik apeqquusiinnaasut assersuutigalugit makkuusinnaapput:

- » *amigartup eqqortitsisarneq avatangiisinut imaluunniit inuttut pisussaaffinnik, kiisalu*
- » *akileraartarnermut malittarisassani, unammilleqatigiinnernut malittarisassanik imaluunniit ilisimasaqassutsikkut pigisanut tunngatillugu unioqqutitsisarnerit.*

Kiisalu aamma annertuutigut sumiginnaanerusinnaavoq suliakkiissuteqartup uppersarsinnaappagu suliffeqarfik iliuuseqartarsimasoq, pinngitsoorani peqataatinneqannnginnissamut tunngaviusartunut tunngasuni, siuliani skemami qasertumik nalunaaqutsigaasunik, kisiannili suli eqqartuussinermi aalajangiisoqarsimannngitsoq.

Suliakkiissuteqartoq taannaavoq uppersarsaasusaaq, qinnuteqartup imaluunniit neqeroortup inuussutissarsiumminik ingerlatsinerminut atatillugu annertuutigut sumiginnaasarsimanera pillugu, apeqquusiisunik qinnuteqartup imaluunniit neqerooruteqartup innarligassaannngissusianik. Naammassinnaavoq uppersarsaasiinissamut suliakkiissuteqartup takutissinnaappagit unioqqutitsisarsimanerit imaattutigut:

- » inaarutaasumik eqqartuussinikkut,

- » akerleriissutsit suliarineqartarfianni voldgift-imi aalajangiinikkut, imaluuniiit
- » Eqqartuussinnermut assingusumik allaffissornikkut pilersitami ataatsimiititaliami aalajangiisimaneq.

Kiisalu aamma naapertuuttumik iliuusaasinnaavoq sumiginnaasimanerit annertuut uppersarsarniarneranni suliakkiissuteqartup innersuussinnaappagit:

- » eqqartuussiviit avaqqullugit paaseqatigiinnikkut isumaqatigiissuteqarneq,
- » misissuineq aamma missiliuusionerq,
- » uppersarsaatit, oqaaseqaatit imaluuniiit assigisaat inuussutissarsiortut kattuffiineersut, sumiginnaasarsimanerit fagitigut qanoq nalilerneqartarneri pillugit,
- » allatigut uppersarsaatit, tamatumani aamma pappialat uppersarsaatit nammineq imaluuniiit allat misilittagaaneersut.

Killiligaanngilaq uppersarsaasersuineq qanoq ittoq suliakkiissuteqartup atussaneraa, takutikkumallugu qinnuteqartup imaluuniiit neqeroorteqartup sumiginnaaneq qanoq sakkortutigisoq pilersissimaneraa inuussutissarsiumminik ingerlatsinermini, qularnermik pilersitsisumik qinnuteqartup imaluuniiit neqeroortup peqquserlutsikkuminaatsiginera eqqarsaatigalugu, (immaqa paarlattuanik).

Suliakkiissuteqartup qinnuteqartoq imaluuniiit neqeroortoq peqataasinnaanngitsissinnaavaa, suliakkiissuteqartup uppersarsarsinnaaguniuk qinnuteqartoq imaluuniiit neqeroortup siusinnerusukkut isumaqatigiissutaasartunik paarsinerluttarsimanera. Tamanna aamma atuuppoq isumaqatigiissut pilersuisuusumut imaluuniiit immikkut isumaqatigiissuteqarfiusimasumut tunngatillugu. Paarsinerlunneq annertoq kinguneqarsimassaaq isumaqatigiissutip pineqartup atorunnaarsinneqarsimaneramik imaluuniiit tamatumunnga assingusumik iliuuseqartoqartariaqarsimaneramik.

Pisumi namminerimi naliliinermik tunngaveqassaaq malittarisassat nalinginnaasut naapertorlugit, ilumut annertuutigut paarsinerluttoqarsimaneersoq. Paarsinerlunnerup annertunera kinguneqarsimassaaq siusinnerusukkut isumaqatigiissutaasimasumik atorunnaarsitsisoqarsimaneramik, imaluuniiit atorunnaarsinneqarsimasinnaagaluarnernik. Isumaqatigiissut atorunnaarsinneqarsimangippat, paarsinerlunneq iliuuseqarfigineqarsimassaaq allatut, taarsiissuteqartitsinikkut, akiliisitaanikkut allatigulluuniiit isumaqatigiissummut pingaaruteqartutigut. Assersuutigalugu taarsiissuteqartitsinikkut kingusinaartumik tunisaqarnikkut, atorunnaarsitsisinnaanermut tunngaviusinnaagaluartunik.

Peqataasinnaajunnaarsitaanermut tunngaviusoq suliffeqarfimmut atasuuvoq, taamaattumillu kingusinnerusukkut neqeroortitsinerimi namminerimi pisimasinnaalluni, nammineq piumasutsimik

peqataasinnaajunnaarnerup atorneqarfigisaanik. Peqataasinnaajunnaarsitaasarnerup sivilissusissaa pillugu annerusumik atuaruk imm. 7.2.2.2.

Suliakkiissuteqartoq taannaavoq uppersaasussa neqerooruteqartup imaluunniit qinnuteqartup peqataasinnaatitaannginneranut. Suliakkiissuteqartup assersuutigalugu uppersaartussaavaa qinnuteqartup imaluunniit neqerooruteqartup siusinnerusukkut isumaqatigiisummik paarsinerlussimanera makkunuunatigut:

- » Inaarutaasumik eqqartuussinikkut,
- » Akerleriissutsit suliarineqartarnerannut eqqartuussivimmi aalajangiinikkut, imaluunniit
- » Aalajangiisimanikkut eqqartuussivimmut assingusukkut allaffissornikkut ataatsimiititaliami pilersitakkut suliami aalajangiisimanikkut.

Allatigut uppersaasersuineq, tamatumani aamma nammineq imaluunniit allat misilittagaannik uppersaanikkut, pissutsit atuuttut naapertorlugit peqataatitsinnginnissamut tunngavissaasinnaapputaaq.

Ingasattunik eqqunngitsunik uppersaasiineq (uppersaasiisarneq pillugu)

Suliakkiissuteqartup qinnuteqartoq imaluunniit neqeroortoq peqataasinnaatissanngilaa, imaattuni:

- » Ingasattunik ilumuunngitsunik uppersaasiisimappat, imaluunniit
- » paasissutissanik tunniussinaveersaarsimappat.

Suliakkiissuteqartup uppersaasiinissaq pisussaaffigaa, qinnuteqartup imaluunniit neqerooruteqartup ingasattumik ilumuunngitsumik paasissutissiisimanera, imaluunniit paasissutissanik tunniussinaveersaarsimanera.

Kiisalu aamma qinnuteqartup imaluunniit neqerooruteqartup ingerlatsivissuarmi immikkoortortani allani aningaasarsiornikkut aamma aningaasaqarnikkut piginnaasat imaluunniit teknikkimut tunngasutigut fagitigut piginnaasat imminut iluaqutissarsiorfigisimasinnaavai. Qinnuteqartoq imaluunniit neqerooruteqartoq immikkoortortanik allanik tunngavilerluni ingerlatsisimappat, qinnuteqartup imaluunniit neqerooruteqartup tapersiissutit uppersaatilluunniit immikkoortortamit pineqartumiit saqqummiutissavai. Uppersaatitsigut takutinneqassaaq qinnuteqartup imaluunniit neqerooruteqartup ilumut pisariaqartunik aningaasarsiornikkut aamma aningaasaqarnikkut imaluunniit teknikkimut tunngasutigut fagimi piginnaanerit atorsinnaagai, immikkoortortaq pineqartoq aqutigalugu. Suliakkiissuteqartullu aamma qinnuteqartoq imaluunniit neqeroortoq peqataasinnaatissanngilaa - mattutissavaa – neqerooruteqartoq ingasattumik eqqunngitsumillu paasissutissiippat, paasissutissanik tunuarsimaarussisimappat imaluunniit ilassutitut paasissutissanik nassiussinissaminut pisinnaasimangippat, immikkoortortamiit suliffeqarfiup aallaavigisaaniit.

Pisortanut akiitsut akilerneqanngitsut 100.000 kr.-it sinnerlugilluunniit annertussuseqartut Suliakkiissuteqartup peqataasinnaatissanngilaa qinnuteqartoq imaluunniit neqerooruteqartoq, ataatsimut akilerneqanngitsunik qaangiuttoornikunillu 100.000 kr.-inik sinnerlugilluunniit annertussusilinnik pisortanut akiitsoqartoq, akileraarutinik, akitsuutinik kiisalu isumaginninnikkut aaqqissuussinernut. Piumasaqaataanngilaq akiitsut eqqartuussivikkut imaluunniit allaffissornikkut aalajangersagaasimanissaat, inaarutaasumik pituttuisuusumillu. Aamma erniat ilanngussaasimasinnaasut imaluunniit akiliisitsissutit, akiitsut pineqartut kingunerisaat ilaassapput. Kisiannili qinnuteqartup imaluunniit neqerooruteqartup akiligassai pisortanut, assersuutigalugu moms-imut ingerlaavartumik akiligassat, piffissaliussaasumik qaangiisimannngitsut ilanngullugit naatsorsuutigineqassanngillat.

Suliakkiissuteqartup pisussaaffigaa peqataasinnaatissanagu qinnuteqartoq imaluunniit neqerooruteqartoq, paasinarsippat qinnuteqartoq imaluunniit neqerooruteqartoq ataatsimut akilerneqanngitsunik pisortanut akiitsoqartoq 100.000 kr.-inik sinnerlugilluunniit annertussuseqartunik. Killeqartumik neqeroortitsinermi piffissaq aalajangiisoq akiitsut nalilersornissaannut tassaavoq qinnuteqarnissamut killiliusaaq, kiisalu piffissaq isumaqatigiissummik atsiuinissap tungaanoortoq. Pisortat neqeroortitsineranni piffissaq aalajangiisoq neqeroortitsinerup naanissaa, isumaqatigiissutillu atsiorneqarnissaata tungaanut aalajangiisuuvoq.

Periarfissaq peqataasinnaanermi mattussinnginnissamut akiitsunik akilerneqanngitsunik peqarfiusumi

Suliakkiissuteqartoq periarfissaqarpoq mattussinnginnissamut qinnuteqartumik imaluunniit neqerooruteqartumik, pisortanut akilerneqanngitsunik akiitsoqartumik. Periarfissaq manna atuuppoq:

- » qinnuteqartut imaluunniit neqerooruteqartut tamarmik pisortanut sulii akilerneqanngitsunik akiitsoqarsimappata,
- » qinnuteqartoq imaluunniit neqerooruteqartoq akiitsut 100.000 kr.-it sinnerlugilluunniit annertussuseqartut akilernissaannut qularnaveeqqusiippat, imaluunniit
- » qinnuteqartoq imaluunniit neqerooruteqartoq akiliisitsiniartarfimmuut akiitsut akilersornissaannut isumaqatigiissuteqarpat, aaqqissuussinerlu taanna eqqortinneqarpat. Pituttuisuusumik akilersuinissamik isumaqatigiissuteqarneq pissaq qinnuteqarnissamut piffissaliusaaq naatinngu, qinnuteqartunut aaqqissuussinermi killeqartumi, imaluunniit neqerooruteqarsinnaanerup pisortat neqeroortitsivigisaata naanerani.

7.2.2.2 Peqataasinnaatitaannginnerup siviussusissaa – nammineq piumassutsimik peqataasinnaannginnermut tunngaviusut

Suliffeqarfik neqeroortitsinermi aaqqissuussinermi peqataasinnaatinneqassanngilaq ukiut 3-it angullugit siviussuseqartumik, figuri 7.3. naapertorlugu nammineq piumassutsimik peqataasinnaannginnermi ilaasimaguni.

Ukiut pingasut aallartissapput ullormiit suliffeqarfiup isumaqatigiinniarfigisaaniit, peqataasinnaatitaannginnermut tungaviusut ilanngunneqarnerisigut. Suliakkiissuteqartup pisussaaffigaa uppernarsaasiinissaq suliffeqarfiup peqataasinnaannginnissaanut, taamaattumillu suliffeqarfimmik peqataasinnaanngitsutut aalajangiussiinnassanani innersuussinikkut suliakkiissuteqartartut allat qinnuteqartumik imaluunniit neqerooruteqartumik peqataatitsisimanninnerannik. Suliffeqarfik nammineq piumassutsimik peqataasinnaanngitsunut ilaappat pisortanut akiitsoqarnermik tunngaveqartumik, peqataasinnaannginneq atuutissaq akiitsut akilerneqareernissaanut, imaluunniit akilersuinissamut isumaqatigiissuteqarnikkut.

Assersuut tassaasinnaavoq nammineq piumassutsimik peqataasinnaannginneq siusinnerusukkut pisortanut isumaqatigiissut paarinerlunneqarsimasoq eqqortinneqarsimannngitsorlu. Tassani peqataasinnaatitaannginneq ingerlassaaq isumaqatigiissutaasup atorunnaarsinneqarneraniit imaluunniit pisumiit assingusumiit.

Suliakkiissuteqartup nalilersussavaa qinnuteqartoq imaluunniit neqerooruteqartoq nammineq piumassutsimik peqataasinnaannginnermut ilaanersoq, suliakkiissuteqartup aalajanginnginnermini isumaqatigiissuteqarfiususaaq kinaassanersoq.

Suliakkiissuteqartup aalajangernissani pilersarusiorsinnaanngilaa suliassamik tunniussinissamut tunngatillugu apeqqutaatillugu suliffeqarfik aalajangersimasoq peqataasinnaanngitsutut inissisimanersoq imaluunniit taamaannginnersoq. Taamatut isiginiaaneq neqeroortitsisarnermut malittarisassanik sanioqqutsiniarnertut isigineqassaaq.

7.3 Piukkunnassuseq

Piukkunnassutsimik nalilersuisarnek - imai aamma atuuffia

Qinnuteqartoq imaluunniit neqerooruteqartoq piukkunnassaaq isumaqatigiissutissaq neqeroortitsissutaasoq piviusunngortissallugu, suliffeqarfiup naammassisinnaappagit suliffeqarfiup naleqquttuuneranut piumasaqaataasut, suliakkiissuteqartup neqeroortitsissutaasuni aalajangersarsimasai. Piumasaqaatit inuussutissarsiummik pineqartumik ingerlatsinermut tunngasuussapput, suliffeqarfiup aningaasarsiorneranut imaluunniit aningaasaqarnikkut piginnaasaanut, imaluunniit suliffeqarfiup teknikkimut tunngasutigut fagitigullu piginnaasaanut. Piumasaqaatit suliakkiissuteqartumut periarfissaqartitsippat qularnaarinissamik qinnuteqartup imaluunniit neqerooruteqartup isumaqatigiissummik naammassinninnissamut nukissat pisariaqartut assigiinngitsut tamaasa piginerai, suliffeqarfiup aningaasaqarneratigut aammalu suliffeqarfiup teknikkimut tunngasutigut piginnaasaasigut.

Suliffeqarfiup piukkunnassusianut piumasaqaatit minnerpaaffissatut tunniunneqassapput, tamanullu saqqummiunneqassallutik neqeroortitsinermut nalunaarummi. Piumasaqaatit isumaqatigiissummik pineqartumik suliaqarnissamut attuumassuteqarlutillu naleqquttuussapput, ataqatigiissallutillu isumaqatigiissummi pineqartunut aamma naligisaanut.

Qinnuteqartoq imaluunniit neqerooruteqartoq piukkunnangitsutut itigartinneqassaaq, qinnuteqartup imaluunniit neqerooruteqartup minnerpaaffissatut piumasqaatit naammassisinnaangippagit. Illuatungaani suliakkiissuteqartup itigartissinnaangilaa qinnuteqartoq imaluunniit neqerooruteqartoq piukkunnangitsutut, qinnuteqartoq neqerooruteqartorluunniit minnerpaaffissatut piumasqaataasunik naammassinnittoq.

7.3.1 Suliffeqarfiup inatsisit naapertorlugit ilusia

Suliakkiissuteqartut neqeroorut aamma qinnuteqaatit akuerissavaat apeqqutaatinnagit qinnuteqartup neqerooruteqartulluunniit inatsisini qanoq inissisimani. Taamaattumillu suliffeqarfik peqataasinnaangitsutut aalajangiunneqarsinnaangilaq tunngavilersuutigalugu inatsisit naapertorlugit piumasarineqartoq inuk tigussaasoq imaluunniit inatsisit naapertorlugit inuk. Suliakkiissuteqartullu aamma piumasarisinnaangilaat qinnuteqartoq imaluunniit neqerooruteqartoq inatsisini aalajangersakkat naapertorlugit aalajangersimasuussasoq piumasaralugu.

Suliffeqarfiit ataatsimoortut (aamma ingerlatseqatigiiffissuarnik taaneqartartut) neqeroortitsinerup ingerlanneqarnerani peqataasinnaapput, pisariaqartinnagu aalajangersimasumik inatsisitigut iluseqarnissaq. Tamanna aamma atuuppoq suliffeqarfiit kattussimappata ingerlatseqatigiiffissuanngorallarlutik. Suliakkiissuteqartup nalilerpagu pisariaqartoq naammaginartumik isumaqatigiissutip naammassineqarsinnaanera qularnaarneqassasoq, suliakkiissuteqartup piumasarisinnaavaa ingerlatseqatigiiffissuarnik aqqissuussineq aalajangersimanagerusumik ilusilerluni aqqissuutissasoq isumaqatigiissummik pissarsereeruni. Assersuutigalugu tamatumani pineqarsinnaavoq suliakkiissuteqartup piumasqaatigissappagu nammaqatigiilluni pisussaaffimmut pituttoqarnissaa kattulluni ingerlatseqatigiiffissuup ilaasortaasa akornanni.

Suliakkiissuteqartup aalajangersarsinnaavaa qanoq suleqatigiinnikkut kattuffiit piumasqaatinik aningaasaqarnikkut aammalu aningaasarsiornikkut naammassinnittarnissaat, imaluunniit kattuffiit pineqartut teknikkimut aammalu fagitigut piumasqaatinik naammassinnittassanersut. Atugassarititaasut taamaattut assersuutigalugu ilaqarsinnaapput piumasqaatinik peqatigiilluni sinniisorisassamik toqqaasoqartassasoq, imaluunniit piginneqatigiittuni pisortaasut ilaannik neqeroortitsinernut tunngatillugu.

Suliakkiissuteqartup piumasqaatigisimasinnaasai tamatigut tunngaveqartassapput kinaassusersiortuunngitsunik aammalu atsikkutigiissaartuusassallutik. Suliakkiissuteqartup qinerpagu piumasqaatinik allanik aamma isumaqatigiissummik piviusunngortitsinermi atuinissi, pisunut ataasiakkaanut tunngasunik aalajangersagaasut saniatigut, piumasqaataasut kinaassusersiortuunatillu atsikkutigiissaagaasassapput. Tassa imaappoq, piunnaatit tunngavilersugaasassasut pissutsinik kinaassusersiunngitsunik kattuffiit immikkoortinnerisigut ataasiakkaatut peqataasuniit. Atsikkutigiissaarinnermik ileqqoqartussaanerup malitsigaa

suliakkiissuteqartut taamaallaat piunasaqaatinik aalajangersaasinnaaneri, isumaqatigiissummi naleqartitanut anguniakkanullu atsikkutigiissaagaasunik. Tamatumalu kingunerisaanik taamaallaat piunasaqaatinik aalajangersaasoqarsinnaavoq pisariaqartinneqartunik aamma naleqquttunik, anguniakkat siunnerfiusut piviusorsiorlut naammassisinnaajumallugit.

Suliakkiissuteqartut piunasarisinnaavaat suliffeqarfiit qinnuteqaataanni imaluunniit neqeroorutaanni nalunaarneqartassasut atit aamma fagitigut piginnaasat innut isumaqatigiissutip piviusunnegortinneqarnissanut akisussaasusunut. Tamanna naleqquttuusinnaavoq kiffartuussinernik tunniussinerni, kiisalu pisortat nioqutissanik pisiniarnissanut isumaqatigiissutaanni, kiffartuussinernik imaluunniit atortorissaarutunik ikkussuinernik atortuulersitsiortornernillu imaqartuni.

Suliakkiissuteqartup isumaqatigiissutaasut inatsisitigut tunngavigisaat aqqutigalugit qularnaartariaqarpaa, sulisussat isumaqatigiissutit piviusunnegortinnissaannut akisussaasut aamma isumaqatigiissummik naammassinnittarnissaat, aammalu sulisut taakkua taamaallaat allanik taarserneqarsinnaasut suliakkiissuteqartup akuersissuteqarneratigut.

7.3.2 Inuussutissarsiummik pineqartumik suliaqarnissamut naleqquttoq

Suliakkiissuteqartup piunasarissavaa qinnuteqartut imaluunniit neqerooruteqartut uppersarsagaat piunasaqaatit nalunaarsorneqarsimasut naammassigitik. Suliffeqarfimmut piunasarineqarsinnaavoq suliffeqarfiit qitiusumik nalunaarsuiffimmut - Det Centrale Virksomhedsregister - , datacvr.virk.dk-mi nalunaarsorsimasuunissaat. Suliakkiissuteqartup pisussaaffigaa aalajangersassallugu pappialaatit qanoq ittut qinnuteqartut imaluunniit neqerooruteqartut saqqummiutissaneraat. Taamaattoq suliakkiissuteqartup isiginiassavai atsikkutigiissaarisumik ingerlatsinissamut tunngaviusunik ileqqussat, naligiissitaaneq aamma akimut ersittumik periaaseqarnej, pappialatigut uppersarsaatissanut piunasaqaateqarnermini.

Suliakkiissuteqartup aamma piunasarisinnaavaa uppersarsarneqassasoq suliffeqarfiup aalajangersimasumik piginnaatitaanermut uppersarsaammik allagartamik peqarnissaa imaluunniit ilaasortaanissaa kattuffimmi aalajangersimasumi, tamanna suliffeqarfiup nunami angerlarsimaffigisaani piunasaqaataasimappat, kiffartuussinerit matumani pineqartut suliarinerini.

7.3.3 Aningaasarsiornikkut piginnaasat

Suliakkiissuteqartup piunasarippagu qinnuteqartoq imaluunniit neqerooruteqartoq piunasaqaatinik minnerpaaffissaasunik naammassinnissimanissaa, aningaasaqarnermut aammalu aningaasarsiornikkut piginnaasat eqqarsaatigalugit, taava suliakkiissuteqartup neqeroortitsinermut nalunaarummi nalunaassavaa qanoq suliffeqarfiup uppersarsaasersussaneraa piunasaqaatinik naammassinninnini. Assersuutigalugu isiginiarneqarsinnaapput pigisat nalillit aamma akiligassat, suliakkiissuteqartup nalunaarsorpagit periaasissat aamma atugassarititaasussat atortinneqartussat. Periaatsit aamma atugassarititaasut akimut ersittuussapput, kinaassusersiortuunatik aammalu assigiinnngisitsisuusanatik.

Suliffeqarfiup kaaviiartitaanut tunngatillugu piumasagaatit

Suliakkiissuteqartup aallaaviusutut piumasarisinnaangilaa suliffeqarfiup ukiumoortunik kaaviiartitaqarnissaa, isumaqatigiissutaasup naligisaasa missiliuunneqartut marloriaataannik. Kisiannili suliakkiissuteqartup taamaakkaluartoq kissaatigisimassaguniuk qaffasinnerusunik piumasagaateqarnissi, taava tamanna iluameersunik pissusissamisoortumillu tunngavilerneqassaaq. Taamatut tunngavilersuutaasoq assersuutigalugu tassaasinnaavoq:

- » nalorninaatsit annertunerulersimani isumaqatigiissutaasup naammassillugu piviusunngortinneqarnissaanut, imaluunniit
- » isumaqatigiissutaasup piffissamik eqquilluni eqqortumillu naammassineqarnissaa nalorninaateqarmat, assersuutigalugu pissutigalugu taanna pisariaqartumik aallaaviummat isumaqatigiissutaasut allat naammassillugit suliarineqarsinnaanerint.

Taamaattuni iluameersunik tunngavilersukkani suliakkiissuteqartoq kiffaanngissuseqartarpoq aalajangernissamat pissusissamisoornersoq aammalu naleqqunnersoq ukiumoortunik kaaviiartitaasimasussanik qaffasinnerusunik piumasagaateqarnissaaq. Qaffasinnerusunik piumasagaateqartoqarpat kaaviiartitanut, suliakkiissuteqartup kiffaanngissuseqarfigissavaa annertussusissaaq aalajangissallugu, isumaqatigiissutissamat naapertuuttumik annertussuseqarlunilu ataqatigiitsillugu.

Suliakkiissuteqartup atsikkutigiissaagaasunik ileqqoqarnissaaq eqqortissavaa, kaaviiartitanut piumasagaatinik aalajangersaanerani. Suliani aalajangersimasuni pineqartuni namminerani atsikkutigiissaartumik ileqqoqartussaannermut akerliusinnaavoq kaaviiartitaasut minnerpaaffissaqarnissaat isumaqatigiissutaasup marloriaataannik annertussuseqartunik. Assersuutigalugu pineqarsimappat isumaqatigiissutissaaq annertuumik naleqartoq, kisiannili ingerlaavartumik tunisaqartoqartassalluni piffissap sivosoorujussuup ingerlanerani.

Isumaqatigiissutit immikkoortuini kaaviiartitanut piumasagaatit

Isumaqatigiissutit aggorneqarpat isumaqatigiissutinut immikkoortunut, suliakkiissuteqartoq piumasagaateqarsinnaavoq qinnuteqartut imaluunniit neqerooruteqartut kaaviiartitaannut, isumaqatigiissutit immikkoortukkaartut tunngavigalugit. Tamatuma saniatigut suliakkiissuteqartup ukiumoortumik kaaviiartitat annertussusissaannut piumasagaateqarsinnaavoq immikkoortukkaartunik aamma. Ukiumoortumik kaaviiartitat isumaqatigiissutinik immikkoortoqatigiiaartuni naleqquttuusinnaavoq, neqerooruteqartunit toqqarneqartoq isumaqatigiissutinik immikkoortukkaannik arlalinnik suliassinneqarpat, ataatsikkut ingerlanneqartussanik. Neqerooruteqartup ataatsip isumaqatigiissutit immikkoortui tamaasa ajugaassutigisinnaappagit, suliakkiissuteqartup piumasarisinnaassangilaa ukiumoortumik kaaviiartitakkaartut, isumaqatigiissutaasup nalingi marloriarlugit sinnerlugit. Taamaattumik isumaqatigiissutini immikkoortukkaartuni kaaviiartitaasinnaasut tamarmiusut aallaaviusussaapput kaaviiartitanut piumasagaatissat naatsorsorneqarneqarneranni.

Pisuni aalajangersimasuni, assersuutigalugu isumaqatigiissutit immikkoortui arlaqartut assigiinngisitaartorujussuarnik naleqartillugit, imaluunniit isumaqatigiissutit immikkoortui assigiinngitsut amerlasoorujussuutillugit, assigiinngitsorujussuarnik annertussuseqartassapput piunasaqaatigissallugit kaaviiartitat minnerpaaffissaat, isumaqatigiissutaasut nalingisa marloriaataannik annertussusilinnik isumaqatigiissutit immikkoortuinut tamanut. Pisumi ataatsimi isumaqatigiissutip immikkoortuata A-p nalinga 2 mio. kr.-isoq, isumaqatigiissutip immikkoortuani B-mi isumaqatigiissutip immikkoortuata nalinga 20 mio.- kr.-iusoq, atsikkutigiiingilluinnassaaq piunasarissallugu neqerooruteqartut immikkoortukkaartunik isumaqatigiissutip immikkoortuanut A-mut kaaviiartitaqarnissaat ukiumut minnerpaamik 44 mio. kr.-inik. Suliassamik tiguisussap ataatsip immikkoortut arlariit ajugaassutigisinnaagaluarai. Pisuni taamaattuni neqerooruteqartoq immikkoortumik A-mik 2 mio. kr.-inik aningaasartalimmik ajugaasoq, piunasaqaateqarfigineqassaaq minnerpaamik kaaviiartitaqarnissamik isumaqatigiissutaasup nalingata 20-eriaataanik.

Paarlattuanik ajornartinneqassanngilaq piukkunnassutsimut tunngatillugu atugassarititaasunik assigiinngitsunik piunasaqaateqarsinnaanermut. Assersuutigalugu suliakkiissuteqartup piunasaqaatigisinnaavaa kaaviiartitaqarnissaq isumaqatigiissutip immikkoortuata marloriaataanik, neqerooruteqartup ajugaassutigisaani. Pisuni taamaattuni neqeroorutinik suliffeqarfinniit tigusaqartoqarpat isumaqatigiissutit immikkoortuinut arlalinnut neqeroorsimasunik, kaaviiatitaminni nammanneqarsinnaanngitsunik, suliakkiissuteqartup objektiviusumik aammalu kinaassusersiunngitsumik atugassarititaasut tunngavigissavai, aammalu assigiinngisitsissanani malittarisassanik atugassarititaasuni isumaqatigiissutit immikkoortuinik suliassiisarnermi.

Isumaqatigiissutit killiliussatut isumaqatigiissutinik tunngavillit aammalu pisiniartarnernik aaqqissuussinerit eqaatsumik ilusilersukkat

Isumaqatigiissutini killiliussatut isumaqatigiissutaasunik tunngaveqartuni unammillernerit nutarterneqartarnerini isumaqatigiissutaasartuni, kaaviiartitanut piunasaqaatit naatsorsorneqartarput isumaqatigiissummi pineqartumi aalajangersimasumi ataatsikkut tunniunneqartartuni kaaviiartitaajumaartutut annerpaatut naatsorsuusiaasut tunngavigalugit. Tassa imaappoq, suliakkiissuteqartup nalunngippagu isumaqatigiissutit assigiinngitsut killiliussat ilagisaat ataatsimut piffissalikkamik isumaqatigiissutaajumaartut, taava suliakkiissuteqartup isumaqatigiissutini pineqartuni nalingi atussavai annerpaanik kaaviiartitaasinnaasunut piunasaqaataasut naatsorsorneqarnerini. Suliakkiissuteqartup siumoortumik ilisimareersimanngikkuniuk isumaqatigiissutissat ilaat killiliussatut isumaqatigiissutaasup ilaniittut ataatsikkut atsiorneqarumaartut, suliakkiissuteqartup ataatsimut taakkua nalingat atorsinnaavaa, killiliussatut isumaqatigiissummut tamarmiusumut, kaaviiartitassatut piunasaqaataasut aalajangersarneranni.

7.3.4 Teknikkimut aamma fagitigut piginnaasat

Suliakkiissuteqartoq piumasaqaatinik aalajangersaasinnaavoq qinnuteqartut imaluunniit neqerooruteqartut inuttut piginnaanernik aamma teknikkimut tunngasutigut nukinnik misilittakkanillu peqariissasut isumaqatigiissutissat neqeroortitsissutaasut pitsaassusissaatut suliakkiissuteqartup kissaatigisaanik. Tamatuma saniatigut suliakkiissuteqartup piumasarisinnaavaa suliffeqarfik naammattunik misilittagaqassasoq, takutinneqarsinnaasunik siusinnerusukkut isumaqatigiissutaasarsimasunut naapertuuttunik innersuussinertigut.

Suliakkiissuteqartup neqeroortitsinermut atortuni nalunaassavai piumasaqaataasut minnerpaaffissaat piginnaaneqassutsimut piukkunnassutsimullu teknikkimut tunngasutigut aammalu fagitigut piginnaaneqarnertigut, kiisalu aamma qanoq qinnuteqartup uppersarsassanerau piukkunnassutsimut minnerpaatut piumasaqaataasut. Uppersarsaanissat pillugit ersarinnerusumik atuaruk imm 7.5.

7.3.5 Immikkoortortaqrarfiit allat piginnaanerinik aallaaveqarsinnaanernut periarfissat

Qinnuteqartut aamma neqerooruteqartut periarfissaqarput immikkoortortat allat piginnaanerinik aallaaveqarsinnaanermut. Tamanna aamma atuuppoq qinnuteqartoq imaluunniit neqerooruteqartoq suliffeqarfinnik kattussimasunit pilersitaagaangat. Taamaattumik piumasaqaataangilaq qinnuteqartup imaluunniit neqerooruteqartup nammineq piginnaanerinik piumasaasut pigissagai, aammalu piumasaqaataangilaq ingerlatseqatigiiffinnik aaqquissuussinikkut atassuteqarnissaat qinnuteqartut imaluunniit neqerooruteqartut immikkoortoqarfillu qinnuteqartup neqerooruteqartulluunniit tunngavigisai. Taamaattumillu ataatsikkut periarfissaapput tunngaveqarsinnaaneq assersuutigalugu ingerlatseqatigiiffissuakkut ingerlatseqatigiiffiit attaveqartuusinnaanerinut, aammalu immikkoortortanut siumoortumik taamaattunik attaveqariinngitsunut.

Taamaattoq uppersarsarneqassaaq qinnuteqartup imaluunniit neqerooruteqartup piginnaanerinik pisariaqartunik peqarnissaat. Piginnaanerinik pineqartunik peqarnermik uppersarsaasiineq assersuutigalugu pisinnaavoq tapersiinnertut oqaaseqaateqartitsinikkut imaluunniit allatut uppersarsaasiinikkut, ersersitsisumik pisariaqartunik aningaasanik aammalu aningaasarsiornikkut piginnaanerinik peqartoqartoq, imaluunniit teknikkimut aammalu fagitigut piginnaanerinik peqartoqartoq. Qinnuteqartup imaluunniit neqerooruteqartup assersuutigalugu saqqummiussinnaavai malittarisassat, piginnittuunermut isumaqatigiissut imaluunniit ingerlatseqatigiiffimmut atatillugu pappialaatit allat, assersuutigalugu ingerlatseqatigiiffiup annaasaasup ingerlatseqatigiiffimmi alleqtarisamini piginnaanerinik isumalluuteqarnera.

Tapersiissutitut oqaaseqaat imaluunniit pappialakkut uppersarsaat tunngaveqassaaq ingerlatsiviup inatsisitigut pisussaaffeqarneranik qinnuteqartumut imaluunniit neqerooruteqartumut, taamalu takutinneqarluni qinnuteqartoq imaluunniit neqerooruteqartoq piginnaatitaasoq piginnaanerinik pineqartunik tunngaveqarluni ingerlatsinissaminut. Tapersiissutitut oqaaseqaat imaluunniit uppersarsaat nammineq inatsisitigut pisussaaffiliisuusariaqanngillat, kisiannili aamma

uppernarsarneqarsinnaavoq inatsisitigut pituttuisuusumik isumaqatigiissuteqartoq qinnuteqartup imaluunniit neqerooruteqartup immikkoortortap qinnuteqartut neqerooruteqartutulluunniit tunngavigisaani.

Inatsisitigut pisussaaffik kinguneqassaaq immikkoortortap qinnuteqartup imaluunniit neqerooruteqartup tungavigisaata atugassiissuteqarnissaanik aningaasaqarnerminik aammalu aningaasarsiornerminik aamma / imaluunniit teknikkimut tunngasutigut fagitigullu piginnaanerninik, isumaqatigiissutip naammassineqarnissaanut. Suliakkiissuteqartup piumasarisinnaavaa peqatigiilluni nammaqatigiillunilu pituttuisoqassasoq, qinnuteqartup imaluunniit neqerooruteqartup allat aningaasaqarnerannik aamma aningaasarsiornerannik tunngaveqartumik ingerlatsisimappat. Nammaqatigiilluni pisussaaffiliineq taamaattoq takutitsissaaq inatsisitigut pisussaaffimmik pisariaqartunik nukinnik atugassiissuteqarnermik.

Pineqarpoq uppernarsaasiineq qinnuteqartup imaluunniit neqerooruteqartup pisariaqartunik piginnaaneqarneranik isumaqatigiissutissamut pineqartumut aalajangersimasumut atatillugu, suliffeqarfiullu tapersiisup ilisimatitsissutigisussallugu qanoq annertugisumik aningaasaqarnikkut aammalu aningaasarsiornikkut piginnaanernik atugassiisoqarnersoq. Tamatuma saniatigut ilisimatitsissutigineqassaaq teknikkimut tunngasutigut piginnaanerit qanorpiaq ittut, aamma fagitigut piginnaanerit qanorpiaq ittut atugassiissutigineqarnissaat, isumaqatigiissutip naammassineqarnissaanut. Taamaallaat qinnuteqartup piginnaaneri inatsisilerinermut attuumassuteqartut ilaatinneqassapput qinnuteqartup piginnaanerinik nalilersuinermi. Tamanna attuumassuteqarsinnaavoq pisuni suliakkiissuteqartup qinnuteqartut ilaannik killeqartunik toqqartuiniarnerani, neqeroornissamut kaammattorneqartussani. Pisuni taamaattuni suliakkiissuteqartup ilimanarpoq amerlanertigut atugassarititaasut objektiviusut kinaassusersiortuunngitsullu suliarisassagai toqqaaniarnermini, toqqaaniarnermini suliffeqarfiup qanoq qinnuteqartut naleqqutsiginissaannik piunasaqaataanik tunngaveqartunik. Taamaattuni taamaallaat periarfissaassaaq akulerutissallugit qinnuteqartup piginnaanerisa ilaat, inatsisitigut atorsinnaasai, qinnuteqartunik killeqartunik toqqaanissami.

Qinnuteqartup imaluunniit neqerooruteqartup ingerlatsivimmi immikkoortuni allani ilinniarsimassutsikkut fagitigullu piginnaanerit imaluunniit fagitigut misilittakkat tunngavigisimappagit, isumaqatigiissutip ilaa piginnaanernik taamaattunik misilittakkanilluunniit taamaattunik piunasaqarfiusoq immikkoortumit pineqartumut suliarineqassaaq, qinnuteqartup imaluunniit neqerooruteqartup tunngavigisaaniit. Suliakkiissuteqartup assersuutigalugu qularnaarsinnaavaa tamatuma taamaannissaa isumaqatigiissummut allanneqarneratigut.

Qinnuteqartoq imaluunniit neqerooruteqartoq immikkoortut allat piginnaanerinik aallaaveqaraangat suliakkiissuteqartup uppernarsartassavaa immikkoortortap qinnuteqartup neqerooruteqarfiusulluunniit piukkunnassutsimut piginnaanerit minnerpaaffissaannik peqartuunera, aammalu peqataasinnaatitaannginnermut tunngaviusuni ilaannginnera (tak. imm 7.2).

Immikkoortortallu qinnuteqartutulli imaluunniit neqerooruteqartutulli uppersassavaat naammassisinnaallugit pineqartut piukkunnassutsimut atatillugu piginnaanerit minnerpaaffissaat. Suliakkiissuteqartup piviusorsiorumik nalilersussavai suut piumasaqaataanissaat minnerpaaffissatut piukkunnassutsimut, taakkualu ammut killissaat. Aalajangersagaq siunertaqarpoq suliakkiissuteqartup allatigut uppersassarsuinissamik piumasaqaateqannginnissamik, pisariaqartut qinnuteqartup neqerooruteqartulluunniit piukkunnassusianik nalilersuinissami atornerqartussat eqqarsaatigalugit. Aallaavittut naleqquttut minnerpaaffissatut piumasaqataasut taamaallaat piukkunnassutsimut minnerpaaffissaniissapput, qinnuteqartup neqerooruteqartulluunniit aallaavigisaani, immikkoortortamik ikiorteqarnermigut, immaqalu piumasaqaatinut minnerpaaffissani allani tamatumani pisariaqarsinnaasuni.

Immikkoortortaq qinnuteqartup imaluunniit neqerooruteqartup tunngavigisaa, naammassinittuussaaq pinngitsoorani peqataatinneqarsinnaannginnissamut piumasaqaatit atornerqannginnissaannut, kiisalu nammineq piumassutsimik peqataatinneqannginnissamut, suliakkiissuteqartumit tamanna piumasarineqarpat. Suliakkiissuteqartup tamatumunnga atatillugu uppersassartissavaa immikkoortortaq qinnuteqartup neqerooruteqartulluunniit tunngavigisaa peqataasinnaannginnermut tunngavissani ilaanngitsoq.

Suliakkiissuteqartup piumasaqaatigissavaa qinnuteqartup imaluunniit neqerooruteqartup taarseraa immikkoortortaq, immikkoortortaq piukkunnassutsimut minnerpaaffissaasunik piumasaqaatinik naammassinissimangippat, imaluunniit peqataasinnaatitaanngippat, suliakkiissuteqartup mattussinissamut pinngitsoorani tunngavigisassaa, tassalu pinngitsoorani peqataasinnaannginnermut tunngavissut (tak. imm. 7.2.1) kiisalu nammineq piumassutsimik peqataasinnaasanninneq (tak. imm. 7.2.2), neqeroortitsisup neqeroortitsinernut atortuni atussallugu nalunaarsimasaa. Qinnuteqartut imaluunniit neqerooruteqartut tamarmik taamatut inissisimasut, piffissamik naapertuuttumik piffissalernerqassapput taamatut inissisimagunik, taarsiinissamut immikkoortortamik piumasaqaatinik naammassinittuunngitsunik.

Qinnuteqartoq imaluunniit neqerooruteqartoq ingerlatsiviit allat aningaasarsiornerannik aammalu aningaasaqarnerannik taakkualu sapinngisaanik aallaaveqartumik tunngavilersorpat, suliakkiissuteqartup piumasarisinnaavaa qinnuteqartoq imaluunniit neqerooruteqartoq immikkoortortallu pineqartut nammaqatigiillutik akisussaassasut isumaqatigiissuttip naammassillugu suliarineqarnissaanut.

7.4 Toqqartuineq

Toqqartuineq suua?

Suliakkiissuteqartup suleriaatsini tamani pisortat neqeroortitsineri eqqaassanngikkaanni neqeroortussat killilernissaat qinersinnaavaa, qinnuteqarsimasut akornanni piukkunnartunik toqqartuinermigut. Taamaallaat qinnuteqartut immikkut toqqarneqarsimasut ammaanqassapput neqeroornissaminnut imaluunniit oqaloqataanissaminnut. Toqqartuineq kinaassusersiunngitsumik

atugassarititaasunik tunngaveqartumik ingerlanneqassaaq, suliakkiissuteqartup siumoortumik aalajangersareersimasaanik, neqeroortitsinermilu atortuni nalunaarsoreersimasaanik. Tassani ilisimatitsissutigineqassapput:

- » Qinnuteqartut qanoq amerlatigisut suliakkiissuteqartup kaammattorniarnera neqerooruteqaqqullugit imaluunniit oqaloqatigiinnerni peqataaqqullugit.
- » Toqqaanissami paasissutissat qanoq ittut tunngaviusussaanersut.
- » Kinaassusersiunnigitsunik aammalu assigiinnigisitsinnigitsunik atugassarititaasut qanoq ittut kia toqqarneqarnissaanik nalilersuinernik oqimaalutaanerni atuisoqassanersoq.

Toqqaaneq naleqquttuusinnaavoq, suliakkiissuteqartoq naatsorsuutigisaqaraangat piukkunnartunik amerlasuunik qinnuteqartoqarumaartoq. Taamaasilluni suliakkiissuteqartup isumagisinnaavaa aningaasartuutissat appasisuunissaat, suliakkiissuteqartunut namminernut aammalu suliakkiissuteqartumut.

Toqqarneqartut amerlassusaat

Suliakkiissuteqartoq taamaallaat toqqartuisinnaavoq arlaqartunik qinnuteqartuni arlaqartut piumasqaatit minnerpaaffissaannik piukkunnassutsimut tunngatillugu naammassinnissimatillugit, suliakkiissuteqartup kaammattorsinnaasai neqerooqqullugit. Qinnuteqartut piumasqaatinik minnerpaaffissaasunik naammassinnissimasut ikippata, suliakkiissuteqartup neqerooqqullugit kaammattussamaagaaniit ikinnerullutik, suliakkiissuteqartup qinnuteqartut piumasqaatit minnerpaaffissaannik naammassinnittut peqataasinnaanngitsutullu mattunneqarsinnaanngitsut kaammattorsinnaavai neqerooruteqaqqullugit. Suliakkiissuteqartup aningaasarsiornikkut piginnaanillit qinnuteqarsimanngitsut akulerussinnaanngilai.

Suliakkiissuteqartup toqqartuiffigisinnaavai qinnuteqartut arlaqartut naleqquttunik amerlassuseqartut kaammattorneqartussat neqerooruteqaqqullugit. Pisumi taamaattumi suliakkiissuteqartoq ikinnerpaaffissaliillunilu amerlanerpaaffissaliissaaq neqerooqqullugit kaammattorneqartussani. Suliakkiissuteqartoq killeqanngitsumik nammineq missiliuisinnaanngilaq qinnuteqartut amerlassusiisa iluanni. Suliakkiissuteqartup toqqassavai amerlassusissat qinnuteqartuni tunngavilersorluakkamik nalilersuinikkut objektiviusumillu nassuiarsinnaajumallugit toqqarneqarsimasut peerneqarsimasullu nikingassutaat.

Suliakkiissuteqartoq assersuutigalugu amerlassusissanik aalajangiussisimaguni, qinnuteqartuni tallimaniit arfinermarlunnut kaammattorneqassasut neqerooqqullugit, naleqquttuusaaq qinnuteqartut tallimat qinnuteqaqqullugit kaammattorneqarnissaat, suliakkiissuteqartup malugisinnaaguniuk malunnaatilinnik nikingassuteqartoqartoq aningaasartaasigut aningaasarsiornikkullu piginnaasani, kiisalu teknikkimut fagitigullu piginnaasani, qinnuteqartut tallimat saqqummersitaanni, qinnuteqartut sinnerinut sanilliullugit.

Pissutsit qanorluunniit ikkaluarpataluunniit suliaakkiissuteqartup qinnuteqartuni naammattunik amerlassuseqartut kaammattortussaavai, piviusumik unammillertoqarnissaa qularnaarumallugu. Tassa imaappoq, suliaakkiissuteqartup qinnuteqartut pisariaqartunik amerlassuseqartut kaammattussagai isumaqatigiissutissamut unammillerneq pilersikkumallugu, kisiannili aamma neqeroortitsinermut peqataatitsinermullu aningaasartuutit isiginiarumallugit. Neqeroortitsinerni killeqartuni minnerpaamik qinnuteqartut pingasut kaammattorneqassapput neqerooqqullugit.

Suut toqqartuinermi pingaartinneqarsinnaappat

Suliaakkiissuteqartup neqeroortitsinermut atortuni aalajangersaassaaq tamanullu saqqummiussilluni periaatsimik, suliaakkiissuteqartup qinnuteqartuni toqqartuinermini atugaanik. Atugassarititaasut suliaakkiissuteqartup pingaartinniagai qinnuteqartut piukkunnassusissaannik piunasaqaatiminut tunngatillugu kinaassusersiortuussanngillat assigiinngisitsissanatillu. Atugassarititaasut suliaakkiissuteqartup pingaartinniagai pinngitsooratik tunngassuteqartariaqanngillat suliaakkiissuteqartup piunasaqaataanut qinnuteqartussat piukkunnassusissaannut, kisiannili taamaallaat kinaassusersiortuunatillu assigiinngisitsissanatik. Suliaakkiissuteqartup assersuutigalugu kissaatigiguniuk qinnuteqartunik toqqartuinissi naleqqunnerpaanik kaammattuutaasimasunik tunngaveqartunik, taava tamanna neqeroortitsinernut atortuni namminerni allaaserineqarsimassaaq, nalunaarlugu kaammattuisunut nalilersuinernullu tunngatillugu suut pingaartinneqassamaarnersut. Suliaakkiissuteqartup pingaartissimappagit pissutsit assigiinngitsut arlaqartut, taava taakkua neqeroortitsinermut atortuni ersersinneqassapput tullerriaakkamik imaluunniit oqimaalutakkamik. Piunasaqaataanngilaq atugassarititaasunik oqimaalutaanissaaq, kisiannili akimut ersittuusariaqarpoq toqqartuinissaaq qanoq ingerlanneqassanersoq. Toqqartuinissami atugassarititaasut piunasaqaatit minnerpaaffissaannut attuumassuteqarsinnaapput, assersuutigalugit:

- 1) Annerpaamik akiliisinnaassuseqarneq.
- 2) Piginnaanernut tunngasunik allat oqaaseqaataat naleqqunnerpaat.
- 3) Piginnaaneqarluartunik sulisoqarneq.
- 4) Immikkuualuttortaqarnerpaamik pitsaanerpaamillu uppersaasersugaasunik pitsaassusersuinermik aqutsineq.

Boks 7.2

Assersuutit, suut oqimaalutaanermi oqimaannerutinneqarsinnaanerinit

Aningaasaqarnikkut aammalu aningaasarsiornikkut piginnaasat:

Suliakkiissuteqartup atugassarititaasut aalajangersarpagit aningaasaqarnermut aammalu aningaasarsiornermut piginnaasanut tunngasuni, tamanna suliarineqarsinnaavoq suliakkiissuteqartup toqqaaneratigut suliffeqarfinnik annerpaanik aningaasanik kaaviiartaqartunik niuerfiusuni matunani pineqartuni, imaluunniit fagitigut piginnaaneqarfiusuni aammalu akiliisinnaassutsimi. Assersuutigalugu naleqquttuusinnaavoq suliassani angisoorujussuarni imaluunniit immikkut ittuni, kisiannili neqeroortitsinerni allani mikinerusuni imaluunniit neqeroortitsinerni immikkoortukkaartunik mikisunik imaqartuni, suliffeqarfiup naammassisaqarsinnaassusia naleqqutinnginnerusinnaalluni. Pisuni taamaattuni suliakkiissuteqartup iluaqusiisumik atugassarititaasut allat pingaartissinnaavia, assersuutigalugu piginnaasat immikkut pikkoriffiulluinnartut. Suliakkiissuteqartullu taamaasilluni tunngavissat pitsaanerusut pilersissavai neqeroortitsinermi tunngavissat pitsaanerpaat.

Unammillernermi killiliussat pitsaanerpaat:

Qinnuteqartunik assigiinngisitaarnerusunik naammattuuijumalluni atugassarititaasut assersuutigalugu ilagisinnaavaat unammillertussat pitsaanerpaat angusinnaaneri. Tamanna ersarissumik neqeroortitsinernut atortuni allaaserineqarsimassaaq, qanoq aaqqissuussinikkut unammilleqatigiittussat pitsaanerpaat kikkussusilerneqarsinnaaneri.

Suliakkiissuteqartup assersuutigalugu ersersissinnaavaa manna:

- » *Toqqartuinermi pingaartinneqassasoq qinnuteqartussat toqqartorneqartut suliffeqarfiisa assigiinngitsunik ilisarnaateqartarnissaat,*
- » *Pingaartinneqassaaq suliffeqarfiit mikisut, akunnattut, angisuut aamma nunani allamiut suliffeqarfiutaat qinnuteqartut akornaniinnissaat, kaammattorneqartuni pitsaanerpaanik neqerooruteqartussatut.*

Assersuutigalugu qinnuteqartunik tallimanik toqqartuisoqassappat, suliakkiissuteqartup allaaserisinnaavai pingaartissallugu minnerpaamik qinnuteqartuni kaammattorneqartuni ataaseq mikisuussasoq, imaluunniit akunnattumik angissuseqassasoq. Suliakkiissuteqartup taamaassimappat nassuiaateqarfigissavaa suliffeqarfik mikisoq aamma akunnattumik angissuseqartoq qanoq ittuussanersut.

Atugassarititaasunik tulleriiaarineq

Suliakkiissuteqartup nalunaassavaa atugassarititaasoq ataaseq imaluunniit arlaqartut, aalajangiisuusutit nalilersuinissami, aammalu akimut ersittuussallutik, qanoq toqqartuineq ingerlanneqassamaarnersoq. Akimut ersittuutitsineq assersuutigalugu pilersinneqarsinnaavoq

suliakkiissuteqartup tullerriaarinissami atugassarititaasussanik aaqqissuussineratigut, suliakkiissuteqartup atugassarititaasut suqaluarnersut immikkut pingaaruteqartissimappagit. Suliakkiissuteqartullu assersuutigalugu atugassarititaasunik suliassamut pingaarnerusumut immikkut pingaartitaminik toqqaassaaq. Atugassarititaasunik toqqartuinnermi tullerriaarisooqassaaq objektiviusunik suussusilersorneqarsinnaasunillu pissutsinik.

Pivusorsiortumik naliliineq, qinnuteqartup sapinngisaanik

Suliakkiissuteqartoq toqqartuissaaq qinnuteqartup piginnaaneriniq naliliinnermik tunngaveqartunik. Tassani erseqqissarneqassaaq suut pitsaasumik oqimaalutarneqarnersut toqqartuinissamut nalilersuinnermi.

Toqqartuinissamut atugassarititaasunik naammassinninnermut uppersaait

Suliakkiissuteqartup pissarsiariniartussaavai paasisutissat qinnuteqartut naammassinninneranut piunasaqaataasunik objektiv-iusunik aammalu kinaassusersiortuunngitsunik, piukkunnassuseqarnerup nalilersorneqarneranut atatillugu piniarneqarsinnaasunik. Piunasaqaataasut objektiv-iusut kinaassusersiortuunngitsullu aningaasaqarnermut aningaasarsiornikkullu sapinngisanut sammisuunermi saniatigut aammalu teknikkimut fagitigullu piginnaanersut sammisut saniatigut pineqarsimappata, suliakkiissuteqartup piunasarissinnaavai uppersaait naleqquttut, takutitsisut qanoq qinnuteqartup piunasaqaatit naammassiniarnerai. Atugassarititaasut aalajangersarneqassapput isiginiarlugit naligiimmik pinninnissaaq, akimut ersittunik ileqqoqarnissaaq atsikkutigiissaarisumillu ingerlatsisoqarnissaa.

7.5 Uppersaait

Uppersaait - imarisaat aamma atorfissaat

Suliffeqarfiup peqataasinnaannginnissaanik, piukkunnassusianik aamma toqqartuinissamut nalilersuinnernut atatillugu suliakkiissuteqartup piunasarissavai uppersaaitissat takutitsisut qanoq qinnuteqartup atugassarititaasunik naammassinninneranik. Uppersaaitersuineq aalajangersarneqassaaq isiginiarlugit ileqqussat naligiimmik pinninnissamik, akimut ersittumik ingerlatsisoqarnissaanik atsikkutigiissaarinnermillu.

Suliakkiissuteqartoq aatsaat isumaqatigiisummik tunniussaqaarsinnaavoq misissoreeraangamiuk neqeroorutip piunasaqaatit neqeroortitsinnermut nalunaarummi aalajangersarneqarsimasut misissoreeraangamigit. Pisussaaffik nakkutilliinissamut neqeroortitsinnermut nalunaarummi neqeroortitsissutaasullu sinnerini piunasaqaatit naammassineqarsimanerannik, taamaallaat kinguneqassaaq suliakkiissuteqartup neqeroorutaasumik tamakkiisumik atuagaqarsimanissaanik, qularnaarumallugu piunasaqaataasunut imarisaasa naapertuunneri. Taamaattoq pilersinnaavoq pisussaaffik neqeroorutaasup imaanik misissuinissamut nalornissutigineqalpat qanoq imaqaarnera. Tak. imm. 7.5.4 naammassisaqarfiusumik neqeroorutip imaanik nakkutilliilluni misissuisarneq pillugu.

Suliakkiissuteqartullu aammattaaq nakkutilliilluni misissussavaa neqeroorutaasut neqeroortumit:

- » peqataasinnaajunnaarsillugu mattunneqarsimanngitsumiinnginneri,
- » piukkunnassutsimut tunngatillugu neqeroortitsisuusumit minnerpaaffissatut piunasaqaataasut naammassineqarsimaneri, aamma
- » naleqquppat piukkunnarpallu neqeroortussatut toqqarneqarsinnaanera.

Nakkutilliineq neqerooruteqartup mattunneqartariaqaraluarneranik peqataasinnaanngitsutut, aammalu neqerooruteqartoq piukkunnarnersoq toqqarneqassanersorlu suliarineqassaaq tamatumunnga uppersaataasut tunngavigalugit.

Uppersaataatut piffissaliussat

Suliakkiissuteqartup aalajangersassavaa naapertuuttumik piffissaliinissaq neqerooruteqartumut, uppersaatinik piunaneqartunik tunniussinissamut atatillugu. Naapertuuttumik piffissaliinissamik oqarneq paasineqassaaq tamatumunnga atatillugu, suliakkiissuteqartullu taamaattumik naatsorsuutigisariaqarpaat qinnuteqartut aamma neqerooruteqartut kinguarsaanertaqanngitsumik uppersaatinik tunniussinissaat.

Suliassiisoqannginnerani uppersaatait tunniunneqareersimassapput. Taamaattumik suliakkiissuteqartup isumaqatigiissutissaq atortuulersissinnaanngilaa neqerooruteqartup qinnuigineqartup inaarutaasunik uppersaatinik saqqummiussereertinnagu. Suliakkiissuteqartoq pisussaavoq piunasarissallugu neqerooruteqartup uppersaatait saqqummiutissagai. Suliakkiissuteqartup sapinngisamik sukkanerpaamik aamma ilutigisaanik neqeroortut attuumassuteqartut ilisimatissavai isumaqatigiissuteqarnissaq pillugu aalajangerneq pillugu. Piffissami suliakkiissuteqartup piunasaqarnerani neqerooruteqartup uppersaatinik saqqummiussinissaa pillugu, suli aalajangiisoqanngilaq suliassap tunniunneqarnissaanik, taamaattumillu nalunaaruteqartussaataaneq suli atulerani.

Suliakkiissuteqartulli sukkulluunniit neqeroortitsinerup ingerlanerani qinnuteqartut imaluunniit neqerooruteqartut qinnuigisinnaavai saqqummiutissagaat piunasarineqartut uppersaatait ilaat imaluunniit tamakkiisumik. Nalilerneqassaaq pisariaqartutut, qularnaarumallugu periaasissat eqqortumik ingerlanneqarnissaat, suliakkiissuteqartup uppersaatinik suli qiteqqunnerani piunasaqarnissaanut. Ingammik pisariaqarsinnaavoq periaatsit marlunnik immikkoortortallit ingerlaneranni, suliakkiissuteqartup qinnuteqartut amerlassusiannik killiliivigisaani, neqeroornissaq kaammattuutigineqarpat.

Uppersaasiinissamut piffissami siusissumi piunasaqaateqarnissamut tunngavissat

Uppersaatinik nassiussinissamut piunasaqaat siusissukkut pisoq tunngavilerneqarsinnaavoq pinngitsoorneqarsinnaasoq suliakkiissuteqartup qinnuteqaateqartunik kaammattuinnissaa

uppernarsaatiniq nassiussinissaamut kingusinnerusukkut, paasinarsisunik taakkua uppernarsaasiisinnaassuseqanngitsut suliaassiissuteqarnissap nalaani peqataamissamut.

Uppernarsaatissat annertussusiat suliaakkiissuteqartup piumasaqaatigisai neqeroortitsinerup ingerlanerani killilerneqassapput pisariaqartuinnarnut, pisussat ingerlanneqarnissaat qularnaarumallugu. Suliaakkiissuteqartup peqataajunnaarsissinnaavai qinnuteqartut imaluunniit neqeroortut uppernarsaatiniq piumasarineqartunik tunniussinngitsut.

Suliaakkiissuteqartup taamaallaat allagartat uppernarsaatit – certifikatit, - oqaaseqaatit uppernarsaatillu allat peqataatitsinnginnissamut, aningaasaqarnermut aningaasarsiornermullu piginnaasanut tunngasuni, kiisalu teknikkimut aamma fagitigut piginnaasanut tunngasuni immikkoortuni eqqaaneqarsimasut piumasarisinnaavai. Tamatuma saniatigut suliaakkiissuteqartup piumasarisinnaavai uppernarsaatit inuussutissarsiummik ingerlatsisinnaanermut tunngasut. Suliaakkiissuteqartup toqqartuinermini aalajangersassavaa qanoq qinnuteqartut uppernarsassaneraat piumasaqaatinik objektiviusunik aamma kinaassusersiortuunngitsunik naammassinninniarneri.

Qarasaasiani databasit uppernarsaatiniq imaqartut

Suliaakkiissuteqartup qinnuteqartut imaluunniit neqerooruteqartut pisussaaffilissanngilai uppernarsaatiniq saqqummiussuinissaannut, suliaakkiissuteqartup paasissutissat nunami namminermit qarasaasiaqarfimmiit aasinnaagunigit. Tamanna aamma atuuppoq suliaakkiissuteqartup pappialat uppernarsaatit pineqartut siusinnerusukkut neqeroortitsisimanermit pigereerunigit.

Nunami namminermit qarasaasiaqarfik paasissutissaasivik paasineqassaaq pisortanit aquneqartutut. Assersuutigalugu suliaakkiissuteqartup piumasarisinnaanngilaa qinnuteqartoq imaluunniit neqerooruteqartoq saqqummiussissasoq ukiumoortumik naatsorsuutiniq uppernarsaatit, ingerlatsisuusup pineqartup aningaasarsiornikkut aningaasaqarnermigullu piginnaasaanut tunngasuni, ukiumoortumik naatsorsuutit qarasaasiaqarfimmiit aaginnariaappata.

Qarasaasiaqarfimmut assersuutissaq tassaavoq Qitiusumik Nunamut Tamarmut Suliffeqarfiit Nalunaarsuiffiat - Det Centrale Virksomhedsregister (CVR). Pisuni taamaattuni suliaakkiissuteqartup qinnuteqartoq imaluunniit neqerooruteqartoq pisussaaffilersinnaanngilaa ukiumoortumik nalunaarusianik nassiussinissaanik, suliaakkiissuteqartummi nammineq ukiumoortumik nalunaarusiat aasinnaammagit. Suliaakkiissuteqartup qinnuteqartoq imaluunniit neqerooruteqartoq qinnuigisinnaavaa ukiumoortumik nalunaarusianik nassiussinissaanik, kisiannili itigartitsinermik kinguneqarsinnaanngilaq, qinnuteqartup imaluunniit neqerooruteqartup ukiumoortumik nalunaarusiat nassiutinngippagit. Pisumi taamaattumi naatsorsuutigisassaavoq qinnuteqartup imaluunniit neqerooruteqartup ilisimatitsissutigisimassagaa qarasaasiaqarfimmi - database-mi sumi suliaakkiissuteqartup paasissutissat pisariaqartut naleqquttullu pissarsiarisinnaanera.

Database akeqanngitsumik atugassiissutigineqassaaq, database-mullu toqqaannartumik isersinnaasoqassalluni. Database-mut pineqartumut nunami namminermit suliaakkiissuteqartuniit

aammalu nunanit allaniit suliakkiissuteqartuniit isertoqarsinnaappat, suliakkiissuteqartup piumasarisinnaangilaa qinnuteqartut imaluunniit neqeroortut uppersaatinik nassiussaqaarnissaat.

7.5.1 Aningaasaqarnikkut aammalu aningaasarsiornikkut piginnaasat pillugit uppersaatinik

Suliakkiissuteqartup piumasarisinnaavai uppersaatinik suliffeqarfiit pisariaqartunik aningaasaqarnikkut aamma aningaasarsiornikkut piginnaaneqaarnissaannut. Piunasaqaatit atsikkutigiissarinissamik piunasaqaataasut naammassissavaat aammalu suliaannut pineqartunut attaveqartuunissaq. Uppersaatinik takutissavaat suliffeqarfiit aningaasaqarnermikkut naammattunik sillimmaeqarnissaat:

- » Piffissami isumaqatigiissuteqarfiusumi atasinnaanissartik.
- » Isumaqatigiissummik naammassinnissinnaanissartik.
- » Naammassisinnaassallugillu piunasaqaataalersinnaasut isumaqatigiissutip suliarineqaarnerata nalaani.

Aningaaserivimmiit oqaaseqaat pissusissamisuussaaq uppersaatinik, suliakkiissuteqartup piumasarisinnaasaatut nalilersuineri qinnuteqartup imaluunniit neqerooruteqartup aningaasaqarnermigut aammalu aningaasarsiornermigut piginnaasaanut atatillugu. Nalunaarut pissutsinut aningaaseriviup oqaaseqarfigisinnaasaanut tunngasuusinnaavoq, paasissutissiissuteqarlunilu atorfissaqartinneqartunik aningaasaqarnermut aningaasarsiornikkullu piginnaasaanut pigineqartunut atatillugu. Assersuutigalugu oqaaseqaat tassaasinnaavoq aningaasarsiornikkut ingerlatsineri piunassuseqaarnermullu attuumassuteqartoq, qularnaveequsiinikkut pissusaaffinnut tunngassuteqartoq aammalu qanoq akiliisnaassuseqaarnermut oqaaseqaat. Inuusutissarsiornermi akisusaaffinnut sillimmasiinerit naleqquttut sillimmasiinerit sunulluunniit tunngasuusut, suliffeqarfiup ajoqusersinnaanerit sulianik ingerlatsineri atasunik, annasaqarsinnaanernullu sillimmasernerit naleqquttut. Uppersaatinik inuusutissarsiornermi akisusaaffinnut sillimmasiisimanerit paasissutissiissutigineqaarsinnaavoq sillimmasiisimanerit isumaqatigiissummik atuuttumik aammalu police-mik nassiussaqaarnikkut, sillimmasiisarfimmiit susasaqartumit oqaaseqaateqartitsinikkut.

Suliakkiissuteqartup aamma piunasaqaatigisinnaavai kaaviiartitanut atatillugu kisitsisit. Kaaviiartitanut kisitsisit assersuutigalugu tassaasinnaapput ingerlatsinerit kisitsisit, eqqoqqissaartumik takutitsisut suliaannut neqerooruteqarfiusimasunut tunngasunik. Tamatuma saniatigut kaaviiartitanut kisitsisit assingusunik ingerlatanut, assingusunik ingerlatat paasissutissiisnaammata suliffeqarfiup aningaasaqarnikkut aningaasarsiornikkullu piginnaanerini, suliaannik aalajangersimasunik isumaginnissinnaanermi. Suliakkiissuteqartoq piunasaqaateqarsinnaavoq kaaviiartitanut kisitsisinik ukiunut naatsorsuusiorfiusunut atuuttunut kingullerit pingasunut. Piffissarli qaqugu kaaviiartitanut kisitsisinik piniartoqarsinnaanerit apeqqutitaqassaaq kaaviiartitanut kisitsisit pineqartut piffissami matumani piareersimanerit

pillugit. Kaaviiatitanullu kisitsisit pigineqarnaviangillat assersuutigalugu qinnuteqartoq neqeroortorluunniit ukiuni kingullerni pingasunik suliffeqarfimmik ingerlatsisimangippat.

Uppernarsaatinik allanik atuisinnaaneq suliakkiissuteqartup piumasaqaatiginngisaanik

Kiisalu qinnuteqartup imaluunniit neqerooruteqartup takussutississavaa aningaasarnerninut aamma aningaasarsiornermut piginnaanini, pappialatigut allatigut suliakkiissuteqartup piumasimasaasa saniatigut. Taamaattoq piumasaqaataavoq qinnuteqartoq imaluunniit neqerooruteqartoq pissutissaviumik pissutissaqassasoq piumasarineqartunik pappialaatinik saqqummiussisinnaassanngikkuni. Pissutissaqartumik tunngavissaavoq tamatumunnga pissutaappat pappialaatinik qinnuteqartumut imaluunniit neqerooruteqartumut tunngasunik pissarsisoqarsinnaannginnera.

Assersuutigalugu siuliani pineqartunut tunngatillugu imaassinnaavoq suliakkiissuteqartup piffissaliussaata iluani piumaneqartunik pappialaatinik pissarsisoqarsinnaanngitsoq. Pissutsit qinnuteqartumi imaluunniit neqerooruteqartumi pissutaasinnaanngillat piumasarineqartut pappialat uppernarsaatit pissarsiarineqarsinnaannginnerinut. Suliffeqarfiup assersuutigalugu inortuissuppagit pappialanik pissarsiniarnerit neqeroortitsinermi aalajangersimasumi tamanna atuutissanngilaq. .

Aamma pissutissaqartumik pissutaasutut isigineqarsinnaavoq qinnuteqartumi imaluunniit neqerooruteqartup pissutsinik atuuttoqarsimappat periarfissaqarani paasissutissanik pineqartut pissarsisinnaanermut, taakkua nassaassaanngimmata. Tamatumunnga assersuut tassaasinnaavoq suliffeqarfik pilersinneqarfimminiimmat, taamaattumillu saqqummiussaqaarsinnaanani pappialaatinik suliakkiissuteqartumit piumasarineqartunik. Imaluunniit suliffeqarfik aallartserlaajummat, sulilu naatsorsuutinik saqqummiussassaqarani, imaluunniit piffissamut suliakkiissuteqartup saqqummissiviusussatut naatsorsuussaanut peqarani.

7.5.2 Teknikkikkut suliassatigullu piginnaanernut uppernarsaatit

Suliakkiissuteqartup piumasarisinnaavai uppernarsaatissat suliffeqarfiup teknikkimut suliassanullu tunngasutigut piginnaanerinut tunngasut. Suliakkiissuteqartup aalajangiussinnaavai uppernarsaatissat neqeroortitsinernut pineqartumut naleqquttut. Tamatumani aamma isiginiarneqarsinnaapput suliassat, nioqqutit imaluunniit kiffartuussinerit suuneri, qanoq annertussuseqarneri imaluunniit qanoq pingaaruteqarneri.

Uppernarsaanissamut piumasaqaataasut imaat

Suliat pingaaruteqarnerit

Assersuutigalugu piumasaqaataasinnaavoq suliassarsimasut pingaarnerusut allassimaffiat, tunisaqartarsimaneq imaluunniit kiffartuussinerusarsimasut ukiuni arlaqartuni, assersuutigalugu ukiunut tallimanut aamma pingasunut.

Suliaasarsimasut malunnaateqarnerpaat, tunisaasarsimasut imaluunniit kiffartuussinerusarsimasut assersuutigalugu aningaasanngorlugit nalingi. Aamma tassaasinnaapput tunisaasarsimasut imaluunniit kiffartuussinerusarsimasut, maanna neqeroornermut assingunerpaat. Taamaattumillu suliakkiissuteqartup piumasarisinnaavai suliaasarsimasunik, tunisaasarsimasunik imaluunniit kiffartuussinerusarsimasunik ersarinnerusunik allaaserinninnerit. Pineqarsimappata suliat qaqutiguinnaq neqeroortitsissutaasarsimasut, pisariaqarsinnaassaaq aamma suliat suusimanerinek uppernarsaasersuinissaq ukiunit pingasuniit tallimanut annertunerusunik aamma.

Paasissutissat teknikkinit imaluunniit teknikkimi atortorissaarutinut

Suliakkiissuteqartoq assersuutigalugu piumasaqarsinnaavoq teknikkinit imaluunniit teknikkimi atortorissaarutinut atorneqartunut, minnerunngitsumillu pitsaassusissanut akisussaasuusut, apeqqutaatinnagit taakkua suliffeqarfiup nammineq susassarinerai imaluunniit allameersuunersut.

Teknikkimik atortulersuutit allaaserineqarneri

Suliakkiissuteqartup assersuutigalugu piumasarisinnaavaa saqqummiussisoqassasoq teknikkimut tunngasunut atortulersuutit allaaserineqarnerinik iliuusissanillu, qinnuteqartup imaluunniit neqerooruteqartup pilersaarutigisaanut pitsaassusissanik qularnaariumalluni. Suliakkiissuteqartullu aammattaaq piumasarisinnaavaa suliffeqarfiup misissuisarnermut ilisimatusarnermullu atortulersuutaasa allaaserineqarneri.

Suliakkiissuteqartullu aammattaaq piumasarisinnaavai uppernarsaatit pitsaassusissanik annertussutsinillu aalajangersimasunik naammassinnittarnernut tunngatillugu.

Pilersuisunut aammalu ujarlertarnernut uppernarsaasersuutit

Suliakkiissuteqartup assersuutigalugu piumasarisinnaavai nalunaarsuutit pilersuinerup aaqqissuunneqarneranut tunngasut, ujarlertarnernullu paasissutissat, qinnuteqartup imaluunniit neqerooruteqartup isumaqatigiissummik naammassinninnissamut atortagaat. Tamannalu isumaqarpoq suliakkiissuteqartup assersuutigalugu piumasarisinnaagaa allaaserinnineq, qinnuteqartup imaluunniit neqerooruteqartup allaffissornermini aammalu nakkutilliinermini atortagaa pisiniartarfimminut allequtaasunut atatillugu. Qinnuteqartup imaluunniit neqerooruteqartup tamatumunnga atatillugu ilanngussinnaavai paasissutissat inunnt qinnuteqartumi imaluunniit neqerooruteqartumi allequtaasunik pisiniartarfinnik nakkutiginnittuusunut ilisimasaqartuusunullu tunngasut, taakkualu suliaat. Kiisalu aamma qinnuteqartup imaluunniit neqerooruteqartup nalunaarsorsinnaavai nakkutilliissutaasartut aalajangersimasut, qularnaarisussat allequtaallutik tunisaqartartut suliasaminnik naammassinnittarnerinut isumaqatigiissut naapertorlugu.

Suliakkiissuteqartup nakkutilliinissamut pisinnaatitaanera

Suliakkiissuteqartup assersuutigalugu pisuni immikkut ittuni piumasarisinnaavaa nammineq nakkutilliinermik ingerlatsisarnissaq, imaluunniit pisortatigoortumik oqaasissalinnit

/piginnaanilinnit ingerlatsisarneq. Nakkutilliineq tunngasuusaaq tunisaqartartup nioqqutissiornermik qanoq annertutigisumik ingerlatsisinnaaneranut, imaluunniit kiffartuussisup teknikkimut fagitigullu piginnaanerinut, pisariaqarpallu taakkua misissuisarnermut aammalu ilisimatusarnermut atortulersuutaannut, pitsaassutsinut tunngasunik misissuiffigineqartunut. Misissuisarnermut ilisimatusarnernullu ingerlatsiviusut assersuutigalugu tassaasarpur laboratoriat, sannaviit imaluunniit atortulersuutit ingerlatsiviusartut nutaanik ilisimasaqalerumalluni imaluunniit nioqqutissianik nutaanik ineriartortitsiviusut. Nakkutilliinermik taamaallaat piumasartaqarsinnaavoq nioqqutissanut imaluunniit kiffartuussinernut pisariusunut imaluunniit aalajangersimasunik siunertaqartuni. Tamakkua assersuutigalugu tassaasarpur nioqqutissat imaluunniit suleriaatsit, amerlasuunik imminnut ataqatigiissunik imaqtartut imaluunniit immikkuualuttukkaat ataatsimoortorujussuit.

Ilinniarsimasanut imaluunniit faginut tunngasuni piginnaanernut uppernarsaatit

Suliakkiissuteqartup assersuutigalugu piumasarisinnaavaa nalunaarsuut ilinniarsimassutsinut imaluunniit fagitigut piginnaanernut qinnuteqartumi imaluunniit neqerooruteqartumi pigineqartut, imaluunniit taakkunani pisortaasut akornanni pigineqartut. Taakkua atugassarititaasuunngippata suliassiisarnernut. Paasissutissat tamakkua tunniunneqarsinnaappur nalunaarsuutit imaluunniit tamanna pillugu oqaaseqaatit. Pisuni aalajangersimasuni ilinniarsimassutsimut imaluunniit fagitigut piginnaanernut tunngasut uppernarsarneqarsinnaappur, taamaattorli aamma qinnuteqartumut neqerooruteqartumillu uppernarsartinneqarsinnaallutik, assersuutigalugu soraarummeersimanernut uppernarsaatitsigut pikkorissarsimanernulluunniit uppernarsaatitsigut.

Avatangiisinut tunngatillugu aqutsinermi iliuusaasartunut uppernarsaatit

Suliakkiissuteqartup assersuutigalugu piumasarisinnaavaa avatangiisinut tunngasunik iliuusaasimasut nalunaarsuutaat, qinnuteqartup imaluunniit neqerooruteqartup atorsinnaasai isumaqatigiissummik suliaqarnermini. Suliakkiissuteqartup aamma piumasarisinnaavai uppernarsaatit avatangiisinu aqutsinernut imaluunniit avatangiisinu annertussusissanut attuumassuteqartut.

Sulisuusut aammalu pisortaasut amerlassusaat

Suliakkiissuteqartup assersuutigalugu piumasarisinnaavaa oqaaseqaat qinnuteqartuniit imaluunniit neqerooruteqartuniit ukiumut agguaqatigiissillugu suliaasartut amerlassusaannut, aammalu pisortaasut amerlassusaannut, ukiuni kingullerni pingasuni. Oqaaseqaat taamaattoq kinguneqassaaq ukiukkaartunik kisitsisinik ukiunut pingasunut tunniussaqartussaananeramik.

Sakkut, atortut aamma teknikkimut tunngasunik atortorissaarutit

Suliakkiissuteqartup assersuutigalugu piumasarisinnaavaa oqaaseqaat sakkut suut, atortut aamma teknikkimut tunngasunik atortut aamma kiffartuussisutit entreprenørilluunniit atornerqartarneri isumaqatigiissut naammassiniarlugu. Sakkut, atortut aamma teknikkimi atortorissaarutit tassaappur suliffeqarfiup atortui, taakkuanilu aamma assersuutigalugu ilaallutik IT programmit.

Suliakkiissuteqartullu tamakkua saniatigut piumasarisinnaavaa nalunaarsuut sakkunut atorneqartartunut. Apeqqutaalluni suliassap qanoq ittuunera suliakkiissuteqartoq taamaattoq aamma periarfissaqarpoq piunasaqaateqarsinnaanermut sakkunut atorneqartunut aammalu sakkunut pineqartunut uppernarsaatinik. Piunasaqaatit qanoq ittut tunniunneqarsinnaanerinit apeqqutaavoq tunngaveqassallunilu isumaqatigiissutaasup imaata suussusianik. Assersuutigalugu periarfissaqassaaq uppernarsaasersuisoqarnissaa piumasarisallugu sakkunut aalajangersimasunik ilisartaaneqartunut, imaluunniit suliffeqarfiup piffissami isumaqatigiissuteqarfiusumi inatsisitigut sakkunik aalajangersimasunik atuisinnaassuseqarnissaanik.

Nioqqutissanik misiligutit, allaaserineqarneri aamma assit

Suliakkiissuteqartup assersuutigalugu nioqqutinut atatillugu piumasarisinnaavai misiligutinut uppernarsaatit, allaaserinninnerit imaluunniit assilisat, ilumuussusaat suliakkiissuteqartup piunasaqarneratigut uppernarsarneqartussat. Tamatuma saniatigut suliakkiissuteqartup piumasarisinnaavai uppernarsaatit allagartat - attestit – suliarineqarsimasut akuerisaasunit pitsaassutissanut suliffeqarfinit - institut-init, - taakkunanilu ersissalluni nioqqutit ersarissunik suussusiligaaneri, innersuunneqarlutillu teknikkimut tunngasutigut immikkuualuttortalersuutaat imaluunniit annertussutsit, taakkununnga naapertuuttuuneri.

7.5.3 Suliakkiissuteqartoq misissuinissamut pisussaaffeqarpaa?

Suliakkiissuteqartoq ataatsimut isigaluni pisussaaffiligaanngilaq neqeroorteqartut paasissutissat tunniussaat misissussallugit. Taamaallaat pisuni nalorniffiusuni suliffeqarfiup neqeroortitsinermut nalunaarummi neqeroortitsissutaasullu sinnerini piunasaqaataasut naammassisimanerai suliakkiissuteqartup pisussaaffigai naammaginartumik misissuivigissallugit. Misissuinerup aalajangissavaa paasissutissat uppernarsaataasullu suliffeqarfiup nassiussimasaasa eqqussusiat.

Kapitali 8 Nalilersuineq aamma suliakkiineq

8.1 Aallarniut

Kapitalimi matumani sammineqarpoq qanoq nalilersuineq aammalu suliakkiisarneq ingerlanneqartarnersut. Kapitalimi siullermik sammineqassapput atugassarititaasut qanoq ittut suliakkiissuteqartup atorsinnaanerani il.il. neqeroortitsinerup nalilersuivigineqarneranut.

Suliakkiissuteqartup isumaliutigissavai aammalu aalajangersassallugit suliakkiissuteqarnissamut atugassarititaasussat, neqeroortitsinermi atortussat suliarineqarneranni. Pingaartueqarpoq atugassarititaasussat isumaliutiginnissat, suliasamat suliakkiissuteqartup neqeroorutiginiagaanut tunngatillugu. Atugassarititaasut toqqarneqartut suliakkiissuteqarnissamut suussusilersuisussaapput suliakkiissuteqartumut neqeroorummik akilersinnaanerpaamik. Isumaqatigiissutissamut tunngatillugu atugassarititaasussat neqeroortitsinermi atortuni nalunaarsorneqassapput. Taakkua sammineqassapput imm. 8.3.-mi.

Nalilersuinissamut periaasissami suliakkiissuteqartumut periarfissaqartitsisoqassaaq neqeroorutit tiguneqartut nalilersuiviginissat, taamaaliornikkut paasisaqarfigiumallugu suliakkiissuteqartumut aningaasaqarnikkut neqeroorut iluatsinnarnerpaaq. Tamanna sammineqarpoq imm. 8.4.-mi.

Kiisalu suliakkiissuteqartoq suliasamat isumaqatigiissuteqassaaq, pissutsinik arlaqartunik neqeroorutaasuni tiguneqartuni misissuereernikkut, suliakkiissuteqartutut isumaqatigiissusiunnginnermi. Suliakkiissuteqartup neqeroorutitik misissuineri sammineqarpoq imm. 8.5.-imi. Isumaqatigiissuteqareernikkut neqerooruteqartut ilisimatinneqassapput. Tamanna sammineqarpoq imm. 8.6.-imi.

8.2 Neqeroorutitik nalilersuinermit periaaseq

Suliakkiissuteqartup neqeroortitsinermit atortuni allaaserissavai suleriaasissat nalilersuinermit immaqalu aamma qanoq nalilersuineq ingerlanneqarumaarnersoq.

Periaaseq imaqarpoq nalilersuisarnermit killiliussatut taaneqarsinnaasunik. Tassalu suliakkiissuteqarnermi atugassarititaasut, suliakkiissuteqartup suut pingaartutut isiginiarnerani nalilersuinermit, kiisalu nalilersuinermit atugassarititaasut qanoq oqimaalutarniarneqarnersut.

Periaaseq atorneqartoq ileqqussanut tunngaviusunut naapertuutissaaq. Taamaattumik suliakkiissuteqartup eqqumaffigissavai allaaserisat akimut ersittuunissat ersarissuunissaallu, suliasamat neqeroortussat neqeroorutissaminnik torrallaasinnaaqullugit.

8.3 Suliakkiissuteqarnermi atugassarititaasut

Suliakkiissuteqartup suleriaatsip ilaatut suliaassiissuteqarnissamut atugassarititaasut aalajangersassavai. Suliakkiissuteqarnissamut atugassarititaasussat tassaapput neqerooruteqartut isumaqatigiissutissamut unammilleqatigiinnerminni tunngavigisaat. Minnerpaaffissatut piumasaaqatit aamma atugassarititaasut isumaqatigiissup ingerlannissaanut neqerooruteqartunit tamanit naammassineqassapput. Suliakkiissuteqartulli toqqassavai atugassarititaasussat suliakkiinissamut unammillerfiusut naammassisassap annerunissaanik minnerpaaffissatut aalajangersarneqarsimasuniit, imaluunniit isumaqatigiissutaasup suliarinissaani atugassarititaasut.

Suliakkiissuteqartup isumaqatigiissut tunniutissavaa neqerooruteqartumut aningaasartaasigut pitsaanerpaanik neqerooruteqarfiusumut. Pineqarput aningaasatigut soqutiginarnerpaat, suliakkiissuteqartumiit isigaluni, tassalu suliakkiissuteqartup aningaasaqarnikkut aaqqissuussinissamut pitsaanerpaatut isigisaa.

Oqariaaseq aningaasaqarnikkut pitsaanerpaanik neqeroorutit qulequttatut taaguutitut oqaatigineqarsinnaavoq, suliakkiissuteqartulli suussusilersugassarai neqeroornermi atugassarititaasut akimi appasinnerpaamiittut, aningaasartuutini appasinnerpaaniittut imaluunniit pissutsit pitsaanerpaat akiusumi aammalu pitsaassusissani.

Suliakkiissuteqarnissami atugassarititaasut akii, aningaasartuutit aamma akiusup aammalu pitsaassusissap akornani akiusoq pitsaanerpaaq sammineqassapput immikkoortumi tulliuuttumi. .

8.3.1 Suliakkiissuteqarneq appasinnerpaamik akiusumik tunngaveqartumik

Suliakkiissuteqartup nassaariniassavaa neqeroorut aningaasaqarnikkut iluatsinnarnerpaaq, suliakkiissuteqarnissamut atugassarititaasuni aki aallaavigalugu.

Suliakkiissuteqarnissamut atugassarititaasumi aki nalilersorneqassapput neqeroorutit taamaallaat ataatsimut akiusumiit, neqeroorutillu appasinnerpaap neqeroortitsineq ajugaaffigissallugu.

Akiusoq ataatsimoortoq tassaasinnaavoq immikkoortunit arlaqartunit katitsigaq, tamatumani aamma nal. ak. akiusoq, ataatsimut akiusut, aammalu taamaattoqarpat immikkut isumaqatigiissutaasinnaasunut akiutinneqarniartut il.il. Akiusup immikkoortuinik assigiinngitsunik atuisoqarsimappat, taakkua katitserneqassapput akiusumut ataatsimoortumut, tunngaviusussamut akiusup nalilersorneranut. Assersuutigalugu tassaasinnaavoq immikkoortitsikkanut neqeroorutit, atuinissap naatsorsuutigisap oqimaalutarneranik ataatsimut akiusussamut atatillugu ilaqartoq.

Suliakkiissuteqarnissami akiusup suliakkiinissamut aalajangiisuuffigiusaanik amerlasuutigut nioqqutissanut aammalu kiffartuussinernut akimik aalajangersimasumut neqeroortoqartarpoq. Suliakkiissuteqarnermi appasinnerpaamik akiusumik tunngaveqarneq naleqqunnerpaagajuppoq

Kapitali 8 Nalilersuineq aamma suliakkiineq

atussallugu pisiniarnerni nalinginnaasuni, ersareqqissaamik allaaserineqarsimasuni neqeroortitsinermut atortuni, taamaattumillu akiusup avataatigut unammillertoqarnissaanik pisariaqartitsiviusanngitsuni.

8.3.2 Suliakkiissuteqarnissamut atugassarititaasut aningaasartuutit appasinnerpaat

Suliakkiissuteqartup suussusilersorsinnaasarpai aningaasaqarnikkut neqeroorutit iluatsinnarnerpaat, aningaasartuutit appasinnerpaat aallaavigalugit.

Suliakkiissuteqarnermi tunngaviusuni aningaasartuutit appasinnerpaat neqeroorutaasut nalilersuivigineqartarput aningaasartuutit tamarmiusut aallaavigalugit. Suliakkiissuteqartoq taannaavoq neqeroortitsinermut atortuni periaasissamik nalunaartussa, aningaasartutit naatsorsorneqarnissaannut tunngatillugu. Neqeroorutit annikinnerpaanik aningaasartuuteqarfiusup neqeroortitsineq ajugaaffigissavaa.

Tamatigut pisiap nammineq akia aalajangiisuusangilaq, suliakkiissuteqartumut akinik pitsaanerpaajusumik aalajangiussinissami. Pisiniarnermi aamma arlalinnik aningaasartuuteqarsinnaavoq pineqartumut pisiassamut atatillugu. Suliakkiissuteqarnissamut aningaasartuutit tunngaviuneranni aningaasartuutit matumani pineqartut akulerunneqarsinnaapput.

Suliakkiissuteqartup periarfissaqarfigaa aningaasartuutit tamarmiusut akulerunnissaat. Aningaasartuutit tamarmiusut tassaasarpup pisiap atuuffiani piffissami tamarmiusumi aningaasartuutaasussat, ilaatigut pisiap akia, ingerlatsinermut aningaasartuutit, atorunnaarpallu nungutserneranut aningaasartuutissat. Assigisaanillu suliakkiissuteqartup aamma inuuneq tamaat aningaasartuutit akulerussinnaavai. Inuuneq tamaat aningaasartuutini piffissami atuiffiusumi aningaasartuutit saniatigut ilanngunneqarsinnaasarpup aningaasartuutissat piffissap atuiffiusup avataaniittut, kiisalu toqqaannaanngitsunik aningaasartuutit, assersuutigalugu silaannaap pissusaata sunniutigisai, avatangiisinut sunniutaasut il.il.

Aningaasartuutini tamarmiusunik atuneq, imaluunniit inuuneq tamaat aningaasartuutini atuinermi piomasagaataavoq suliakkiissuteqartup neqeroortitsinermut nalunaarummi imaluunniit neqeroortitsinermut atortut sinnerini aalajangersassagaa aningaasartuutit qanoq ittut naatsorsuunneqarnissaat, tamanna neqerooruteqartunut ersarissuusinnaaqullugu.

Ataani sammineqarpoq aningaasartuutit suut akulerunneqarsinnaaneri aningaasartuutitut tamarmiusunut aamma inuuneq tamaat aningaasartuutitut.

8.3.2.1 Aningaasartuutit tamarmiusut

Aningaasartuutit tamarmiusut, TCO, taaguutaavoq pisiap akianut aamma piffissami atuuffigisaani aningaasartuutitut. Tassani ilaapput aningaasartuutit pisinermi tamarmiusut, pigalugulu atorneqarfigisaa nioqqutissiap piffissami, suliakkiissuteqarsimasup atuiffigisinnaasaani. Pigisap

Kapitali 8 Nalilersuineq aamma suliakkiineq

atorneqarfigisaani piffissaami aningaasartuutit assersuutigalugu tassaassapput assartuinermut aningaasartuutit, atorneqalernera, paarinera, ingerlatsineq, nukimmik atuineq, aserfallatsaaliineq aamma atorunnaarnerani peerneqarnera il.il.

Aningaasartuutininik tamarmiusunik naatsorsuineq pisariaqarpoq, pineqarpata aningaasartuutit pissarsiarineranut aamma kingornagut atorneranut, piffissamilu atorneqarfigisaani aningaasartuutit ataatsimut aningaasartuutini tamarmiusuni annertoorujussuuppata. Naleqquttuusinnaavoq nioqqutissanik pisinerni, assersuutigalugu biilnik, kopi-maskiinanik imaluuniit qerititsivinnik / nillartaatsivinnik, atuinermi nukissiuutinut qaffasissunik aningaasartuuteqarfiusuni.

8.3.2.2 Inuuneq tamaat aningaasartuutaasut

Inuuneq tamaat aningaasartuutit, LCC, imaqarput toqqaannartunik toqqaannangitsunillu aningaasartuutininik tamanik, atuuffiusup nalaani inuuneq tamaat takkuttartuni, tamatumaniissaaq:

- » ilisimatusarneq aamma ineriartortitsineq, suliarineqartussaasut,
- » nioqqutissiorneq, niuerneq aammalu taakkununga atugaasarititaasut,
- » assartuineq, atuineq aamma aserfallatsaaliineq nioqqutissap atuuffigisaani tamavimmi, imaluunniit
- » kiffartuussinernik tunniussinerit atortussiassanik pissarsiniarnerni, atortussiassat suliarineqarneranniit atorunnaarpata piiarneqarneranni, akuersissuteqarnerni atornerisalu imaluunniit naanerannut.

Inuuneq tamaat aningaasartuutaasunik naatsorsuinermi immikkoortinneqartarput aningaasartuutit suliakkiissuteqartumiittut imaluunniit atuisuni allaniittut, aamma aningaasartuutit avataani sunniutaasunut tutsinneqarsinnaasut avatangiisinut, tassa imaappoq, avataani aningaasartuutit.

8.3.2.3 Aningaasartuutit tamarmiusut aamma inuuneq tamaat aningaasartuutaasut

Aningaasartuutit tamarmiusut piffissami pineqartup atuuffigisaani tamarmiusumi aningaasartuutaapput, ilaatigut pisinermi akiusoq, ingerlatsinermut aningaasartuutit aamma atorunnaarneranut atatillugu nungutserinermi aningaasartuutit nalingat. Aningaasartuutit tamakkua inuuneq naallugu aningaasartuutininik naatsorsuutini ilaassapput. Inuuneq naallugu aningaasartuutininik naatsorsuinermi aamma ilaapput aningaasartuutit piginnittup piffissami atuuffigisaata avataaniittut, kiisalu toqqaannangitsunik aningaasartuutit soorlu silaannaap pissusianut sunniutaasuni aammalu avatangiisinut sunniutaasuni il.il.

8.3.3 Suliakkiissuteqarnissamut atugassarititaasut akiusup pitsaanerpaap aamma pitsaassutsip isiginiarneqarnerini

Suliakkiissuteqartup nassaarisinnaavai neqeroorutit aningaasarsiornikkut iluatsinnarnerpaat, tunuliaqutaralugit suliakkiissuteqarnissamut atugassarititaasut pissutsiniittut akiusuni aammalu pitsaassutsimi.

Suliakkiissuteqarnermut atugassarititaasuni pissutsini pitsaannerusuni akiusumi aamma pitsaassutsimi peqarsinnaavoq aningaasarsiornikkut atugassarititaasunik allequtaasunik, akiusumut taartaasumik aningaasartuutit aamma atorneqarnerisigut. Tamatumani aningaasaqarnikkut atugassarititaasuni sunniuteqaqataasut – imaluunnit allequtaasut, - soorlu akiusoq imaluunniit aningaasartuutit aamma pitsaassutsimik nalilersuinermi ilaassapput, tassa imaappoq, aningaasaqarnermut tunngasuunngitsuni atugassarititaasut.

Suliakkiissuteqarnissamut atugassarititaasut aalajangersarpaat suliakkiissuteqartup nassaariniassagaa aningaasaqarnikkut iluatsinnarnerpaamik neqeroorut, aningaasaqarnikkut aammalu pitsaassusissanut atugassarititaasut allequtaasut aqqutigalugit. Tassa imaappoq, suliakkiissuteqartup nassaarissanngilaa neqeroorut ajugaasussaq akiusoq imaluunniit aningaasartuutit kisiisa tunngavigalugit.

8.3.3.1 Atugassarititaasuni allequtaasut - aamma immikkoortuni allequtaasut atugassarititaasut ilaat

Suliakkiissuteqarnissamut atugassarititaasuni pissutsit pitsaanerit akiusup aamma pitsaassutsip akornanniittut, suliakkiissuteqartup atugassarititaasuni allequtaasunik atugassat aalajangersassavai. . Allequtaasutut atugassarititaasut aammattaaq allequtaqaqqissinnaapput immikkoortunik atasunik.

Suliakkiissuteqartup allequtaasutut atugassarititaasut atorsinnaavai, suliakkiissuteqartup periarfissiisut qaffasissumik pitsaassusilimmik pisinissamut aqqutaasussat, suliakkiissuteqartullu pisariaqartitsineranut tulluarnerusut.

Neqeroortitsisarnermut inatsit nalunaarsuivoq periarfissanik arlaqartunik pitsaassusissani allequtaasutut atorsinnaasunik, atorneqarsinnaasunik suliakkiissuteqarnermi isiginiaalluni akiusup aammalu pitsaassusissap akornanniittunik. Tassani pineqanngillat allattukkat tamakkiisut, inatsit naapertorlugit atugassarititaasutut isigineqarsinnaasuni. Suliakkiissuteqartup nammineq allequtaasutut atugassarititaasussat naleqquttut aalajangersarsinnaavai, isumaqatigiissutaasumi pisiaasumut atasuuppata, periarfissaqartitsippatalu suliakkiissuteqartup neqeroorutininik objektiviusumik nalilersuisinnaaneranut.

Neqeroortitsisarnermut inatsimmi ilaatigut nalunaarneqarput allequtaasutut atugassarititaasussani ilaatigut makkua ilaasinnaasut:

- » Pitsaassuseq, tamatumani aamma teknikkimut tunngasunik nalingi, ilusilersornerisa kusanassusii, aamma kiffartuussineq ilaasoq.
- » Sulianik aaqquissuussineq, tamatumani aamma pitsaassusissaat aamma sulisuusut misilittagaat piginnaanerilu suliassanik ingerlatsisuusussat.
- » Tunniunneqarneranni atugassarititaasut, tamatumani aamma piffissaq.

» Inuiaqatigiit akisussaaffii, tamatumani aamma najukkami kisarsimameri, sungiusartunut, ilinniartunut sungiussaammillu suliffissat, immikkut piginnaaneqanngitsunik sulisitsineq, peqqissusissamik siuarsaaneq, avatangiisit aamma piujuaannartitsineq.

Pitsaassusissanut atugassarititaasunik alleqataasutut piunasaqaatinik atuinissami sulisuusunut tunngatillugu aallaaviussaaq taakkua isumaqatigiissummi tunngaviusunik pitsaassusissanut sunnuteqarnissaat, kiisalu aamma neqeroortitsissutaasut aningaasaqarnikkut nalinginut. Assersuutigalugu tassaasinnaapput ilisimasaqassutsimi aammalu inerititaqarsinnaassutsimi kiffartuussisarnerit, soorlu siunnersortitut aammalu titartaasartutut - arkitektit - suliani, sulisuusut suliaassanik isumaginnittussat piginnaaneri isumaqartut suliakkiissuteqartup pitsaassuseqartumik suliaassaataasa naammassineqartarnissaannik. Atugassarititaasoq allequtaasoq taamaattoq atorneqaraangat suliakkiissuteqartup isumaqatigiisuteqartarnernut atugassarititaasutigut, assersuutigalugu isumaqatigiisutikkut qularnaartassavaat sulisuusut isumaqatigiisummik isumaginnittussatut toqqarneqarsimasut naammassisaqarfiusumik pitsaassusissaat neqeroorutaasimasut naammassineqartarnissaat, sulisuusullu taamaallaat suliakkiissuteqartoq akuersisillugu taarserneqarsinnaasassasut. Suliakkiissuteqartup qularnaassavaa sulisuusut taartaasussat siulimittullu piginnaaneqartarnissaat.

Atugassarititaasuni allequtaasut suli aammaarlugit aggorneqaqqissinnaapput. Aammaarlugit aggukkat tassaasarput immikkuullarissunik atugassarititaasut, ataatsimut tunngavilersartut qanoq suliakkiissuteqartup neqeroorutaata nalilerneqarnissaanut allequtaasutut aggukkani atugassarititaasuni. Allequtaasutut atugassarititaasoq assersuutigalugu “pitsaassusissaq” pequtini suliani assersuutigalugu tassaasinnaavoq allequtaasutut immikkoortoq “pequtit annoraaminertaat nungulartsikkuminaatsoq”.

Allequtaasutut atugassarititaasut taakkualu aggorneri ersarillutillu, eqqoqqissaarlutillu paatsoorneqarsinnaassanngillat. Tamatuma kinguneraa oqaasertalersuinerit neqerooruteqartussamut ersarissumik paasineqarsinnaasunik imaqarnissaat, kiisalu qanoq paasineqarnissaannik isumalersuisoqarsinnaassalluni, assigiissunik neqerooruteqartartunut paasisimasaqarluartunut peqqissaartunillu suliaqartartunut.

Atugassarititaasunik allaaserinnineq periarfissaqartitsissaaq suliakkiissuteqartumut uppersarneqarsinnaanerannik neqeroorutaasut atugassarititaasunik isumaqatigiisutissamiittunik naammassinnittuusut.

Allequtaasutut atugassarititaasut taakkualu immikkuualuttortalersuutaat periarfissaqartitsissapput naammassisaqarfiusunik isumaqatigiisutissaaq pillugu unammillertoqarnissaanut. Tamanna pisinnaavoq atugassarititaasut imaqarnerisigut unammilleqatigiinnermut sammisunik, imaluunniit allatigut unammillernermut tunngaviusussanik, naleqquttunik neqeroorutaasuni akisut aamma pitsaassusissat suussusilersorumarnissaannut. Tamanna assersuutigalugu pisinnaavoq atugassarititaasutigut, naammassineqarsinnaassusiinik nalilersuivigineqarsinnaasunik. Nalilersuineq

Kapitali 8 Nalilersuineq aamma suliakkiineq

atasuussaaq annertunerpaamik pisumi namminermi naammassinnissinnaanermut. Neqerooruteqartup atugassarititaasunik naammassinnittuunera pitsaanerujartortillugu, nalilerneqarnera aamma pitsaanerujartussaaq.

Assigisaanik atugassarititaasut allequtaasut piumasaqaataasullu immikkoortunut atassuserneqarsinnaassapput taamaattoqarsimappat piumasaatinut minnerpaaffissaasunut, immikkuualuttortat pillugit nalunaarsuiffimmi nalunaarsorneqarsimasunik, suliakkiissuteqartup neqerooruteqartunik unammisitsivigisinnaasaanik, piumasaqaataasut minnerpaaffissaat qanoq sinnertigalugit naammassinnissinnaaneq eqqarsaatigalugu.

Suliakkiissuteqarnissamut atugassarititaasuni akiusut pitsaanerpaaq aamma pitsaassuseq, suliakkiissuteqartup aamma toqqarsinnaassavaa akiumik imaluunniit aningaasartuutunik tunngaveqarneq. Tassani peerpoq akiumik imaluunniit aningaasartuutunik tunngavilimmik unammillerneq, unammisoqalerlunilu taamaallaat allequtaasutut pitsaassusissanut atugassarititaasuni.

8.3.3.2 *Isumaqatigiissutaasup suussusianut atasoq*

Allequtaasutut atugassarititaasut aamma taakkua immikkoortitserneri suliakkiissuteqartup atussallugit toqqagai isumaqatigiissutip suussusianut atasuussapput.

Allequtaasutut atugassarititaasut isumaqatigiissutip suussusianut atasuupput, taakkua isumaqatigiissut naapertorlugu tunniunneqartussaanut atasuugunik. Allequtaasutut atugassarititaasut, tunngaviusinnaapput pilersitsinermut, aammalu tunniussinermut ilaasutut, imaluunniit niuerutaasumut ilaasutut imaluunniit kiffartuussinertut. Taamaattoqartillugu taakkua isumaqatigiissutaasup suussusianut atasuussapput.

Suliakkiissuteqartup ilanngulligit aqqissuussinnaavai isumaginninnikkut imaluunniit inuttut aammalu avatangiisini mianerisassat neqeroortitsinermi periaatsimi, allequtaasutut atugassarititaasunik immikkoortunik atuinermigut, imaluunniit isumaqatigiissutip piviusunngortinneqarnissaanut atugassarititaasussanik aalajangersaanermigut, pisuni tamani aammalu alloriarnerni tamani isumaqatigiissummi pineqartup tigussaasup atuuffigisaani piffissami tamakkiisumi. Tigussaanagerusumik tassaasinnaavoq aalajangersaaneq atugassarititaasussanik pinngoqqaatip suussusilersorneqarneraniit nioqqutissiannngortinneranut, tassanngaaniillu aamma kingornagut atorunnaarpat nunguterneqarnissaanut.

Pissutsit pisuni immikkuullarissuni ilaasut pilersitsinermi aamma tunisaqarnermi, imaluunniit niuernermi nioqqutissanik imaluunniit kiffartuussinernik pineqartunik, allequtaasutut atugassarititaasinnaapput, isumaqatigiissummi pineqartumut pilersitamut attuumassuteqartut. Kiisalu aamma pisut ingerlatsinerni aalajangersimasuni ilaasut kingusinnerusukkut ingerlaatsiminni aamma allequtaasutut atugassarititaasinnaapput isumaqatigiissutaasumut pilersitamut

attuumassuteqartut, naak pissutsit taamaattut isumaqatigiissutaasumi tigussaasup ilaginnikkaluarai. Tamatumuuna isumaasoq tassaavoq pissutsit sunniinngitsut pisiaasup sapinngisaanut imaluunniit atuuffianut, kisiannili toqqaannangikkaluartumik naleqarnerulersitsisartut. Assersuutigalugu avatangiisini pissutsinut atatillugu naammassisaqarluarneq imaluunniit inooqatigiinnikkut peqataatitsineq.

Atugassarititaasut isumaqatigiissutip suussusianut attuumasinnaapput. Aallaavittut periarfissaqanngilaq piumasqaateqassalluni neqerooruteqartup politikkianut ataatsimut isigaluni, atugassarititaasut tigussaasunik politikkikkut tunngavilerneqarsinnaanngimmata, ersersitsisunik ingerlaatsinik aalajangersimasunik, pilersitsinermut imaluunniit nioqputinik tunniussinermut isumaqatigissummi pineqartunik. Suliakkiissuteqartoq taamaattumik piumasqaateqarsinnaanngilaq suliffeqarfimmi politikkimut attuuttumut tunngatillugu, assersuutigalugu isumaginninnikkut imaluunniit inooqatigiinnikkut imaluunniit avatangiisitigut akisussaaffimmut, aamma CSR-imik taaneqartartumut, neqerooruteqartumut, piumasqaatit taakkua isumaqatigiissutissap (kontraktip) suussusianut atasuunngippata.

8.3.3.3 Suut pingaaruteqartut isumaqartinneqarnerinik allaaserisat

Nalilersuisarnermi periaatsit immikkoortuisa ilaat tassaavoq suliakkiissuteqartup neqeroortitsinermi atortunik allaaserinninnerata imarisassai, nalilersuinerni suut pingaartinneqartarnersut, immikkoortuni, taakkua allequtaanni, allequtaasullu immikkuualuttortaanni. Allaaserinninnermi erseqqissarneqassaaq qinnuteqarsinnaasunut aamma neqeroorsinnaasunut suut pingaartinneqarnersut, suliakkiissuteqartoq killeqanngitsunik qinigassaqassanngimmat nalilersuinissamini. Qinnuteqarsinnaasut imaluunniit neqerooruteqarsinnaasut nalilersinnaassavaat nukinnik atuiniarnerlutik qinnuteqaasiornermut imaluunniit neqeroorusiornermut, kiisalu qanoq neqeroorutiminnik perrassaaniarnerlutik.

Piumasqaataanngilaq suliakkiissuteqartup sutigut tamatigut allaaserissagai suut pingaartinneqarnersut nalilersuinissani pitsaassusissani, annertussutsinilu atugassarititaasuni taakkualu immikkuualuttortaanni, kisiannili suliakkiissuteqartup nalilersuinermini pingaarnerutissanngilai pissutsit neqeroortitsinermut atortuni qaammarsaavigineqarsimanngitsut.

Pissutsit naammaginartumik ilisimasaqartup peqqissaartullu neqeroortartup neqeroortitsinermut atortuni pissarsiarisinnaasimanngisai pingaartinneqassanngillat. Pissutsit immikkut qaammarsaavigineqarsimanngitsut neqerooruteqartut neqeroorutiminnik ilusilersuineranni imaluunniit isumaliutersuutaanni neqerooruteqassanerlutik aamma pingaartinneqassanngillat.

Apeqqutaatinnagu suliakkiissuteqartup neqeroortitseriaaseq qanoq ittoq qinersimaneraa, allaaserinninnissamut piumasqaataasut, suut pingaartinneqarnissaannut tunngasuni assigiipput. Periaasissamut eqaatsuusumut atatillugu suliakkiissuteqartup iluaquusiisumik pineqartup sapinngisarisassai allaaserilluarsinnaavai. Tamatuma immikkuullarissumik teknikkimut

Kapitali 8 Nalilersuineq aamma suliakkiineq

tungasutigut allaaserinninnermut taarsiullugu neqerooruteqartussat pitsaannerusumik periarfissaqartissavai periaatsinik assigiinngitsunik atuinissaannut, suliakkiissuteqartup pisariaqartitsinera naapigiarumallugu.

Nalilersuisoqartillugu qanoq neqeroorutaasup taaguusersorneqarnerani immikkuualuttortani allequtaasuni taakkualu immikkuualuttuini qanoq neqeroorutip naammassisimatiginerai pineqartut, suliakkiissuteqartoq neqeroortitsinermut atortuni killiliussat iluanni siammasissumik nalilersuinissamut periarfissaqarpoq.

8.3.3.4 Atugassarititaasunik immikkoortunik taakkualu allequtaannik oqimaalutaasarneq

Atuinermi suliakkiissuteqarnissamut pissutsinik akiusup aamma pitsaassutsip akornanniittunik suliakkiissuteqartup neqeroortitsinermut atortuni ilisimatitsissutigisimassavaa qanoq suliakkiissuteqartup atugassarititaasut immikkuualuttorta atugassarititaasut oqimaalutarniarnerlugit. Oqimaalutaanermi qularnaarneqassaaq atugassarititaasuni allequtaasut atugassarititaasut immikkuualuttortaasa imminnut nallersuunneqarnissaat suliakkiissuteqartup kissaatigisaatut.

Suliakkiissuteqarnissamut atugassarititaasuni pissutsit pitsaanerpaat akiusup aamma pitsaassutit akornanniittut atornerqarneranni atugassarititaasuni allequtaasut ilanngullugit oqimaalutarneqassanngillat, isumaqartumik allequtaasut atugassarititaasut neqeroorutit nalilersorneqarneranni aalajangiisunngorlugit. Taamaattoqarsimappat tamanna akimut ersittumik ileqqoqarnissamut akerliussaaq.

Suliakkiissuteqartup procentinngortitsinerit allequtaasut atugassarititaasunik oqimaalutaanermi atorinnaavaa. Tamanna isumaqarpoq suliakkiissuteqarnissamut atugassarititaasut akiusup aammalu pitsaassutsip akornanniittut pissutsit, allequtaasut atugassarititaasunik imaqartut akimut aamma pitsaassutsimut suliakkiissuteqartup oqimaalutassagai. Tigussaannerusumik tamanna kinguneqassaaq suliakkiissuteqartup aalajangersarsinnaagaa assersuutigalugu pointit allequtaasunik nalilersuinermeersut akimoortut garngerneqassasut 55 pct.-imik, allequtaasunillu pitsaassutsimut atugassarititaasut garngerneqassasut 45 pct.-inik.

Oqimaalutaanermi akuttussusissat

Suliakkiissuteqartup qinersinnaavaa allequtaasut atugassarititaasunut oqimaalutaanissani naapertuuttunik akuttussusilersukkanik. Tamanna isumaqarpoq suliakkiissuteqartup aalajangersimasumik oqimaassutsimik atuinissaminut taarsiullugu assersuutigalugu aalajangersinnaagaa pitsaassusissaq oqimaalutarneqassasoq 40-45 pct.-inik.

Suliakkiissuteqartup oqimaassusiliineq tamatuma assigisaa atortariaqanngilaa allequtaasut atugassarititaasuni tamani, aammalu allequtaasut atugassarititaasut ilaanni eqqoqqissaartumik oqimaalutaaneq atornerqarsinnaavoq. Assersuutigalugu akiusup oqimaalutarneqarnera

Kapitali 8 Nalilersuineq aamma suliakkiineq

aalajangersimasinnaavoq, taamalu taamaallaat akuttussusilersuisoqarluni atugassarititaasut allequtaasut sinnerini. Oqimaalutaaneq ataatsimoortoq tamatigut inernejartassaaq 100 pct.-inik.

Piumasaqaatinik pingaaruteqartunik marlunnik ilaasoqarpoq akuttussusilersukkanik oqimaalutaasarnerni.

Siullertut akuttussuseq nalunaarneqartoq naapertuuttuusassaaq. Tamanna isumaqarpoq akimut ersittumik periaaseqarnissamut akerliussasoq akuttussusiliussat ima annertugippata, piviusumik takutitsinatik qanoq allequtaasutut atugassarititaasut pingaaruteqarnerannik neqeroortitsinerup nalilersuivigineqarnerani. Suliakkiissuteqartup akuttussusissat aalajangersassagaangagit suliakkiissuteqartup nalilersortassavaa, neqeroortitsinermut pineqartumut atatillugu akuttussusiutissallugu naapertuuttuunersoq.

Aappaattut suliakkiissuteqartup aalajangersassavaa inaarutaasumik oqimaalutaanissaq allequtaasutut atugassarititaasuni neqeroortit nalilersuivigineqarnissaat sioqqullugu. Neqeroorutaasut nalilersuivigineqarnerat aallartinneqarsimasutut isigineqassaaq suliakkiissuteqartup aallartippagu nalilersuinini suussusilerumallugu neqeroort aningaasarsiornikkut iluatsinnarnerpaaq.

Akimut ersittumik periaaseqarnermik ileqqoqarnerup kinguneraa neqerooruteqartut periarfissaqarneri nakkutilliinissamik, neqeroortitsinerup nalilersuivigineqarnera ingerlanneqarsimanersoq neqeroortitsisarnermut inatsit aammalu neqeroortitsinermut atortut naapertorlugit. Suliakkiissuteqartup taamaattumik uppersarsarsinnaassavaa eqqoqqissaartumik oqimaalutaaneq inaarutaasumik aalajangersarneqarsimasoq, neqeroortitsinerup nalilersuivigineqarnerata aallartinnginnerani. Uppersarsarsuineq taanna assersuutigalugu iluseqarsinnaavoq aalajangiinermut allakkiatut, journaliseererneqartumik neqeroorutaasup nalilersuivigineqalinnginnerani, systemlog-i neqeroortitsissutini il.il.

Suliakkiissuteqartup kissaatigippagu nalornisoqarsinnaanerata pinngitsoornissaa, oqimaalutaaneq pineqartoq nalilersuineq sioqqullugu pisimanersoq pillugu, taava suliakkiissuteqartup assersuutigalugu qinersinnaavaa tamanut saqqummiutissallugu oqimaalutaaneq taannaqqissaaq sumiiffimmi tassani, neqeroortitsinermut atortut saqqummiunneqarfigisaanni, neqeroortitsinerup piffissami naaffigisaani. Periaaseq taanna aammattaaq annikinnerulersitsissaaq neqerooruteqartut suliamut tunngasunik paasissutissanik immikkut piniarnissaannut.

Suliakkiissuteqartullu inaarutaasumik aalajangersaanera allequtaasutut atugassarititaasut oqimaalutarneqarnerannik tunngavilersorluugaassaaq. Inaarutaasunik oqimaalutaanernik aalajangersaaneeq assersuutigalugu tunngaveqarsinnaavoq niuerfiusumi paasissutissanik nutaanik, imaluunniit suliakkiissummik neqeroortitsissutaasumik, suliakkiissuteqartumit neqeroortitsinerup

ingerlanerani ilisimaneqalersumik, assersuutigalugu apeqquteqartoqarneratigut imaluunniit ilassutitut paasissutissanik piniartoqarneratigut.

Allequtaasutut atugassarititaasunik oqimaalutaaneq

Soorlu siuliani ersittoq, suliakkiissuteqartutut ilisimatitsissutigineqartussaapput neqeroortitsissutaasuni qanoq allequtaasutut atugassarititaasut oqimaalutarneqarnissaat. Assigisaanik neqeroortitsisarnermut inatsimmi piumasaqaateqannqilaq oqimaalutaanissanik atugassarititaasut allequtaannik. Taamaattoq inatsimmut oqaaseqaatini ersippoq atugassarititaasunut allequtaasut oqimaalutarneqarneranni nalunaarneqassasoq allequtaasunik atugassarititaasut immikkut naleqartinneqarneri annertuunik, imaluunniit immikkut mikisunnguamik, allequtaasutut atugassarititaasunut allanut sanilliullugit.

Allequtaasutut atugassarititaasunik oqimaalutaanermut taarsiullugu pingaarnersiineq

Oqimaalutaanissaq objektiviusunik pissuteqartumik pisinnaanngippat, assersuutigalugu isumaqatigiissutip immikkuualuttortaqassusia, taava suliakkiissuteqartup allequtaasutut atugassarititaasut pingaarnersiorlugit tulleriiaagaasumik nalunaarsussavai, pingaarnarit siullinngorlugit.

Allequtaasutit atugassarititaasut oqimaassusilernissaat ajornarsimatillugu, nalilersuisarnermut periaaseq qulaajaasinnaanngilaq neqeroortitsineri atortunik. Pisumi taamaattumi suliakkiissuteqartup aalajangersaavigissavaa oqimaalutaanissaq neqeroortitsissutaasunik nalilersuilinnginnermi.

8.4 Nalilersueriaaseq

Nalilersuisarnermi periaaseq suliakkiissuteqartumik ikiuissaaq neqeroorutiniq tigusineqarsimasunik nalilersuinissamut, nassaariumallugu neqeroorut aningaasaqarnikkut iluatsinnarnerpaaq. Nalilersuisarnermi periaaseq qulequttatut taaguutaavoq aqqissuussinernut iliusaasartunullu suliakkiissuteqartup atortagaanut nalilersuineri. Allatut oqaatigalugu pineqarput teknikkut aamma sakkut suliakkiissuteqartup atortagai nalilersuineri killiliussatut tapersersortitullu. Suliakkiissuteqartoq kiffaanngissuseqarpoq nalilersueriaasissamik naleqquttumik toqqaanissaminut. Nalilersueriaaseq atorineqartoq assersuutigalugu tunngaveqarsinnaavoq akinik, pointilersuineri imaluunniit periaatsinik (prosamodel) allanik.

Akinik tunngavilimmik aqqissuussineq atorlugi nalilersuineri pointit naliliinermeersut naatsorsuusiarineqartarput pitsaassutsimik akiusumi nalilersuineri, oqimaalutarlugi akiusussatut neqeroorummut tassangaaniillu akiusumut nalilersuineriittumut. Neqeroorut nalilersuineri akiusumiittoq neqeroorutini ajugaassaaq.

Kapitali 8 Nalilersuineq aamma suliakkiineq

Pointilersuilluni aaqqissuussinermi neqeroorutip akia pointinngorlugu naatsorsorneqartarpoq, pitsaassutsimit pointinullu ilanngullugu oqimaalutarneqarluni. Neqeroorut qaffasinnerpaanik ataatsimoortunik pointinnattoq neqeroortitsinermi ajugaassaaq.

Aaqqissuussinermi *prosamodel* atorlugu neqeroortitsinermi akiusut sanilliunneqartarpoq naliliinernut pitsaassutsinoortunut allatut, akisumik pointinut naatsorsuinerunngitsunik, imaluunniit pointinik akinngortitsinerunngitsunik.

Piomasagaateqanngilaq nalilersueriaatsip matemaatiskiusumik tunngavilimmik allaaserineqarnissaanik. Kiisalu suliakkiissuteqartup nammineq qinersinnaavaa neqeroorutit nalilersorneqassanersut imminnut sanilliullugit, imaluunniit nalilersuisoqassanersoq annertussutsinut.

8.5 Isumaqatigiissuteqarneq

Suliakkiissuteqartup neqeroorutitik tiguneqartunik misissuinaa aammalu nalilersuinaa aatsaat pisinnaavoq neqeroortitsinerup piffissaliussap naareernerani. Piffissaliussap naareernerani neqeroortitsisup neqeroorutit imaatit uppersarsassavai, neqeroorutillu neqeroortitsinermut nalunaarummi aalajangersakkanik neqeroortitsissutaasunilu piomasagaatinik naammassinninngitsut tiguneqarsinnaassanngillat itigartinneqassallutillu. Taamaattoq arlalitsigut periarfissaqarpoq iluarsiiissuteqartitsisinnaanermut kukkunerusinnaasunik amigaatinillu. Tamatumalu saniatigut suliakkiissuteqartup isummerfigissavaa neqeroorutaasut imaqarsinnaanersut tunuarsimaarutaasinnaasunik, imaluunniit nalinginnaanngitsunik appassisunik neqerooruteqarsinnaanersoq. Suliakkiissuteqartup nalorniguniuk paasisutissat neqeroorutaasumi tunniunneqartut ilumuussusaat, tamatumunnga naammassisaqarfiusumik eqqortumillu nakkutilliilluni misissuinermik suliaqartoqassaaq. Neqeroorutit imaannik misissuineq aallaaviusutut neqeroorutaasunik nalilersuinissaq sioqqullugu pissaaq.

Neqeroorutitik nalilersuineq pissaaq neqeroortitsinermut atugassarititaasut, oqimaalutaanissat aammalu allaaserineqartut pingaaruteqartutullu isumaqartitaasut tamanut neqeroortitsinermi atortutigut saqqummiunneqarsimasut naapertorlugit. Allaaserisanut taakkununnga piomasagaataasut neqeroortitsinermut atortuni siuliani imm. 8.3.-mi allaaserineqarput.

8.5.1 Neqeroorutit imaasa eqqortuuneranik uppersarsaneq

Neqeroorutit tiguneqarsimasut neqeroortitsinernut atortuni piomasagaatinik aalajangersarneqartunik naammassinnittuussapput.

Suliakkiissuteqartup tulliuuttut misissussavai:

- » Neqeroorutit naammassisimagaat piumasqaataasut neqeroortitsisup neqeroortitsinermut nalunaarummi aammalu neqeroortitsissutaasuni allani aalajangersarsimasai, tamatumani aamma teknikkimut tunngasutigut immikkuualuttortalersuutit.
- » Neqerooruteqartoq peqataasinnaangitsut matunneqanngitsaq pinngitsoorani imaluunniit nammineq piumasutsimik tunngaveqartumik, neqerooruteqartup naammassisimagai minnerpaaffissatut piukkunnassutsimut atatillugu piumasqaataasut, aammalu tamanna pisariaqarpat naleqquttuuppallu toqqarneqarsimasoq atugassarititaasut objektiviusut toqqaanissamut tunngavigalugit.

Suliakkiissuteqartullu aammattaaq uppersarsissavaa neqerooruteqartoq peqataasinnaatinneqanngitsaq pinngitsoorani imaluunniit nammineq piumasutsimik tunngaveqartunik, neqerooruteqartut piukkunnassutsimut atatillugu minnerpaaffissatut piumasqaataasunik naammassinittut, aammalu tamanna pisariaqarpat naleqquttuuppallu toqqarneqarsimasoq atugassarititaasut objektiviusut toqqaanissamut tunngavigalugit.

Suliakkiissuteqartup neqeroorutit siuliani atugassarititaasunik naammassininngitsut neqeroorutiniq nalilersuinissamut ilanngutissanngilai. Neqeroorutit taamaattut aallaavittut itigartinneqassapput.

Suliakkiissuteqartorli pisuni namminerni periarfissaqarpoq naqqissallugit kukkunerit imaluunniit amigaatit iluarsissallugit neqeroorutiniq tiguineqarsimasuniittut.

8.5.2 Qinnuteqaatini imaluunniit neqeroorutini kukkunernik aamma amigaatinik iluarsisarneq

Pisuni suliakkiissuteqartup qinnuteqaatinik imaluunniit neqeroorutiniq tigusiffigisaani amigaateqartuni imaluunniit kukkuneqartuni, imaluunniit pappialat ilanngussassat aalajangersimasunik amigaateqarpata, taava suliakkiissuteqartup qinnuteqartoq imaluunniit neqerooruteqartoq qinnuigisinnaavaa ilassutissanik, erseqqissaatinik imaluunniit qinnuteqaammik tamakkiisunngortitsinissamik. Tamanna pisinnaavoq suliakkiissuteqartup qinnuteqartumik imaluunniit neqerooruteqartumik qinnuiginninneratigut paasissutissanik pisariaqartunik imaluunniit uppersaatinik nassiusseqqullugu, naapertuuttumik piffissalikkamik.

Qinnuteqaat imaluunniit neqeroorut imaqarpat kukkunernik amigaatinilluunniit suliakkiissuteqartoq pisinnaatitaavoq, kisiannili pisussaaffeqarani qinnuteqartoq imaluunniit neqerooruteqartoq qinnuigissallugu ilassutiniq erseqqissaatinik imaluunniit qinnuteqaammik neqeroorummilluunniit tamakkiisunngortitseqqullugu. Taamaattoq pissutsit atuuttut naapertorlugit pissusissamisoorsinnaavoq qularnaassallugu neqeroorutit pisariaqartut tamarmik neqeroorutiniq nalilersuinissami ilaanissat, minnerunngitsumik unammillerneq qularnaarumallugu.

Suliakkiissuteqartup eqqumaffigissavaa qinnuteqartoq imaluunniit neqeroortoq itsigartsittariaqanngimmat kukkunerit imaluunniit amigaatit iluarsineqarsinnaasut pissutigalugit,

suliakkiissuteqartup ilutigisaanik qinnuteqartumut imaluunniit neqerooruteqartumut allamut uppersaatinik piunarsaqarsimappat.

Suliakkiissuteqartup piunarsaqatini saqqummiussinnaavaa pisariaqartunik naleqquttunillu paasissutissanik aamma uppersaatinik piniarnerminut, naak qinnuteqaat imaluunniit neqeroorut paasissutissanik uppersaatinilluunniit pisariaqartunik amigaateqaraluartoq. Suliakkiissuteqartormi killiligaanngilaq taamaallaat paasissutissanik ilassutaasussanik imaluunniit erseqqissaatsinik piniarnissamut paasissutissanut uppersaatinullu nassiunneqareersunut tunngatillugu.

Pisumi namminermi naliliinerussaaq paasissutissat nutaat kinguneqassanersut qinnuteqartup imaluunniit neqerooruteqartup qinnuteqaat nutaaq imaluunniit neqeroorut nutaaq saqqummiussimaneraa. Assersuutigalugu neqeroorummik nutaanik saqqummiussinertut isigineqassaaq, tigussaasumik uppersarneqarsinnaappat paasissutissat naleqquttut nassiunneqartut pigineqarnersut qinnuteqaatip imaluunniit neqeroortitsinerup naareernerani. Piunarsaqataanngilaq uppersaatit nammineq nassiunneqartut pigineqareersimanissaat piffissaliussap naanerani, kisiannili uppersarneqarsinnaasariaqarpoq paasissutissat pigineqarnerat piffissap naanerani, taamalu qinnuteqartoq imaluunniit neqerooruteqartoq unammillernermi immikkut salliusutut inissimalissanngitsoq, paasissutissanik suliakkiissuteqartumut qinnuteqarnissamut piffissaliussap naareernerani. Assersuutigalugu piunarsaqarsimasinnaapput uppersaatissat piunarsaqatini naammassinnissimanermut suliakkiissuteqartumut uppersarneqartussatut piunarsaqataasimasut.

Nutaamik neqerooruteqarnerussaaq suliakkiissuteqartup suliffeqarfimmut qinnutigippagu paasissutissanik nutaanik nassitseqqullugu, suliffeqarfiup unammillernermi siuarsimanerulissutigisinnaasaanik.

Suliakkiissuteqartup qinnuteqartoq imaluunniit neqerooruteqartoq qinnuigisinnaanngilaa paasissutissanik pisariaqartinneqartunik imaluunniit uppersaatinik neqerooruteqarnissamut piffissaliussap naareerneratigut nassiusseqqullugu, suliakkiissuteqartup ersarissumik neqeroortitsinermut atortuni piunarsaqarsimagunigit paasissutissat, nalunaarsimallugulu itigartitsinermik kinguneqassasoq paasissutissat imaluunniit uppersaatit tunniunneqarsimanngippata neqerooruteqarnissamut piffissaliussap naannginnerani. Suliakkiissuteqartup malittarisassat nammineq aalajangersarsimasani malissavai.

Neqeroortitsinernut atortuni ersarilluinnartumik nalunaarneqarsimanngippat paasissutissat imaluunniit uppersaatit amigaataasut itigartitsinermik kinguneqartussaasut, suliakkiissuteqartoq aallaavittut paasissutissanik imaluunniit uppersaatissanik amigaataasunik piunarsaqarsimasut saaffiginnissinnaavoq. Suliakkiissuteqartulli paarlattuanik qinnutigisinnaanngilai paasissutissat imaluunniit uppersaatissat amigaataasut, suliakkiissuteqartup neqeroortitsinermut atortuni

Kapitali 8 Nalilersuineq aamma suliakkiineq

piumasaqaatinik aalajangersaasimaguni uppersaatini nassiussisoqarnissaanik piumasaqaatit minnerpaatut, imaluunniit neqeroortitsinernut atortunit paasinarpat minnerpaaffissatut piumasaqaatinik naammassinninnginneq itigartitsissutaassasoq.

8.5.3 Naammassisaqarfiulluartunik neqeroorutip imaanik nakkutilliineq

Suliakkiissuteqartut ataatsimut isigisumik pisussaaffeqanngilaq neqeroortitsinermut atatillugu paasissutissat tiguneqartut qanoq eqqortigineri misissussallugit. Taamaallaanuna pisuni suliakkiissuteqartup nalornisoorfigisaani neqerooruteqartup piumasaqaatit aalajangiunneqarsimasut naammassisimanerai suliakkiissuteqartoq pisussaaffeqartoq naammassisaqarfiusumik paasissutissat eqqussusiat misissussallugu.

Taamaattoq suliakkiissuteqartup tamatigut pisinnaatitaaffigaa misissussallugit uppersassallugillu paasissutissat tunniunneqarsimasut eqqussusii, tamanna naligiissumik pinninnissamut aammalu akimut ersittumik ileqqoqarnissamut tunngaviusut naapertorlugit pippat.

Nalornissuteqartoqalerpat paasissutissani aamma uppersaatini neqerooruteqartup saqqummiussimasaaniittuni suliakkiissuteqartoq taamaattoq pisussaavoq naammassisaqarfiusumik nakkutilliilluni misissuissalluni. Taamaattuni naammassisaqarfiusumik nakkutilliisuni misissuineq pisinnaavoq qinnuteqaatip tiguneqarneranut atatillugu aammalu neqeroorutini nalilersuineri.

Nalorninermik pilersoqarsinnaavoq, suliakkiissuteqartup isumaqatigiissuteqannginnermini paasippagu paasissutissaqartoq qinnuteqaatini imaluunniit neqeroorutini tunniunneqarsimasuni eqqunngitsunik, assersuutigalugu neqerooruteqarsimasut ilaat peqataasinnaanngitsunut tunngaviusuni ilaasoq, neqerooruteqartup ilisimatitsissutigisimanngisaanik. Pisuni taamaattuni suliakkiissuteqartoq pisussaaffeqarpoq naammassisaqarfiusumik nakkutilliinermik suliaqassalluni.

8.5.4 Nalinginnaanngitsumik neqeroorut assut appassissoq

Suliakkiissuteqartup neqeroorutit tiguneqarsimasut misissorneranni suliakkiissuteqartup nalilersussavaa neqerooruteqarnersoq nalinginnaanngitsunik.

Suliakkiissuteqartup nalilersuineri neqeroorutaasup nalinginnaanngitsumik appassisuuneranik tamatigut tigussaasuusarput. Tigussaasumik naliliineq pisassaaq suliassamik neqeroortitsissutaasumik isiginiaalluni, inuussutissarsiutit - branche-ini pissutsinik kiisalu naleqquttunik isiginiagassanik allanik isiginiaalluni, akiusup nikerarsinnaassusianut pingaaruteqarsinnaasunik. Nalinginnaasumik ataatsimut isigisumik naatsorsuutigiinnarneqarsinnaanngilaq neqeroorut appasippallaartoq, assersuutigalugu 30 pct.-inik appasinnerpaap tullianiit appasinneruppat.

Suliakkiissuteqartup nalilerpagu neqeroorut nalinginnaanngitsumik appassissoq, suliakkiissuteqartoq pisussaavoq neqerooruteqartoq qinnuigissallugu nassuiaanissaanik akiusunik aammalu aningaasartuutissanik neqeroorummi ilaasunik.

Suliakkiissuteqartoq piginnaatitaavoq neqeroorummik aalajangersimasumik itigartitsisinnaanermik, neqeroorut pissusissamisuunngitsumik appasippallaarpat, kisiannili tamatumunnga pissusaaffeqarani. Suliakkiissuteqartup neqeroorummik itigartitsinnginnermini, nammineq naliliinini naapertorlugu appasippallaartumik, taava suliakkiissuteqartoq pissusaavoq neqerooruteqartoq qinnuigissallugu nassuiaateqaqqullugu akinik imaluunniit aningaasartuutininik, neqeroorummi ilaasunik. Suliakkiissuteqartup neqeroorut itigartissinnaanngilaa pissusissamisuunngitsumik appasippallaartut, neqerooruteqartoq nassusiaateqarnissamut periarfissaqareertinnagu neqeroorummi akiusunik imaluunniit aningaasartuutininik.

Neqerooruteqartup akiusut aamma aningaasartuutit nalingi nassuiaateqarfignissavai

Neqeroorut appasissutut nalilerneqarsimappat suliakkiissuteqartoq pissusaavoq neqerooruteqartoq qinnuigissallugu nassuiaateqaqqullugu akiusunut aammalu aningaasartuutininut neqeroorummi ilaasunut tunngatillugu. Aalajangersimasunik periaasissanik piumasqaateqaqqanngilaaq, suliakkiissuteqartup nassuiaateqartoqarnissaanik qinnuteqarnissaanut.

Suliakkiissuteqartup aalajangissavaa naapertuuttumik piffissaliineq neqerooruteqartup nassuiaammik suliaqarnissaanut. Piffissaliineq aalajangerneqassaaq isiginiarlugit neqeroortitsinermi immikkuualuttortat aammalu neqeroorutit katitsigaaneri.

Nassuiaasiamik piniartoqarnissaata siunertaraa neqerooruteqartoq periarfissaqassammat nassuiaanissaminut neqeroorummi akiusut aammalu aningaasartuutit qanoq ataqatiginnerannik, neqeroorummik pissusissamisuunngitsumik appasippallaartumik itigartitsinnginnermi. Tamanna tassaavoq neqerooruteqartumik illersuineq, neqeroorummik nassuiaatitaqanngitsumik itigartitsisoqaannaqqunagu. Paarlattuanik neqerooruteqartoq illersugaanngilaaq suliakkiissuteqartup pissusissamisuunngitsumik appasippallaartumik neqeroorummik akuerisaqarsinnaaneranut.

Ersarinnerusumik killilersuisoqarsimangilaaq neqerooruteqartup nassuiaasiaata qanoq/sunik imaqaarnissaa pillugu. Neqerooruteqartoq saqqummiussaqaarsinnaavoq paasissutissanik sunilluunniit nammineq isummani naapertorlugu tunngavilersuisunik akiusussamik imaluunniit aningaasartuutissanik appasissunik saqqummiussinerminut. Paasissutissat ilanngunneqassapput suliakkiissuteqartup neqeroorummik pissusissamisuunngitsumik appasissumik nalilersuinissaani.

Neqerooruteqartup nassuiaasiaa assersuutigalugu makkuninnga imaqaarsinnaavoq:

- » Paasissutissat nioqqtissioriaatsimi nioqqtissanik, kiffartuussinernik imaluunniit sanariaatsini sipaaruteqarnissanut.
- » Paasissutissat teknikkimi aaqqiissutininut atorineqartunut imaluunniit immikkut ittunik iluatsinnaateqartumik atugassarititaasunik neqerooruteqartumi nioqqtissanik tunisaqartarnissami, kiffartuussinerni imaluunniit sanaartoriaatsini, imaluunniit suliat suliarineranni.

Kapitali 8 Nalilersuineq aamma suliakkiineq

- » Paasissutissat suliassat neqeroorfiusut, nioqqutissat imaluunniit kiffartuussinerit immikkut immikkuullarissusaannut.
- » Paasissutissat neqerooruteqartuq immaqaa naalagaaffimmiit tapiissutisisimanersoq pillugu.

Siulianiittut tassaaginnarput paasissutissanut assersuutit, neqerooruteqartup nassuiaasiamini nalunaarsinnaasaanut. Nalunaarsuiffik tamakkiisoq matunani pineqanngilaq. Periarfissaqarluarpoq pissutsit allat sunniuteqarsinnaasut neqeroorutip pissusissamisuumngitsunik appasinneranut nassuiaatigissallugit. Tamatumani ilaasinnaapput neqerooruteqartup niuernikkut periusissiai imaluunniit niuernermut tunngassuteqartut tunngavilersuutissat allat. Assersuutigalugu imaassinnaavoq neqerooruteqartuq assut appasissunik akineq neqeroortoq, neqerooruteqarnikkut niuerfiusumi inissisimallualernissani anguniaramiuk, naak isumaqatigiissutissami pineqartumi annaasaqarsinnaagaluarluni.

Suliakkiissuteqartup taamaallaat neqeroorut itigartissinnaavaa nalinginnaanngitsumik appasissuusutut, saqqummiunneqartuq nassuiaasiaq tunngavilersuinnigippat akinik imaluunniit aningaasartuutunik appasissunik naammaginaratumik tunngavilersuilluni. Suliakkiissuteqartup naliliinerissavaa neqeroorut suli piviusorsiumngitsutut atorsinnaanngitsutulluunniit isigineqarnersoq. Suliakkiissuteqartup pisussaaffigaa tunngavilersorluakkamik nassuiaateqarfigissallugu neqeroorummik nalinginnaanngitsumik appasissumik itigartitsineq neqerooruteqartumut.

Neqerooruteqartup suliakkiissuteqartumiit piumasaqaat nassuiaateqarnissamik piffissaliussap aalajangersimasup iluani naapigiannigippagu, suliakkiissuteqartuq neqeroortitsisuusq pitussimannigilaq pissutsinik atuuttunik tunngavilimmik itigartitsisinnaanermut.

8.5.5 Neqeroortitsinermut atortuni tunuarsimaarutaasunik naliliineq

Suliakkiissuteqartup neqeroorutitik tiguneqartunik misissuinerminut atatillugu misissussavaa neqeroorutitik tiguneqartut tunuarsimaarutitaqarnersut.

Pisimi neqeroorutip suliakkiissuteqartup piumasaqaataanik naammassinniffiumngitsumi, taamalu neqeroortitsinermut atortunut naapertuutinnigitsuni, tunuarsimaarutitik pineqarsinnaapput. Imaannigilaq aatsaat tunuarsimaarutaasartut pissutsit tunuarsimaarutitut taaneqarsimagaangata.

Tulliuttunik isumaliutersuuteqartoqarsinnaavoq neqeroorutitik passussinissamut, neqeroortitsinermut atortunit nikingasunik:

- » Allaanerussutaasoq imaluunniit nikingassut neqeroortitsinermi atortunit pisumi ataatsimi imaluunniit arlaqartuni allaanerusimappat, naligiimmik pinninnissamik ileqqoqarnissap kingunerissavaa suliakkiissuteqartup pisussaaffeqarnissaa neqeroorutaasumik atuinissamik naatsorsuutigisaqassanani.
- » Nikingassutaasoq neqeroortitsinernut atortunut tunngatillugu tunngaviusut ilaginnigippassuk suliakkiissuteqartuq pisinnaatitaavoq, pisussaaffeqanngilarli, neqeroorut naatsorsuutigissanagu.

Kapitali 8 Nalilersuineq aamma suliakkiineq

Suliakkiissuteqartup neqeroorut nalilersugassanut ilanngussimaguniuk, taava naligiimmik ileqqoqarnissamut aalajangersakkat tunngavigalugit suliakkiissuteqartoq piviusorsioratumik akiusut nikingassutaannik aningaasangortitsissaaq. Aningaasanut qanoq naleqarnissaanik aalajangiussineq neqeroorutip akianut ilanngunneqassaaq neqeroorutaasut nalilersuivigineqarnerini.

- » Neqeroorutit arlalinnik nikingassutillit neqeroortitsinermit atortuniit tunngaviusuunngitsunik, pissutsit atuuttusut tunngavigalugit ataatsimut tunngaviusutut atortutut isigineqassaaq, imaalillugu, suliakkiissuteqartup neqeroortitsisup pisussaaffigissallugu neqeroorut oqimaalutakkanut ilanngutissallugu.

Suliakkiissuteqartup suliarissavaa nalilersuineq neqeroorummi allaanerussutaasunik taakkualu suunerinik, suliakkiissuteqartup neqeroortitsinermit atortuni nalunaarsuutai naapertorlugit.

Suliakkiissuteqartoq tamatigut pisinnaatitaavoq neqeroorutaasut tunuarsimaarutitaqartut nalilersugassanut ilanngutinnginnissaannut. Tamanna atuuppoq apeqqutaatinnagu nikingassutaasoq tunuarsimaarummik taaneqarsimanersoq aammalu aningaasartalerneqarsinnaanersoq.

8.6 Qinnuteqartunik aamma neqerooruteqartunik ilisimatitsisarneq

Aatsaat suliassap tunniunneqareernerani suliakkiissuteqartup ilisimatitsissuteqarnissamut pisussaaffia aallartittarpoq.

Suliakkiissuteqartup sukkanerpaamik aamma ataatsikkut qinnuteqarsimasut aamma neqerooruteqarsimasut attuumassuteqartut allakkatigut paasissutississavai qanoq ittunik suliakkiissuteqartoq aalajangiisimanersoq neqeroortitsinerup ingerlanneqarnerani. Pisussaaffik taanna atuuppoq apeqqutaatinnagu neqeroortitseriaaseq sorleq atorneqarsimanersoq.

Qinnuteqartoq eqqorneqartarpoq suliakkiissuteqartup ilisimatitsissutiginnippagu qinnuteqaataa itigartinneqarsimasoq, suliakkiisoqarsimaneramik nalunaaruteqarnerli sioqqullugu. Tamanna isumaqarpoq suliffeqarfiit qinnuteqarsimasut toqqagaanissamik neqeroortitsinermit killeqartumi kalluarneqarsimassasut piffissami suliakkiissuteqartup ilisimatitsivigisaani toqqarneqarsimanerlutik imaluunniit itigartinneqarsimanerlutik.

Qinnuteqarsinnaasutut toqqarneqarsimasoq neqerooruteqartorlu pisumi atorneqarsimassaaq. Qinnuteqartoq toqqarneqartoq kisiannili neqerooruteqanngitsoq aamma eqqorneqarsimassaaq, taamaattumillu qinnuteqartoq aalajangernermit ilisimatinneqassalluni.

Suliakkiissuteqartoq tulluuttunik ilisimatitsissuteqassaaq:

- » Qinnuteqartumik toqqaasimaneq.

Kapitali 8 Nalilersuineq aamma suliakkiineq

- » Neqeroortussanik killiliineq, aammalu neqeroortitsinermit eqaatsumik aaqqissuussaasumi aaqqiissutaasoq, pisussa q immikkoortut arlaqartut aqquसारlugit pippat.
- » Isumaqatigiissummik tunniussineq - isumaqatigiissuteqarneq.
- » Neqeroortitsinerup ingerlanerani taamaatitsineq.

Ataani sammineqarput piumasaaqatit suliakkiissuteqartup aalajangernissaata imarisassai.

8.6.1 Qinnuteqartunik toqqaanerni toqqakkanik ilisimatitsineq

Qinnuteqartunik toqqartuinermit ilisimatitsineq qinnuteqarsimagaluartunut imaqaassaaq tunngavilersuummik, sooq qinnuteqaataa itigartinneqarsimanersoq, kiisalu qinnuteqartup imaluunniit qinnuteqartut toqqarneqarsimasup/sut atia.

Nassuiaasiaq taanna tunniunneqassaaq qinnuteqartunut itigartinneqartunut toqqaanermi, peqataasinnaatinneqanngimmata imaluunniit piukkunnassutsimut atugassarititaasunik naammassinninngimmata, kisianni aamma piukkunnartunut itigartinneqartunullu, toqqarneqartussatut amerlassusissami ilaanngimmata.

Suliakkiissuteqartup nassuiaateqarfigissavai pissutaasut itigartitsinermit qinnuteqartunik pineqartunik. Qinnuteqartoq assersuutigalugu piukkunnartinneqarsimappat, kisiannili toqqarneqartunut ilaanani, nassuiaammii ilisisimatitsissutigineqassaaq qinnuteqartuni tiguneqartut agguarnerat.

8.6.2 Isumaqatigiissutissamut toqqaanermi ilisimatitsineq

Suliakkiissuteqartup neqeroorutitigineqarsimasunik nalilersuineq suliarereeraangamiuk aalajangerlunilu neqerooruteqartoq sorleq isumaqatigiissuteqarfigineqassanersoq ilisimatitsissuteqartoqassaaq neqerooruteqarsimasunut attorneqartunut tamanut. Ilisimatitsissut suliakkiissuteqartup aalajangernerminut tunngavilersuutaanik imaqaartassaaq.

Suliakkiissuteqartup aalajangernerminut tunngavilersuutaq imaqaassaaq neqerooruteqarsimasut attorneqartup ersarissumik paatsuugassaanngitsumillu ilisimassammagit suliakkiissuteqartup aalajangernerminut tunngavigisai. Suliakkiissuteqartulli aaljangernera taamaattoq isumaqanngilaq suliakkiissuteqartup ingerlatseqqissagai paasissutissat paasissutissanik piniartoqarpat ingerlateqqissinnaanngisani, pisortat ingerlatsinerannut inatsit imaluunniit Pisortat ingerlatsinerat pillugu paasitinneqarsinnaatitaaneq pillugu Inatsisartut inatsisaat naapertorlugu.

Neqerooruteqarsimasunik tiguneqarsinnaanngitsunik ilisimatitsineq

Suliakkiissuteqartup ilisimatitsinissaa neqerooruteqartunut tiguneqarsinnaanngitsunik, imaqaassaaq tunngavilersuutaasumik, sooq neqeroorut itigartinneqarnermoq pillugu. Suliakkiissuteqartoq taamaallaat pisussaavoq tunngavilersuusiinissamut suut pissutaasimanersut neqerooruteqartup neqeroorutaata atorneqannginneranut. Tunngavilersuut attuumassuteqassaaq pissutsinut

piumasaqaataasimasunut neqeroortitsinernut atortuni. Neqeroortunulli allanut pissutsit pineqassanngillat.

Neqeroorut atorsinnaanngitsoq assersuutigalugu tassaasinnaavoq neqeroorut imaqartoq pissutsinik tunngaviusunut imaluunniit piumasaqaatit minnerpaaffissaannut akerliusunik. Suliakkiissuteqartup tunngavilersuinissamut pisussaaffia uani imaqassaaq nalunaarnissamik suussusiliinissamillu nalunaarsuutit qanoq ittut neqeroorummi tunuarsimaarutitut isigineqarsimanersut, kiisalu suut tunngaviusut imaluunniit minnerpaaffissatut nalunaarsuutit tunuarsimaarutitut isigineqarsimanersut. Naammannaviannigilaq suliakkiissuteqartup nalunaarpagu neqeroorut imaqartoq tunuarsimaarutininik tunngaviusunut imaluunniit minnerpaaffissatut piumasaqaatinut akerliusunik.

Neqerooruteqartunik akuerineqarsinnaasunik neqeroorutininik tunniussaqaarsimasunik ilisimatitsineq

Suliakkiissuteqartup ilisimatitsissutaa neqerooruteqartunut “sanioqquitiinnartunut” atorsinnaasunut imaqassaaq tunngavilersuummik naammattunik paasissutissartaqartunik neqeroorutip ajugaasup ilisarnaatigisaanik siulliuneranullu (salliuneranut) tikkuussisunik. Tunngavilersuut attuumassuteqassaaq atugassarititaasut allequtaasunut immikkoortortaanullu, taamalu qitiusumik pineqartut aalajangiisuusullu qaammarsaavigineqassallutik. Paasissutissat immikkuualuttunoortut taamaallaat nalilersuinermit aalajangiinermut nipilersoqataasut takutinneqassapput.

Suliakkiissuteqartup ilisimatitsissutigissavai pissutsit oqimaalutaanermi pingaartinneqarsimasut, mininneqassanngillallu pissutsit immikkut pingaarnertinneqarsimasuni taaneqartariaqartut. Tamanna ilaatigut isumaqarpoq naammassanngitsoq suliakkiissuteqartup taamaallaat ilisimatitsissutigippagit aalajangernerit inernerit aammalu aalajangernissamut periaasiusimasut.

Tunngavilersuut qanoq imaqqortutigissanersoq apeqqutaassaaq neqeroortitsinermi pineqartumi namminermi pissutsit qanoq ittuusimanersut. Assersuutigalugu apeqqutaasinnaapput allequtaasut atugassarititaasut toqqarneqarsimasut, katitsigaanerit suliaat neqeroortitsissutaasut, suliakkiissuteqartup qanoq neqeroortitsinermi atortut ilusilersorsimanerai aammalu pissutsit atuuttut namminneq qanoq ittuuneri. Assersuutigalugu pissutissaqassaaq immikkut eqqumaffigissallugit tunngavilersuutaasut imaat, pisuni neqerooruteqartoq saneqquitiinnartutut taaneqarsinnaavoq appasinnerpaanik neqerooruteqarsimatillugu, naak akiusumik pingaartitsinissaq oqimaalutaanermi qaffasissimagaluartoq. Pisuni taamaattuni tunngavilersuutit suliarillugaanissaannut piumasaqaatit sakkortusissapput.

Pisuni nalilersuisarnermut periaaseq pointilersuisarnermik tunngaveqartillugu, neqeroorutillu pointilerlugit pitsaassusissanik nalilersuinermik tunngaveqartumik ingerlanneqartillugit, pointilersuineq aallaavittut nassuiaammik ilaqassaaq, taamalu pitsaassutsini assigiinngissutsit neqeroortumi ajugaasumi aammalu peqataasumi saneqquitiinnarneqartumi ersersinneqassallutik. Ilisimatitsineq taamaallaat pointilersuinermik imaqartoq kisiimiissinnaanngilaq. Taamatut

Kapitali 8 Nalilersuineq aamma suliakkiineq

ilisimatitsineq naammattunik paasissutissanik imaqarnaviannngilaq, neqeroortuni ajugaasup ilisarnaataanik naleqquttunik, qaammarsaanissamut pissutsinik qitiusunik nalilersuinermi aalajangiisuusimasunik. Aallaavittut piumasaqaataannngilaq suliakkiissuteqartup ilisimatitsissummini pointilersuineq qaammarsaavigissagaa. Aalajangiisuvoq ilisimatitsineq paasissutissanik naammattunik imaqassasoq ajugaasutut toqqarneqartup ilisarnaataanik salliuneranullu pissutaasunik allanik.

Suliakkiissuteqartup tunngavilersuutaasa neqerooruteqartut periarfissaqartissavai paasinninnissamut pingaartinneqarsimanersut pissutsit suliakkiissuteqartup neqeroortitsinermit atortuni nalunaarsorsimasai, pingaartinneqarumaartut neqeroortitsinerup nalilersuivigineqarnerani immikkuualuttortalersugaanermigut.

8.6.3 Ilisimatitsissuteqarneq neqeroortitsinermit ingerlasumik atorunnaarsitsinermit

Suliakkiissuteqartoq periarfissaqarpoq neqeroortitsinermit ingerlasumik atorunnaarsitsisinnalluni, isumaqatigiissutip atsiorneqarnissaanut. Suliakkiissuteqartoq aalajangissappat neqeroortitsinermit ingerlasumik atorunnaarsitsiniarluni qinnuteqartut aammalu neqeroortut eqqorneqartut ilisimatinneqarnissaat pissusissamisuussaaq. Ilisimatitsissuteqarneq atorunnaarsitsinermit pissutaasumik tunngaviligaassaaq. Suliakkiissuteqartup tunngavilersuummini nalunaassavai pissutsit pineqartut aalajangiisuusimasut suliakkiissuteqartup neqeroortitsinermit atorunnaarsitsineranut.

8.7 Suliakkiissuteqarnermit aalajangerup utertinneqarnera

Suliakkiissuteqartup inaarutaasumik isumaqatigiissutissaq tunniutereeraangamiuk, neqerooruteqarsimasullu ilisimatillugit suliakkiissuteqarsimanermik, taava suliakkiissuteqartoq periarfissaqartarpoq nalilersuinerup ingerlateqqinnissaanut. Assersuutigalugu pisariaqarsinnaasarpog neqeroortitsinermit nalilersuinerup nangeqqinnissaa, paasinarsisimappat assersuutigalugu kukusoqarsimasog neqeroortitsinerup nalilersorneqarnerani, nalorninaateqartorlu neqeroortitsisog isumaqatigiissuteqarfiusog isumaqatigiissuteqarfiusussaasimannngikkaluatoq. o

Utertitsinissami piumasaqaataapput atugassarititaasut tulluuttut naammassineqarsimanissaat:

1. Kukkusogarsimavoq neqeroorutininik siullermeerluni nalilersueqqaarnermi,
2. Isumaqatigiissutissaq suli atsiorneqannngilaq,
3. Aalajangiusimannittussaaneermut piffissaliussaq suli naasimannngilaq, aammalu
4. Neqeroorsimasut tamarmik ilisimatinneqareerput aalajangiusimannittussaaneq utertinneqassasoq, neqeroorutinillu nalilersuineq nanginneqarluni.

Neqeroorutininik nalilersueqqaarnermi kukkuneq

Aalajangiusimanninnissap utertinneqarnissaanut siullertut piumasaqaataavoq suliakkiissuteqartup kukkussuteqarsimanissaa neqeroorutaasut nalilersorneranni. Taamatut kukkuneq assersuutigalugu tassaasinnaavoq suliakkiissuteqartup takunngitsoorsimagaa neqeroortut akornanni toqqarneqartup

Kapitali 8 Nalilersuineq aamma suliakkiineq

naammassisimannigkaa neqeroortitsinermi piukkunnassutsimut minnerpaaffissatut piumasagaataasoq, imaluunniit neqerooruteqartuni toqqarneqartup peqataasinnaanngitsunut ilaanera, suliakkiissuteqartumik pisussaaffiliisumik neqerooruteqartup peqataasinnaatinnginnissaanut.

Imaanngilaq killissaqartoq kukkunerup qanoq annertutigisussaananut, suliakkiissuteqartup pisinnaatitaalernissaanut suliakkiissuteqarnissaagaluamik utsertitsisinnaananut. Aalajangiisuvoq aalajangerneq suliakkiissuteqartup utsertissallugu kissaatigisaa nalorninaateqarmat, neqerooruteqarsimasoq suliakkiissuteqartup isumaqatigiissuteqarfiginiagaa suliakkinneqartussaasimannigkkuarmat.

Isumaqatigiissut suli atsiorneqanngilaq

Suliakkiissuteqarsimagaluarnep utsertinneqarsinnaananut aammattaaq piumasagaataavoq isumaqatigiissutissap suli atsiorneqarsimanninnera.

Isumaqatigiissut atortussaalersinneqarsimanersoq aalajangiiffiqineqartussaavoq suliffeqarnermi akerleriissutaasut isumaqatigiinniutigineqartarannut malittarisassat nalinginnaasut naapertorlugit. Tamatuma nalinginnaasumik kingunerissavaa isumaqatigiissut illugiinnit suliakkiisumit aamma neqerooruteqarsimasumit atsiorneqareersimanissaa.

Aalajangiusimannittussaanerup killissaa suli naasimannigilaq

Suliakkiissutigissallugu aalajangiutereersimasap utsertinneqarsinnaananut suliakkiissutaasumik aalajangiusimanninnissamut piffissaliussaasoq suli naasimannigilaq.

Aalajangiusimanninnissamut piffissaliussaag tassavoq piffissaq neqerooruteqartup neqeroorummini pisussaaffigisaa. Piffissami tassani suliakkiissuteqartup neqeroorut akuerisinnaavaa, taamalu neqerooruteqartoq pisussaaffeqalerluni neqeroorutiminik aalajangiusimanninnissamik.

Pisussaaffiliissamik aalajangiusimanninnissap naanerani neqerooruteqartoq neqeroorutiminit pitussimaneeruttarpoq. Taamaattoq periarfissaassaaq akuersisitsinissaq isumaqatigiissuteqarnissamut, neqeroorutaasimasumi atugassarititaasut iluanni aalajangiusimanniffissap aamma naareernerani.

Utsertitsinerup nalunaarutiginnera aamma neqeroorutininik nalilersuinerup ingerlaqqinnera

Suliakkiissuteqartup neqerooruteqarsimasut tamaasa ilisimatissavai suliakkiissuteqarnissaagaluup utsertinneqarsimanerani, neqeroorutinillu nalilersuinerup ingerlaqqinnissaanik.

Nutaamik suliakkiinissaq pillugu aalajangerneq

Suliakkiissuteqartup paasiguniuk kukkusogaarsimasoq neqeroorutit tiguneqartut nalilersorneqarnerini, aamma neqeroorummik aalajangiusimannittussaanermut piffissaliussaag

Kapitali 8 Nalilersuineq aamma suliakkiineq

naasimangitsoq imaluunniit isumaqatigiissummik atsiuisoqarsimangitsoq, taava suliakkiissuteqartup neqeroorutaasunik nalilersuineramik nangitsisinnaavoq.

Suliakkiissuteqarnissamik aalajangerneq nutaaq pissaaq nutaamik nalilersuereernikkut neqeroorutunik pineqartunik, aalajangiinermut tunngaviusimasunik, neqeroortitsinermut atortuni allaaserineqartoq periaasissaq naapertorlugu. Allatut oqaatigalugu periaasiusumik allanguisoqassanngilaq, neqeroorutunik siullermik nalilersuinerami atorpeqarsimasumik.

Nalilersuineq nangeqqinneqartoq taamaallaat siunertaqarpoq kukkunermik iluarsiinissamik, nalilersueqqaarnermi pisimasumik, neqeroortunilu eqqartup isumaqatigiissuteqarfiginissaanik kinguneqartussamik.

Kapitali 9 Allanguineq aamma atorunnaarsitsineq

9.1 Aallarniut

Kapitalimi uani ilitsersuisoqassaaq allanguisarnernut aamma atorunnaarsitsisarnernut. Namminersortut akornanni isumaqatigiissutini illuatungeriit isumaqatigiissuteqartut killilersorneqaratik aalajangersinnaavaat isumaqatigiissutaasut annertusineqassanersut, imaluunniit allarlunarmut nutaamut tunngasuussanersoq, maannamut isumaqatigiissummi ilaasimangitsumut. Pisortani suliakkiissuteqartartut taamatut annertutigisumik kiffaangisuseqartanngillat isumaqatigiissutaasunik allanguisinnaanermut. Tamatumunnga pissutaavoq isumaqatigiissummi tunngaviusunik allanguisarnerit isigineqartarmata nutaamik isumaqatigiissuteqarnertut, taamalu neqeroortitsissutaappaartussatut.

Neqeroortitsisarnernut malittarisassat periarfissaqartitsippot nalinginnaasunik iluarsiiissuteqarsinnaanernut, pisortat isumaqatigiissutaat eqqasaatigalugit. Kapitali una siunnertaqarpoq ilitsersuinissamik, iluarsiiissutaasartut qanoq ittut pisortat isumaqatigiissutaasa akuerisarneraat, suullu kinguneqartarnersut isumaqatigiissutissamut nutaamut neqeroortitsisoqqaarnissaa.

Tulliuttuni sammineqassapput isumaqatigiissutinik allanguisinnaanernut periarfissat, **imm. 9.2-mi**, aammalu neqeroortitsinermik atorunnaarsitsisinnaanermut periarfissat **imm. 9.3.-mi**.

9.2 Isumaqatigiissummi allanguisarneq

Neqeroortitsisarnermut inatsit naapertorlugu suliakkiissuteqartoq pisussaavoq nutaamik neqeroortitsissalluni pineqarpata tunngaviusunik isumaqatigiissutini allanguinerit.

Pineqarput allanguutit tunngaviusut, isumaqatigiissummi aalajangersakkanik allanguineq aalajangersakkanut attuuttunut aalajangiisuugaangat isumaqatigiissutaappaartumut sanilliullugu, taamaattumillu ersersinneqarluni illuatungeriit kissaatigisimagaat isumaqatigiissummi tunngaviusut isumaqatigiinniutigineqaqqinnissaat.

Aallaavittut pisumi namminermi nalilersuineramik tunngaveqassaaq, allanguut pineqartoq pisortat isumaqatigiissutaanni ersersitsinerup illuatungeriit piumassusiannik isumaqatigiissummi tunngaviusut isumaqatigiinniutigineqaqqittariaqartut. Minnerunngitsumillu tamanna atuutissaaq allanguineq ima sunniuteqarsimassagaluarpat neqeroortitsinerup inerneranut allatut kinguneqartunik, allanguut aallaqqaammulli ilaasimagaluarpat. Allatut oqaatigalugu imaassaaq, allanguut kinguneqarsimasussaagaluartoq neqerooruteqartuni allap isumaqatigiissummut ajugaaneramik, imaluunniit neqerooruteqarnissamut soqutiginarlut allat neqerooqataasimassagaluarnerannik, tunngaviusunik allanguinerussaaq.

Assersuutit allannguutininut inerteqqutaasunut atussallugit nutaamik neqeroortitsisoqanngippat:

- » Suliakkiissuteqartoq atugassarititaasunik eqqussippat ammaassisuusimassagaluartunik qinnuteqartut allat, maanna pineqartunut sanilliullugit ammaanneqarsimassagaluartut, imaluunniit neqeroortitsinermit neqerooruteqarumasunik allanik ussattoqarsimassagaluartoq allannguutit aallaqqaataaniillu atuussimagaluarpata.

- » Allanguut kinguneqarpat aningaasaqarnikkut oqimaaqatigiinneq allannguuteqassasoq nioqquteqartussamut iluaqutaasussamik, isumaqatigiissummi siullermi periarfissaasimangitsumik.
 - » Tassani pineqarpoq oqimaaqatigiissitsineq suliamut aammalu suliamut akiliutaasup akornanni oqimaaqatigiinneq. Aalajangersakkami ilaapput allannguutit sulluunniit aningaasaqarnermut isumaqarsinnaasut. Assersuutigalugit allannguutit nalorninaatsit aamma allannguutit tunisaqartussap aningaasartuutissanik annikinnerulersitsisut, assigisaanik isumaqatigiissut naapertorlugu akiliutaasussamut sunniuteqanngitsunik.

- » Allanguut kinguneqarpat malunnaatilimmik annertusisitsinermik isumaqatigiissutip imaluunniit killiliussatut isumaqatigiissutaasup atuuffigisinnaasaani.
 - » Taamalu pineqarput annertusisitsinerit annertussutsinik namminernik aammalu suussutsinik.

- » Tunisaqartartussap nutaap taarserpagu neqeroortitseqqaarnermi atugaasuusimagaluartoq.

Piomasagaatit nutaat periarfissiisut allat peqataasinnaanerinit imaluunniit neqeroorsinnaanerinit

Allanguut naatsorsuutigineqarsinnaanngippat neqerooruteqartunik / qinnuteqartunik allaanerusunik peqataasoqarsimassagaluarneranik soqutiginnillutik, taava tamatuma ersersissimassanngilaa tunngaviusunik allannguuteqartitsisoqarsimaneera. Paarlattuanilli naatsorsuutigineqarsinnaappat neqeroortut kikkussusiat allaanerusimassagaluartoq, allannguut ilisimaneqarsimagaluarpat, neqeroortitsineq ingerlanneqarmat, taava tamatuma ilimanartissavaa allannguut tunngaviusumik allannguinerusimassasoq.

Neqeroortitsinermit atortuni immikkut oqimaatsunik atugassarititaasunik suliaqartoqarsimappat, neqerooruteqarsinnaasut ilaat peqataanngitsoorsimasinnaapput neqerooruteqartullu allaanerusimassagaluarlutik. Assersuutigalugu isumaqatigiissut imaqarpat aalajangersakkanik killiligaanngitsunik tunisaqartussap akisussaaffigisassaani, isumaqatigiissummi aningaasarsiornikkut malunnaatilinnik nalorninaateqartumi, taava atugassarititaasumik tamatuminna allanguineq akisussaaffiusup killeqarneranik taarserlugu, isumaqatigiissutaasup aningaasartaasa ilaattut annertussusilerlugu, kinguneqassagaluarpoq neqerooruteqartussat allat neqeroortitsinermit peqataanissaq soqutigisimassagaluaraat.

Akiliutissat isumaqatigiisummi ilaasut aamma pingaaruteqarsimasinnaagaluarpur neqerooruteqartut kikkut peqataasimanissaannut. Niuerfiusoq aggugaasimappat imatut neqeroortitsinermut annertuumik isumaqarsimassagaluarluni peqataasinnaaneq, akiliutissat qanoq ittut atorniarneqarnersut suliassamik tunniussaqaarnissamut, akiliutissamik allanguineq kinguneqarsinnaavoq neqerooruteqartussat allat peqataasinnaanerannik.

Boks 9.1

Qaqugukkut allanguut kinguneqartarpa neqerooruteqartussat allat peqataasimanissaraluinik?
Assersuutigalugu isumaqatigiisummi ilaappata eqqiaasarneq aammalu igalaanik saliiarneq, taava neqeroortussat eqqiaasinnaallutillu igalaanik saliiinnaasut kisimik peqataassapput. Isumaqatigiisulli allangortinneqarpat taamaallaat igalaanik saliiisoqarnissaa pineqalersillugu, taava naatsorsuutigisariaqassaaq qinnuteqartussat kikkuneri allaanerusimassagaluartoq, pissutigalugu aamma neqeroortussat igalaanik saliiinnaasut peqataasimassagaluardata. Pissutsit taamaattut aamma illuanut sammippat.

Neqeroortitsinerli illuani imaqarsimasuuppat facility management-imik, kinguneqarsimassagunangikkaluarpoq neqeroortut allaanerunissaannik.

Allanguineq pilersinneqartoq sunniuteqarsimagaluarpata pissutsinut isumaqatigiisutissamik kimut tunniussisoqarnissaanut, assersuutigalugu akianut imaluunniit neqeroortitsissutaasut pitsaassusissaannut, nalilertariaqarpoq allanguut allamik ajugaasoqarneranik kinguneqarsimassagaluarneq. Neqeroortut ajugaasoq neqeroortunit allanit malunnaatilimmik pitsaanerusimagaluarpata, imaluunniit neqeroortut ataasiinnaq piviusorsiorluarsimagaluarpata annerusumik piumasaqaataassagaluarpoq allanguuteqartitsisoqarnissaa, neqeroortuutaasut imminnut qanittuaraanerannut sanilliullugu.

Assersuutigalugu suliassamut immikkut ittunik piumasaqaateqarsimasuuppat, neqerooruteqartussanut naammassissallugit nalunarnerusunik, taamalu akiusussamut malunnaatilimmik sunniuteqarsimalluni, piumasaqaatinik taamaattunik tunuartitsineq kinguneqassagaluarpoq neqerooruteqartoq allat ajugaasimassasoq.

Assigisaanik atuuppoq isumaqatigiisutit naammassineqarnissaanut atugassarititaasut tunngaviusutigit allanguuteqartinneqarsimasuupata. Assersuutigalugu piumasaqaatigineqarsimappat tunisaqartussap aningaaserivimmi qularnaveeqqusiisummik peqarnissaa isumaqatigiisumik atsiuinnermini, naatsorsuutigisariaqassaaq tamanna neqerooruteqartunut sunniuteqarsimassagaluartoq, taanna taarsiullugu allangortinneqarsimappat ingerlatseqatigiiffik anaanaasoq qularnaveeqqusiisussanngorlugu.

Allanguut kinguneqarpat aningaasaqarnikkut oqimaaqatigiissitsineq allanguuteqassasoq Isumaqatigiissutip aningaasaqarnermigut oqimaaqatigiinnera allangussanersoq tunisaqartumut iluaqusiisumik, nalilerneqassaaq tunisaqartumut iluaqusiinersoq, isumaqatigiissummi namminermit naatsorsuutigineqareersoq sinnerlugu. Allanguut pippat tunisaqartumut immikkut iluaqusiisumik isumaqatigiissummi naatsorsuutigineqariinngitsumik, taava tamanna isigisariaqassaaq tunngaviusunik allangortitsinertut.

Allanguutit kinguneqarpat pitsaaqutsinik aammali ajoqutsinik tunisaqartumut, taava tassani aalajangiisuusaaq ajoqutaasut ima annertutiginersut iluaqutaasunik qaangiillutik, tunisaqartumut iluaqutsissanik allangortitsiviunngitsumik.

Tamanna assersuutigalugu pisinnaavoq tunisaqartup kiffartuussinissaanut piumasaqaataasut apparneqarpat, kisiannili ilutigisaanik tunisaqartup iluaqutsissarsinissaanik ajornarnerulersitsisumik.

Isumaqatigiissut allangortinneqarpat ilassutitut suliassartaleqqillugu, taava tamanna aamma tunngaviusunik allangortitsinerussanngilaq, tunisaqartoq suliaminut akilerneqarpat, tamatumunngalu atatillugu aamma tunisaqarnikkut iluanaaruteqarpat.

Allanguutit ataatsimut aningaasaqarnikkut oqimaaqatigiinnermik allanguinngitsut, taamaattoq ima annertugisinnaapput pisumik namminermit nalilersuereernikkut isigineqartariaqarlutik illuatungeriit piumassusaattut isumaqatigiissummi tunngaviusunik atugassarititaasut isumaqatigiinniutigeqqinnissaannut. Taamaasilluni piumasaqaataassaaq nutaamik neqeroortitsinermik ingerlatsisoqarnissaa.

Allanguut imaqarpat isumaqatigiissutip atuuffigisaata malunnaatilimmik annertusineranik Allanguut imaqarpat isumaqatigiissup annertusineqarneranik suliassani, neqeroortitsinermi ersissimanngitsunik, apeqqutaassaaq annertusisitsineq qanoq ittuunersoq, taamalu tunngaviusunik allangortitsinerusimanersoq. Isumaqatigiissummi sammisamik allanguineq imaqarsinnaavoq isumaqatigiissutip annertussusianik allanguinernik, – tassa suli aammalu ilaqqineq – aamma suliap suussusianik allanguineq, - tassa allat pineqarneri. Annertunerulersitsineq annertunngippat, taava paasineqarsinnaassaaq tunngaviusunik allanguinnginnertut. Kisianni isumaqatigiissummi pineqartoq malunnaatilimmik allanguuteqarpat, taava tassani pineqassaaq tunngaviusunik allanguineq.

Qaqugukkut annertunerulersitsineq annertuujunersoq, ilaatigut apeqqutaassaaq isumaqatigiissut siullermik qanoq annertutigisimanersoq. Allanguutit nalinga isigineqassaaq isumaqatigiissutaaqqaartup nalingatigut. Allanguutit nalinga annikitsunnguuppat nalinganut sanilliullugu isumaqatigiissutaaqqaartumiittumi, taava isigineqarsinnaassaaq annertunngitsutut. Allanguutaasut qanoq annertutigisinaaneranut pisumiit pisumut naliliineq aalajangiisuusaaq.

Kapitali 9 Allanguineq aamma atorunnaarsitsineq

Annertunerulersitsineq neqeroorutaasup killissaasa iluaniippat, assersuutigalugu allanguut neqeroortitsinnermut nalunaarummi pineqartut iluaniimmat, taava allanguut annertuujussanngilaq. Allanguineq naatsorsuutigineqarpat kinguneqassanngikkartuortoq suliffeqarfiit allat isumaqatigiissutissamik soqutiginnissimassanerannik, taava allanguut pingaaruteqanngitsutut nalilerneqarsinnaassaaq.

Boks 9.2

Isumaqatigiissutip annertusineranut assersuut, annertunngitsumik isumaqatigiissutaasup nalinganut annertunngereersumut tunngatillugu

Kommunip neqeroortigaa siunnersortinut isumaqatigiissutissaq kommunip ingerlatsivinni naammassisaqarnerulernissamik suliniuteqarnissamik siunertaqartoq 1, 5 mio. kr.-inik naleqartoq.

Suliassap ingerlanneqarnerani kommunip kissaatitaa suliassap annertusinissaa aqqusinernut naatsiiviliarsuarnullu ingerlatsinnermi naammassisaqarnerulernissamik suliniummik. Annertusisitsinerup naligai 300.000 kr.-it, isumaqatigiissutaqqaartoq 20 % -imik ilallugu.

Isumaqatigiissummik taamatut annertunerulersitsineq annertuutut ingerlatsivimmiit isigineqanngilaq, naak isumaqatigiissutaqqaartoq 20 pct.-inik annertusineqaraluortoq. Tassani tunngaviuvoq isumaqatigiissutip nalingata annikinnerusumik qaffanneqarnera, allanguinerlu isumaqatigiissutaqqaartumi pineqartut ilagimmassuk, kiisalu aamma allanguineq immikkoortutut isigalugu peqataanissamat soqutiginninnerup annertussusianut isumaqanngimmat.

Annertunerulersitsineq isumaqatigiissummi pineqareersunut tunngasuuppat, - tassa suli aamma assigisaanik aammalu, - naleqqutissaaq nalilersussallugu annertunerulersitsineq isumaqatigiissutip niuerfiusumi soqutigineqarneranik annertusissanersoq. Annertunerulersitsinerulli allarluinnaat suliassat sammippagit nalilersorneqassaaq niuerfiusumi soqutiginninnermut sunniuteqarsimassanersoq suliassat allat sammineqarnerat. Annertunerulersitsineq suliassanik pineqareersunit allaanerujussuuppat, nalilersorneqassaaq niuerfiusoq alla annertusisitsinnermi pineqannginnersoq. Taamaattoqarpat piunasaqaatit annikinnerussapput annertusaanerup malunnaatilittut nalilerneqarnissaanut.

Pissutsit ilassutit allat ilaatinneqarsinnaasut allanguutip tunngaviusumik allanguinerunersoq nalilersornissaani

Pissutsit siuliani eqqartorneqartut saniatigut pisut arlaqartut arlallit nalilersuinerni ilaapput, allanguineq tunngaviusumik allanguinerunersoq nalilersinnaajumallugu.

Allanguinissamik pisariaqartitsinnermut avataaniittut pissutsit pissutaappata, illuatungeriit isiginiarsinnaasimangisaat neqeroortitsineq ingerlanneqarmat, aammalu illuatungeriit sunniuteqarfiginngisaat oqartariaqarpoq allanguutit tunngaviusumik allanguinerunngitsaq.

Kapitali 9 Allanguineq aamma atorunnaarsitsineq

Assersuut tassaasinnaavoq inatsisini allanguisoqarsimanera, illuatungeriinnut pisussaaffiliisumik isumaqatigiisummik allanguinissamut.

Taamaattoq aallaaviuvoq allanguut ilumut avataaniittunik naatsorsuutigineqareersinnaanngitsunik pissutsinik tunngaveqartoq. Suliakkiissuteqartup isummaminik allanguinera, imaluunniit suliakkiissuteqartup naatsorsuutigineqartutut allanngornersut isumaqatigiissutip atuuffigisaani nammineq malitseqarsinnaanngilaq allanguinissamut periarfissat annertusineqarnissaannik.

Piffissaq ingerlasimasoq isumaqatigiissutip atortuulerneraniit, allanguinermut aamma pingaaruteqarsinnaavoq. Allanguinerit pippata isumaqatigiisummik atsiuinerup kingunerujussuatigut, taava allanguinissamik pisariaqartitsineq annertunerussiaaq, isumaqatigiissutip atsiorerata kinguinnguutigut allanguiniarnissamut sanilliullugu.

Isumaqatigiissutip katitsigaaanera aamma isumaqarsinnaavoq. Pineqarsimappat isumaqatigiissut assigiinngisitaartunik kiffartuussinernik imaqartoq, soorlu IT-mik sullissinermut tunngasut, allanguinissamut periarfissat aamma annerussapput, sanilliullugu isumaqatigiisummumut nioqqutissanut suarsunnguanut tunngasunut sanilliullugu.

Allanguineq isumaqatigiisummik atorunnaarsitsinermut atatillugu pippat, allanguinissamut periarfissat annertunerussapput, nalinginnaasumik isumaqatigiisummik passussinermi allanguinernut sanilliullugu. Suliakkiissuteqartoq tamatumunnga atatillugu pisiniartarfimminut isumaqatigiissuteqarsinnaavoq kiffartuussinernit isumaqatigiisummiit annikinnerulissasut, piffissallu sivilisinerusup ingerlanerani isumaqatigiissutaasumut sanilliullugu. Akiliutaasimagaluartut aamma annikinnerulissappata. Assigisaanilli suliakkiissuteqartup neqeroortitsisarnermut malittarisassat unioqqutsinnagit aamma pisiniartarfini immikkut isumaqatigiissuteqarfigisinnaavaa, siunertaqartumik isumaqatigiissut piffissap naapertuuttup ingerlanerani atorunnaassasoq.

Taamaattoq allanguinerit suliakkiissuteqartoq pisiniartarfigisaminut isumaqatigiissutigisai isumaqatigiissutip atorunnaarnissaanut pisariaqartut qaangerlugit pissanngilaq. Assersuutigalugu suliakkiissuteqartoq isumaqatigiissuteqarsinnaanngilaq pisiniarfigisakkaminiit kiffartuussinernik aamma allanik pisisarnissamik, taarsiullugu isumaqatigiisummumut atorunnaartumut, tamanna pisariaqanngippat isumaqatigiissut atorunnaarsikkumallugu.

9.2.1 Allanguinermut piumasaqaatit

Isumaqatigiisummi allanguinerit aallaaveqartut ersarissunik aamma immikkuullarissunik atugassarititaasunik neqeroortitsinermut atortuniittut, isigineqartanngillat allanguinertut annertuutut. Piumasaqaatit assersuutigalugu neqeroortitsinermut atatillugu isumaqatigiissutissatut missiliuusiami ilaasimasinnaapput, aalajangersaassallutillu allanguinerit piumasaqaatillu annertussusissaannik aammalu suunerinik, taakkualu qanoq atorneqarnissaannik. Piumasaqaat nalorninermik pilersitsisinnaassanngilaq, qaqugukkut atortitsisinnaaneq pillugu, kiisalu aamma allanguutit killissaannik, piumasaqaammik pineqartumik aalaaveqartumik. Tulliuttut minnerpaatut allanguisarnermut piumasaqaammiittariaqarput:

Kapitali 9 Allanguineq aamma atorunnaarsitsineq

- » Allanguutit qanoq ittut suliarineqarsinnaaneri.
- » Taakkua sunniutissaasa qanoq annertutiginnissaannik naatsorsuutigisaqarneq.
- » Qaqugu allanguutit pisinnaaneri.
- » Qanoq allanguutit atortuulersinneqassanersut.

Tamatumalu saniatigut objektiviusumik tunngaveqartumik aalajangersarneqarsimassaaq akiusunik allanguutiniittunik qanoq atortuulersitsisoqartassanersoq.

Tamatumali taamaakkaluartoq pisariaqartumik kingunerinnigilaa allanguinissamut periarfissat pinngitsooratik sutigut tamatigut allaaserineqarsimanissaat, taamaasillunilu neqerooruteqartoq akiusussamik aalajangersimasumik aalajangiisinnaassasoq. Neqerooruteqartumut periarfissaqassaaq siumoortumik nalilersinnaassallugu allanguutsit qanoq ittut pisinnaanersut, soorluttaaq periarfissaassasoq allanguutit akissaannik aalajangiisinnaaneq piffissamut allanguiffiusumut, illuatungeriinnut isumaqatigiinniarnissaq pisussaatinngikkaluarlugu.

Allanguinermut piumasaqaatit ilaqarsinnaapput akinik suussusilersuinernik imaluunniit nioqqutissamik taarsiisarnernik. Assersuutigalugu suliakkiisumut pisariaqarsinnaavoq qularnaassallugu nioqqut tunineqartartut piffissap ingerlanerani ullutsinnut naleqquttusoq ineriartormillu niuerfiusumi malinnaasuusoq.

Allanguinermut piumasaqaat nioqqutissamik taarsiinissamut assersuutigalugu tassaasinnaavoq tunisaqartartup nioqqummik taarsiisinnaanera, nioqqutissaq ussasaarutigineeruppat, nutaamik avatangiisunullu naleqqunnerusumik, imaluunniit ussasaarutigineqartalerpat pitsanngorsagaalluni, tamatumani aamma inuussutissarsiutit sammiviini assiginngitsuni annertussusissat allanngornerunik pissuteqartumik. Tamatuma saniatigut allanguinermut piumasaqaat kinguneqarsinnaavoq nioqqutissat assigiinngitsunut immikkoortitsigaaneri annertusineqartut nioqqutinik nutaanik ilallugit, assersuutigalugu nutaanngitsut atorunnaarnerisigut. Aalajangersakkalli taamaattut ersarissumik aalajangersassavaa piumasaqaatit qanoq ittut nioqqutini nutaani naammassineqartussaaneri.

Allanguinissamut periarfissamik atuineq taamaattoq isumaqatigiisummi killiliussani suussutsinik allannortitsissanngillat. Tamanna isumaqarpoq allanguutit kinguneqassanngitsut isumaqatigiissut niuerfiusumut allarlunarmut saaffiginnittunngornissaannik.

Boks 9.3

Qaqugukkut allanguineq isumaqatigiissut naapertorlugu aqutissiuussinnaava isumaqatigiissup tunngaviusutigut allanguuteqarnissaanik?

Qinigaqarsinnaanermut pisinnaatitaaneq imaluunniit allanguisinnaanermut aalajangersagaq malitseqarsinnaavoq isumaqatigiissutip tunngaviusunik suussusii allanguuteqartinneqartut, pisuni imaattuni:

- » *Atortuulersinneqartoq allanguut malitseqarpat isumaqatigiissut niuerfiusunut allanut saaffiginnittunngortoq. Assersuutigalugu leasing-ip atorneratigut pisiniarnermut taarsiullugu naatitanik økologiskiuunngitsunik, økologiskiusunut taarsiullugit.*
- » *Kiffartuussinerit tunniunneqartussat amerlassusiisa kingunerippassuk isumaqatigiissut niuerfiusumut allanut saaffiginnittunngortoq. Assersuutigalugu eqqiaanermik tunisaqartarnermi, kommunip ingerlatsiviinut tamanut, atuarfimmuut ataatsimut taarsiullugu.*

9.2.2 Ilasutitut nassiuussisarneq

Ilasutitut nassiuussisarnerit pisiniartarfigisamit siullermiit, isigineqartanngillat tunngaviusunik allanguutitut, allanguinerit pisariaqaraangata isumaqatigiissutip naammassineqarnissaanut. Tamatuma saniatigut piumasaqaataavoq pisiniartarfimmik allamik atuinnissaq:

- » Ajornarpat akornutissat pisariusut pissutigalugit, aningaasaqarnermut aamma teknikkimut tunngasut, aamma
- » Ajornartorsiutinik malunnaatilinnik kinguneqassappata, imaluunniit suliaakkiissuteqartartup aningaasartuutaanik annertumik annertunerulersitsissappata.

Ilasutitut kiffartuussineq pisariaqarsimasoq, paasineqassaaq piumasaqaatit pissutigalugu isumaqatigiissut naapertorlugu suliaasaq pingaarneq naammassineqanngitsutut isikkoqalissasoq, ilasutitut kiffartuussineq tunniunneqanngippat. Taamaasilluni inerteqqutaavoq kiffartuussinernik ilassusiinissaq pisortat isumaqatigiissutaannut, pissutaasunik allamik tunngaveqartunik. Assersuutigalugu tassani pineqarsinnaapput suliaakkiissuteqartup salliusussaataasumik taarsiisimam, teknikkimut tunngasunik aaqqiissutissanut atatillugu, neqeroortitsineri siullermi ileqqusimagaluartumik, imaluunniit isikkuminassusissaanik pissuteqartumik.

Tunisaqartartumik - pisiniartarfimmik – allamik atuilernissaq annertuutigut ajoqutinik pinngorfiusussaammat, kingunerissagaluarpaa suliaakkiissuteqartumut naapertuutinngitsunik annertuunik aningaasartuuteqartoqalernera. Tamanna taamaassinnaavoq suliaasaqarfiit akimorlugit ingerlatsisinnaajunnaarnissamik peqquteqartumik atortut pioreersut eqqarsaatigalugit, imaluunniit ingerlatsineri aserfallatsaaliinermilu ajornartorsiortoqalernissaa peqqutigalugu.

9.2.3 Pisiniartarfiugaluartumik taarsiineq

Pisiniartarfiugaluartumik taarsiineq isigineqanngilaq tunngaviusutut pissutsinik allannguinerlut, tamanna pippat ersarissumik, eqqoqqissaartumik aammalu paasiuminartumik allannguinessamut aalajangersakkamik tunngaveqartumik, allaaserineqartutut siuliani imm. 9.2.1.-mi

Suliakkiissuteqartullu aammattaaq pisinnaatissavaa neqeroorteqartunit toqqarneqartup aaqqissuussinikkut allannguuteqartitsisinnaanera isumaqatigiissutip atuuffiani. Pissutsit atuuttut aallaavigalugit inatsisitigut pisinnaatitaaffiusinnaavoq pineqartup iluani aaqqissuussaaniikkut allannguuteqartitsisarnissat, allanik tiguisarnissat, kattussisarnissat, pisisarnissat imaluunniit akiliisinnaajunnaarnerup kingunerisaanik isumaqatigiissutip allanut pingajuusumut tunniunneqarsinnaanera. Suliakkiissuteqartullu taamaasilluni akuerissavaa suliffeqarfik pisortanut isumaqatigiissutaasumi peqataasoq - suleqataasoq – akiliisinnaajunnaarninilu pissutigalugu suliarineqartoq isumaqatigiissummik pingajuusumut allanut tunniussisinnaasoq. Piumasaqaatit tunngaviussaaq atugassarititaasuusimasut aallaqqaataaniilli atuuttut nioqquteqartuulersussamit nutaamik naammassineqartarnissat, kinguneqaratillu isumaqatigiissummi tunngaviusunik allanguinernik.

Ingerlatsisuusumik taarsiineq tassaassanngilaq neqeroortitsisarnermut inatsimmi malittarisassanik sanioqqutsiniarneq.

9.4 Atorunnaarsitsineq

Immikkoortoq una tunngasuvoq pisartunit assigiinngitsunit neqeroortitsinermi pilersartunut.

Neqeroortitsinermut atatillugu suliakkiissuteqartutut inissisimasoqalersinnaasarpog ajornakusoortumik, pissusissamisoornerpaalersarlunilu neqeroortitsinerup ingerlasup taamaatinnessaa, aallaqqaataanillu aallarteqqilluni. Taamatut kissaateqalerneq pisinnaasarpog paasineqaraangat neqeroortitsinerup aaqqissuunnerani kukkusoqarsimasog, taamaattumillu neqeroortitsineq inatsisit eqqortillugit ingerlanneqarsinnaanngitsoq, taamaammallu aallaqqaataanniit neqeroortitsinermut nalunaarusiornikkut saqqummeeqqittoqartariaqarluni.

Pisoqarsinnaavoq tunisaqartarput pisiniartarfiusup isumaqatigiissummik sumiginnaasimaneranik imatut isumaqatigiissummik atorunnaarsitsinissaq pisariaqalersinnaasarluni. Tamanna annerusutigut kontraktinik isumaqatigiissuteqartarnernut inatsisinut tunngasuvoq, ilitersuutip matuma avataaniittoq.

9.4.1 Neqeroortitseriaatsimik atorunnaarsitsineq (isumaqatigiissuteqannginnermi)

Qaqugukkut atorunnaarsitsisoqarsinnaava?

Suliakkiissuteqartoq annertuumik kiffaanngissuseqarpoq neqeroortitsinermik ingerlanneqartumik atorunnaarsitsisinnaanermut, pissutissaviusunik pissuteqartunik.

Pivusorsiornerunnginnaviannngilaq (tassalu pivusorsiornerussaaq) atorunnaarsitsisinnaaneq, imaappat:

Kapitali 9 Allanngineq aamma atorunnaarsitsineq

- » Kukkusooqarsimavoq neqeroortitsinerup aaqqissuunneqarnerani, ilaatigut:
 - » Neqeroortitsinermi atugassarititaasut ersernerluppata akimullu ersinnatik.
 - » Akulerussisoqarsimappat toqqaasarnermut aammalu suliakkiisarnermut atugassarititaasuni.
 - » Pasinartoqarpoq arlaannaannulluunniit atasuunnginnissaq sanioqqunneqarsimasoq, imaluunniit soqutigisatsigut assortuuttoqartoq, imaluunniit,
 - » Suliakkiissuteqartup inatsisini maleruagassat kukkusut atorsimappagit.
 - » Neqeroortitsinerup atortut amigaateqarpata.
 - » Neqerooruteqartut nalilersorneqarneranni kukkusooqarsimappat.
- » Aningaasartuutissanut missingersuusiani aammalu aaqqissuusaanikkut atugassarititaasuni pissutsit pisariaqartsippassuk.
- » Suliakkiissuteqartup paasisoorpagu aaqqissuussineq neqeroortitsissutaasoq torrallataannngitsaq imaluunniit pissusissamisunnngitsaq.
- » Suliakkiissuteqartup taamaallaat tiguppagit neqeroorutit akuerineqarsinnaanngitsut suliariumannittussarsiusseqqaarnermi.
- » Suliakkiissuteqartup nalilerpagu suliassaq pitsaanerusumik suliakkiisumit namminermit isumagineqarsinnaasoq.

Atorunnaarsitsineq qanoq ingerlassava

Suliakkiissuteqartoq aalajangeruni neqeroortitsinerup aaqqissuussineq ingerlasoq taamaatinniarlugu, taava aningaasaqarnikkut attorneqartut susassaartut ilisimatinneqassapput aalajangerneq pillugu sukkanerpaamik, kingusinnerpaamillu atorunnaarsitsinissamik aalajangernermiit ullut 3-it ingerlaneranni. Nalunaaruteqarneq tunngavilersorneqassaaq, sooq neqeroortitsinerup ingerlasup taamaatinneqarsimanera pillugu. Tunngavilersuutaasoq ersersitsissaaq pissutsinik taamaatitsinerup aalajangiisuusimasunik.

Kapitali 10 Isumaqatigiissutit naleqartitatut killiliussat ataanniittut

10.1 Aallarniut

Suliakkiissuteqartup nalilerpagu isumaqatigiissut naleqartitatut killiliussat ataanniittoq, taava pisortat ingerlatsiviat oqartussaasoq taamaallaat pisortat ingerlatsinerannut inatsisitigut maleruagassani ileqqussaasuni ilaassaaq.

Pisortat ingerlatsineranni ileqqussat pisussaaffiliipput suliakkiissuteqartumut isiginarneqassasut piviusorsioortumik kinaassusersiunngitsumillu ingerlatsisoqarnissaanik, tamatumaniissaaq inuit imminnut tunngasunik salliuittisisannginnissaat, naligiimmik periaaseqarnissamik ileqqoqarnissamik, piunasaqaammik aningaasarsioornikkut isumannaatsumik ingerlatsisoqarnissaanik aammalu atsikkutigiissarisumik ileqqoqarnissamik.

10.1.1 Suliakkiissuteqartarneq niuernermi atugassarititaasunik tunngaveqartunik

Pisortat aningaasarsioornikkut ingerlatsineranni isumannaatsumik ingerlatsinissamik ileqqoqarnissaq kinguneqarpoq, suliakkiissuteqartup pisussaaffeqarneranik qularnaassallugu suliassamik ingerlatsiumalluni neqerooruteqartup suliassamullu isumaqatigiissuteqarfigineqartup, suliaminik pitsaanerpaamik aamma akikinnerpaamik naammassisaqarsinnaanissaanik. Allatut oqaatigalugu pisussaaffiuvoq isumaqatigiissummik pisussaaffiliineq niuernermi atugassarititaasut iluanni pisassasoq. Tamanna assersuutigalugu pisinnaavoq suliakkiissuteqartup:

- » niuerfiusumik misissuineramik ingerlatsinissaanik, tamannalu tunuliaqutaralugu neqeroorummik ataatsimik piunasaqarnissaanik,
- » neqeroorutiniq marlunniq amerlanerusunilluunniit piunasaqarnissaanik, imaluunniit
- » allagarsiinissaanik suliakkiissuteqartup quppersagaatigut, imaluunniit pisortat neqeroortitsisarnernut quppersagaatigut.

Nalunaarsuiffik tamakkiisuunngilaq, assersuutaannaallunili qanoq niuerfiusuni atugassarititaasunik tunngaveqartumik pisiniartoqarsinnaaneranut. Periaaseq allaanerusoq pisortat ingerlatsineranni ileqqussaannut naapertuunneruppat suliakkiissuteqartoq kiffaanngissuseqarpoq periaasissaminik nammineq aalajangiussissalluni, pisiniarnermut pineqartumik naleqqunnerusumik.

Niuerfiusumi qulaajaanermik ingerlatsinissaq

Suliakkiissuteqartup niuerfiusumik qulaajaanermik ingerlassinnaavaa, taannalu tunuliaqutaralugu neqeroortitsineramik ingerlatsilluni, qularnaarumallugu pisiniarermik niuerfiusuni atugassarititaasunik tunngaveqartumik ingerlanneqassasoq. Niuerfiusunimik qulaajaanermik assersuutigalugu tunngaveqarsinnaavoq akiusunimik atuuttunimik misissuineramik, suliffeqarfimmut aalajangersimasunut attaveqarnermik, imaluunniit siusinnerusukkut pisiniartarnermik misilittakkanim atuinermik.

Naammattumik niuerfiusuni misissuinernik ingerlatsisoqarneranut aalajangiisuusaaq naammattumik qulaajaanermut niuerfiusumi pissutsinik pitsaasunik ilisimasaqalernissaq, aamma akiusunik, tunngavissaqalerumalluni neqeroortitsinissanut.

Neqeroorutininik marlunnik imaluunniit amerlanernik piniarneq

Suliakkiissuteqartup neqeroorutit marluk imaluunniit pingasut ammasuunngitsumik piniarsimappagit naatsorsuutigineqassaaq suliakkiineq niuerfiusuni pissutsinik tunngaveqartoq. Neqeroortitsinerit taakkua ammasuunngitsunik ingerlanneqarsinnaapput, tassa imaappoq, suliassaq tamanut ammasumik paasisitsissutaasimanngitsoq. Tamatumani neqeroortitsineq persuarsiorntuunngilaq, neqeroorutillu taamaattut aamma isumaqatigiinniutigineqarsinnaapput. Suliakkiissuteqartup pisumi kissaatigippagu neqeroorutininik pingasuniit amerlanerusunik matoqqasuunngitsumik ingerlatsisoqarnissaa, taava suliakkiissuteqartup tamanna tunngavilersussavaa.

Tunngavilersuisoqarnissaanik piunasaqaat siunertaqarpoq oqimaaqatigiissaarinissamik, suliakkiissuteqartup neqeroortitsinerinik arlalinnik pissarsisussaananeranut atatillugu, pisariaqartunik naammassisaqarfiusumik unammillertoqarsinnaaqullugu isumaqatigiissutissamut atatillugu, isiginiarlugu aningaasartuutissat suliffeqarfiup neqeroortitsinerimut peqataanissaanut atasut killilersimaarnissaat. Suliakkiissuteqartup assersuutigalugu tunngavilersussavaa neqeroorutininik pingasunit amerlanerusunik piunasaqarnissi, suliakkiissuteqartup nalilersussammagu tamatumuuna qularnaarneqassasoq neqeroorutininik iluatinnartunik takkuttoqarumaartoq.

Ussassaarineq suliakkiissuteqartup quppersagaani

Suliakkiissuteqartumut allagarsiilluni ussassaarinissamut pisussaaffeqanngilaq, kisiannili suliakkiissuteqartup qinersinnaavaa pisiniarneq ussassaaraluni allagarsiissutigissallugu. Annonce-liisoqarpat neqeroortitsisup quppersagaani piunasaqaateqanngilaq tamatuma qanoq iluseqarnissaanut. Allagarsiineq taamaattumik iluseqarsinnaavoq allaaserinninnertut pisiniarnissamik pilersaarutaasumik, imaluunniit imarisaanik, neqeroornissamillu kaammattuutitaqarluni.

10.1.2 Neqeroortitsineq

Aalajangersimasunik ilusissanik piunasaqaateqanngilaq, assersuutigalugu neqeroorummik ataatsimik piniartoqassappat, niuerfiusumik misissuisimanernik tunngaveqartumik. Taamaattoq pissusissamisoorsinnaavoq suliakkiissuteqartup allaganngorlugu kaammattuusiornissaa, ersarinnerusunik allaaserinnittunik pisiniarneq pineqartoq pillugu, neqeroortinniarneqartumut toqqakkamut sammititaasumik. Kaammattuutitut allakkisami ilisimatitsissutigineqarsinnaapput atugassarititaasut isumaqatigiissuteqarnissamut, neqeroornermut piffissaliussanik il.il. Tamatuma suliakkiissuteqartoq periarfississinnaavaa uppernarsaanissamut suliakkiissuteqarnissaq pissasoq pisortat ingerlatsineranni ileqqussat nalinginnaasut naapertorlugit.

Neqerooruteqartitsinernut suliffeqarfinnut aalajangersimasunut pisartunut allaanerussutaasunik suliakkiissuteqartup qularnaartussaavaa suliffeqarfiit peqataasut naligiimmik pineqarnissaat. Pisussaaffeqarneq suliffeqarfiit akuutinneqartut paasisutissanik assigiissunik atuisinnaanissaat aamma naligiimmik pinnittussaanerup ilagaa.

Neqeroornissamut kaammattuineq

Qanoq ilusilersuinissamut piumasaqaateqanngilaq suliakkiissuteqartup neqerooqqusilluni kaammattuinnessaanut. Tamannalu taamaasilluni oqaasiinnartigut pisinnaavoq. Kisiannili pissusissamisoorinnaavoq assigiissunik kaammattuummik allagaqarnissaq, pisiariniakkap suuneranik allaaserinnittumik, immaqalu suliassiinissamut atugassarititaasunik piumasaqaatillu minnerpaaffissaannik imaqartumik. Tamatuma ajornannginnerulersissavaa neqeroorutit tiguneqartut imminnut sanilliunnissaat, Tamatumalu saniatigut neqerooruteqartussat suliakkiissutiginiakkamut paasisimasaqalernerat ilimanarpoq peqataassasoq periaasissanut apeqqusersuisariaqaranilu akissuteqartoqartariaqartassanngimmat.

Suliffeqarfiillu akuusut ilanngullugu ilisimatinneqassapput neqeroorutitik aamma suliffeqarfinniit allaniit piniartoqarmat. Tamanna nalunaaruteqarnermi ersinngippat oqaasiinnartigut ilisimatitsissutigineqarsinnaavoq arlaqarnerusunik neqeroorutitik piniartoqarmat.

Suliakkiissummut atugassarititaasut

Pisussaaffiunngilaq siumoortumik ilisimatitsissuteqarnissaq suliakkiinissamut atugassarititaasussanik aammalu qanoq oqimaalutaasoqarnissaanik.

Taamaattoq pisortani ingerlatsinermi naligiimmik pinninnissamik ileqqoqartussaanerup kinguneraa suliffeqarfiit peqataaqqullugit qaaqqusaasut assigiissunik paasisutissinneqartussaaneri. Naligiimmik pinnittussaanerup eqqortinneqarnera qularnaarumallugu inassutigineqassaaq neqerooruteqartut suliakkiissuteqarnissaq pillugu ilisimatinneqarnerat allaganngorlugu tunniunneqassasoq. Taannalu assersuutigalugu tassaasinnaavoq siuliani eqqaaneqareersoq peqataanissamut kaammattuineramik allakkiaq.

Nalinginnaasunik ilitersuisarnissamik pisussaaffeqarnerup kingunerisaanik suliakkiissuteqartoq pisussaaffeqassaaq neqeroorniartunit saaffiginnissutitik akisisarnissamik. Kiisalu pisortat ingerlatsiviini naligiimmik periaaseqartussaanerup kingunersaanik pisussaaffeqassaaq suliakkiissuteqartumut qularnaassallugu neqerooruteqartut assigiinnik ilisimatinneqarnissaa, aammalu pissusissaanngitsumik assigiinngisitsisoqannginnissaa.

Piffissaliussat

Pisortat ingerlatsineranni malittarisassat nalinginnaasut aqutsinngillat neqerooruteqarnissamut piffissaliussanik, pisussaaffiunngilarlu piffissaliinissaq. Pisuni namminerni nalinginnaavorli neqeroortitsinernut piffissaliisarneq. Suliakkiissuteqartup qinerpagu piffissaliinissaq, taava suliakkiissuteqartup aallaavittut neqeroorutit piffissaq eqqorlugu nassiunneqanngitsut itigartissavai. Piffissaliinissamut - sivisussusissaanut - neqeroortitsineq pillugu naatsorsuutigisariaqassaaq pisortat

ingerlatsineranni periusiusussat nalinginnaasut malinneqarnissaat, taanna naapertuuttumik sivilissuseqassasoq, isumaqatigiissutissamut pineqartumut atatillugu.

Tamatumalu saniatigut pisortat ingerlatsineranni maleruagassani ileqqussat kingunerisaannik suliakkiissuteqartup isumaliutigissavaa pissutissaviusunik pissutissaqassanersoq neqeroorutit inortuillutik takkussimasut nalilersukkanut ilanngunnissaannut, paasinarsissappat taakkua akikinnerullutillu pitsaanerusut.

Suliakkiissuteqartuq tunuarsimaarutigisamini imminut pisinnaatissinnaavoq ilassutitut neqerooruteqartitsisinnaanermut, neqeroorutit suliakkiissuteqartup tigusimasani naammaginngikkunigit, neqeroorutinik naammattunik tigusaqarsimanngikkuni, imaluunniit neqerooruteqarsimasut ilaasa tunuaannarnerisigut il.il.

Isumaqatigiissummik atsiuineq

Pisuni neqeroorutinik ataatsimit amerlanerusunik tigusaqarfiusuni, suliakkiissuteqartuq pisussaavoq naatumik ilisimatitsissuteqarnissamut neqeroorutinik nalilersuisimaneq pillugu.

Suliakkiissuteqartup piumasaqartoqarneratigut itisilertussaavaa isumaqatigiissuteqarfissaminik toqqaanini. Tamannalu aamma atuutissaaq piukkunnartunik toqqaanissamut suliami.

Suliakkiissuteqartup neqerooruteqartut ilaannut isumaqatigiissummik atsiuereernerani tungavilersuisoqarsinnaassaaq isumaqatigiissuteqarsimaneq niuerfiusuni atugassarititaassut naapertorlugu pisimasoq.

Tamatuminnga atatillugu suliakkiissuteqartup pisussaaffiunngilaq allaganngorlugu nalilersuisimanermut nalunaarusiornissaq. Taamaattoq inassutigineqassaaq suliakkiissuteqartup suliarissagaa naatumik tungavilersuut isumaqatigiissusiorsimanermut, tassanilu nalunaarlugu qanoq qularnaarneqarsimanersoq suliakkiissuteqarnerup niuerfiusuni atugassarititaasut naapertorlugit ingerlanneqarsimaneq.